

CONFLUENȚE , BIBLIOLOGICE

Revistă de biblioteconomie și științele informării

ISSN: 1857-0232

Nr. 1-2 (23-24), 2011

<http://libruniv.usb.md>

Confluente Bibliologice

Revistă de biblioteconomie și științe ale informării

A stylized, cursive logo consisting of the letters 'C' and 'B' intertwined. The 'C' is on the left and the 'B' is on the right, with a fluid, handwritten style.

1 - 2, 2011

Director: Elena HARCONIȚA

Redactor - șef: Anatol MORARU

Colegiul de redacție:

Lina MIHALUȚA,

director-adjunct

Valentina TOPALO,

șef CD al ONU, șef Serviciu Manifestări Culturale

Silvia CIOBANU,

șef Serviciu Marketing. Activitate Editorială

Elena STRATAN,

șef Serviciu Cercetare. Asistență de Specialitate

Alexe RĂU,

directorul-general al Bibliotecii Naționale din Republica Moldova

Silvia GHINCULOV,

dr. în științe economice, directorul Bibliotecii Științifice ASEM

Radu MOȚOC,

inginer, secretarul Asociației Pro Basarabia și Bucovina, Filiala Galați

Maria ȘLEAHTIȚCHI,

dr. în științe filologice, conf. univ. Universitatea de Stat „Alec Russo”, Bălți

Nicolae ENCIU,

dr. hab. în științe istorice

Lector: Galina MOSTOVIC, profesor, grad de calificare superior

Coperta / viziune grafică / tehnoredactare / machetare:

Silvia CIOBANU, șef Serviciu Marketing. Activitate Editorială

Achiziții recente (notițe bibliografice): Ana NAGHERNEAC, bibliotecar principal

Adresa redacției: str. Pușkin, 38, mun. Bălți, 3100, Republica Moldova

Tel/fax: (231)23362

E-mail: libruniv@usb.md

Web: <http://libruniv.usb.md>

Tiparul: Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți

© Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo”

ISSN: 1857 - 0232

Sumar / Summary

CARTEA DE VIZITĂ / VIZITING CARD

**Mesajul directorului Bibliotecii
Științifice a Universității de Stat
„Alec Russo”, Elena HARCONIȚA**
*Elena Harconita, Director's message
of Scientific Library of „Alec Russo”
State University* **7-10**

Varvara GANEA
**Bibliotecarul și opera sa
în universul bibliografic**
*The Librarian and his activities in
the Bibliographic Universe of
Bibliography* **11-14**

Elena HARCONIȚA
Lina MIHALUȚA
**Cultura tehnologică instituțională
– parte componentă
a managementului calității**
*Institutional Technological Culture
an Integral Part of Quality Manage-
ment* **15-23**

Elena STRATAN
**Evoluții ale managementului
Bibliotecii**
*The Evolution of Library Manage-
ment* **24-25**

Polina SPÎNU
**Evoluția colecției de reviste științifice
în Biblioteca Științifică USB „Alec
Russo”: 2006 – 2010:
titluri, valoare, circulație**
*The Evolution of Scientific Magazines
Collection in Scientific Library of „Alec
Russo” State University 2006 - 2010:
titles, values, circulation* **26-31**

BIBLIOMESAGER / LIBRARY MESSENGER

**Rubrică îngrijită
de Elena STRATAN**
Elena Stratan's column **32-49**

OPORTUNITĂȚI MODERNE / UP-TO-DATE OPPORTUNITIES

Valentina CHITOROAGĂ
Ludmila CORGHENCI
**Index Translationum – Repertoriu
bibliografic mondial de traduceri în
sprijinul informării și cercetării**
*Index Translationum - universal
Bibliographic index of Translation to
support information and research... 50-54*

DIALOG CONTINUU / CONTINUING DIALOGUE

Natalia CULICOV
**Educația pentru informație
a studenților bălțeni**
*Educating Balti students
on the culture of information* **55-62**

Adella CUCU
Ala LÎȘÎ
**Optimizarea accesului
la documentele bibliotecii**
*Improving access to library
documents* **63-67**

Margarita IULIC
Valentina VACARCIUC
**Biblioterapia ca modalitate de
dezvoltare și autocunoaștere a
personalității**

Sumar / Summary

Biblioteraphy as a way of personal development and self-cognition **68-79**

ABRM - 20 DE ANI /
LIBRARIAN ASSOCIATION OF REPUBLIC OF MOLDOVA - 20 YEARS

E. STRATAN

Comunicat privind seminarul Cadrul legislativ național: sugestii, opinii, necesități, dificultăți actuale, organizat în cadrul Filialei Bălți a ABRM

Press Release regarding the seminar' National Legislative staff: sugestions, opinions, needs, current difficulties, organised in the framework of Balti Branch of Librarian Association of Republic of Moldova **80**

FILMUL COLECȚIEI /
COLLECTION MOVING

Petru CIOBANU

Valori cultural - religioase păstrate în colecția "Carte rară" a BȘU

Religious and Cultural values preserved in collection "Rare Books" in the collection of University Scientific Library **81-87**

Elena CRISTIAN

O panoramă selectivă a cărților rare

A Selective Panorama of rare books **88-99**

Lilia ABABI

Journal Donation Project – JDP din SUA pentru cercetătorii de la Bălți

Journal Donation Project - JDP from the USA for Balti researches **100-104**

FORMAREA PROFESIONALĂ /
PROFESSIONAL DEVELOPMENT

Elena STRATAN

Euroreferențialul, instrument modern în formarea/evaluarea competențelor și aptitudinilor bibliotecarilor

Euroreferential, a modern instrument in the formation / evaluation of librarians competences and aptitudes **105-108**

Снежана ЗАДАЙНОВА

Стратегия комплектования библиотечных фондов

The strategy of library holdings acquisition **109-113**

Таисия АКУЛОВА

Аналитическая роспись документов в электронном формате (из опыта работы)

Analytical Description of documents in electronic format (from work experiences) **114-119**

Sumar / Summary

Natalia COSTIUCENCO

**Asigurarea păstrării integrității
colecțiilor. Modalități de verificare,
conservare, reamplasare**

*Ensuring and keeping up the collection's
integrity of collections preservation.
Modes of checking, preservation,
replacing 120-124*

**OMAGIERI /
REGARDS**

Svetlana BOTEZATU -

60 de ani de la naștere

*Svetlana BOTEZATU - the 60th years
of birth anniversary 125*

Lilia MELNIC -

50 de ani de la naștere

*Lilia Melnic - the 50th years of birth
anniversary 126*

VIA EUROPA

Tatiana PRIAN

**Schimbul de publicații ca mijloc
de dezvoltare a colecțiilor**

*Exchange of publications
as a means of collections
development 127-133*

Radu MOȚOC

**„DESCRIPTIO MOLDAVIAE”
(La 295 de ani de la apariție)**

*„DESCRIPTIO MOLDAVIAE” – on the
295th anniversary of publication . 134-157*

**PAGINI DE ISTORIE /
THE PAGES OF HISTORI**

Preot Vasile SECRIERU

**Episcopul Nicolae Popea –
un mare apărător al românilor
ortodocși din Transilvania**

*Bishop Nicolae Popea - a great defender
of Romanian Orthodox Romanians
from Transilvania 158-161*

Radu MOȚOC

Radu Rosetti 162-165

**CONSEMĂRI /
REGISTERS**

Ioan NICORICI

**Cartea - păstrătoare
a culturii, valorilor morale
și spirituale naționale**

*A book as the way of keeping up the
culture, national moral, spiritual and
human values 166-171*

Radu MOȚOC

Triumful de la Montpellier

Montpellier Triumph 172-185

**EXEGEZE /
EXEGESIS**

Radu MOȚOC

Calipso 186-188

Sumar / Summary

RAFTUL DE SUS / UPPER SHELF

Iulius POPA

Cîteva gînduri despre cartea lui Gheorghe Baci

„Oraşul Bălţi şi oamenii lui”

*Some thoughts on Gheorghe Baci's
book "Oraşul Bălţi şi oamenii lui /
Balti city and its people"* **189-190**

Teo-Teodor MARŞALCOVSCHI

„...evenimente văzute şi trăite”

„...the events viewed and lived through” ... **191**

Teo-Teodor MARŞALCOVSCHI

Alexandru Budişteanu

„Între istorie şi judecata posterităţii”

Alexandru Budisteanu

"Between history and posterity

judgement" **192-194**

Radu MOȚOC

„Cu gîndul la tine, Basarabia mea”

*„Thinking of You,
my Basarabia”*

195-196

Ana NAGHERNEAC

Publicații noi în Colecția Bibliotecii

New publications in the

library collection **197-201**

Bibliological Confluences

Librarianship and Information Science magazine
of the Scientific Library of the State University Alecu Russo
Nr. 1-2 (23-24), 2011

MESAJUL DIRECTORULUI
BIBLIOTECII ȘTIINȚIFICE
A UNIVERSITĂȚII DE STAT
„ALECU RUSSO”,
ELENA HARCONIȚA

Crearea unui mediu calitativ de instruire în contextul reformelor din învățământ, din perspectiva aderării la Procesul de la Bologna, depinde în mare măsură de poziționarea Bibliotecii instituției de învățământ, de modul în care adună resurse informaționale, asigură accesul la ele pentru nevoile de instruire, cercetare științifică, socializare și culturalizare.

De nivelul și complexitatea utilizării noilor tehnologii informaționale și comunicaționale depinde deschiderea accesului studenților și cadrelor didactice la rețele locale și globale, la bibliotecile digitale, bazele de date și site-urile de cunoaștere. Investițiile sistematice și coerente ale fondatorului în îmbogățirea patrimoniului documentar, relațiile de colaborare cu instituțiile similare din Republică și organismele internaționale, extinderea informatizării, grija față de potențialul creativ uman care diversifică și creează noi oportunități pentru utilizatori, influențează direct și plener eficiența, precum și competitivitatea instituției de învățământ.

Devenită de mult timp parte integrantă a procesului de studiu și cercetare științifică, clasată de Guvern la categoria superioară, Biblioteca Științifică a Universității de la Bălți este Centru Biblioteconomic, Depozitară Regională a Băncii Mondiale, membru al Consorțiului REM (Resurse Electronice pentru Moldova), ce asigură accesul la 18 000 de documente științifice în format electronic din bazele de date EBSCO, membru al Consorțiului TinLib, participantă la Proiectele Naționale SIBIMOL și Memoria Moldovei – componentă a Bibliotecii Naționale Digitale MOLDAVICA.

Cel de-al 65-lea an a găsit în Bibliotecă 79 de colaboratori, din ei 98,6 % sînt cu studii superioare, bibliotecari cu studii în domeniu – doar 28 %. În pofida acestui fapt, 60 % sînt deținători ai gradelor de calificare superior, unu și doi, iar 72 % sînt specialiști cu experiență, care lucrează în Bibliotecă mai bine de 5 ani. De asemenea ei sînt posesori ai titlurilor și înaltelor distincții de stat, Diplomelor de succes și recunoștință din partea Ministerului Educației, Ministerului Culturii, Universității – fondatoare, AGEPI-ului, precum și din partea Bibliotecii Naționale și a Asociației

Bibliotecarilor din R. Moldova.

Fiind una dintre primele biblioteci din Republică Moldova, care a pășit pe calea informatizării acum 20 de ani, multe din procesele și tehnologiile tehnologiile bibliotecare astăzi sînt realizate într-o manieră modernizată, iar schimbările au un impact calitativ asupra conținutului integral al muncii bibliotecare.

Sistemul de formare profesională continuă, Școala Noului Angajat, precum și pregătirea inițială în domeniul biblioteconomiei, dreptului, economiei, pedagogiei, informaticii, muzicii – sînt reperetele principale pe care se sprijină întreaga activitate a Bibliotecii.

Pentru bibliotecarii noștri calculatoarele au devenit instrumente inerente de muncă pe care au învățat să le mînuiască cu multă eficiență și randament. Practic, majoritatea proceselor bibliotecare se realizează cu asistența calculatorului și a unui personal de ingineri fără de care nici o Bibliotecă nu poate fi concepută astăzi.

Administrarea rețelei locale, asigurarea conexiunii la rețeaua intrauniversitară, întreținerea intranetului bibliotecar, colaborarea interbibliotecară națională și internațională, administrarea site-ului Bibliotecii, crearea de noi pagini, elaborarea programelor aplicative de informatizate – toate sînt obiectele de muncă ale informaticienilor, care se înscriu legal în statele de personal ale oricărei instituții infobibliotecare. 80 % din cele 120 de calculatoare gestionate sînt conectate la Internet, 65% constituind locuri de muncă pentru utilizatorii studenți și cadrele didactice.

Timp de 20 de ani, tandemul bibliotecari – informaticieni au creat o infrastructură informațională proprie, care oferă acces la 294 789 înregistrări bibliografice: cărți - 156 713; publicații periodice - 2 663; documente electronice - 2 267, ceea ce constituie circa 60 % din toate titlurile deținute – 274 864. Peste 130 de mii de descrieri analitice au menirea de a suplimenta oferta informațională și a deschide conținuturile revistelor, ziarelor și culegerelor tematice. La aceasta se adaugă baza de date SumarScanat în care se regăsesc sumarele a 250 titluri de cărți - 35 655 articole, reviste - 27 titluri în 692 numere, 26 006 articole în limbile engleză, germană și rusă. Opere Muzicale în MP3 – o altă baza de date, ce numără 3 661 de titluri, constituită din lucrări muzicale de pe CD-urile muzicale și discurile de vinil, fiind digitizate mai bine de 135 de discuri din colecția ce numără peste 1 000 de discuri ce nu se mai produc în secolul al XXI-lea.

Crearea Bibliotecii Digitale și deschiderea accesului la full-textele a 8 reviste editate de universitarii bălțeni a devenit o oportunitate foarte apreciată de către vizitatorii ei.

În noua versiune a web-ului Bibliotecii este prevăzută Pagina utilizatorului cu 3 opțiuni: *Întrebă bibliotecarul*, *Propuneri pentru achiziții*, *Opinii, sugestii, gânduri*. Direct de pe pagină se poate afla la ce reviste și ziare este abonată Biblioteca, fiind făcută legătura cu conținutul electronic al acestor documente. Buletine informative *Achiziții noi*, structurate pe domenii de științe, avînd o apariție bilunară, oferă posibilitatea de-a menține mereu actuală informația despre calitatea dezvoltării colecțiilor. Un șir de expoziții on-line: informative, producția științifico-didactică a cadrelor didactice (achiziții curente), expoziții tematice consacrate anumitor

date și evenimente, plasate pe Youtube – promovează bogăția variată a resurselor informaționale bibliotecare.

Biblioteca universității bălțene și-a deschis spațiile sale în rețelele de socializare: *Facebook, Twitter, Youtube, Flickr, Slideshare*, precum și în Enciclopedia deschisă *Wikipedia*. Marketingul bibliotecar pe această cale a majorat numărul de vizite virtuale de la 14 700, în anul 2009, la 46 516, în anul 2010.

Sondajele sociologice realizate anual de către bibliotecari evidențiază preferințele utilizatorilor pentru documentele pe suport hârtie, astfel din 1 390 398 documente împrumutate celor 9 982 utilizatori înscriși, 80 % le constituie cărțile, 19 % - publicațiile în serie și doar 1% - celelalte, printre care se află și serviciile electronice. Numai documentul tipărit poate asigura un proces de instruire calitativ, o cercetare științifică profundă, de aceea dezvoltarea colecțiilor rămâne prioritară și în secolul tehnologiilor informaționale și comunicaționale performante.

La finele anului 2010 colecția totală număra 1 015 459 de volume, în 42 de limbi și 274 864 titluri, în valoare de peste 8 milioane lei. Anul 2010 a adăugat 9 867 documente în 5 769 titluri. Cu regret, odată cu creșterea prețurilor, investițiile financiare ale fondatorului rămân să fie foarte austere, fiind asigurată cu precădere abonarea la 308 titluri de reviste și ziare, precum și procurarea a 1 012 cărți, cu 132 mai multe decât în anul 2009. 90 la sută din toate achizițiile, ca și în anii precedenți, le constituie donațiile, printre ele donația Bibliotecii Naționale a României - 647 ex. în 619 titluri, valoare circa 3 000 Euro; donația lui Ioan Vasile Nicorici - 750 exemplare în 694 de titluri în valoare de circa 11 000 Euro, din domeniul teologiei și istoriei, sec. XIX – începutul sec. XX, colecție ce a aparținut regretatului preot și cărturar Gheorghe Armașu, constând din cărți și publicații periodice în limbile latină, greacă, slavona veche, română și rusă, editate la Chișinău, București, Cernăuți, Kiev, Odesa, Moscova, Sanct-Petersburg, Regensburg, Munchen, Stuttgart, Leipzig, Viena, Paris, Roma etc. Institutul Cultural Român – 187 documente în valoare de 807 Euro, inclusiv DVD-uri și CD-uri din Colecția Cinematica inițiată de Jurnalul Național care, de mai mulți ani promovează valorile și tradițiile românești.

Colaborările naționale și internaționale cu circa 30 de parteneri din Republica Moldova, România, Elveția, SUA, Franța, Ucraina, Rusia contribuie substanțial la creșterea colecțiilor. Circa 26 de proiecte de investiții, cercetare / dezvoltare și de organizare s-au derulat în ultimii 20 de ani. În această perioadă au crescut donațiile, care constituie 80 – 90 % din achizițiile anuale. Printre proiectele de lungă durată remarcăm inaugurarea CD al ONU, Punctului de Informare Documentare NATO, Punctului de Informare al Biroului Consiliului Europei, Colecției Institutului Cultural Român / Direcția Români din afara Țării, Fondurilor: Asociației *Pro Basarabia și Bucovina*, Filiala „C. Negri”, Galați, WILHELMI, AGEPI.

Biblioteca Universității din Bălți este unica bibliotecă din Republica Moldova care are câte un exemplar din toate cărțile Cartier, de la 1995 încoace; Biblioteca Universității din Bălți are câte un exemplar din toate cărțile editate de editorii din Republica Moldova. Sînt puține biblioteci care se pot mîndri cu așa ceva”, susține Gh. Erizanu, directorul editurii Cartier, cofondatorul Noii Reviste Filologice, editate de universitarii bălțeni.

Pentru cercetarea și utilizarea eficientă a acestor resurse informaționale studenții și profesorii au nevoie de o anumită cultură a informației, pe care și-o formează, la fel, cu ajutorul bibliotecarilor. Cursul *Bazele Culturii Informației*, promovat în spațiile Bibliotecii pentru toți studenții din anul I de la toate Facultățile, în volum de 24 ore per grupă, 12 – de contact. Editarea colecției *Cultura informației: Ghidul utilizatorului, Prezentarea referințelor bibliografice utilizate în cercetare*; prospecte, pliante, diverse materiale promoționale și vizuale, TV Informații, site-ul Bibliotecii, însuși bibliotecarul cu cunoștințele, serviciile și produsele activității sale științifice – toate au rolul și menirea de a-i forma o cultură a informației temeinică pentru învățarea pe parcursul întregii vieți.

Orice bibliotecă face educație, cu atât mai mult una de învățământ. Cu regret, cuvintele bibliotecă și bibliotecar sînt foarte rar menționate în toate materialele despre reforma învățămîntului, în toate conceptele și strategiile din domeniu. Nu se valorifică toate posibilitățile pe care le poate oferi o instituție infobibliotecară, tot mai mult procesul de instruire și cercetare științifică se limitează doar la resursele Internet, iar documentele valoroase - cărțile și publicațiile periodice, rămîn pe rafturi în așteptarea cititorilor consacrați.

Opțiunile de instruire ale studenților și elevilor trebuie să fie influențate în cea mai mare măsură de cadrele didactice, iar bibliotecarii care au adunat în 65 de ani o bogată și variată colecție pe diverse suporturi informaționale, au organizat-o și au promovat-o, astăzi au nobila misiune de a dezvolta în continuare prestigioase și calitative fonduri documentare, de a asigura accesul la cele mai credibile resurse electronice pentru educația unei generații de adeverați și iubitori de carte.

BIBLIOTECARUL ȘI OPERA SA ÎN UNIVERSUL BIBLIOGRAFIC

Varvara GANEA,
șef serviciu Catalogare / Indexare

***Omul adevărat, cu tot ce realizează, se realizează și pe el!
(Igor P. Jechiu. Vremea cheltuită cu înțelepciune nu se pierde.
Galați, 2008, p. 60)***

Edelgard Bulmahn, ministru al Educației în Germania, afirma într-un interviu din 2001 că cele mai importante bunuri din societatea cunoașterii sînt *o bună educație, creativitate și competență*. Societatea în care trăim ne determină să acceptăm modificări radicale la nivel de individ, de grup, instituție, comunitate, de relații interumane.

Cel mai mare impact asupra comunității în vederea receptării imaginii unei instituții bibliotecare îl exercită bibliotecarul. Nivelul de profesionalism, capacitatea de a comunica cu utilizatorii în procesul prestării serviciilor, reliefează imaginea celui care reprezintă biblioteca.

Mai multe studii demonstrează că personalul Bibliotecii Științifice de la Bălți este unul instruit, calificat, deschis spre comunicare. Mentalitatea bibliotecarilor s-a schimbat mult odată cu valorificarea noilor tehnologii de informare și comunicare. Diversificarea purtătorilor de informații influențează indiscutabil dezvoltarea bibliotecară. Noul termen *lifewide learning* indică durata învățării – toată viața.

Imaginea unei instituții se constituie din eforturile zilnice ale colaboratorilor ei, se creează în timp, prin strategii bine gândite, muncă sistematică, răbdare, pasiune, competențe, abilitate și dorință de a îndeplini obligațiunile cît mai conștiincios și creator. Astfel, devine important succesul final al acestei activități de care depinde caracterul și calitatea prestigiului instituției.

Stabilirea unor relații permanente cu mass-media în vederea reflectării tuturor evenimentelor și manifestărilor organizate de Bibliotecă sporește creșterea prestigiului instituției.

Bibliotecarii universitari bălțeni au fost mereu preocupați de imaginea instituției lor în opinia publică. Racordarea la normele și standardele europene de calitate, perfecționarea serviciilor și a condițiilor pentru utilizatori, cooperarea cu instituțiile bibliotecare din țară și de peste hotare, implementarea noilor servicii informaționale au suplimentat mult imaginea bună, creată încă pe la mijlocul anilor

CARTEA DE VIZITĂ

60 ai secolului trecut.

În plan social, imaginea Bibliotecii se caracterizează prin istorie, tradiție, oameni, lucruri realizate și, în special, prin publicațiile editate de bibliotecari: exegezele științifice ale profesorilor și studenților; lucrările bio și bibliografice, ghiduri, manuale, dicționare, planuri, rapoarte etc - componente ale colecțiilor *Bibliographia Universitas*, *Vestigia Semper Adora*, *Doctor Honoris Causa*, *Personalități universitare bălțene*, *Universitari bălțeni*, *Scriitori universitari bălțeni*, *Promotori ai culturii*, *Cultura informației*, *Profesionalizare*.

Aceste publicații participă la concursurile naționale, fiind înalt apreciate de profesioniștii în domeniu. Revista de biblioteconomie și știința informării *Confluente Bibliologice*, inițiată în anul 2005, a devenit un spațiu de confluente profesionale, o tribună de la care se relatează despre principalele evenimente științifice și culturale, grupate în următoarele rubrici: *Editorial*, *Cartea de vizită*, *BiblioMesager*, *Galeria personalităților*, *Oportunități moderne*, *Dialog continuu*, *Simetrii*, *Sărbători pentru suflet*, *Formare profesională*, *Strategii ale colaborării*, *Filmul colecției*, *Lecturi jubiliare*, *Pagini de istorie*, *Raftul de sus*, *Vitrina literară*, *Omagieri*. Revista este realizată în cea mai mare parte de angajații Bibliotecii, care au publicat timp de 5 ani 267 articole. În paginile revistei se regăsesc lucrări semnate de colegii de la Biblioteca Națională, bibliotecile universitare și publice, cadrele didactice, studenți, prietenii Bibliotecii din România. Conținutul revistei este accesibil pe site-ul Bibliotecii: <http://libruniv.usb.md/>.

Eficiente sînt tipăriturile Bibliotecii – expresii grafice ale unor informații, rezultate, cercetări, evenimente, recomandări, puncte de vedere... Majoritatea angajaților contribuie la promovarea imaginii Bibliotecii prin comunicări și texte publicate în diverse publicații. Bibliografia angajaților este și un bilanț al activității sale într-o perioadă anume (în cazul nostru, 2006 - 2010), o probă concludentă pentru perceperea adecvată de către societate. În această perioadă au fost publicate circa 500 de lucrări: monografii, documente de transfer tehnologic, dicționare, ghiduri, cataloage, articole care promovează activitatea instituției la nivel național și internațional.

Anul	Lucrări monografice	Lucrări bibliografice	Lucrări didactice	Publicații în serie	Materiale promoționale	Articole, comunicări	Referințe despre bibliotecă, bibliotecari
2010	7	6	1	5	53	55	52
2009	2	2	-	5	45	52	63
2008	4	6	2	5	28	46	55
2007	6	3	7	4	25	60	40
2006	1	4	-	4	20	54	16
Total 2006-2010	20	21	10	23	171	267	226

Un număr mare de materiale promoționale a fost realizat de către membrii echipei manageriale. Cele mai multe lucrări sînt semnate de directoarea Bibliotecii, Elena Harconița - peste 170; fiind urmată de Elena Stratan, șef serviciu Studii. Asistență de specialitate - 42; Valentina Topalo, șef serviciu CD ONU, Manifestări Culturale - 38; Lina Mihaluța, director-adjunct - 36, Elena Scurtu, șef serviciu Documentare Informare Bibliografică - 33.

Elocvente în acest sens sînt *Bazele culturii informaționale : curs univ./ coord. șt. : V. Cabac, V. Guțan ; col. red : E. Harconița, E. Stratan, E. Scurtu, S. Ciobanu; Bibliotecarii universitari bălțeni: dicționar / E. Harconița, L. Mihaluța, E. Stratan etc.*

Doamna Elena Harconița este modelul specialistului pentru care „etica muncii” n-a fost niciodată o sintagmă mimată, ci una asumată, trăită cu profesionalism și devoțiune. Angajații o apreciază ca pe un generator de idei noi, cît și pentru atitudinea față de colegi, și întreaga comunitate universitară. Un aspect important în consolidarea imaginii Bibliotecii sînt referințele despre activitatea Bibliotecii și despre bibliotecari. Am remarca în acest sens textele semnate de Alexandru Budișteanu - *La a 60-a aniversare a Bibliotecii Științifice din Bălți*; Iurie Colesnic - *O bibliotecă de unicat*; Radu Moțoc - *Biblioteca universitară „Alec Russo” din Bălți*; Iulius Popa - *Directoarea Elena Harconița și secretul de pe reversul paginii....*

Despre activitatea Bibliotecii universitare de la Bălți și a bibliotecarilor ei au scris și colegii de breaslă de la alte instituții de profil: Alexe Rău - *Efectul nordului în biblioteconomie*; Ludmila Costin - *ABRM - mediu de instruire și comunicare intra-profesională*; Lidia Kulikovski - *Activitatea editorială ca imagine a bibliotecilor : [cu inform. despre BȘ]*; Natalia Zavtur - *Evoluția ideii de management în gîndirea teoretică de biblioteconomie din Republica Moldova : [conține inform. despre modernizarea structurii organizatorice a Bibliotecii prezentată într-o comunicare de E. Harconița la ULIM]*

Prestația Bibliotecii a fost oglindită în publicațiile periodice de specialitate: *Magazin Bibliologic, Biblio-Polis, Gazeta bibliotecarului, Biblioteca, Abstracte în bibliologie și știința informării, Buletinul ABRM, InfoAgrarius.*

Revistele literare și de cultură: *Viața Românească, Obiectiv Cultural, Cultura* (București), *Spirit Românesc, Literatura și arta, Jurnal de Chișinău, Intellectus, Timpul, Accent provincial, Vocea Bălțului, Jutrzenka, Pismo Polakow w Moldawii, Făclia, Univers Pedagogic Pro, Pro Didactica, Generația Pro, Sintagme, Alumni news, Спрос и Предложение, Голос Бэлиць, Педагогический Вестник etc.*, au oferit spații generoase pentru reflectarea activității Bibliotecii universitare de la Bălți.

Tot în acest context, facem trimitere și la următoarele surse electronice:

- <http://www.abrm.md/>; http://www.deca.md/index.php?cat=soc_and_civic&id=2424;
- <http://www.voceabasarabiei.net/>; <http://www.hasdeu.md/ro/ /librarians.htmlpg?=4> ;
- <http://ionuruscuc.wordpress.com> ; <http://www.un.md/>;
- <http://deca.md/?cat=soc>; <http://www.dilemaveche.ro> etc.

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți a fost și rămîne a fi un centru de cultură și educație, de studiu și de informare bibliografică, o

instituție ce facilitează procesul de instruire și cercetare, de comunicare în societate. Instrumentele de comunicare bazate pe noile tehnologii favorizează aplicarea strategiilor de optimizare a imaginii Bibliotecii în mediul comunitar. Principalul instrument pentru diseminarea informațiilor referitoare la bibliotecă este site-ul <http://libruniv.usb.md>. Modul în care Biblioteca se prezintă pe Internet a devenit un vector important pentru imaginea ei. Prin toate serviciile la distanță, Biblioteca a devenit mai vizibilă, demonstrând tot mai multă utilitate pentru societatea actuală și viitoare.

Bibliografie consultată:

1. **Catalogul publicațiilor editate de bibliotecarii Universității bălțene.** Bălți, 2010. 65 p.
2. **Ciorcan, Marcel.** Atributele fundamentale ale bibliotecii publice moderne. In: *Biblioteca*, 2006, nr 1, p. 13-14.
3. **Biblioteca și bibliotecarii universitari din Bălți :** ind. bibliogr. (1945-2010). Bălți, 2010. 120 p.
4. **Imaginea bibliotecii publice în comunitate.** Ch., 2009. 68 p.
5. **Kulikovski, Lidia.** Imaginea publică a Bibliotecii Municipale „B. P. Hașdeu” – barometru al succesului ei (studiu de imagine din presa scrisă). In: *Biblioteca Municipală B. P. Hașdeu în presă (2002 - 2006) : Bibliografie.* Ch., 2007, p. 5-19
6. **Raport de activitate a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alecu Russo”.** Bălți, 2005-2009 ; <http://libruniv.usb.md/>
2005. – 97 p.
2006. – 118 p.
2007. – 155 p.
2008. – 111 p.
2009. – 119 p.
7. **Борисова, О. О.** Библиотечно-библиографическая реклама. В: *Библиография*, 2003, nr. 3, p. 101-105.

CULTURA TEHNOLOGICĂ INSTITUȚIONALĂ – PARTE COMPONENTĂ A MANAGEMENTULUI CALITĂȚII

Elena HARCONIȚA, *director*
Lina MIHALUȚA, *director-adjunct*

În ultimii 20 de ani bibliotecile instituțiilor de învățământ din Republica Moldova au fost preocupate în mare măsură de informatizarea lor: procurarea hardului, softului, implementarea noilor tehnologii informaționale și comunicaționale, crearea rețelelor electronice, a bibliotecilor digitale. Succesele sînt diferite: cineva a reușit mai mult, cineva mai puțin. Grijile continuă să ne macine dată fiind imperfecțiunea softului pe care îl utilizăm, inadaptabilitatea lui de mulți ani la trebuințele structurilor bibliotecare din învățămîntul superior.

Situațiile problematice în biblioteci sînt diverse: de management, de organizare, de finanțare, de dezvoltare a colecțiilor, de asigurare a unui trafic satisfăcător de Internet, probleme de personal, de formare profesională continuă ș.a. Luată împreună, acestea se referă integral la **managementul calității**, la nivelul de satisfacție a așteptărilor comunității deservite. Astăzi se impune o restructurare mai mult umanizată decît tehnocrată, o restructurare și modernizare a serviciilor, un sistem bine definit de management. Prin urmare, tot ceea ce realizăm noi astăzi trebuie să contribuie la :

- satisfacția cadrelor didactice, studenților, elevilor, utilizatorilor nespecfici pe care îi deservim;
- satisfacția lucrului bine făcut, satisfacția profesională a bibliotecarului;
- satisfacția a Bibliotecii însăși .

Calitate pentru utilizatori înseamnă :

- Funcționare non-stop a Bibliotecii, actualmente nu mai vorbim de funcționarea fizică, dar și de funcționarea ei pe cale virtuală - asigurarea accesului utilizatorilor de la distanță, inclusiv la Catalogul electronic (24x7x365); utilizarea rețelelor sociale pentru promovarea activităților și serviciilor Bibliotecii;
- un website „viu”, web 2.0 - mereu actualizat și completat cu noi și noi informații privind tot ce se întîmplă în Bibliotecă, completarea catalogului (printr-o sincronizare rapidă a înregistrărilor) regăsirea rapidă a resurselor informaționale necesare în regim de timp real;

Catalogul on-line

- diversitatea și plenitudinea surselor de informare, inclusiv și în regim on-line, documente electronice – utilizarea lor liberă, neîngrădită în spațiile și în afara Bibliotecii;
- minimalizarea cheltuielilor temporale pentru căutarea și regăsirea informațiilor; maximalizarea serviciilor

electronice (la noi 15 minute - harta tehnologică: *Calea buletinului de cerere, Calea Cartii; Catalogare-Indexare;*

- cantitate maximală de documente în acces deschis – anual raportăm 20 %, ori circa 181 000 documente din toată colecția – în acces deschis (toate sălile de lectură; expozițiile, rafturile cu acces deschis în serviciile de împrumut, SDIB, CD a ONU, Referințe ș.a.); un sistem flexibil de împrumut al documentelor la domiciliu (termeni variabili).

- Asistență promptă și calitativă din partea unui personal calificat și atent, care

îi ajută și instruiesc pe utilizatori. O echipă de 8 bibliotecari-asistenți universitari sînt angajați anual la Catedra de Electronică și Informatică pentru predarea a circa 600 ore în 50 de grupe studențești de la secția zi și frecvență redusă.

- servicii suplimentare; xerox, posibilități de redactare a textelor, conectare notebook; aule pentru ocupații în grup;

- confortul de a se afla în Bibliotecă: zonele de odihnă; Teleinformații; mobilier comod, fotolii, posibilități de a servi cafea;
- unicul corp de bibliotecă cu amplasarea și organizarea specializată a sălilor de lectură și de împrumut;
- accesibilitatea colecțiilor .

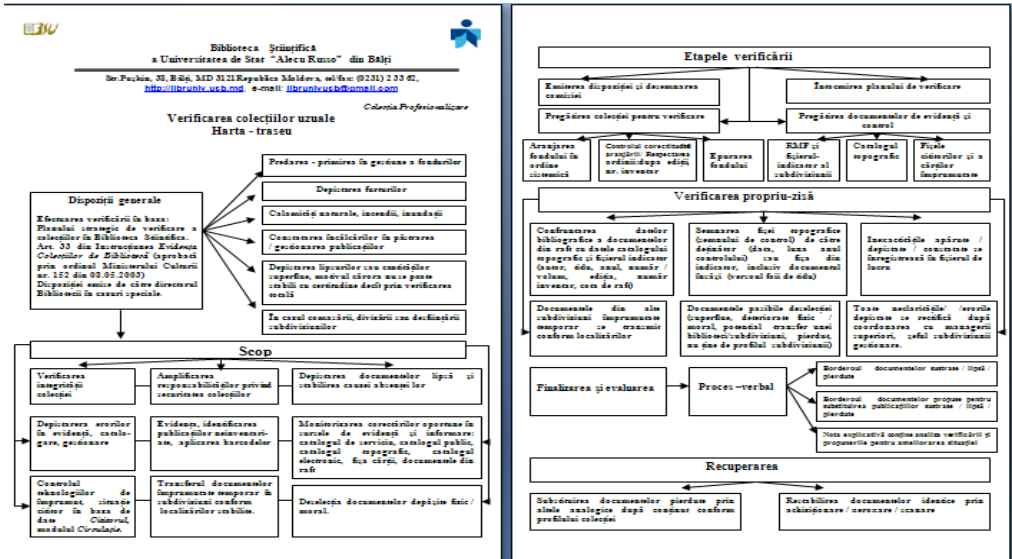
Calitate pentru personal:

- realizarea maximală a potențialului colaboratorilor ; creșterea interesului față de activitatea profesională – bibliotecari 2.0;

- transparența proceselor tehnologice; claritatea distribuirii funcțiilor formarea profesională continuă: 2 programe – Pentru *Noul Angajat* și pentru personalul profesional și cel specializat care prevede formarea celor **Treizeci și trei**

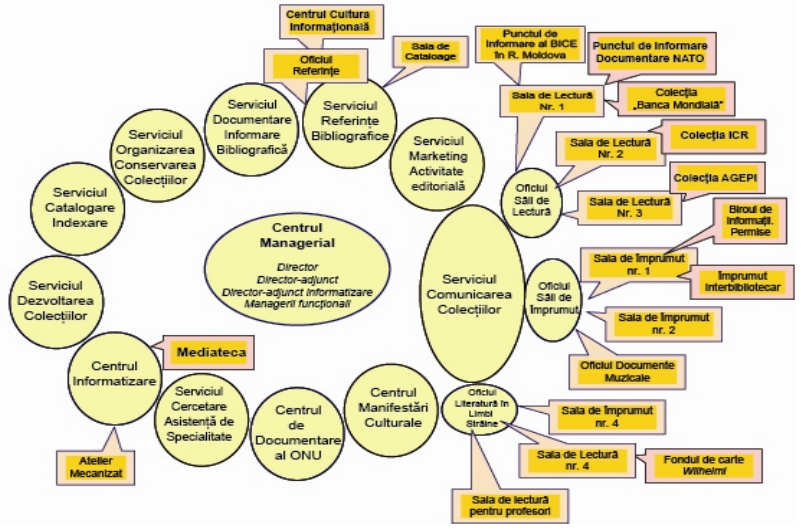
de domenii de competență repartizate în cinci grupe, printre care - Grupul T - Tehnologii: competențe ce fac apel la tehnologiile de informatică și de Internet: crearea pe calculator a unor programe de informare documentară;

- de dezvoltarea pe calculator a aplicațiilor, publicare și editare;
- tehnologii ale Internetului, tehnologii pentru informare și comunicare;
- creșterea vizibilității și imaginii bune a bibliotecarului - participare Conferințe Șt. Univ., Colocvii Studențești.

Calitate pentru Bibliotecă :

Biblioteca Științifică a Universității de Stat Alecu Russo

Organigrama

- Perfecționarea managementului, a structurii organizaționale; a rețelei informaționale interne;

- Creșterea eficienței activității;

Tema	Perioada
Starea socio-umanitară în Europa Occidentală	30-31 01-04 05-06 07-08 09-10
Starea socială și științifică în Europa Occidentală	11 12 13 14 15 16 17 18 19 20
Știința Biologică	21 22 23 24 25 26 27 28 29 30
Artă și Sport	31

- Un sistem documentar unic: în prezent Documente de reglementare organizațională, circa 80 fișe de post (împreună cu cele pe 0,5 un. – separate); Documente de reglementare; publicații metodice; hărți și instrucțiuni tehnologice;
- Relații durabile și credibile cu editurile și furnizorii de cărți: *Cartier; Știința, Polisalm, Gunivas ș.a.*

Noua Revista Filologica, nr. 1-2, 2010, p. 4, Revistă de știință, cultură și civilizație, Fondatori: Universitatea de Stat „Alecu Russo” și Editura Cartier, apare de 4 ori pe an. În editorial, **Topitul plumbului**, Gheorghe ERIZANU, directorul Editurii Cartier răspunde de ce a acceptat să fie coeditor la o revistă științifică cu centrul de

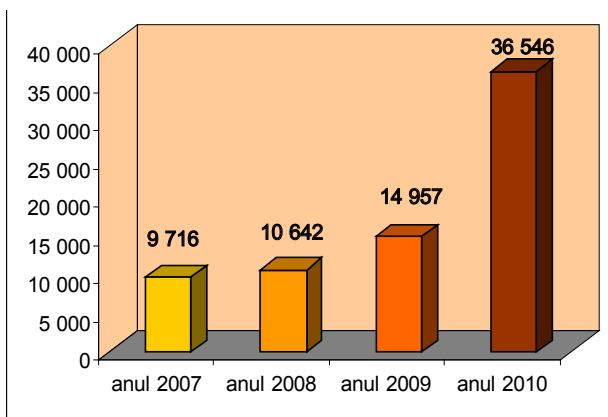

greutate la Bălți?

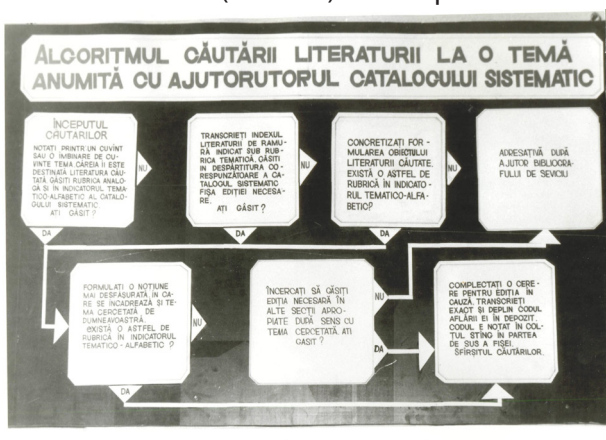
Din următoarele motive:

- am un deosebit respect pentru inițiativele profesorilor de la Universitatea de Stat „Alecu Russo” din Bălți;
- este cea mai dinamică universitate din spațiul nostru;
- **Biblioteca Universității din Bălți este unica bibliotecă din Republica Moldova care are cîte un exemplar din toate cărțile Cartier de la 1995 încoace;**
- **Biblioteca Universității din Bălți are cîte un exemplar din toate cărțile editate de editorii din Republica Moldova și, Vă asigur, sînt puține biblioteci care se pot mîndri cu așa ceva;**
- Creșterea imaginii Bibliotecii în societate

Vizite virtuale

La baza unei bune activități a oricărei organizații, instituții întotdeauna s-a aflat tehnologia. Cercetătorii domeniului biblioteconomic susțin că știința tehnologiilor de bibliotecă își are rădăcinile încă în antichitate, în lucrările călugărului francez Furnivali P., (sec.XIII – lea), în manualul bibliotecarului, filosofului și medicului G. Node „Sfaturi pentru buna organizare a bibliotecii” (sec. XVII). La începutul secolului XIX aspectele tehnologice ale activității bibliotecare, metodele raționale de muncă în biblioteci au fost oglindite în diverse lucrări ale biblioteconomiștilor din Germania, Rusia, Franța. Specialiștii din Rusia, opera cărorora este mai mult cunoscută de noi, prin aplicarea recomandărilor lor, au creat o adevărată școală în vederea elaborării tehnologiilor bibliotecare .

Discuțiile privind cunoștințele tehnologice, chiar dacă și au o istorie temeinică și argumentată în Biblioteca noastră, astăzi ne apropie de o nouă înțelegere a însăși instituției bibliotecare și a învățămîntului în domeniu, de crearea unor subdiviziuni tehnologice cu posturi de specialiști – tehnologi în domeniul biblioteconomiei. La noi de tehnologii, norme și standarde s-a preocupat Serviciul metodic și șefii de servicii, care sînt judicios ghidați de managerul superior al Bibliotecii. Procesele tehnologice mereu sînt supuse analizelor și perfecționării, nemaivorbind de întreprinderea unui șir de acțiuni în vederea bunei lor cunoașteri și respectării de către fiecare salariat. Aceasta se face la locul de muncă, prin mentoriat, autoinstruire, instruire în cadrul Programului de formare profesională continuă, Școlii Noului Angajat, prin exersarea zilnică a proceselor de rutină, angrenarea regulată a colaboratorilor în diverse manifestații științifice și culturale. Eficiența unui management de calitate, rezultatul final scontat este direct proporțional nivelului de responsabilitate a fiecărui salariat visavis de procesul pe care îl îndeplinește. Realizarea tuturor proceselor necesită anumite competențe și abilități, unele din ele fiind parțial stipulate în hărțile – trasee elaborate de bibliotecari.

În anul 2009, în universitatea bălțeană a apărut Manualul sistemului de management al calității, care prevede implementarea managementului calității la toate nivelurile și în orice unitate de structură. Evident că Biblioteca, ca parte integrantă a demersului de instruire și cercetare științifică, se regăsește în toate capitolele acestuia.

Auditul Tehnologic desfășurat în cadrul implementării Managementului calității vine să măsoare calitatea serviciilor și produselor bibliotecare, eficiența muncii întregii biblioteci. În rezultatul AT se stabilește diagnoza tehnologică, ceea ce permite aprecierea stării actuale și de perspectivă a dezvoltării inovaționale a fiecărui proces aparte ori a tehnologiei aplicate în întregime. Obiectul AT poate fi o instituție ori cîteva subdiviziuni ale bibliotecii. Auditul poate fi extern și intern.

O primă tentativă de Audit Intern a fost făcută în acest an, după instituirea unei echipe de auditori formată din personal profesionist, redactarea unui chestionar relațional activității structurilor verificate. În acest an Auditul Intern s-a desfășurat în Serviciul Dezvoltarea Colecțiilor, Serviciul Catalogare Indexare, Serviciul Organizarea Conservarea Colecțiilor.

De exemplu Auditul Serviciului Dezvoltarea Colecțiilor a fost constituit din 3 etape: una din ele fiind integral consacrată studierii detaliate a proceselor tehnologice, gradului lor de profunzime și de complexitate, interferenței cu alte procese și subdiviziuni, corectitudinea, consecutivitatea și eficiența realizării. Rezultatele auditului au fost aduse la cunoștința colaboratorilor și în ședința Consiliului Coordonatorilor și în ședința Consiliului Coordonatorilor au fost prezentate neajunsurile depistate, făcute propuneri pentru înlăturarea neconformităților, lichidarea erorilor și rebutului în muncă.

Astfel, aplicarea managementului calității susține rezolvarea integrală a proceselor de planificare, organizare și control, urmărește realizarea calitativă a fiecărui proces tehnologic. Sloganul *Planifică – Controlează – Influențează*, rămîne mereu actual.

Astăzi trebuie să dăm o apreciere critică stereotipurilor științifice și tehnice, în special celor ce definesc tehnologiile în biblioteconomie drept o totalitate de „*procese și operațiuni bibliotecare*”. Conștientizarea bibliotecii în calitate de un sistem tehnologic orientat spre producere și crearea anumitor produse, oferirea serviciilor informaționale utilizatorilor, este o alternativă evidentă a abordării simpliste de resurse, atunci când eficiența funcționării bibliotecii este apreciată doar din perspectiva cantității de volume deținute, numărului de utilizatori, locurilor în săli de lectură, m² pentru lădițe de cataloage și alți parametri deveniți demult vetuști.

Orice activitate umană, inclusiv cea bibliotecară, poate fi categorisită drept o artă care se bazează pe intuiție ori tehnologie care se axează pe legitățile științifice. Necesitatea bibliotecilor de a-și automatiza procesele bibliotecar – bibliografice, implementarea noilor tehnologii informaționale a evidențiat problema actului de producere în biblioteconomie și a impus specialiștii să se ocupe de studierea componentelor principale: obiectul de muncă, procesul de producere, produsul final, precum și legăturile dintre ele. Activitățile bazate pe intuiție, utilizarea metodelor și mecanismelor euristice sporesc necesitatea algoritmizării proceselor bibliotecare. Abordarea tehnologică influențează creșterea interesului față de cunoștințele sistematice despre bibliotecă, care permit „unificarea într-un tot întreg a metodelor și tehnologiilor bibliotecare, referitoare la organizarea colecțiilor, organizarea și stocarea informațiilor, prestarea serviciilor bibliotecare, managementului bibliotecar.

Tehnologiile bibliotecare constituie, de fapt, o totalitate bine organizată de reglementări profesionale, realizate de specialiști competenți, într-o anumită consecutivitate cu intervale spațiale și temporale, cu aplicarea unui anumit echipament tehnic, care în complexitate conduc spre realizarea scopurilor și funcțiilor bibliotecii în calitate sa de instituție socială.

Aspectul științific al tehnologiilor bibliotecare este caracterizat de sistemul terminologic, particularitățile produselor informaționale și ale serviciilor bibliotecare, normalizarea cerințelor față de nomenclatorul și conținuturile actelor de reglementare, adaptarea metodelor de proiectare a proceselor tehnologice în conformitate cu specificul și particularitățile de producere în domeniul biblioteconomic; argumentarea științifică a proceselor bibliotecare, căutarea și găsirea mecanismelor eficiente de management a tehnologiilor informaționale ș.a.

Aspectul aplicativ al științei tehnologice presupune :

- **Obiectele de muncă** – resursele informaționale în calitate de „materie primă” a producerii bibliotecare, solicitările informaționale ale utilizatorilor;
- **Realizatorii proceselor de producere** - structura funcțională, cunoștințele profesionale și calificarea, repartizarea funcțiilor;
- **Algoritmii** procesului de producere – procesele tehnologice și operațiunile principale;
- **Metodele de activitate** - regulile, mecanismele, cerințele și recomandările privind realizarea proceselor tehnologice;
- **Fluxul documentar de reglementare** - organizațional, metodic, normativ, tehnologic;

- **Resursele** - documente, baza materială, resursele umane, finanțele;
- **Produse și servicii informaționale** - varietatea de servicii; particularitățile de utilizare, aprecierea calității;
- **Structura organizațională – funcțională** a bibliotecii ca un sistem tehnologic unic – subdiviziunile implicate în producere, cooperarea și interferența lor pe anumite segmente;

Aprecierea eficienței producerii bibliotecare – metode, indicatori, criterii.

Cunoștințele tehnologice în domeniul biblioteconomiei constituie temelia realizării atât a sarcinilor aplicative, cât și ale celor teoretice. Cultura sistemului tehnologic presupune o multitudine de obiecte de muncă interdependente, mijloace / echipament tehnic și realizatori în ideea creării produselor și serviciilor de calitate. O fundamentală cultură tehnologică este un impediment categoric în calea rebutului, greșelilor, a tot felul de eufemisme. Este foarte important să fie cunoscute particularitățile aplicării eficiente a tehnologiilor bibliotecare: scopul – atingerea rezultatului final cu cele mai mici cheltuieli; procesualitatea – prezentarea algoritmică a activităților prin descrierea consecutivității proceselor și operațiunilor; normalizarea – reglementarea activității procesuale și a cerințelor pentru atingerea scopului final; reproducerea – garanția rezultatelor datorită respectării prevederilor tehnologice; sistemicitatea – integritatea, interdependența subsistemelor tehnologice, dirijarea lor; eficiența – orientarea spre elaborarea și utilizarea celor mai eficiente, raționale și economice procedee.

Prin ce se determină respectul și recunoașterea bibliotecii de către utilizatori? Răspunsul la această întrebare noi îl găsim mereu în anchetele difuzate anual studenților și cadrelor didactice :

- Biblioteca este recunoscută în calitate de partener în studii și cercetări de către 71% de respondenți, 16 % ne consideră formatori și 19 % susțin că ne aflăm pe post de intermediari între consumatori și informații;
- Astăzi când concurăm cu atâtea structuri de informare, iar cineva crede chiar că în cel mai apropiat timp bibliotecile vor dispărea, iar locul lor îl vor ocupa Google - ul, Biblioteca Digitală Mondială, Biblioteca Digitală Europeană ș.a. cele mai solicitate documente rămân să fie cărțile – 92%; publicațiile în serie – 41 % , resursele electronice – 27 la sută. Credem că utilizatorii noștri știu că avansarea rapidă a tehnologiilor informaționale, la fel ca și perimarea formatelor informaționale, viața tehnologică scurtă a oricărui mediu optic, procesul de digitizare a cărților din colecțiile bibliotecilor lumii sînt argumente forte în detrimentul afirmațiilor precum că vor dispărea bibliotecile în cel mai apropiat viitor. Doar se știe că numai 2% din fondurile bibliotecilor și arhivelor sînt disponibile astăzi în formă numerică. În cea mai recunoscută enciclopedie on-line Wikipedia găsim uneori cioturi de informații, iar pe Google doar 31% din căutări sînt încununete de succes.
- Satisfăcuți și foarte satisfăcuți de formarea competențelor sale informaționale cu ajutorul cursului promovat de bibliotecari – respectiv 56 și 39 %.
- Pagina web este vizitată de 77 % de utilizatori, iar diagrama demonstrează o creștere izbitoare a utilizării paginii Bibliotecii: de la 9 716 în anul 2007 la 46 516 accesări în anul 2010.

EVOLUȚII ALE MANAGEMENTULUI BIBLIOTECII

Elena STRATAN,
șef serviciu Cercetare. Asistență de specialitate

În perioada de referință managementul Bibliotecii Științifice Universitare a evoluat prin elaborarea a două documente de o importanță strategică:

Strategia Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” pe anii 2011-2015 / E. Harconița, L. Mihaluța, E. Stratan / Centrul Managerial. – Bălți, 2011. – 10 p.

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo”. Activitatea științifică: Realizări 2006-2010. Strategie 2011 - 2015 / E. Harconița, L. Mihaluța, E. Stratan / Centrul Managerial. – Bălți, 2011. – 4 p.

Strategia Bibliotecii stipulează **misiunea, valorile și funcțiile Bibliotecii** clasată de Guvernul R. Moldova (Hotărârea Guvernului nr. 381 din 13 aprilie 2006, Anexa 4) **la categoria superioară** și care satisface necesitățile de informare, instruire, cercetare și educare a comunității universitare la cel mai înalt nivel prin dezvoltarea și diseminarea resurselor informaționale tradiționale și on-line, utilizarea tehnologiilor web 2.0, educația utilizatorilor pentru cultura informației, oferirea spațiilor propice și atractive pentru instruire.

Această Biblioteca moderna, bazată pe utilizarea noilor tehnologii, cooperarea cu bibliotecile instituțiilor de învățământ și cercetare din Moldova și România, dispune de un personal specializat competent și flexibil, care respectă și promovează calitatea și valoarea, asigurând un management de calitate. Ca recunoaștere a importanței Bibliotecii în viața academică bălțeană, instituții și organizații prestigioase precum ONU, NATO, Uniunea Europeană, Banca Mondială, Institutul Cultural Român, Institutul Goethe, Asociația Culturală „Pro Basarabia și Bucovina”, Filiala „C. Negri”, Galați, AGEPI au ales să ne fie alături, deschizând colecții noi și desfășurând activități în colaborare cu Biblioteca.

Documentul creionează **6 direcții strategice de dezvoltare: îmbunătățirea cunoștințelor utilizatorilor; construirea unui mediu digital de căutare și de regăsire a informațiilor; dezvoltarea, diversificarea și conservarea colecțiilor de bibliotecă, calificarea și dezvoltarea de competențe necesare creșterii performanțelor personalului; dezvoltarea cercetării în domeniul biblioteconomic și a științelor informării; garantarea resurselor financiare.** Obiectivele de realizare: creșterea calității serviciilor oferite, extinderea accesului la serviciile bibliotecii prin utilizarea Internetului și a diverselor

baze de date (dezvoltarea paginii Web a Bibliotecii, a serviciilor Web 2.0, Biblioteca 2.0); evaluarea colecțiilor prin studii bibliometrice asupra celor mai solicitate segmente ale colecțiilor; dezvoltarea competențelor bibliotecarilor în vederea ridicării profesiei de bibliotecar la nivelul cerințelor europene etc.

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo”. Activitatea științifică: Realizări 2006 - 2010. Strategie 2011- 2015

Documentul evidențiază cercetarea în domeniul biblioteconomiei și științelor informării, care a înregistrat în anii 2006 - 2010 performanțe calitative pe direcțiile principale de investigare: *Eficientizarea proceselor bibliotecare pentru evoluarea și optimizarea serviciilor și produselor bibliotecare; Diversificarea colecțiilor și asigurarea accesului la resursele informaționale pe diverse suporturi; Informatizarea Bibliotecii*: circa 500 de lucrări științifice: monografii, lucrări bio și bibliografice, publicație periodică, dicționare, cataloage, anuare, ghiduri metodice, inclusiv 267 articole în presa de specialitate. Au fost inițiate colecțiile: *Bibliographia Universitas, Vestigia Semper Adora, Doctor Honoris Causa, Profesionalizare, Cultura Informației, Biblioteca Științifică – 65*. În această perioadă 66 de bibliotecari au susținut / confirmat grade de calificare: conferire - 34 / confirmare – 32 (superior – 10; gradul I – 11 / 7; gradul II – 23 / 15).

Strategia din 2011- 2015 stipulează:

- Desfășurarea activității științifice în conformitate cu programul strategic, parte componentă a Strategiei BNRM pentru anii 2010-2015.
- Dezvoltarea calitativă a colecțiilor științifice, completarea continuă a bazelor de date locale, asigurarea accesului la resursele informaționale on-line.
- Crearea Repozitoriului Instituțional.
- Cercetarea bibliometrică a contribuțiilor științifice și didactice ale profesorilor Universității, publicarea studiilor în revista *Confluente Bibliologice*, materialele conferințelor universitare, inclusiv postarea pe site, blog, rețele sociale.
- Editarea a 50 de lucrări de specialitate, a revistei *Confluente Bibliologice* (4 numere per/an); a 300 de articole, actualizare concept etc.

EVOLUȚIA COLECȚIEI DE REVISTE
ȘTIINȚIFICE ÎN BIBLIOTECA
ȘTIINȚIFICĂ USB „ALECU RUSSO”:
2006 – 2010 : TITLURI, VALOARE,
CIRCULAȚIE

Polina SPÎNU,

șef serviciu Dezvoltarea Colecțiilor

Misiunea bibliotecilor universitare este satisfacerea intereselor de studiu, cercetare științifică, lectură, informare, documentare, educare culturală a membrilor comunității universitare, inclusiv dezvoltarea și actualizarea colecțiilor.

Colecția Bibliotecii Științifice Universitare de la Bălți s-a dezvoltat treptat prin achiziții de carte și publicații periodice, schimb de documente cu diverse instituții și organizații, donații.

Publicațiile periodice necesită anumite proceduri specifice de achiziție, evidență, prelucrare, circulație, conservare și preservare datorită unor caracteristici specifice, dintre care se disting următoarele:

1. **Colecții definitive sau complete:** colecțiile constituite pentru publicațiile periodice care și-au încheiat apariția (nu mai pot interveni schimbări bibliografice sau creșteri cantitative). Aceste colecții pot conține sau nu, toate exemplarele publicate;
2. **Colecții în continuare:** colecțiile constituite din publicațiile periodice care continuă să apară cu diverse posibile schimbări.

Managementul dezvoltării colecțiilor publicațiilor periodice este asemănător cu managementul dezvoltării colecțiilor pentru celelalte categorii de documente de bibliotecă. Politica de selecție se realizează după aceleași principii și metodologii. Costurile pentru achiziția și menținerea publicațiilor periodice reprezintă o parte însemnată din bugetul financiar alocat Bibliotecii. Periodicile de specialitate constituie partea de bază a colecțiilor.

În prezent Biblioteca universitară deține o colecție **1 015 459 de documente** în **274 864 titluri** în valoare de **8 374 461,28 lei: cărți – 862 638 ex., publicații periodice : reviste – 152 257 ex., ziare – 564 ex.**

Anual sînt primite **abonamente** prin **achiziții, donații și schimb** peste **480 titluri** de reviste științifice editate în R. Moldova, România, Rusia, Ucraina, Franța, SUA.

În perioada dintre anii **2006 - 2010**, Biblioteca universitară a beneficiat de mai

multe titluri:

Naționale:

- **Achiziții:** Dreptul, Dreptul muncii, Economica, Limba română, Mediul ambiant, etc.
- **Donații:** Buletinul Institutului de Lingvistică, Studii și cercetări lingvistice, Revista de lingvistică și știință literară.
- **Exemplar legal:** Cercetări agronomice în Moldova, AGEPI INFO, Economie și sociologie, Revista economică, Buletin oficial de proprietate intelectuală, Revista de filosofie, sociologie și științe politice, etc.

Internaționale :

- **Achiziții:** Magazin istoric, Muzica, National Geographic, Revista de filosofie, Revista de psihologie, Revista de pedagogie.

Donații:

- 🕒 **Filiala Institutului Goethe din București :** Der Spiegel, Stern, Zeit Kultern.
- 🕒 **Alianța Franceză :** La linguistique, Magazine litteraire, Le nouvel observater.
- 🕒 **Journal Donation Project :**
 - 📖 Cambridge Quarterly
 - 📖 Discourse & Communication
 - 📖 Discourse & Society
 - 📖 Duke Journal of Comparative & International
 - 📖 Eighteenth-Century Studies
 - 📖 ELT Journal
 - 📖 European Psychologist
 - 📖 European Sociological Review
 - 📖 Forum for Modern Language Studies
 - 📖 The Journal of Aesthetic Education
 - 📖 Journal of American Folklore s. a.

Analiza datelor statistice ne permite să constatăm, că o buna parte din publicațiile periodice ce constituie colecțiile Bibliotecii au provenit din donații. De ex. Colecția revistei **Viața Românească** : rev. lunară. - București, din anii: **1980,1988,1991,1993,1995-2010** a fost donată de *Biblioteca Centrală Universitară din București*.

Printre donatorii acestei perioade :

California State University / Fresno:

***2008** – 348 exemplare – 13 titluri în valoare de 8841,00.

Consiliul Superior al Magistratului:

***2010** 41 exemplare – 27 titluri în valoare de 2045,00.

Institutul Cultural Român:

***2009** – 107 exemplare – 22 titluri în valoare de 3048,96.

Exemplar legal:

***2007** - 388 volume - 28 titluri în valoare de 12839,36 lei.

***2008** – 366 exemplare – 239 titluri în valoare de 12836,63.

***2009** – 296 exemplare – 171 titluri în valoare de 11600,33.

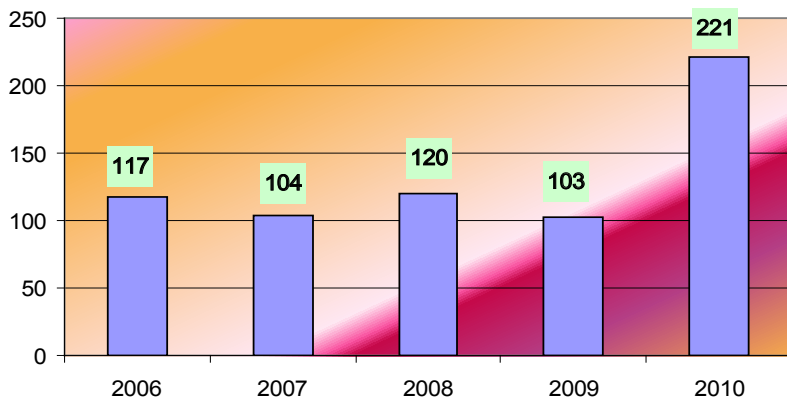
***2010** – 296 exemplare – 172 titluri în valoare de 12463,68.

Schimb :

- **BCU București:** Analele Universității București. Seria : Chimie, Drept, Filosofie, Fizica, Geografie, Matematică Informatică, Academica; Jurnal literar; Revista învățământul preșcolar; Revue roumaine (fr.); Romanian review(en) ș.a.
- **Biblioteca Națională București:** Bibliografia Națională Română. Publicații oficiale; Bibliografia Națională Română. Teze de doctorat, Catalogul cărților străine întrate în Bibliotecile din România.
- **Biblioteca Universității „Dunărea de Jos”, Galați ;** Analele Univ. „Dunărea de Jos”. Fasc. V. Tehnologii în construcții de mașini; Fasc. VIII. Tribologie, Fasc. IX. Metalurgie și știința materialelor; Fasc. X. Mecanica aplicată; Fasc. XIV. Inginerie mecanică ș.a.
- **Biblioteca Universității din Craiova:** Analele Univ. din Craiova. Series : Automatiou, computers, electronics and mechatronics; Seria : Inginerie; Mecanică; Științe filologice : Limbi și Literaturi clasice; Psihologie. Pedagogie ș. a.
- **Biblioteca Univ. „Lucian Blaga”, din Cluj – Napoca :** Anuarul institutului de istorie; Echinox; Ephemeris Napocensis; Studia Universitas Babeș – Bolyai : Biologia : Historia, Informatica, Matematica, Oeconomica, Psihologia, Studia Europeană ș.a.

În perioada **2006 - 2010** au fost perfectate **665 de abonate la publicațiile periodice științifice:**

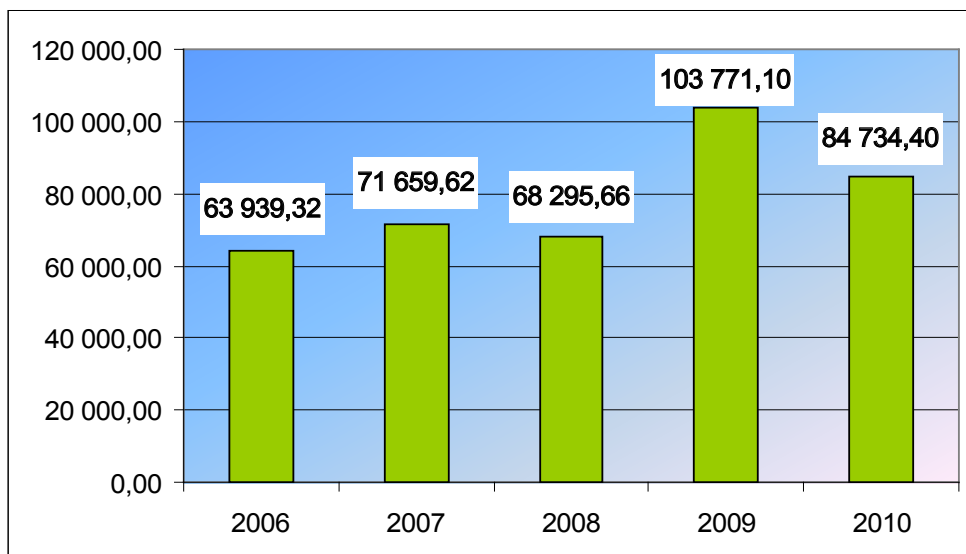
- 🕒 **2006** – 117
- 🕒 **2007** – 104
- 🕒 **2008** – 120
- 🕒 **2009** – 103
- 🕒 **2010** – 221

Valoarea totală a acestor abonamente a constituit **392 400,10 lei** :

- ⌚ **2006** – 63 939,32 lei;
- ⌚ **2007** – 71 659,62 lei;
- ⌚ **2008** – 68 295,66 lei;
- ⌚ **2009** – 103 771,10 lei;
- ⌚ **2010** – 84 734,40 lei.

Cele mai însemnate abonamente prin : achiziții, donații și schimb în anii 2006-2010:

Editate în Republica Moldova:

- ⌚ Dreptul
- ⌚ Dreptul muncii
- ⌚ Economica
- ⌚ Limba română
- ⌚ Studii și cercetări lingvistice
- ⌚ Revista de lingvistică și știință, etc.

Editate în țările străine:

- ⌚ Magazin istoric
- ⌚ Revista de filosofie
- ⌚ Revista de psihologie
- ⌚ Revista de pedagogie
- ⌚ Discourse & Communication
- ⌚ Discourse & Society
- ⌚ Analele Universității București. Seria : Chimie; Drept; Filosofie; Fizica; Geografie; Matematică;

Regretăm că, din an în an, sîntem nevoiți să achiziționăm tot mai puține titluri

de publicații periodice cu caracter științific din diferite motive:

- ⌚ reducerea bugetului pentru achizițiile la publicațiile periodice;
- ⌚ creșterea prețurilor.

Însă ne bucură faptul că în asemenea circumstanțe totuși putem să menținem unele **colecții de documente periodice** cu caracter **științific** care sînt foarte căutate și utilizate de cate cititorii noștri:

Limba română (1953 – 2008), **Revista de psihologie** (1956 – 2008), **Вопросы психологии** (1955 – 2010), **Народное образование** (1957 – 2009), **Начальная школа** (1960 – 2010), **Наука и жизнь** (1961 – 2010), **Математика в школе** (1949 – 2010), **Русский язык в школе** (1949 – 2010), **Новый мир** (1945 – 2010), **Вопросы психологии** (1955 – 2010), **Вокруг света** (1955 – 2010), **Радио** (1963 – 2010), **Magazin istoric** (1971 – 2010), **Applied Linguistics - Oxford** (1994 – 2010) și multe altele..

⌚ **Donația lui Ioan Nicorici**

2010 - Biblioteca a primit în dar din partea profesorului **Ioan Vasile Nicorici 9 titluri de publicații periodice**, comori ale trecutului și constituie cea mai vizibilă mărturie de continuitate a spiritului românesc. În actul de donație Ioan Nicorici își exprimă marea satisfacție că această bogăție de documente scrise „*va susține firul tradițiilor întru păstrarea și sporirea cunoștințelor despre istoria civilizației, cultura națională, valorile moral-spirituale*”.

În mare parte, cele mai acoperite discipline cu **publicații periodice, reviste științifice** sînt următoarele discipline:

- ⌚ Științe umaniste și sociale
- ⌚ Psihologie și pedagogie
- ⌚ Drept
- ⌚ Business și management
- ⌚ Lingvistica

Publicații periodice provenite din donații și schimb

Metoda de achiziție	Nr. volume	Valoarea
Donații de publicații periodice		
2006	388	1188,80
2007	936	30205,24
2008	1288	43327,64
2009	706	25115,50
2010	496	21467,83
Total	3814	121305,01
Schimb de publicații periodice		
2006	177	9256,38

2007	177	11101,28
2008	203	13159,94
2009	188	12991,45
2010	147	95991,45
Total	892	142500,5

Promovarea potențialului documentar de publicații seriale se realizează printr-un șir de activități de comunicare a colecțiilor:

- Ⓟ Informare bibliografică
- Ⓟ Zilele Catedrelor
- Ⓟ Zilele Informației
- Ⓟ Reviste bibliografice
- Ⓟ E-buletine informative; buletine *Donație*
- Ⓟ Zilele Bibliotecii la Facultăți

Organizarea diverselor **expoziții tradiționale / on-line: achiziții noi, tematice.**

Concluzii

Publicațiile periodice științifice reprezintă un suport important pentru efectuarea studiilor și cercetărilor. Având scopul principal asigurarea proceselor de studiu și cercetare cu publicații recente și actuale, Biblioteca Științifică a Universității de Stat din Bălți acordă o mare importanță abonării la edițiile periodice științifice. Utilizatorii ce efectuează studii și cercetări științifice se adresează frecvent la publicațiile periodice fiind siguri de calitatea, valoarea și exactitatea informației. Publicațiile periodice științifice tradiționale și în viitor vor continua să fie suportul principal în asigurarea informațională a proceselor de studiu și cercetare în instituțiile de învățământ superior.

Bibliografie :

1. **Agache, Catinca.** Biblioteconomie – valori tradiționale și moderne. Iași: Vasiliana`98, 2007. 232 p.
2. **Caduc, D.** Particularități actuale de dezvoltare a colecțiilor. In: *Magazin bibliologic*, 2005, nr. 3-4, p. 65-69.
3. **Calenge, Bertrand.** Politicile de achiziție: Constituirea unei colecții într-o bibliotecă. București : Ed. Biblioteca Bucureștilor, 1999. 399 p.
4. **Cechirlan, Ana.** Analiza torentului intrat în colecția BRȘA. In: *Info Agrarius*, 2003, nr. 2, p. 9-11.
5. **Cucu, Adela.** O panoramă a revistelor literar – artistice. In: *Confluente bibliologice*, 2006, nr. 1-2, p. 37-41.
6. **Olaru, D.** Caracteristica seriilor deținute de Biblioteca ASEM. In: *Magazin bibliologic*, 2001, nr. 3, p. 31-33.

BIBLIOMESAGER

17 ianuarie, 2011

Conferința cu repondent Eminescu - de la integrala editării la istoria receptării

Pe data de 17 ianuarie, 2011, în sala de lectură Științe Filologice, criticul și istoricul literar Iulian COSTACHE și criticul literar și poeta Maria ȘLEAHTIȚCHI au susținut Conferința cu repondent **Eminescu - de la integrala editării la istoria receptării**.

Acest eveniment a fost organizat de Institutul Cultural Român „Mihai Eminescu” din Chișinău, Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți, Biblioteca Științifică, moderator *Nicolae Leahu*, decanul *Facultății Filologie* cu participarea titularilor Catedrei Literatură Română și Universală, studenți de la *Facultățile Filologie, Limbi Străine*, elevii Liceului „Ion Creangă”, bibliotecari universitari. Petru Guran, Directorul Institutului Cultural Român „Mihai Eminescu”, în cuvântul de deschidere, a salutat inițierea unei frumoase colaborări cu instituția bălțeană și și-a exprimat marele privilegiu de a se afla în această instituție a cărții în contextul subiectului abordat. Iulian Costache, conferențiar universitar la Universitatea din București, Facultatea de Litere, Catedra Istoria Literaturii Române, în discursul științific *Eminescu - de la integrala editării la istoria receptării*, axat pe analiza lucrării personale *Eminescu – negocierea unei imagini - Construcția unui canon, emergența unui mit*, a evidențiat direcțiile și noile modele de receptare a operei eminesciene, o lectură nouă a lui Eminescu în dorința de a aduce în fața cititorului un Eminescu geniu.

Maria Șleahțiți, prorector la Universitatea din Bălți, doctor în filologie, titular al cursului Istoria Literaturii Române, în comunicarea sa a accentuat valoarea acestei lucrări, care este o mare noutate pentru istoria literaturii și nu numai, o valoare argumentată prin numeroase premii (Premiul revistei România literară, Premiul

„Eminesciana” al Salonului Internațional de Carte etc.)

Cu intervenții substanțiale au venit Radu Ciubotă, eminescolog din Arad, Anatol Moraru, conferențiar universitar, Catedra Literatură Română și Universală, Felicia Lupașcu, masterandă, catedra Filologie Franceză, Tatiana Parașciuc, studentă la Filologie. În sală a fost organizată expoziția: ***Eminescu e sub semnul unității și demnității.***

27 ianuarie 2011

Conferința Științifică „Biblioteca Universității bălțene - partener iminent al procesului educațional și de cercetare științifică”.

În zilele de 25 - 27 ianuarie, 2011 la Bibliotecă s-a desfășurat Conferința Științifică „Biblioteca Universității bălțene - partener iminent al procesului educațional și de cercetare științifică”. Au fost prezentate 20 de comunicări, rezultatele investigațiilor în domeniu pe 3 direcții principale: *Dezvoltarea resurselor informaționale: politici, particularități, experiențe / efecte; Managementul participativ: principii și practici. Integrare și formare profesională continuă, comunicare profesională; Biblioteca/ Utilizatorul 2.0 în aplicare.*

1 februarie 2011

Conferința de diseminare a reuniunilor profesionale

Elena Harconița, directoarea Bibliotecii, a promovat, în cadrul ședinței cu personalul, Conferința de diseminare a reuniunilor profesionale naționale: Masa rotundă *Cunoștințe fără frontiere prilejuate de aniversarea a zecea a înființării Consorțiului eIFL Direct Moldova; Symposia Investigatio Bibliotheca, ediția a 3-a, 2011 cu genericul: Confluente: cultura informației, produse și servicii, acces la resursele bibliotecii universitare.* Prezentarea a fost axată pe Raportul de activitate a Consorțiului eIFL Direct Moldova din care fac parte 16 biblioteci, inclusiv Biblioteca universitară, a posibilităților de accesare a bazelor de date EBSCO, activitățile Consorțiului REM (Resurse Electronice pentru Moldova) programate pentru anul 2011. În cadrul mesei rotunde desfășurate la Biblioteca Științifică ASEM, Președintele Consorțiului dr Silvia Ghinculov a decernat Bibliotecii Științifice Diploma de Excelență *Pentru contribuții*

la dezvoltarea Consorțiului eFL Direct Moldova și cu prilejul aniversării a zecea de la înființarea Consorțiului eFL Direct Moldova (25 ianuarie 2001) și Diploma de Excelență Pentru contribuții la dezvoltarea conținutului digital și Accesului Direct la Informație în cadrul Săptămânii Accesului Deschis 2010 (18-24 octombrie 2010). Diploma de excelență a fost decernată Valentinei Topalo, șef Centru Manifestări Culturale/CD

ONU pentru contribuții la dezvoltarea Consorțiului eFL Direct Moldova și cu prilejul aniversării a zecea de la înființarea Consorțiului eFL Direct Moldova (25 ianuarie 2001).

Ședința *Symposia Investigatio Bibliotheca* desfășurată anual la DIB ULIM a cuprins rezultatele, performanțele Anului Biblioteconomic 2010 evidențiate în comunicările bibliotecarilor ULIM. Invitatul special Ecaterina Zasmenco, BCU, Universitatea de Stat din Moldova a prezentat comunicarea *Bibliotecile universitare în contextul anului 2010: repere analitico-sintetice*. Un moment deosebit a fost lansarea monografiei biobibliografice *Schimbarea de sine pentru schimbarea celorlalți: In Honorem Ludmila Corghenci*.

Este o lucrare elegantă și sobră, o lucrare-omagiu dedicată Doamnei Ludmila Corghenci - personalitate binecunoscută în comunitatea profesională, care și-a axat prodigious demers info-bibliotecar pe reliefaarea importanței cercetării științifice, prin abordarea unor teme majore de cercetare în managementul resurselor umane, formarea profesională continuă, cultura informației etc. În cadrul ședinței s-a desfășurat video-conferința *Repozitoriul instituțional: structură, conținut, impact* susținută de către: Stephen H. Dew, PhD Collections & Scholarly Resources Co-ordinator, University Libraries of North Carolina at Greensboro - NC DOCKS: The Institutional Repository for the University of North Carolina at Greensboro.

2 - 16 februarie 2011

În Clubul **BiblioSpiritus**, a avut loc întâlnirea cu distinsul muzicolog, Ion GAGIM, doctor habilitat, profesor universitar, academician-coordonator al Filialei-Bălți a Academiei de Științe a Moldovei, autor de **studii/publicații** inovatoare în domeniul muzicii, care se află și în colecțiile Bibliotecii Congresului, fiind catalogate în OPEN LIBRARY etc.

Ion Gagim este promotorul multiplelor conferințe/prelegeri publice atât în țară cât și peste hotare (România, Rusia, Germania, Italia) cu ciclul de conferințe-audiții publice *Arta de a asculta și înțelege muzica*.

În elocventul și elevatul său discurs, dl profesor s-a axat pe domeniile intereselor sale științifice precum: filozofia, psihologia, pedagogia muzicii, muzicologia, epistemologia. A fost prezentată activitatea sa de colaborator științific al Institutului *Musicosophia* din Sankt Peter, Schwarzwald, Germania, în calitate de reprezentant de răsărit al acestui institut. Evenimentul a continuat cu lansarea lucrării monumentale ***Roua veșniciei. Mari compozitori ai muzicii universale în transcripție pentru cor de copii pe versurile poetului Grigore Vieru***, autori Grigore Vieru și Ștefan Andronic, la care și-a adus aportul și Ion Gagim prin redactarea unor studii fundamentate. Lucrarea va fi lansată pe 14 februarie, în ziua de naștere a regretatului poet Grigore Vieru, în Sala cu Orgă, cu participarea Corului pentru Copii *Vocile Primăverii*, dirijor Ștefan Andronic.

Tema pentru acasă propusă participanților la prima ședință din acest an a Clubului BiblioSpiritus este studierea *Efectului Mozart*.

Evenimentul a finalizat cu o ședință de meloterapie, dirijată de Elena Țurcan, șef oficiu.

În cadrul Clubului BiblioSpiritus, a celei de a doua conferințe din ciclul *Arta de a asculta și înțelege muzica*, susținută de Academicianul Ion Gagim, a avut loc Exercițiul de audiție și înțelegere a unei lucrări muzicale, *Dans ungar* de I. Brahms, care a fost precedat de informația dlui profesor despre participarea sa, în ziua de 14 februarie, la două evenimente consacrate zilei de naștere a lui Gr. Vieru: lansarea cărții *Roua veșniciei* și *Cele mai filosofice poezii a lui Gr. Vieru* traduse în limba germană la Biblioteca Națională și Sala cu Orgă, unde a evoluat corul pentru copii „Vocile Primăverii”, dirijor Ștefan Andronic, coautorul primei cărți.

Distinsul muzicolog a reliefat contribuția marelui poet Grigore Vieru la dezvoltarea literaturii și muzicii române din Basarabia, numindu-l pe regretatul poet „Orfeul timpului nostru”.

Evenimentul a finalizat cu prezentarea pe slid-uri a Bibliotecii Institutului de Muzicosophie din Sankt-Peter, Germania, care a fost fondată de George Balan, muzicolog român cu renume internațional

17 februarie 2011

Despre constituirea *Clubului Biblioteca Mov* în ziua de 15 februarie 2011, la inițiativa BM „B. P. Hasdeu”.

Lina Mihaluța, director-adjunct, a relatat colegilor despre participarea sa la constituirea *Clubului Biblioteca Mov* în ziua de 15 februarie 2011, la inițiativa BM „B. P. Hasdeu”. Clubul este gândit ca o platformă de dezbateri profesionale, care va oferi spațiu real și virtual tuturor celor care îmbrățișează modernitatea, celor care au interes de branding, public speaking, marketing biblioteconomic. Misiunea CBM este de a dezvolta și a susține o cultură care îmbină puterea de a îndrăzni (*să abordezi totul*) cu dorința de a împărtăși (rezultatele sau eșecurile). A fost prezentat un set de materiale promoționale și atribuite toate avînd sigla Clubului *Biblioteca Mov*. Felicitări colegilor noștri de la Biblioteca Municipală „B. P. Hasdeu” pentru această excepțională inițiativă! Cît mai multe biblioteci de culoare Mov în Republica Moldova!

17 februarie 2011

Ora Bibliografică *Achiziții recente*

În cadrul Zilelor Informării în Bibliotecă a fost organizată Ora Bibliografică pentru bibliotecari. Membrii grupului *Promotorii Cărții* au prezentat noile achiziții de documente din colecția Bibliotecii (68 titluri) din domeniile: *Științe economice* - Nadejda Cruglea; *Drept. Jurisprudență* - Olga Colina; *Psihologie. Pedagogie, Științe Reale* - Maria Fotescu; *Filologie. Literatură* - Ana Nagherneac.

23-24 martie 2011

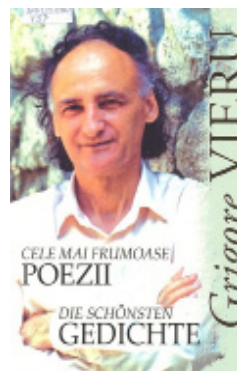
Ora de informare bibliografică

În cadrul Zilelor Informării grupul de bibliotecari Promotorii Cărții au trecut în revistă (selectiv) documente recent achiziționate din colecția Bibliotecii (121 documente) de la edituri din Moldova, România, Ucraina, Marea Britanie, SUA, Rusia, în limbile română, engleză, franceză, germană, rusă, ucraineană. Au fost prezentate 5 reviste bibliografice pe următoarele domenii: Științe economice (Ludmila Răileanu); Juridice, Sociale (Ala Lîsîi); Pedagogice, Psihologice (Natalia Culicov); Informatica, Științe reale, naturale, aplicate (Angela Hăbășescu) și Științe filologice. Istorie (Marina Magher).

28 martie, 2011

Grigore Vieru „Cele mai frumoase poezii”

Comunicat privind lansarea cărții **Grigore Vieru „Cele mai frumoase poezii”**, tradusă în limba germană de Ion Mărgineanu, concepție grafică de Andrei Ichim, editată la editura „Cadran”, Chișinău, 2010. **Organizatori:** Catedra Filologie Germană, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo”, mun. Bălți. **Participanți:** Ion Mărgineanu, profesor ULIM, traducătorul volumului, cadre didactice, studenți de la Facultățile Limbi și Literaturi Străine, Filologie, bibliotecari. **Subiecte discutate:** În discursul său, Domnul Ion Mărgineanu, absolvent al Universității de Stat „Alec Russo”, pe care o consideră „Capitală spirituală a lumii”, a vorbit despre tehnica traducerii și despre rolul traducătorului în mai multe ipostaze: traducătorul o persoană instrument bine reglementat, un dirijor dintre emițător și receptor. A urmat prezentarea cărții Grigore Vieru „Cele mai frumoase poezii”, în care, dl Mărgineanu a relevat semnificative momente din procesul de traducere, însoțindu-le cu lectura mai multor poezii. Participanții au auzit poeme vieriene în limba germană și română, fiind impresionați de rimele melodioase, fiecare poezie palpitând într-o confesiune existențială, interogațiile spiritului revărsându-se ca un torent al ființei auzite de peste tot. **Support:** Expoziție tradițională și on-line: **Anul 2011 – Anul Grigore Vieru.**

30 martie, 2011

COMUNICAT privind Conferința dedicată Francofoniei. Lansarea cărții „LE MOT VÉCU” de Radu Ciobotea

Generic: Pe 28 martie la Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” Consulatul general al României la Bălți, în colaborare cu Universitatea de Stat „Alec Russo”, a organizat conferința cu tema „**Reportajul românesc și cel francez între cele două războaie mondiale**”, susținută în limba franceză de consilierul

diplomatic **RADU CIOBOTEA**. Evenimentul s-a înscris în cadrul manifestărilor dedicate Zilelor Francofoniei. **Participanți:** reprezentanți oficiali ai Universității, Bibliotecii, cadre didactice, titulari ai catedrelor Literatura Română și Universală, Limba Franceză, studenți ai Facultăților Limbi și Literaturi Străine, Filologie,

specialitatea Jurnalism, bibliotecari. **Deschiderea conferinței:** Ludmila Cabac, Doctor în Științe Filologice, catedra Limba Franceză, în alocuțiunea de deschidere l-a prezentat pe Excelența sa domnul RADU CIOBOTEA, care activează în cadrul Consulatului General al României la Bălți, dar este, în același timp, conferențiar universitar, la Universitatea „Aurel Vlaicu” Arad, Doctor în literatură comparată și jurnalism al universităților Babeș Bolyai (Cluj Napoca, România) și Universite d’Artois (Arras, Franța), este autorul a zece cărți apărute în România, pe teme jurnalistice și literare și a altor două, dedicate jurnalismului, apărute la Paris. În sală au fost derulate slide-uri cu prezentarea lucrării Dlui RADU CIOBOTEA „**Le mot vécu**” realizate de S. Ciobanu, șef serviciu Marketing. Activitate editorială. **Subiecte abordate:** Consilierul diplomatic RADU CIOBOTEA în discursul susținut pe marginea lucrării „Le mot vécu” a abordat problematica reportajului ca gen născut din literatura autenticității și dezvoltat, în spațiul românesc dintre Nistru și Tisa, în spiritul unei francofonii care câștiga, vertiginos, teren în spațiul cultural românesc. Un subiect aparte l-a constituit reportajul politic, tratarea despre extremismele de dreapta și de stînga în presa celor două țări. Domnul RADU CIOBOTEA a răspuns la numeroase întrebări vizavi de subiectele elucidate, specificînd forța și finețea reportajului, riscurile acestei specii, în final remarcînd că viitorul merge pe linia reportajului. Mai mulți vorbitorii au adus mulțumiri Domnului consilier, remarcînd talentul și pasiunea cu care a fost scris romanul - reportaj, încercarea de a „relaționa reportajul cu literatura, de a identifica din aceste două fenomene multe tangențe, precum, temporalitatea, relatarea veridică a evenimentelor” (M. Abramciuc, conf. univ.); „laborios concepută, argumentativ, impresionantă bibliografie, este o lucrare de referință în studierea reportajului românesc și cel francez” (D. Vrabie, conf. univ.)

11 aprilie, 2011

COMUNICAT privind Conferința „Necesitățile informaționale ale utilizatorilor de biblioteci” și „Cultura informațională: implicarea bibliotecilor”, susținută de **Dr. Hermina G. B. Anghelescu**, School of Library & Information Science Wayne State University Detroit, Michigan.

Participanți: 100 de persoane: 40 bibliotecari universitari, 10 bibliotecari din colegii și școli profesionale, 8 specialiști principali, responsabili de activitatea bibliotecilor școlare de la Direcțiile generale raionale/municipale de învățământ din Nordul Republicii Moldova, 25 bibliotecari școlari, 17 bibliotecari publici din zona de Nord a Republicii Moldova.

Deschiderea conferinței: În alocuțiunea de deschidere Elena Harconița, directoarea Bibliotecii a remarcat importanța subiectelor abordate de Dna Dr. Hermina Anghelescu în contextul dezvoltării rapide a serviciilor electronice. Mesajul directoarei a fost însoțit de derularea slideurilor cu secvențe biografice și bibliografice ale Dnei Dr. Hermina Anghelescu, precum și a activităților de modernizare a Bibliotecii Universitare în urma cunoașterii experiențelor americane, vizitelor și seminarelor promovate de specialiștii domeniului: Hermina Anghelescu (2001), Grant Harris (2003), Inaugurarea Centrului de Documentare a ONU, Sorin Tejno, Coordonator Rezident al ONU în Moldova, (2001); vizita dnei Dana Loytvid, Biblioteca ONU „Dag Hammarskjöld” a ONU (2003), Doamna Melanie Marlett, directorul Băncii Mondiale în Moldova; deschiderea colecției Băncii Mondiale (2008), vizitele ambasadurilor SUA la Bibliotecă ș.a.; deschiderea serviciului de Referințe Bibliografice, a Mediatecii, lansarea Paginii Web cu Catalogul electronic, Biblioteca Digitală, cu multe și variate oportunități pentru utilizatori.

Mesaje de salut: Din partea rectoratului cu mesajul de salut a intervenit dr. Maria Șleahițchi, prorector pentru știință, președintele Consiliului Științific Bibliotecar, care a relevat importanța instituției infobibliotecare, bibliotecile fiind indispensabile învățământului, cercetării, accentuând faptul că *bibliotecile și cartea sînt entitățile unei culturi și profesiunea de credință nu se poate considera deplină fără bibliotecă. Bibliotecarii însușesc spațiul prin activități creative, pasiune și promovarea cărții utilizatorului.*

Derularea Conferinței: Conferința Dnei Hermina Anghelescu a fost con-

sacrată educării culturii informației, Biblioteca Universitară a relatat despre propria experiență în acest sens: preocupări în domeniu din anul 1968; începînd cu anul 2003 cursul *Bazele Culturii Informației este integrat* în cursul universitar *Tehnologii Informaționale și Comunicaționale* în calitate de Primul Modul. Biblioteca a editat în cadrul colecției *Cultura informației* manualul *Bazele Culturii Informației, Curriculum-ul*, ghidul *Prezentarea referințelor bibliografice utilizate în cercetare, Ghidul Utilizatorului* ș.a.

Expoziții: *Tendențe actuale în biblioteconomie și știința informării (cărți, articole dedicate culturii informației)*

Online: Prezentări *Dr. Hermina G. B. Anghelescu-biobibliografie, Biblioteca Științifică a US „Alec Russo”: oportunități moderne pentru utilizatori*

18 aprilie, 2011

COMUNICAT privind Lansarea cărții *Orașul Bălți și oamenii lui* de **Gheorghe BACIU**

Pe 7 aprilie aprilie, Sala de lectură Științe Filologice a găzduit un eveniment remarcabil ce va intra în istoria municipiului printr-o semnificație dublă. În ziua sărbătorii creștine Bunavestire, în ziua inaugurării la Chișinău a Salonului Internațional de Carte pentru Copii și Tineret, s-a produs o lansare inedită a unei lucrări istorice, unica de acest gen despre capitala de Nord a Moldovei – *Orașul Bălți și oamenii lui*. Autor, pămînteanul nostru, Gheorghe BACIU, medic – legist, 11 ani a deținut funcția de director al Centrului de Medicină Legală, Membru al Academiei Balcanice de medicină Legală, autor a circa 500 de lucrări, inclusiv 25 de cărți și 12 brevete de invenții.

Monografia este o realizare frumoasă, scrisă cu multă dragoste față de rădăcinile și valorile neamului de români din care face parte, o eternizare a frumuseții neamului nostru în care autorul elucidează evenimente văzute și trăite de domnia sa.

În luările de cuvînt Valentin Jitaru, Cheorghe Calamanciuc, Elvira Cornilova, Anatol Petrenco, Boris Grițunic, Grigore Chetrari, Preasfințitul Mihail Sărăcuța, Teo-Teodor Marșalcovschi, Iulius Popa, Smărăndița Grecu, Inga Cojocar cu un deosebit respect au apreciat și au mulțumit autorului pentru curajul și efortul editării unei lucrări cu adevărat monumentale despre istoria municipiului Bălți, lucrare care va rămîne un etalon pentru tîneri, un ideal de luptă pentru adevăr, frumos și tot ceea ce este corect.

Menționăm faptul că un capitol este consacrat Universității de Stat „Alec Russo”, Bibliotecii Științifice, personalităților universitare. Participanților le-a fost

propusă expoziția tradițională și on-line *Bălțitul și oamenii lui*.

18 aprilie, 2011

Pe 14-15 aprilie 2011 Igor Afatin, director-adjunct Informatizare, a participat la seminarul Implementarea tehnologiei IR (repozitorii instituționale): Sistemul Dspace. În cadrul întrunirii profesionale Dl. Afatin a relatat colegilor despre acest seminar.

20 aprilie, 2011

COMUNICAT privind seminarul „Modificări recente în legislația națională de proprietate intelectuală”

Generic: Pe 19 aprilie Biblioteca Științifică a găzduit seminarul „Modificări recente în legislația națională de proprietate intelectuală” cu participarea reprezentanților AGEPI din R. Moldova dedicat Zilei Mondiale a Proprietății Intelectuale cu genericul „**Conturînd Viitorul**”. Seminarul s-a desfășurat sub egida **Zilelor Bibliotecarului** și Zilei Mondiale a Cărții și a dreptului de autor **Organizatori: Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală a Republicii Moldova;** Biblioteca Științifică

Participanți: studenții Facultăților Drept, Agroecologie, bibliotecari universitari, reprezentanți ai Agenției DECA-Press

Subiecte abordate: „Legislația în domeniul proprietății intelectuale și asigurarea drepturilor de proprietate intelectuală în Republica Moldova” - raportor: Liviu SIBOV, Jurist principal, Secția Contencios și gestionare statut juridic OPI, Departament juridic AGEPI; „Protecția invențiilor în Republica Moldova” - raportor: Petru GROSU, Șef secție, chimie, biologie, medicină, Departament invenții și soiuri de plante AGEPI.

Expoziții: Invenții și inventatori: *expoziție de cărți, reviste, brevete de invenție, documente electronice;* Rolul proprietății intelectuale în dezvoltarea țării: *expoziție de documente tipărite și electronice*

20 aprilie, 2011

Noi apariții editoriale la Biblioteca Universității Bălțene

În anul 2010, bibliotecarii Universității bălțene au elaborat 10 lucrări (bibliografii, cataloage, dicționare, ghiduri metodice) în colecțiile *Biblioteca Științifică-65, Bibliographia Universitas, Vestigia Semper Adora, Cultura Informației, Profesionalizare.*

Lucrările pot fi vizualizate în Catalogul on-line de pe site-ul Bibliotecii, în

Biblioteca Digitală, în rubrica **Publicatii** conform titlului colecțiilor, inclusiv și pe alte rețele de socializare: blogul Bibliotecii, Facebook, Twitter, Slideshare:

1. Aculova Taisia, Culicov Natalia. **Indexarea pe subiecte: Ghid metodic pentru bibliotecari**
2. Scurtu Elena ș. a. **Biblioteca și bibliotecarii universitari din Bălți: indice bibliografic (1945 - 2010)**
3. **Cartea rară în limba franceză (sec. XVIII - XX) / alcăt. : E. Scurtu**
4. Ganea, Varvara. **Lucrările universitarilor bălțeni: Anuar 2009**
5. Harconița Elena, Mihaluța Lina, Stratan Elena. **Biblioteca Științifică: Cadru de reglementare**
6. Harconița Elena, Mihaluța Lina, Stratan Elena. **Bibliotecarii universitari bălțeni: dicționar**
7. Harconița Elena, Mihaluța Lina, Stratan Elena. **Catalogul publicațiilor editate de bibliotecarii Universității bălțene**
8. Harconița Elena, Mihaluța Lina, Stratan Elena. **Ghidul utilizatorului**
9. Mihaluța Lina, Cristian Elena, Costiucenco Natalia. **Carte cu autograf și dedicații: catalog**
10. **Prezentarea referințelor bibliografice utilizate în cercetare: Ghid practic / alcăt. : A. Nagherneac**

21 aprilie, 2011

Biblioteca Științifică este partener educațional al Facultății Științele Naturii și Agroecologie în realizarea programului cultural-științific Lunarul Ecologic

În această zi programul **Clubului Cărții** a inserat acțiuni dedicate Cărții Religioase: **expoziția de documente „Carte Religioasă, Rară și Veche din colecția**

lui Ioan Nicorici", prezentare (inclusiv în Power Point) Dorina Cosumov, bibliotecar, serviciul Documentare - Informare Bibliografică, **Concert Pascal**, susținut de corul Liceului Teoretic „Ion Creangă”, specialitatea „Arte”, dirijor dir. adj. Marina Caliga. Evenimentul s-a produs în cadrul acțiunilor dedicate **Zilei Bibliotecarului în Republica Moldova, Zilei Mondiale ale Cărții și a dreptului de autor**. La manifestare au participat cadre didactice, bibliotecari, studenți, oaspeți ai Bibliotecii. Organizatori: Valentina Topalo, șef Centru Manifestări Culturale, dr. Maria Nicorici, șefa Catedrei de Geografie și Biologie.

26 aprilie, 2011

Ziua Drapelului de Stat a fost sărbătorită la Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți.

Manifestarea informativ-educativă privind istoria Tricolorului a fost organizată de Igor Cojocar, șeful Catedrei Discipline sociojuridice și umanistice, Facultatea de Drept. În cadrul acestei manifestări Valentina Topalo, șefa Centrului Manifestări Culturale a organizat și prezentat o expoziție de cărți, reviste cu genericul „Istoria Țării Noastre”. Au fost prezenți studenți, cadre didactice, bibliotecari.

27 aprilie, 2011

De Ziua Bibliotecarului

Pe 27 aprilie bibliotecarii universitari bălțeni s-au întrunit în ședința Clubului BiblioSpiritus pentru a omagia Ziua Bibliotecarului sărbătorită în Moldova la 23 aprilie .

În cuvîntul de deschidere, Elena HARCONIȚA, Directoarea Bibliotecii Științifice a dat citirii mesajele de felicitare din partea Președintelui Parlamentului, Ministerului Educației, Ministerului Culturii, colegilor din alte instituții bibliotecare, prietenilor

Bibliotecii cu prilejul sărbătorii profesionale și a Sfințelor Paști.

Dna Director a relatat despre festivitatea națională prilejuită de consemnarea Zilei Bibliotecarului în R. Moldova, organizată de ABRM pe 20 aprilie, în incinta Teatrului *Licurici*. La această manifestare au fost decernate Diplome de Onoare celor mai meritoși bibliotecari din partea Ministerului Culturii, Ministerului Educației, Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova. Au fost anunțate rezultatele Concursurilor naționale „Cele mai reușite lucrări în domeniul biblioteconomiei și științele informării”, „Cel mai bun Bibliotecar al anului 2010”. Bibliotecarii bălțeni au devenit posesori ai diplomelor Ministerului Culturii – Elena HARCONIȚA, Ministerului Educației – Natalia CULICOV, Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova – Adela CUCU, Varvara GANEA, Elena ȚURCAN, Ala LIȘÎI, Olga COLINA.

Diploma de Excelență a Concursului Național „Cel mai bun Bibliotecar al Anului 2010”, ediția a XX-a i s-a conferit Elenei CRISTIAN.

Lucrările bibliotecarilor universitari bălțeni au fost apreciate cu premii prestigioase: PREMIUL MARE pentru setul de 10 lucrări consacrate aniversării a 65-a de la fondarea Bibliotecii și PREMIUL SPECIAL pentru DESIGN pentru lucrarea Carte *cu autograf și dedicații*, autori: Lina MIHALUȚA, Elena CRISTIAN, Natalia COSTIUCENCO, designer: Silvia CIOBANU.

Conducerea Bibliotecii a decernat Diplome pentru profesionalism și prestață bibliotecarilor: Polina SPÎNU, Lilia ABABI, Valentina VACARCIUC, Renata TONCOGLAZ.

Diploma specială cu prilejul a 60 de ani de la naștere a fost acordată Svetlanei BOTEZATU, bibliotecar în serviciul Organizarea/Conservarea Colecțiilor.

BIBLIOTECA ȘTIINȚIFICĂ A UNIVERSITĂȚII DE STAT „ALECU RUSSO” DIN BĂLȚI
23 - APRILIE ZIUA BIBLIOTECARULUI ÎN REPUBLICA MOLDOVA

Sincere felicitări bibliotecarilor cu înaltele distincții din partea Ministerului Educației, Ministerului Culturii, Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova !

ELENA HARCONIȚA, directorul Bibliotecii Științifice – Diploma de Onoare a Ministerului Culturii al Republicii Moldova

NATALIA CULICOV, șef serviciu - Diploma Ministerului Educației al Republicii Moldova

ELENA CRISTIAN, șef serviciu – Diploma de Excelență, Laureată a Concursului Național „Cel mai bun Bibliotecar al Anului 2010”, ediția a XX-a Moldova

Diploma Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova: Adela CUCU, Varvara GANEA, Elena ȚURCAN, Ala LIȘII, Olga COLINA

Diploma Conducerii Bibliotecii Științifice: Svetlana BOTEZATU, Polina SPÎNU, Valentina VACARCIUC, Renata TONCOGLAZ, Lilia ABABI

PREMIUL MARE în cadrul Concursului Național „Cele mai reușite lucrări ale anului în domeniul biblioteconomiei și științelor informării”, ediția a XX-a, 2010 pentru setul de lucrări consacrate aniversării a 65-a de la fondarea Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți

Echipa de lucru : E. HARCONIȚA, L. MIHALUȚA, E. STRATAN, S. CIOBANU, E. SCURTU, M. FOTESC, T. ACULOVA, V. GANEA, A. NAGHERNEAC, N. CULICOV, N. COSTIUCENCO, E. CRISTIAN, G. MOSTOWIC, R. TONCOGLAZ, M. ȘULIMAN

PREMIUL SPECIAL pentru DESIGN pentru lucrarea CARTE CU AUTOGRAF ȘI DEDICAȚII, autori: Lina MIHALUȚA, Elena CRISTIAN, Natalia COSTIUCENCO
 Designer: Silvia CIOBANU

Continuând ședința festivă și lucrativă, directoarea a prezentat o informație captivantă despre activitatea Clubului BIBLIOTECA MOV (Biblioteca Municipală B. P. Hașdeu, 19 aprilie 2011), realizând o trecere în revistă a subiectelor abordate și lansând ultimele numere ale revistei BiblioPolis.

Igor AFATIN, director-adjunct Informatizare, a venit cu informații utile de la seminarul *Implementarea tehnologiei IR* (repositorii instituționale) (Biblioteca Științifică ASEM, aprilie, 2011): Sistemul DSpace, demonstrând structura lui, posibilitățile de înregistrare, oportunitățile în vederea plasării lucrărilor științifice universitare în repozitoriul instituțional.

Activitatea a urmat cu înmînarea Certificatelor absolvenților Școlii Noul angajat de către Elena STRATAN, coordonator ȘNA, șef serviciu Cercetare. Asistență de specialitate.

Partea a doua a ședinței Clubului a fost dedicată Conferinței tinerilor bibliotecari. A fost prezentată comunicarea tinerei bibliotecare din serviciul Documentare / Informare Bibliografică Dorina COSUMOV *Modelul Biblioteca și Bibliotecarul în literatura națională și universală. Gînduri despre Bibliotecă, Bibliotecar au rostit bibliotecarele Antonina Antonova, Natalia Cechina.*

14 mai, 2011

Violeta MOTULAITE, Ambasadorul Lituaniei în Republica Moldova la Biblioteca Științifică

Excelența Sa Violeta MOTULAITE, Ambasadorul Lituaniei în Republica Moldova a revenit la Biblioteca Științifică, în sala de lectură Științe socio-umanistice și economice, unde a inaugurat la 11 martie 2010, Punctul de Informare Documentare NATO, pentru a ține conferința *Some lessons on the way to European Union (Lithuania's example)* [Cîteva lecții despre integrarea în UE) Exemplul Lituaniei]. Textul conferinței este pe site-ul Bibliotecii. La eveniment au participat Gheorghe POPA, Dr. Hab., Profesor, Rector, studenți, cadre didactice de la Facultățile Economie și Drept, bibliotecari universitari. Au fost derulate filme despre Lituania cu genericul *Calea de Integrare a Lituaniei în Uniunea Europeană.*

14 mai, 2011

În Biblioteca Științifică a fost inaugurat Centrul de Informare al Uniunii Europene cu participarea Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova.

La deschidere au luat cuvîntul DIRK SCHUBEL, Ambasador, Șeful Delegației Europene în Republica Moldova, GHEORGHE POPA, Rectorul Universității de Stat „Alec Russo”. Acțiunea a fost coordonată de VALENTINA PRIȚCAN, prorector pentru relații internaționale. Programul cultural - susținut de elevii Liceului Teoretic „Ion Creangă”, specialitatea „Arte” conducător artistic, dir. adj., Marina Caliga. Au participat reprezentanți ai ambasadelor statelor membre ale Uniunii Europene acreditate la Chișinău: România, Ungaria, Franța, Lituania, Ungaria, Germania, cadre didactice, bibliotecari, studenți, elevi, cetățeni ai municipiului Bălți.

14 mai, 2011

Biblioteca Științifică a participat la Zilele Europei cu expoziția de documente prezentată în Cortul Orașelului European reprezentat de Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți.

17 mai, 2011

Helene SKIKOS International Policy Officer for Albania, Montenegro, Serbia, Belarus Moldova and Ukraine International Cooperation, Bruxelles, Directorate-General for Education and Culture și prof. Valentin Arion șef oficiu Tempus în Republica Moldova au vizitat Biblioteca Științifică, lăsînd un mesaj în *Cartea de Opinii și Sugestii*: „Vă felicit pentru acest spațiu de studiu minunat, cald și primitor! Este cu adevărat foarte important nu numai pentru studenți, dar și societate să aibă acces la cărți (cei mai buni prieteni ai noștri) și alte informații relevante unind oameni cu aspirații comune, experiențe și perspective.” Helene SKIKOS

18 mai, 2011

Scriitori din România și Moldova în vizită la Biblioteca Științifică

În cadrul **Zilelor Literaturii Române, ediția a 2-a** desfășurate în perioada: 18 - 20 Mai 2011 la Bălți și Chișinău de către Institutul Cultural Român și Centrul Național al Cărții, invitații Conferinței **Ion Vianu - Memorialistica văzută de un memorialist; Lecturi & dezbateri: Îngeri și alcool** - scriitorii **Emil Brumar, Ion Mureșan, Arcadie Suceveanu, Maria Șleahitchi, Emilian Galaicu-Păun, Vasile Ernu**, au vizitat **Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.**

Elena Harconița, directoarea Bibliotecii, a condus înalții oaspeți prin spațiile generoase ale Bibliotecii, demonstrând plenitudinea colecțiilor, condițiile și facilitățile de care beneficiază studenții și cadrele didactice universitare de la Bălți. În acest context, Dumneaei a vorbit despre structurile internaționale integrate, în special despre Colecția Institutului Cultural Român, Direcția Români din Afara Țării și despre Centrul de Informare Europeană, inaugurat la 14 mai 2011.

Renumiții autori au donat cărți și au semnat pe cărțile lor regăsite în colecțiile bălțene.

27 mai, 2011

Lansarea cărții „Între istorie și judecata posterității” de Alexandru Budișteanu

Vineri 27 mai, 2011, în Clubul Cărții a avut loc lansarea cărții Doctorului Arhitect, Alexandru Budișteanu în dialog cu Flori Bălănescu **„Între istorie și judecata posterității”**, editată de Academia Română, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2010. Despre carte și activitatea laborioasă a autorului au vorbit: Teo-Teodor Marșalcovschi, dr. in

istorie, Igor Cojocaru dr. în politologie, Facultatea de Drept, Valentin Jitaru, lector superior, Facultatea Limbi Străine, Valentina Topalo, șefa Centrului Manifestări Culturale, CD a ONU, CI EUi. V. Topalo a prezentat expoziția de documente **Zbucium și Creație**; de fotografii „Alexandru BUDIȘTENU, Doctor Arhitect, Doctor Honoris Cauza al Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, în PowerPoint. Un mesaj de felicitare și foto pentru această expoziție au fost furnizate de către inginerul Radu MOȚOC, secretarul Asociației Pro Basarabia și Bucovina, Filiala „C. Negri” din Galați. Autorul a donat 2 exemplare pentru colecția Bibliotecii, a relatat câteva momente din biografia sa și a semnat autografe pentru studenți, elevi, cadre didactice, bibliotecari.

27 mai, 2011

Zilele Scrisului și Culturii Slave

La 27 mai 2011 în cadrul **Zilelor Scrisului și Culturii Slave** Catedra de Limbă și Literatură Ucraineană împreună cu Biblioteca Științifică au organizat manifestarea dedicată reînnoirii scriitorului Taras Șevcenko în or. Canev, care a avut loc în anul 1861. Acțiunea a fost inaugurată de V. Neciaev, consulul Ucrainei în Republica Moldova. A urmat compoziția poetică «Шевченко в родинному колі» prezentată de studenții din anul 2 ai Facultății de Filologie, specialitatea Limba și Literatura Ucraineană și Limba și literatura Română. V. Petrov, consulul Ucrainei în orașul Bălți a invitat asistența într-o călătorie virtuală «Канів. Шевченкові місця».

Bibliotecara Gherda Palii a prezentat **expoziția de documente «Шевченко в родинному колі»** (format tradițional și în Power Point). Au participat cadre didactice, bibliotecari, studenți, oaspeți ai Bibliotecii. Organizatori: Ludmila Ciolanu, șefa Catedrei de Limbă și Literatură Ucraineană, Gherda Palii, bibliotecar, serviciul Comunicarea Colecțiilor. Localizare: sala de lectură Științe Filologice

24 mai, 2011

Donație de carte din partea Ambasadei Ucrainei în Moldova și scriitorilor ucraineni

Pe 24 mai 2011 Adella Cucu, bibliotecar principal și Gherda Palii, bibliotecară în sala de lectură Științe Filologice, au participat la manifestarea culturală în cadrul Zilelor Scrisului și Culturii Slave ce s-a desfășurat în incinta Comunității Ucrainenilor „Moștenire” din mun. Bălți.

La eveniment au participat: reprezentantul Ambasadei Ucrainei în Moldova,

doctor în istorie Mihail Harișin, jurnalista, publicista și poeta Zinaida Gurscaia, vice președintele fondului pictorilor și meșterilor populari ucraineni „Renaștere – Відродження”, poetul Iurii Diaciuc.

DI Mihail Harișin a donat Bibliotecii universitare un set de cărți: **Scieri alese în 15 volume ale academicianului Constantin Popovici și 10 cărți** (cu autograf și dedicații) de la scriitorii ucraineni prezenți la manifestare.

14 iunie, 2011

Conferința de comemorare a victimelor deportărilor

Studentii, cadrele didactice de la Facultatea de Drept, bibliotecarii, oaspeți din municipiul Bălți s-au întrunit în conferința „**70 de ani de la primul val al deportărilor în masă din republica Moldova**” pentru a **Comemora Victimele Deportărilor din Basarabia**. La acțiune au fost prezenți persoanele deportate Ana Lungu și Stelian Bejenaru, locuitori ai municipiului Bălți. Conferința a fost

deschisă de Lidia Pădureac dr. în istorie, catedra Disciplini socio-umanistice. Au urmat intervențiile studenților Alexandra Popa și Poliveico Victor, Facultatea de Drept, care s-au referit la deportările din anul 1949. Purtătorii memoriei tristetelor evenimente, Ana Lungu și Stelian Bejenaru, au povestit cum au fost obligați să-și părăsească țara și casa pentru a lua drumul Siberiei și Kazahstanului.

Conferința a fost susținută de expoziția documentară: „Să ne cunoaștem istoria neamului”, compartimentele căreia au adus în atenția utilizatorilor istoria, puțin cunoscută, despre valurile de deportări din Basarabia din anii 40, 50 în Siberia și Asia Centrală, respectiv, mărturii despre soarta deportaților în Gulag.

**Rubrică susținută de
Elena STRATAN, șef serviciu Cercetare. Asistență de specialitate**

INDEX TRANSLATIONUM –
REPERTORIU BIBLIOGRAFIC MONDIAL
DE TRADUCERI
ÎN SPRIJINUL INFORMĂRII ȘI CERCETĂRII

Valentina CHITOROAGĂ, *director general al Camerei Naționale a Cărții*
valentina.chitroaga@gmail.com

Ludmila CORGHENCI, *director adjunct,*
Departamentul Informațional Biblioteconomic, ULIM
lcorghenci@ulim.md

„Gîndirea comună europeană este opera colosală a traducătorilor. Fără traducători nu ar exista Europa, nu ar exista literatura mondială. Fără traducători eu nu l-aș fi citit pe Cervantes, iar dumneavoastră pe Kafka. Traducătorii sînt de o mie de ori mai importanți decît deputații din Parlamentul European.”
(Milán Kundera)

Baza de date Index Translationum constituie un suport esențial pentru procesul de informare și cercetare. Fiind destinată cercetătorilor, traducătorilor, editorilor, bibliotecarilor și altor categorii de utilizatori, aceasta oferă posibilitatea selectării informației privind lucrările traduse în circa 150 de țări, în funcție de diferite criterii: numele autorului ori a traducătorului, țara de origine, limba lucrării originale etc.

Resursele bibliografice, create la nivel local, național ori internațional, constituie fundamente importante pentru procesul de informare, documentare, cunoaștere. Acestea pot fi universale ori tematice, pot reflecta fluxul documentar în funcție de genul acestora, limba ori locul editării etc.

O resursă unicat este repertoriul bibliografic internațional Index Translationum. Este vorba despre bibliografia mondială de traduceri, elaborată sub egida UNESCO.

Scopul prezentului material este de a promova repertoriul internațional, a contribui la utilizarea acestuia de către factorii interesați, precum și de a reliefa prezența Republicii Moldova prin intermediul informațiilor bibliografice asupra traducerilor.

Repere istorice

Index Translationum ca repertoriu bibliografic a fost constituit și dezvoltat

sub patronatul UNESCO, grație necesităților culturale și informaționale:

- anul 1932 – anul constituirii (sub egida Ligii Națiunilor – Societe des Nations, constituită în iunie 1919 ca urmare a Tratatului de la Versailles; după anul 1945 – funcțiile acestei organizații fiind preluate de ONU)
- anii 1932-1940: Index Translationum era editat ca buletin trimestrial, prezentând inițial informația bibliografică asupra traducerilor din 6 țări: Germania, Spania, Franța, Italia, Marea Britanie, SUA; în anul 1940 reflecta informația din 14 țări
- reluarea noii serii a repertoriului, în anul 1948, drept urmare a recomandării Conferinței miniștrilor Educației a țărilor aliate, 28 iunie 1945, Londra
- anii 1948-1979: Index Translationum era editat ca anuar, în format tradițional, în total fiind editate 39 de volume. Cîteva date statistice:

Anul	Cantitatea datelor	Număr țări reflectate
1948	8 570 descrieri bibliografice	Informații asupra traducerilor editate în 26 de țări
1979	60 573 descrieri bibliografice	Informații asupra traducerilor editate în 56 de țări

1979 – prezent: repertoriul este ținut și editat în format electronic: ediție anuală – CD. În prezent este asigurat accesul gratuit al cercetătorilor la baza de date Index Translationum – www.unesco.org/xtrans (limbile de prezentare a bazei de date: engleza, franceza și spaniola).

www.unesco.org/culture/xtrans

Organisation des Nations Unies, pour l'éducation, la science et la culture

culture

Langues

Index Translationum - Bibliographie mondiale de la traduction

Index Translationum - Bibliographie mondiale de la traduction

Un répertoire des ouvrages traduits dans le monde entier, la seule bibliographie internationale des traductions. L'Index Translationum a été créé en 1932.

La base de données contient une information bibliographique cumulative sur les livres traduits et publiés depuis 1979 dans une centaine d'États membres de l'UNESCO, soit plus que 2.000.000 notices dans toutes les disciplines : littérature, sciences sociales et humaines, sciences exactes et naturelles, art, histoire, etc. Une mise à jour est effectuée tous les quatre mois.

Les notices antérieures à 1979 peuvent être consultées sur la version imprimée, disponible auprès des bibliothèques dépositaires et de la Bibliothèque de l'UNESCO à Paris.

En publiant ce répertoire, l'UNESCO met à la disposition du public un outil de travail unique au monde, élaboré grâce à une coopération internationale continue. Chaque année, les bibliothèques nationales de la plupart des États membres de l'UNESCO font parvenir au Secrétariat l'information bibliographique sur les titres traduits, et ce dans tous les domaines de la connaissance. En sont exclus les périodiques, articles de presse, les brevets, les brochures.

Pour plus d'information, consulter :

- Questions fréquentes
- Bibliothèques nationales
- Recherche bibliographique en ligne
- Statistiques

Contacts

M. Mariusz TUKAJ

- Index Translationum
- Documentaliste

Envoyer | Version imprimable | Contact | Recherche

Ressources

- Questions fréquentes
- Sites Web
- Multimedia

A voir

Journées internationales de la langue maternelle - 21 février 2010

Y'a-t-il une grande diversité de langues ?

Depuis quand...?

Journées mondiale du livre et du droit d'auteur - 23 avril

Littérature & traduction

Pentru cine este destinat și în ce scopuri este utilizat repertoriul bibliografic internațional? Index Translationum are drept grup-țintă bibliotecari, cercetători, editori, documentariști, traducători, fiind util și pentru alte categorii socio-profesionale, interesați asupra traducerilor operelor din diverse domenii. Acesta oferă răspuns la întrebări gen: A fost efectuată traducerea operei autorului concret? În care limbă și de către cine a fost efectuată traducerea? Unde a fost editată traducerea? Index Translationum oferă și posibilitatea efectuării/vizualizării rezultatelor contabilizărilor statistice, gen top-uri: Care este cel mai „tradus” autor? Care este țara cu cele mai multe traduceri editate? Care este cea mai „tradusă” lucrare? și altele.

Astfel, conform datelor Index Translationum topul celor „mai traduși autori” este prezentat în felul următor: pe primul loc se află Agatha Christie, urmînd Jules Verne, William Shakespeare etc. În Top se mai găsesc: Danielle Steele, creatorii de povești Hans Christian Andersen și frații Grimm, Stephen King și Isaac Asimov.

Conținutul Index Translationum: În prezent Index Translationum include mai mult de 2 000 000 de înregistrări bibliografice asupra lucrărilor traduse și editate în 150 de țări, primele reprezentînd toate domeniile: agricultură, arhitectură, drept, economie, educație, management, medicină, literatură etc. Sînt reflectate circa 462 302 nume de autori, 1 100 limbi în care sînt traduse lucrările. Anual baza de date este înnoită cu circa 100 000 de înregistrări. Baza de date nu reflectă informația privind traducerile contribuțiilor din culegeri, publicații periodice și continue, brevetelor, broșurilor.

Fiecare înregistrare include numele autorului, titlul lucrării traduse, numele traducătorului și editorului, anul ediției traducerii și alte date.

E de reținut că toate înregistrările bibliografice sînt prezentate în Index Translationum prin caractere latine, indiferent de caracterele originale ale lucrărilor. În acest scop sînt aplicate standardele internaționale de transliterație. Utilizatorilor bazei de date li se oferă informația necesară privind normele de transliterație (a se vedea meniul „Normes de translitteration”).

Cum se efectuează cercetarea? Cercetarea poate fi efectuată în funcție de diverse criterii: numele autorului, limba originală, denumirea țării, numele traducătorului etc. În acest scop este utilizat meniul „Cercetare bibliografică” (Recherche bibliographique), fiind necesar de a completa poziția corespunzătoare a chestionarului:

Cum se efectuează căutarea?

Vous avez cherché : **Auteur = Vieru Grigore\$**

32 enregistrements correspondent à votre recherche

1/32 **Vieru, Grigore: Mama [Russe] / Brodskij, Aleksandr; et al. / Chiginău: Literatura artistike [URSS (jusqu'à 1991)], 1979. 44 p. ill. [Moldave]**

2/32 **Vieru, Grigore: Veselaja azbuka [Russe] / Berestov, Valentin / Moskva: Detskaja literatura [URSS (jusqu'à 1991)], 1979. 71 p. ill. [Moldave]**

3/32 **Vieru, Grigore: Kõigepealt ole [Estonien] / Jaaksoo, Andres / Tallinn: Eesti Raamat [URSS (jusqu'à 1991)], 1981. 35 p. ill. [Moldave]**

4/32 **Vieru, Grigore: List zelenyj [Russe] / Akim, Ja.; et al. / Moskva: Sovetskij pisatel' [URSS (jusqu'à 1991)], 1982. 191 p. ill. [Moldave]**

5/32 **Vieru, Grigore: Mama [Russe] / Chiginău: Literatura artistike [URSS (jusqu'à 1991)], 1982. 44 p. [Moldave]**

6/32 **Vieru, Grigore: Potomu čto ljubju [Russe] / Akim, Ja.; et al. / Chiginău: Literatura artistike [URSS (jusqu'à 1991)], 1982. 182 p. [Moldave]**

7/32 **Vieru, Grigore: Pan con rocío [Espagnol; Castillan] / Cánovas, María / Moskva: Raduga [URSS (jusqu'à 1991)], 1983. 42 p. ill. [Russe] [Moldave]**

8/32 **Vieru, Grigore: Bread and dew [Anglais] / Riordan, James / Moskva: Raduga [URSS (jusqu'à 1991)], 1983. 42 p. ill. Hleb s rosoju [Russe] [Moldave]**

9/32 **Vieru, Grigore: Mkaté kwa umande [Swahili] / Moskva: Raduga [URSS (jusqu'à 1991)], 1983. 42 p. ill. Hleb s rosoju [Russe] [Moldave]**

10/32 **Vieru, Grigore: Modaram [Tadjik] / Adqham, Aslam / Dušanbe: Maorif [URSS (jusqu'à 1991)], 1983. 31 p. Mama [Russe] [Moldave]**

Prezența Republicii Moldova în repertoriul bibliografic internațional „Index Translationum”: Informația privind toate lucrările traduse și editate pe teritoriul Republicii Moldova sînt reflectate în Index Translationum din anul 1995. Conform deciziei din 2 februarie 1995 a Departamentului Edituri, Poligrafie și Comerțul cu Cărți din Republica Moldova, responsabilitatea privind colectarea și transmiterea informației asupra traducerilor, editate în Republica Moldova, revine Camerei Naționale a Cărții. Anual Camera Națională a Cărții transmite secțiuni Index Translationum a UNESCO informația corespunzătoare, ea fiind unicul deținător al edițiilor anuale în format CD a bazei de date. Cîteva informații statistice asupra acestei activități:

Anul	Număr înregistrări bibliografice transmise de CNC
1995	150
2000	300
2005	300
2009	600
2010	600

Fiecare lucrare tradusă și editată în Republica Moldova, este identificată bibliografic de către Camera Națională a Cărții după cum urmează:

Autain, Clémentine : Macho pe înțeleșul fratelui meu [Mol] /Georgeta Barbu-Anghel / Chișinău : Cartier, 2009 (Combinatul Poligr.). 84 p. – (Colecția „Verde”).

FR : Les Machos expliqués à mon frère.

***Morel, Fabienne ; Bizouerne, Gilles :** Poveștile Cenusăresei istorisite în lumea întregă [Mol] / Andreea Trincă / Chișinău : Cartier, 2009 (Tipogr. „Bons Offices” SRL). 94 p. : il. color. – (Înconjurul lumii cu o poveste) (Cartier codobelc).

FR : Les histoires de Cendrillion racontées dans le monde.

Repertoriul bibliografic internațional Index Translationum oferă avantaje utilizatorilor, asigurînd selectarea operativă și multiaspectuală a informației asupra traducerilor editate în diferite țări, în final sprijinind (și economisind) munca cercetătorilor și a altor categorii interesate.

Referințe bibliografice:

1. www.unesco.org/xtrans
2. www.bookchamber.md

EDUCAȚIA PENTRU INFORMAȚIE A STUDENȚILOR BĂLȚENI

Natalia CULICOV,
șef serviciu Referințe Bibliografice

Una din prioritățile anului 2010 promovarea Culturii Informației, care include abilitățile umane de a căuta și accesa informația atât prin intermediul mijloacelor tradiționale, cât și prin utilizarea tehnologiilor moderne de informare și comunicare, de a folosi această informație în mod creativ, la nivel individual și instituțional.

Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți, în anul 2010, a urmat recomandările ABRM, axându-și activitatea pe diferite acțiuni de promovare a Culturii Informației. Promovînd, în acest context, logoul **Cultura informației** (simbol internațional al CI) prin aplicarea și imprimarea lui pe diferite postere, afișe, materiale didactice, materiale promoționale, afișarea pe pagina web a Bibliotecii, utilizarea în diferite prezentări, lecții, utilizarea în programul de activitate al Bibliotecii pentru anul 2010 etc.

Sînt utilizate sloganele: *Învață să te formezi*, „*Noi salvăm vieți prin cultura informațională*”, „*Tot ce știi e că tot ce vreau să știi obțin prin cultura informațională*” etc.

Biblioteca, ca instituție culturală și științifică, oferă mai multe oportunități utilizatorilor săi, îi formează, îi educă, îi învață să deschidă noi drumuri spre cunoaștere, parcurgînd anumite etape obligatorii de învățare.

Servicii și programe infobibliotecare

Programul Noul Utilizator

Procesul de formare a utilizatorilor în Biblioteca Științifică pornește de la *Programul Noul Utilizator*, care are drept scop:

- integrarea studenților în comunitatea utilizatorilor;
- orientarea lor spre folosirea corectă a serviciilor Bibliotecii;
- promovarea imaginii Bibliotecii prin serviciile și colecțiile oferite.

Întru facilitarea procesului de formare a utilizatorilor, anual se actualizează un șir de materiale metodice și de lucru visavis de acest program:

- în anul 2005 a fost elaborat conceptul Programului *Noul Utilizator*;
- harta tehnologică și harta-traseu a Programului Noul Utilizator;

DIALOG CONTINUU

- statutul bibliotecarului Responsabil de Relațiile cu Facultatea;
- elaborarea/actualizarea suportului didactic: *Foaia de lucru a bibliotecarului cu studenții anului 0-I; Ghidul punctelor de servire; Regulamentul privind drepturile și obligațiile utilizatorilor în Biblioteca Științifică; Ghidul Utilizatorului; Ghidul Bibliotecii*

În anul 2005 a fost amplificată activitatea Bibliotecarilor Responsabili de Relațiile cu Facultatea, în obligațiunile cărora se înscrie:

- organizarea întâlnirilor cu studenții anului compensator și anul I în primele zile de studiu.
- oferirea consultațiilor, tururilor ghidate (anual circa 80 ture, la care participă circa 1700 studenți și elevi).
- difuzarea materialelor promoționale, a Ghidului Utilizatorului.

Procese tehnologice. Elaborarea Hărții - traseu a Programului aplicativ PERMIS:

- Recepționarea Bazei de date ADMITERE de la Departamentul Tehnologiei Informaționale;
- Integrearea datelor în baza de date TINLIB;
- Redactarea înregistrărilor în baza de date Cititor (facultate, specialitate, grupă, adresa de la domiciliu);
- Selectarea și descărcarea listei utilizatorilor pentru care se vor perfecta permise în Programul aplicativ PERMIS.
- Perfectarea permiselor (printarea verso; imprimarea permiselor: o înregistrare sau o listă de înregistrări)
- Colectarea semnăturilor pentru permise, aplicare foto, laminare, înmînare.

Cursul Bazele Culturii Informației.

Editarea, în premieră în Republica Moldova, a manualului *Bazele Culturii Informaționale și Curriculum-ul* modulului I în cadrul cursului universitar *Tehnologiei Informaționale și Comunicaționale*, racordat la cerințele procesului de la Bologna, cu sprijinul Centrului de resurse pentru absolvenți, Ambasada SUA în Moldova, în cadrul Programului de granturi mici pentru absolvenți (2007, Premiul I ABRM); disponibil pe Internet, Biblioteca Digitală <http://libruniv.usb.md/publicatie/cultinf/ghid.pdf>.

Suportul didactic este pregătit de către colaboratorii Bibliotecii Științifice, asistenți universitari ai Catedrei Electronică și Informatică (din 2005, dar însăși promovarea Cunoștințelor bibliotecar-bibliografice se desfășoară din anul 1968). Modulul este structurat în 5 unități:

- Cultura informațională și componentele ei de bază. Structuri infodo-cumentare: servicii, resurse;
- Internet în biblioteci. Pagini WEB ale instituțiilor informaționale. Pagina WEB a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo”;
- Instrumente de informare privind resursele informaționale și documentare;
- Genuri de documente. Metode de identificare bibliografică a documentelor;
- Aspecte informativ-bibliografice ale studiului științific.

Urmînd acest curs, studenții cunosc:

- noțiunile de bază ale Modulului Bazele Culturii informaționale;
- structura sistemului instituțiilor informaționale;
- instrumentele de informare oferite de biblioteci (fondul de referință, cataloage, baze de date);
- tipurile și genurile de documente (cărți, seriale, CD);
- metodele de identificare bibliografică a documentelor (descrierea cărților, articolelor, analelor, etc.);
- regulile de întocmire a referințelor bibliografice la lucrările științifice și didactice;

Vor fi capabili:

- să acceseze eficient Internetul, pagini web ale bibliotecilor, baze de date în sprijinul procesului didactic;
- să efectueze descrierea bibliografică a articolelor din diverse tipuri de documente;
- să elaboreze liste bibliografice pentru teze de an, licență, master;
- să întocmească adnotări, abstracte; să identifice sursele de referință din documentele secundare/terțiare (dicționare, enciclopedii, bibliografii);
- să efectueze cercetări bibliografice în surse de informare tradiționale/electronice (catalog sistematic, alfabetic);
- să formuleze corect cererea informațională;

Pentru anul de studii 2010-2011 Cursul *Bazele Culturii Informaționale* a fost predat studenților din anul I de la toate facultățile, studii cu frecvență la zi; pentru elevii Liceului / Colegiului „I. Creangă”, în volum de 12 ore per grupă/clasă și în volum de 6 ore pentru studenții de la anul I, studii cu frecvență redusă.

O echipă de 8 bibliotecari-asistenți universitari au fost angajați pentru promovarea a 582 ore în 48 (510 ore) grupe de studenți de la secția zi și frecvență redusă și 6 (72 ore) clase de la Liceu/Colegiu. Bibliotecarii asistenți universitari implicați în predarea cursului au o experiență de lucru în Bibliotecă nu mai mică de 5 ani, fiind pregătiți pentru predarea orelor de cultură informațională, dând dovadă de creativitate și abilități profesionale excelente. Fiecare bibliotecar își pregătește portofoliul educațional al cursului, care se actualizează anual. El cuprinde:

- Textele lecțiilor (format Power Point);
- Manualul Bazele Culturii Informaționale;
- Curriculumul cursului universitar Tehnologii Informaționale și Comunicaționale;
- Seturi de lucrări practice;
- Întrebări de evaluare curentă;
- Teme pentru munca individuală;
- Teste.

Evaluare

- *Evaluarea curentă* se organizează la fiecare lecție prin întrebări, discuții, sarcini practice, exerciții individuale și în grup, teste conform conținutului lecției;
- *Evaluarea finală* se efectuează printr-un test care cuprinde teste-grilă din toate temele predate.

Spații

Lecțiile se petrec în spațiile Bibliotecii, fiind pregătite în acest scop 3 aule,

dotate cu echipament și mijloace necesare studiului: Sala de cataloage din cadrul Serviciului Referințe Bibliografice – tema „Instrumente de informare privind resursele informaționale și documentare”. (40 locuri cataloagele tradiționale; 10 stații de lucru pentru conexiuni OPAC); Mediateca - tema „Cultura informațională și componentele ei de bază. Structuri infodocumentare: servicii, resurse; Internet în bibliotecă. Pagini WEB ale instituțiilor informaționale. Pagina WEB a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo”, (40 locuri pentru conexiune Internet, Baze de date); O sală aparte, dotată cu proiector, pentru temele „Genuri de documente. Metode de identificare bibliografică a documentelor. Aspecte informativ-bibliografice ale studiului științific.” în Power Point (35 locuri).

Cursul „Bazele Culturii Informaționale” este considerat cel mai eficient suport de formare a culturii informaționale a studentului, fiind o sursă primară de informare și formare. Despre aceasta ne vorbesc și rezultatele investigației sociologice „Biblioteca Științifică și transferul de informație către utilizatori”, realizat în anul 2010 de către Serviciul Marketing și Activitatea Editorială; Serviciul Cercetări, Asistență de Specialitate. Chestionarul a fost structurat în VI capitole, incluzând 43 de întrebări grilă. Din acest chestionar am selectat capitolul III *Cultura informațională*, pentru a afla care sînt opiniile utilizatorilor despre eficiența promovării cursului respectiv.

Astfel la întrebarea „Cum apreciați aportul bibliotecarilor la formarea deprinderilor Dvs. de căutare și regăsire a informațiilor în Bibliotecă – cursul Bazele Culturii Informaționale?”, 56% din cei chestionați au spus că sînt satisfăcuți, 39% foarte satisfăcuți, 4% parțial satisfăcuți, 1% nesatisfăcuți.

89% din respondenți au răspuns cu „da” la întrebarea „Posedați o cultură informațională bine formată? Cum credeți a contribuit Bibliotecă la formarea ei prin promovarea cursului Bazele Culturii Informaționale?” și numai 9% au răspuns „nu”.

Ne-a mai interesat de ce cunoștințe/deprinderi duc lipsă utilizatorii noștri:

- a. Metodele de căutare în catalogul electronic, baze de date, Internet – 23%
- b. Regulile de întocmire a referințelor bibliografice pentru lucrări științifice (descrierea bibliografică, prezentarea trimiterilor și citărilor) – 36%
- c. Utilizarea surselor de informare (conspectarea, elaborarea referatului unui document, listei bibliografice etc.) – 11%
- d. Incapacitatea de a formula corect cererea de informare – 8%
- e. Efectuarea cercetărilor bibliografice în cataloagele tradiționale (alfabetic, sistematic) – 18%.

Informarea publică

Informarea utilizatorilor despre noile achiziții se realizează prin:

- elaborarea și difuzarea la catedrele universității a Buletinelor și e-buletinelor informative ce ilustrează domeniile: Științe Socio-umaniste, Drept, Economie;
- Științe filologice; Științe Reale și Aplicate; Artă; Sport - accesibile și pe pagină Web <http://libruniv.usb.md/catl/intrări/2010/>;
- expoziții de carte *Achiziții noi*, organizate în spațiul expozițional al Serviciului Documentare Informare Bibliografică, precum și în celelalte subdiviziuni ale Biblio-

tecii. Expoziții on-line pe pagina Web a Bibliotecii: <http://libruniv.usb.md/>

- *Promovarea revistelor bibliografice.* O echipă de bibliotecari – *Promotorii cărții*, implicați în promovarea revistelor bibliografice a achizițiilor noi, pentru profesori, studenți, bibliotecari. Utilizând noi modalități de prezentare bibliografică, prezentări suplimentare de demonstrații ale coperțurilor cărților, descrieri bibliografice și cuvinte-cheie în Power Point.

Zilele Informării/Zilele Licențiatului/masterandului

Pentru optimizarea culturii informaționale a utilizatorilor, în cadrul Zilelor Informării la catedre și în ajutorul Licențiatului, sînt organizate:

- Consultații de prezentare a referințelor și trimerilor la lucrări științifice.
- Difuzarea la 26 catedre a materialului metodic *Prezentarea referințelor bibliografice utilizate în cercetare. Ghid practic*, expus on-line pe site-ul Bibliotecii în colecția Cultura Informațională: <http://libruniv.usb.md>
- Realizarea funcției de agenție bibliografică universitară pentru diseminarea indicelui CZU pentru lucrările de master, monografii, manuale.
- Intermedierea obținerii CIPului (CNC) pentru publicațiile curente ale editurii *Presa universitară bălțeană*.
- Organizarea expozițiilor, trecerilor în revistă pe profilul catedrei sau facultății.
- Promovarea cărților recent achiziționate și a donațiilor.

Organizarea și promovarea Lunarului Licențiatului/Masterandului în Biblioteca Științifică (2010)

- formarea competențelor informaționale ale profesorilor, masteranzilor, doctoranzilor;
- promovarea accesului la bazele de date locale, baze de date naționale și internaționale;
- facilitarea accesului la cele mai reprezentative portaluri de cunoaștere;
- actualizarea webliografiilor/resurselor tematice pe domenii.

Zilele Facultăților (consiliilor Facultăților) - activitate de:

- popularizare și evaluare a serviciilor Bibliotecii, promovată cu participarea lucrătorilor din toate serviciile Bibliotecii, a profesorilor și studenților de la Facultate;
- este analizată activitatea Bibliotecii, evidențiindu-se aspectele valoroase și problemele ce vor influența eficient activitatea de mai departe: achiziții, servicii de informare tradițională și electronică, relațiile cu utilizatorii.

Săptămîna Accesului Deschis la Informație

Desfășurarea Săptămîinii Accesului Deschis la Informație la Biblioteca Științifică, 18-24 octombrie, 2010 printr-un program deosebit de activități:

- Participarea la lucrările Conferinței Științifice Internaționale **„Abordarea prin competențe a formării universitare: probleme, soluții, perspective** consacrată Aniversării a 65-a de la fondarea Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.
- Colocviul Științific Studențesc **INTERUNIVERSITARIA**, ediția a VI-a, consacrată Aniversării a 65-a de la fondarea Universității de Stat „Alec Russo” și a Bibliotecii Științifice din Bălți.
- **Conferința științifică internațională** (cu participare la distanță) *Rolul tehnologiilor*

informaționale în pregătirea profesională a specialiștilor profilului economic; Secțiunea *Aplicarea tehnologiilor informaționale în învățământ*, accesare în rețelele sociale YouTube, Flickr, Wblog.

- Expoziții: **Contribuții științifice ale corpului didactic: 65 de ani de instruire și cercetare** - elaborată și prezentată în slide-show; expoziție tematică on-line **Contribuții Științifice ale Corpului Didactic-Biblioteca Științifică-65 de ani de la fondare**.
- Organizare de prezentări, seminare, mese rotunde cu genericul „Accesul Deschis la Informație” pentru studenți, masteranzi, doctoranzi, corp profesoral.

Zilele ONU la Biblioteca Științifică

Organizarea și desfășurarea **Zilelor ONU la Biblioteca Științifică** 18 octombrie - 25 octombrie. În program:

- Expoziții tematice de documente, reviste bibliografice;
- CD a ONU, Bălți la a 9-a aniversare – prezentare on-line pe site-ul Bibliotecii;
- Ziua Internațională a Organizației Națiunilor Unite: teleinformații.

Zilele Tineretului la Biblioteca Științifică

Organizarea și promovarea activității **Zilele Tineretului la Biblioteca Științifică**, 7-14 noiembrie. În program:

- **Expoziții tematice de cărți și reviste: Voci Tinere:** versuri scrise de poeți tineri; Codul Bunelor Maniere;
- **expoziții tematice on-line pe web site, accesarea pe YouTube:** *Anul 2010 - Anul Chopin; Jorge Mario Pedro Vargas Llosa - Laureat al Premiului Nobel pentru Literatură, anul 2010 etc.;*
- masă rotundă: *Arta de a Trăi Frumos în toate ipostazele vieții*
- seminare educative, dezbateri.

Pagina Web a Bibliotecii Științifice: <http://libruniv.usb.md>

Un instrument de formare și informare la distanță a utilizatorilor și non-utilizatorilor. Implementate elemente de web 2.0 prin:

- Promovarea imaginii Bibliotecii și Universității on-line: prezentarea filmului **Biblioteca Științifică a US „A. Russo” din Bălți – 65 ani de la fondare** și filmul **Universitatea de Stat „A. Russo” – 65 ani de la fondare**. Accesibile pe **YouTube, WBlog, FaceBook, Flickr;**
- Crearea blogului profesional accesibil pe **<http://bsubalti.wordpress.com/>**
- Promovarea serviciilor Bibliotecii în rețelele sociale;
- Relansarea în 2009 prin deschiderea *Paginii utilizatorului* cu opțiunile: *Întrebă bibliotecarul; Propuneri pentru achiziții; Opinii, sugestii, gânduri;* site-ul a fost modificat și îmbogățit cu paginile: *Anunțul Zilei* - care invită la diverse manifestări educațional-culturale și științifice;
- În Meniu au fost adăugate pagini pentru revistele științifice: *Arta și educația artistică, Fizică și Tehnică, Limbaj și Context, SEMN, blog-ul eIFL-OA Moldova* - acces la informația științifică;
- Dezvoltarea Bibliotecii Digitale prin completarea ei cu lucrări ale cadrelor didactice/bibliotecarilor;

- Sporirea conținutului catalogului on-line ce reflectă 57 % din toată colecția deținută;
- Deschiderea accesului gratuit la bazele de date ale Bibliotecii Electronice a Băncii Mondiale - The World Bank E - Library: World Development Indicators; Global Development Finance; Africa Development Indicators; Global Economic Monitor (5 600 lucrări științifice, articole etc.) în cadrul Proiectului Biblioteca Depozitară Regională a BM;
- Inserarea informațiilor relevante privind structura, serviciile și facilitățile Bibliotecii, programul de funcționare, cadrul de acces;
- Acces la e- revista Bibliotecii *Confluente bibliologice*;
- E-bibliografii/e-biobibliografii ale universitarilor bălțeni (fulltext);
- E-buletine Achiziții noi;
- Resurse web;
- Expoziții on-line etc..

Instrumente secundare/materiale promoționale din colecția Cultura Informațională, menirea cărora este să ofere fiecărui vizitator informații introductive despre organizarea bibliotecii, disciplinele sau domeniile acoperite de colecții, serviciile oferite utilizatorilor:

- Ghidul Utilizatorului <http://libruniv.usb.md/publicație/cultinf/ghid.pdf>;
- Biblioteca Științifică a Universității de Stat Alecu Russo = Scientific Library of Alecu Russo State University Balts Moldova: Ghid=Guide/: <http://libruniv.usb.md/publicație/cultinf/pliant.pdf>;
- Ghidul licențiatului și masterandului: <http://libruniv.usb.md/publicație/cultinf/pliant.pdf>;
- Referințe bibliografice utilizate în cercetare: <http://libruniv.usb.md/publicație/cultinf/referințe.pdf>;
- Ghiduri, buletine de informare, foi volante, broșuri, pliante, sinteze pe profiluri (de orientare în spațiile informaționale, servicii/produse bibliotecare actualizate periodic);
- Breviar informativ;
- Panouri de afișare/orientare în spațiile Bibliotecii.

Teleinformațiile

La televizorul din hol utilizatorii receptează informații privind structura și serviciile Bibliotecii, programul manifestărilor științifico-culturale, fotocolaje ale manifestărilor organizare, videoclipuri cognitive.

Concluzii

Tehnologiile informaționale și comunicaționale evoluează în permanență. De aici se impune necesitatea unor politici și programe bibliotecare în vederea asigurării unui nivel de instruire corespunzător al utilizatorilor capabili să aplice aceste tehnologii. Tinerii sînt viitorul unei țări, de aceea o bună educație, cunoștințe,

cultură a informației, abilități în domeniul noilor tehnologii, conjugate cu o cultură a învățării de-a lungul întregii vieți vor sta la baza dezvoltării economice și sociale a unei țării, a unei economii competitive pe piața globală.

Referințe bibliografice:

1. **Bazele Culturii Informaționale** : Curs universitar. Bălți : Presa univ. bălțeană, 2007. 156 p. ISBN 978-9975-50-002-9
2. **Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți** : Rap. de activitate 2009. Bălți, 2010. 171 p.
3. **Biblioteca Științifică. Program de activitate** 2010. Bălți, 2009. 114 p.
4. **Ciobanu, Silvia ; Răileanu, Ludmila**. Mecanismul inițierii în profesia de cititor. In: *Confluente bibliologice* : Rev. de biblioteconomie și șt. Inf., 2007, nr 3-4, p. 28-29.
5. **Curriculum la disciplina "Tehnologii informaționale și comunicaționale"**. Bălți, 2008. 30 p.
6. **Harconița, Elena ; Stratan, Elena**. Cultura informațională în mediul universitar. In : *Buletin biblioteconomic*, 2006, nr 1, p. 17-24.
7. **Manifestul de la Alexandria privind bibliotecile si societatea informationala în curs de dezvoltare**. [online] [citat 27 octombrie 2010]. Disponibil pe Internet: <http://abrm.md/files/doc_01.pdf>

OPTIMIZAREA ACCESULUI LA DOCUMENTELE BIBLIOTECII

Adella CUCU, *bibliotecar principal*
Ala LÎȘÎI, *bibliotecar principal*

Bibliotecile promovează lectura, știința de carte, educația și instruirea. Conform prevederilor IFLA - UNESCO, serviciile bibliotecare și informaționale joacă rolul de poartă deschisă spre cunoștințe și cultură

Astăzi, biblioteca este o structură modernă, capabilă să ofere diverse servicii calitative utilizatorilor, orientată spre valorificarea noilor tehnologii informaționale, spre modernizarea formelor și metodelor de activitate.

Serviciul Comunicarea Colecției este o subdiviziune a bibliotecii care oferă utilizatorilor servicii optime de studiu, documentare, cercetare prin intermediul celor 16 puncte de acces public: 4 săli de împrumut și 12 săli de lectură specializate (763 locuri) pe domenii, cu terminale OPAC, acces Internet, acces on-line la cataloagele altor biblioteci, acces la baze de date, expoziții *Achiziții recente și tematice* tradiționale/on-line, consultare CD-uri, DVD-uri. Gama largă de servicii oferite utilizatorilor reliefează dimensiunea valorică a serviciului Comunicarea colecției, a activității întregii Biblioteci.

Serviciul dat înregistrează anual circa 552 532 de intrări, consultate sau împrumutate fiind 1 414 468 de documente. Utilizatorii au la dispoziție o colecție de peste 468 545 exemplare.

Începînd cu 2006, în scopul asigurării accesului direct la informație, „promovării circulației libere a informației” (IFLA) are loc implimentarea accesului liber la raft în sălile de lectură, un sistem ce favorizează posibilitatea cunoașterii diversității fondului de publicații și contribuie la formarea imaginii bibliotecii ca spațiu al exprimării libere. Accesul liber la raft impune utilizarea obligatoare a indicatoarelor de raft și de poliță, care servesc drept mijloace de orientare pentru utilizator, documentele fiind așezate pe raft în funcție de clasificarea sistematico-alfabetică.

Asigurarea accesului direct la publicațiile tradiționale, cărțile rămînînd cea mai importantă parte a colecțiilor, este completată de serviciile electronice cu acces la infrastructura electronică națională (*Legislația Republicii Moldova*), și globală (baze de date: Lexis - Nexis, EBSCO, HeinOnline, Research Starters Business), catalogul on-line, Biblioteca Digitală - <http://libruniv.usb.md>, resurse web pe domenii de profil (selectate de bibliotecari și expuse pe panouri speciale în sălile de lectură și accesibile pentru toți doritorii). Fiecare sală de lectură dispune de posturi de lucru la catalogul electronic pentru utilizatori, un post de lucru pentru bibliotecarul-consultant care consiliază utilizatorii în căutarea rapidă a informației solicitate. Bibliotecarul

îndeplinește funcția de intermediar dintre informație și utilizator (bibliotecar – informație – utilizator sau bibliotecar – document – utilizator). Succesul este asigurat de abilitățile bibliotecarilor, de competența profesională.

În sala de lectură nr. 1 *Științe socioumanistice și economice* utilizatorii, care studiază filozofia, sociologia, economia, dreptul, contabilitatea, managementul, geografia, istoria beneficiază de o colecție de peste 13 mii cărți și de 16 mii exemplare de publicații în serie, de bazele de date „MoldLex”, EBSCO. Pe lângă colecțiile uzuale, utilizatorii bibliotecii au acces liber la colecțiile internaționale, integrate în bibliotecă. Astfel, în 2007, odată cu inaugurarea **Punctului de Informare al Biroului Consiliului Europei** în Republica Moldova, colecția totală a sălii s-a completat cu 400 de documente, precum și cu *bazele de date ale Consiliului Europei* (<http://www.bice.md/>). *Tot aici (sala de lectură nr. 1), în scopul extinderii accesului la informație, începând cu 2008, este găzduită colecția Bibliotecii Depozitare Regionale a Băncii Mondiale cu publicațiile Băncii Mondiale* în limbile română, rusă și engleză în peste 400 de exemplare. World Bank e-Library Biblioteca electronică a Băncii Mondiale propune accesul on-line la 4500 de publicații (<http://www.worldbank.org/elibrary>). Diversitatea colecției servește drept bază documentară pentru cercetările licențiatilor și masteranzilor în domeniu.

Odată cu inaugurarea **Punctului de Informare NATO la 11 martie 2010**, colecția sălii de lectură nr. 1 s-a completat cu 62 documente: noi dicționare, cărți, broșuri, materiale promoționale din domeniul relații Internaționale în limbile română, rusă, franceză și engleză.

Utilizatorii, vorbitorii de limbă lituaniană, engleză și rusă, pot consulta documente din diferite domenii din colecția „Lituania”, deschisă la 11 martie 2010 cu susținerea Punctului de Contact NATO în Moldova și a reprezentanților Ambasadei Lituaniei.

Din 2009, în sala de lectură nr. 2 *Științe Filologice*, s-a deschis Fondul de carte al Institutului Cultural Român, care reprezintă un canal de comunicare între publicul străin și produsele culturale românești. **Colecția Institutului Cultural Român** a sporit numărul de documente ale sălii cu 268 unități în 151 de titluri. În prezent, sala de lectură nr. 2 oferă utilizatorilor 11 171 documente din peste 18 colecții ale editurilor: **Cartier, ARC, Litera, Știința, Prut Internațional, Humanitas, Aula, Paralela 45, Polirom și 150 titluri de publicații în serie în 7 589 de exemplare.**

Accesul liber la raft în sala de lectură nr. 3 *Științe psihopedagogice și reale* oferă utilizatorilor o colecție de 16 mii de cărți și 11 mii de exemplare de publicații în serie în 126 de titluri. Începând cu 2007, **Colecția AGEPI** completează numărul de documente a sălii cu 69 de cărți și 16 CD-uri, care pot fi consultate în Mediatecă, și 5 titluri de seriale. Documentele disponibile sînt în limbile română, rusă și engleză. Pe lângă colecția AGEPI utilizatorii pot consulta baza de date **AGORA și EBSCO.**

Sala de lectură nr. 4 *Documente în limbi străine* pune la dispoziția utilizatorilor o colecție de 19 686 de documente: cărți - 6 720 exemplare, publicații în serie - 13 281 exemplare în 622 titluri, publicații din toate domeniile în 42 de limbi ale lumii.

Colecția WILHELMI, inițiată încă în anul 2002 de dr Thomas Wilhelmi, Basel

/ Heidelberg (Elveția), poate fi consultată în sala de lectură nr. 4, ea numărând 1 758 de documente (cărți, AV, electronice) în germană și franceză. Această colecție constituie, neîndoind, un suport științific valoros pentru procesul de instruire și cercetare științifică universitară.

Pe lângă colecția principală, sala este deținătoare a colecției de carte originală germană a **Filialei Institutului Goethe București**, inaugurată în anul 2003, care numără 160 de titluri aflate în acces liber.

Colecția JDP constituie 21% din toate titlurile de reviste în limbile străine – o colecție de publicații în serie în limba engleză, intrate pe parcursul a 14 ani în baza proiectului JDP (SUA). Astăzi colecția se constituie din 3 524 exemplare în 120 de titluri.

Utilizatorii au acces la baze de date on-line, baza de date EBSCO, baza de date locală **Sumar Scanat**, Internet, disponibile fiind 5 computere, o imprimantă și câteva scanere.

O colecție de 1 23 572 mii de documente poate fi împrumutată la domiciliu de utilizatorii care însușesc limbile străine de la sala de împrumut nr. 4 oficiul *Limbi și Literaturi străine*. Colaboratorii participă la *extinderea bazei de date locale prin retroconversia catalogului tradițional, care face posibilă lărgirea diapazonului informației căutate de cercetătorii-utilizatori*.

Sala de lectură nr. 5, *Oficiul Documente Muzicale* oferă acces la 51 309 documente, inclusiv 1 040 de discuri de vinil, 195 CD-uri, 5 DVD-uri, 281 de audio casete, materiale AV, publicații în serie 2 603 exemplare (*Arta și educație artistică, Arta, Univers muzical, Muzica, Музыкальная жизнь, Искусство в школе*), audiții, vizionări individuale și în grup, efectuate cu un echipament tehnic adecvat, interpretări la pian, condiții pentru procesare texte în Word, expoziții – vernisaje ale elevilor Liceului de Arte „Amadeus”, care cultivă și dezvoltă sentimentul frumosului, contribuie la educarea spiritual-estetică a elevului/studentului. La fel, este disponibilă baza de date **Lucrări Muzicale în MP3** (lansată în 2005) - o bază de date autonomă care conține circa 195 CD-uri (1 486 de titluri), 80 de discuri de vinil, care pot fi audiate de la toate PC înzestrate cu căști.

Cercetătorii pot consulta această bază la calculator, cu posibilități de audiție directă ori copiere pe CD, acumulând informații despre muzicieni, compozitori, interpreți naționali și universali, diverse genuri muzicale, putând cunoaște istoria, cultura, obiceiurile, istoria muzicii, precum și creația lui M. Eminescu, V. Alecsandri, M. Sadoveanu, A. Blandiana, I. L. Caragiale, I. Creangă, J. Verne, Frații Grimm.

Căutarea se efectuează după: cuvinte-cheie, compozitor, titlul lucrării, numărul. Copierea este efectuată de către tehnicienii din Serviciul Informatizare și lucrătorii Oficiului Documente Muzicale.

Utilizatorii, care studiază muzica, pot împrumuta circa 57 851 de documente (monografii, cursuri universitare, manuale, culegeri, metodici de predare a muzicii, metodici de dirijat coral, metodica instrumentului, partituri corale, romane, arii, lucrări instrumentale, partituri de opere și operete) la sala de împrumut nr. 3 oficiul *Documente muzicale*

Documentele bibliotecii în mai multe exemplare sînt localizate în sălile de împrumut specializate și pot fi împrumutate la domiciliu - o prioritate pentru utilizator. Astfel, sala de împrumut nr. 1 *Literatură științifică /beletristică* oferă pentru consultare/împrumut 49 815 documente pe diverse domenii: dicționare enciclopedice, explicative, tematice, bilingve; opere și critici literare în limbile română, rusă, ucraineană, precum și o colecție de publicații în serie de circa 6 mii de exemplare.

Un beneficiu pentru utilizatori este organizarea accesului liber la raft de unde documentele pot fi consultate / împrumutate la domiciliu. În acces liber sînt expuse 7 441 de volume (1 193 – cărți, 6 248 – publicații în serie), care constituie 15 % din colecția totală a împrumutului. Utilizatorii au acces la cărți beletristice structurate pe diverse teme: istorie, aventuri, detectivă, fantastică, romane de dragoste în limbile română și rusă. Un loc deosebit (la accesul liber la raft) în ocupă producția editurilor *Polirom* și *Humanitas*, precum și publicațiile în serie (*Contabilitate* și *audit*, *Convorbiri literare*, *Lettre*, *Moldova*, *Profit*, *Semn*, *Viața ta* etc.).

Editura Polirom (www.polirom.ro) conține 39 de domenii editoriale, peste 60 de serii și colecții (*Proză XXI Fiction LTD*, *Clasicii universali*).

Editura Humanitas (www.humanitas.ro) editează peste 370 de titluri pe an, 68 de colecții, 45 de serii (*Rîsul lumii*, *Raftul Denisei*, *Cartea de pe noptieră*, *Cocktail*).

Mai multe materiale didactice și metodice (curriculum, compendii) pe diverse domenii în limbile română, rusă, ucraineană oferă utilizatorilor sala de împrumut nr. 2 *Materiale didactice/metodice*, punîndu-le la dispoziție 146 622 de exemplare. La fiecare început de an de studiu, sînt pregătite seturi de literatură metodică, didactică pentru studenții anului I, elevii Colegiului Pedagogic „Ion Creangă” și Liceului Teoretic „Ion Creangă” în baza listelor grupelor academice, prezentate de șeful de grupă, diriginții.

O formă eficientă de comunicare a colecțiilor este și organizarea expozițiilor tematice: „Bacalaureat”, „Dezvoltarea competențelor pedagogice” (către practica pedagogică a studenților). În fiecare an, aceste expoziții sînt cu succes consultate/împrumutate de către utilizatorii bibliotecii.

Valorificarea colecțiilor are loc și prin organizarea expozițiilor *Achiziții recente /tematice*. Anual bibliotecarii organizează peste 300 de expoziții tematice.

În scopul optimizării accesului la informație au fost elaborate programe de cercetare a necesităților de informare și instruire a utilizatorilor bibliotecii (sondaje, anchete tematice, observații, interviuri, statistici, feed-back); regulamente și ghiduri specifice activităților de comunicare și împrumut, pliante și alte materiale promoționale; trebuie menționate, de asemenea, implicațiile bibliotecarilor în realizarea Programului Noul utilizator, Zilelor Bibliotecii la Facultăți, Culturii informaționale a utilizatorului, publicarea articolelor în revista de biblioteconomie și știința informării **Confluente bibliologice**.

Un rol aparte îl ocupă Biroul *Informații. Evidență. Permise*, care anual eliberează peste 3 mii de permise (în 2009 – 3 294) și *Împrumutul interbibliotecar național și internațional*, care realizează tranzacții de împrumut de la biblioteci din țară și din străinătate, la solicitarea cercetătorilor universitari.

De curînd, utilizatorii bibliotecii, precum și toți vizitatorii virtuali care nu au posibilitate să vină la bibliotecă, pot consulta on-line expoziții tematice, plasate pe pagina web a bibliotecii (www.libruniv.usb.md). Tot aici, pe lângă expozițiile tematice, sînt expuse *Achizițiile recente*; *Publicațiile profesorilor*, buletinele informative *Achiziții noi* în colecția Bibliotecii; *Publicații periodice abonate*; *Pagina utilizatorului*; *Întrebă bibliotecarul*; *Propuneri pentru achiziție* etc.. Zilnic, crește numărul vizitatorilor bibliotecii din cele mai diverse țări ale lumii.

Datorită colecției de carte, accesului liber la raft și a surselor de informație, dotărilor tehnice de care dispune, precum și confortului din sălile de lectură, Mediatică, „BȘU poate fi considerată o bibliotecă de valoare standardelor occidentale”. Fiindcă trăim într-o civilizație dinamică, trebuie să ne adaptăm rapid la situații noi, să asimilăm noi cunoștințe. Schimbările în societatea biblioteconomică (trecerea la noi tehnologii informaționale) contribuie la modernizarea bibliotecii și la asigurarea formelor și metodelor de informare. Bibliotecile universitare oferă accesul nelimitat la resursele informaționale, promovînd valorile naționale și universale pentru întreaga societate, iar misiunea forte a bibliotecarului este să devină specialistul perfect.

Referințe bibliografice:

1. **Biblioteca Științifică. Raport de activitate 2009** / Coord.: E. Harconița (red.). Bălți, 2010. 119 p.
2. **IFLA pentru susținerea dezvoltării:** http://www.abrm.md/menu7_5.html
3. **Tîrziman, E. Utilizatorii și libertatea de acces la informații – componenta motivațională a Societății Informaționale.** În: *Biblioteca*, 1998, nr.11, p.332-334.
4. www.libruniv.usb.md
5. www.bibnat.ro

BIBLIOTERAPIA CA MODALITATE DE DEZVOLTARE ȘI AUTOCUNOAȘTERE A PERSONALITĂȚII

Margarita IULIC, bibliotecar
Valentina VACARCIUC, bibliotecar

„Cărțile sînt cei mai tăcuți și constanți prieteni, sînt cei mai accesibili și cei mai înțelepți consilieri, sînt cei mai răbdători profesori”

C. W. Eliot

În procesul educațional contemporan al Universității, o problemă foarte importantă este formarea unui astfel de mediu socio-cultural, în care cărțile și lectura ar încuraja implicarea activă a tinerilor ca subiecți în procesul de însușire profesională și de autodeterminare personală. Crearea unei culturi de lectură și, bineînțeles, dirijarea lecturii sînt aspecte ale psihologiei lecturii de o actualitate deosebită.

Renovarea sistemului de învățămînt necesită identificarea unor noi sensuri ale activității educative, utilizarea tuturor mijloacelor pentru formarea unei personalități creative, bogate spiritual, umane. Un mijloc eficient pentru a face față provocărilor de dezvoltare personală poate fi biblioterapia.

Biblioterapia, conform diverselor surse, se definește ca sinteza a biblioteconomiei, psihologiei și psihoterapiei. În biblioteconomie, biblioterapia este utilizată ca o metodă de îndrumare și dezvoltare a culturii de lectură a cititorului. Obiectivul principal al activității biblioterapeutice în bibliotecă este realizarea unei armonii informaționale și spirituale a personalității, formarea la tineri a deprinderilor de autoreglare, precum și abilităților psihologice specifice necesare pentru o activitate de succes.

Utilizarea cărții ca instrument terapeutic are o istorie îndelungată. La intrarea în biblioteca faraonului egiptean Ramses II atîrna un semn: „Medicina pentru suflet.” În Egiptul antic, bibliotecii i se spunea „balsamul sufletului”. Deci, chiar și în cele mai vechi timpuri se recunoștea importanța cărții. Tratamentul cu cărți

a fost utilizat pentru prima dată în bibliotecile din Grecia. Pitagora, marele savant, matematician și celebru vindecător, deopotrivă cu ierburile și muzică, utiliza cu succes literatura, poezia pentru tratamentul bolilor. În Europa, începutul vindecării cu cartea a promovat bibliotecile bisericesti, care au păstrat cărți de conținut religios, aducând alinare și speranță credincioșilor. Biblioterapia a rămas sub aripa bisericii pînă la Renaștere. În epoca Renașterii biblioterapia a început să fie aplicată în mod activ de medici în scopuri terapeutice. Astfel, în secolul al XVII-lea, medicul englez T. Sait Geiden recomanda pacienților săi să citească din „Don Quijote” de Cervantes. Într-unul din basmele celor „O mie și una de nopți” un vrac și-a vindecat stăpînul de anxietate, prescriindu-i răsfoirea unor cărți.

Prima menționare a termenului „biblioterapie” se referă la 1916 și îi aparține lui Samuel Mc. Chod Crothers. În această perioadă au apărut sute de publicații, atât teoretice cît și practice. În mai multe țări au avut loc conferințe și simpozioane în domeniul biblioterapiei, s-au creat asociații de biblioterapeuți. La multe conferințe medicale biblioterapia se descrie ca fiind o parte importantă a medicinei tradiționale.

Cu toate acestea, biblioterapia a primit justificarea științifică doar la începutul secolului XX. Prin intermediul bibliotecilor de spital cartea a devenit nucleul unor structuri complexe care implică: lectura lucrărilor de informație generală (formă de terapie prin instruire), a operelor beletristice (artterapie), organizarea unor lecturi sau discuții asupra cărților citite (psihoterapie de grup), oferind prilejul de a organiza activități desfășurate în bibliotecă (terapie ocupațională: fișarea și aranjarea volumelor în rafturi etc.)

În Rusia, rolul de lider în fundamentarea metodelor biblioterapiei aparține lui N. Rubakin, autor al unor teorii bibliopsihologice. În lucrarea „Printre cărți” N. Rubakin scria: „Trei forțe mari sînt cuprinse în carte - cunoașterea, înțelegerea, starea de spirit”. În perioade diferite, biblioterapia a fost reflectată de autori cum ar fi Y. N. Drescher, O. L. Han, I. N. Kazarinov, B. S. Kreydenko, B. A. Simonov, R. Skaller. Analiza problemelor biblioterapiei a devenit subiectul unei serii de articole în diverse publicații periodice. Totuși acest subiect nu este pe deplin dezvoltat.

Cea mai reușită definiție a biblioterapiei este propusă de N. Drescher. În opinia sa, biblioterapia e știința care vizează formarea competențelor umane și abilităților pentru a rezista în situații excepționale (boli, stres, depresie, etc.), avînd menirea să consolideze puterea de voință, să sporească nivelul intelectual și educațional. Principalele obiective ale biblioterapiei sînt:

- a oferi cititorului informații despre probleme;
- a acorda suport pentru a pătrunde în esența problemelor;
- a pune în discuție noile valori și atitudini;
- a empata cu alte persoane ce s-au confruntat cu probleme similare;
- a cunoaște modul în care au fost rezolvate problemele.

Se cunosc 2 tipuri de biblioterapie:

1. orientată - promovează educația voinței, optimismului, afirmarea încrederii

în propriile forțe.

2. neorientată - servește pentru a stimula starea sufletească, pentru a sustrage cititorul de la gândurile obsesive asupra problemei.

Având în vedere că biblioteca este baza dezvoltării personale a cititorului, un loc pentru a obține o anumită armonie informațională a lumii spirituale, biblioterapia exercită o influență cu tot mediul ei informațional. În perioada dificilă de dezvoltare a societății, toată lumea are nevoie de asistență biblioterapeutică.

Este important să subliniem că biblioterapia, ca o disciplină științifică, este deosebit de utilă și importantă, deoarece în mod direct a adaptat și a asimilat (și continuă) **din psihiatrie și în special din psihoterapie, cele mai recente idei și tehnici** legate de capacitatea de influență pozitivă asupra oamenilor. Freshman și Fryrear (1981) consideră conceptele cheie ale biblioterapiei ca fiind derivate din teoria psihanalitică. Acestea sînt: universalizarea, identificarea, catharsis, sondarea psihologică. Cunoștințele, **ideile, tehnicile și metodele psihoterapeutice sînt valoroase** pentru optimizarea procesului de comunicare cu cartea și serviciile bibliotecare.

O problemă curentă este determinarea literaturii pentru influența biblioterapeutică în condiții de bibliotecă. **Nu orice carte poate fi recomandată cu scop biblioterapeutic.** O atitudine diferențiată față de cititor și preferințele lui este firească și necesară pentru biblioterapie, deoarece ea reprezintă o metodă de influență asupra personalității lui. A găsi o carte pentru lectură de specialitate e mai ușor decît identificarea literaturii beletristice pentru suflet. Potrivit experților, o astfel de muncă delicată este din ce în ce mai dificilă. Pentru o persoană expusă la stres, literatura artistică poate fi uneori singura soluție de salvare. În cazul în care cititorul cărților de specialitate, în cea mai mare parte, caută în ele informație obiectivă, cititorul operelor artistice își dorește o informație subiectivă, multilaterală. Prin urmare, diferențierea genurilor operelor artistice trebuie să fie mai detaliată decît cea a cărților științifice.

Cărțile pot deveni:

- un fel de cură universală;
- pot ajuta într-o stare de oboseală, singurătate, disconfort psihologic, în lipsa unei prietenii, a dragostei, înțelegerii, autorespectului;
- sînt utile într-o situație de apatie, lipsă de sprijin;
- ajutor la înțelegerea de sine a unui adolescent - pentru a trece o vîrstă critică, etc;
- tratament contra incertitudinii, anxietății, autoaprecierii diminuate.

Prin urmare, cititorul care are nevoie de odihnă va citi cartea lui J. Verne, acela care vrea să se înțeleagă sine însuși - **va citi povestirile** lui A. Cehov, care tinde spre acțiune activă - „Cei trei muschetari” de Alexandre Dumas. O serie de cărți pot fi considerate ca fiind factori de stres și, eventual, excluse din cerul de lectură.

Materialul de lectură selectat în mod corespunzător are o valoare terapeutică, în special, în cazul în care citirea înlocuiește emoțiile negative cu cele pozitive. Persoana care utilizează biblioterapia, trebuie să dispună de

competență literară. Printre motivele pentru care literatura poate fi folosită pentru „tratament de spirit”, pot fi numite următoarele: distragerea atenției de la gândurile triste și frică, excluderea indiferenței inutile sau a nerăbdării, a manipulării sporite, îndemnul către examinarea problemelor sale din altă perspectivă.

Problema selecției cărților se află în procesul studierii și discutării de către diferiți experți.

În timp ce specialiștii creează bazele metodologice ale biblioterapiei, bibliotecarii și cititorii încearcă să efectueze selecția proprie a cărților ce posedă efect psihoterapeutic.

Printre autorii cărților care ajută la restabilirea echilibrului sufletesc și liniștii îi putem numi pe William Shakespeare, E. Voynich, A. Saint - Exupery, V. Kaverin, I. Bunin, K. Paustovsky, J. Verne. R. Bradbury etc.

Trebuie să se ia în considerare, de asemenea, starea fizică și mentală a cititorului, pentru a-i recomanda literatura adecvată. Nu toate operele literare, genurile și autorii sînt potrivite pentru biblioterapie. De exemplu, istoriile sumbre, depresive, textele triste, etc. sînt indezirabile pentru utilizarea în practica biblioterapeutică.

În prezent se pot distinge trei mari orientări biblioterapeutice:

1. cărțile cu sfaturi directe „ajută-te singur”,
2. cărțile pentru cunoașterea de sine
3. cărțile de ficțiune care provoacă declicuri interioare.

Este necesar ca aceste texte să suscite speranța spre normalizare și să incite cititorul la o schimbare interioară. În măsura în care textele trimit la istorii/cazuri individuale, ele nu devin încurajatoare decît, dacă invită cititorul la căutarea propriului său adevăr, dacă provoacă la interogații folositoare, fără ca totuși să impună răspunsuri.

Este indicat să se elaboreze listele individuale ale literaturii recomandate, luînd în vedere particularitățile de percepție a fiecărui cititor în parte. Principiul de bază al selecției fiind: eroul cărții trebuie cu forțele proprii, fără ajutorul din exterior, să învingă necazurile sau boala, să facă față dificultăților.

A. E. Alekseichik în „Manualul de Psihoterapie” oferă o listă de genuri literare, aranjate în ordinea importanței pentru biblioterapie și le dă o scurtă descriere:

- **Literatura specială medicală** este de o importanță majoră în biblioterapie, deoarece poate oferi cititorului cunoștințe deosebit de însemnate pentru calmare, autocontrol, etc. Principalele obiective ale acestei literaturi sînt: a oferi suficiente cunoștințe pentru orientarea corectă, optimistă, a elimina reprezentările incorecte despre boală, a stimula activitatea per ansamblu.

- **Literatura filozofică** ajută oamenii să obțină o imagine variată despre sine, despre alte persoane, îmbogățește viziunea despre lumea întregă, pentru a înțelege caracterul inevitabil al diferenței conflictului determinat dintre lumea exterioară, reală și cea interioară, subiectivă, între ceea ce ar fi, ceea ce trebuie să fie și ceea ce este. Această înțelegere aduce consolare, satisfacție.

- **Literatura spirituală** conține o cantitate mare de informație, experiență de viață. Astfel de literatura este extrem de importantă pentru credincioși. Concen-

trîndu-se asupra dragostei pentru mediul înconjurător și a tuturor ființelor vii, această literatură promovează dragostea de viață, bunătatea și înțelegerea predestinației omului pe pămînt. Cărțile de acest gen au efecte benefice asupra inimii și sănătății, ajutînd la revizuirea poziției de viață, și, după cum arată practica, cărțile autorilor precum M. Norbekov, B. Maigret, E. Muldashev și alții sînt solicitate în biblioteci.

- **Literatura biografică și autobiografică** care descrie personalitățile notorii, realizările lor remarcabile și necazurile de viață, ajută cititorului să se înțeleagă mai prompt pe sine însuși, dificultățile sale. Biografiile oamenilor renumiți dau exemple de depășire a handicapului, creare de sine, viață și fericire. Un atare gen de literatură, care oferă o stare optimista, trebuie să posede toate bibliotecile. Experiența dovedește că cel mai eficient acționează, biografiile scurte, impresionante, (50-70 pagini), cu excepția biografiilor celor mai remarcabile personalități cu poziția de viață complexă, cum ar fi L. N. Tolstoi, F. M. Dostoievski.

- **Literatura clasică** exercită influențe diferite, prin urmare, are caracter complicat de aplicare în practică. Se recomandă să se folosească opere de proporții reduse, mai puțin cunoscute, evitîndu-se cele populare, avînd în vedere că acestea au fost deja citite, studiate la școală și cu ele sînt legate anumite asociații, care trebuie să fie depășite.

- **Critica literară și publicistică** furnizează o reprezentare generală despre scriitori, lucrările literare, ajută la o mai bună înțelegere a acestora, la descoperirea pentru sine a unui conținut nou, la raportarea literaturii cu evenimentele curente din viața personală și socială. Publicistica, de exemplu, de multe ori compară idealurile cu realitatea. **Critica literară ajută să se perceapă mai precis evenimentele, eliminînd dependența de autoritatea străină.** Este necesar să se utilizeze și critica literară modernă, astfel de autori, cum ar fi C. Aitmatov, Yu. Nagibin, L. Ozerov, V. Rozov, V. Soloukhin etc

- **Literatura umoristică și satirică** permite cititorilor să se exprime mai liber în situații dificile. Îi învîta tehnica comunicării eficiente, de exemplu, să-și exprime în glumă o rugăminte, evitînd astfel simțul de jenă în caz de eșec, pentru a da posibilitatea de a glumi pe seama sa, pentru a consolida încrederea altora în sine.

- **Literatura de aforisme** conține cele mai explicite imagini, idei subtile, uneori paradoxale, contradictorii, dialectice, dar întotdeauna desăvîrșite prin integralitatea sa, prin caracterul categoric. Această literatură ajută la formarea unei atitudini calme în raport cu extremele, contradicțiile, variatele cataclisme ale vieții.

- **Folclorul, basmele** familiarizează oamenii cu concepția despre lume. Prin prezența idealurilor ca bunătatea, adevărul, dreptatea, simplitatea, folclorul stimulează procesul psihoterapeutic.

- **Literatura științifico-fantastică** aducînd la extreme unele calități ale omului, situații, relațiile lui, permite a înțelege mai bine și a accepta extremele percepțiilor, emoțiilor, pasiunilor sale.

- **Literatura de aventuri, romanele polițiste** ocupă un loc semnificativ în biblioterapie datorită trăsăturilor sale deosebite. În primul rînd - popularitate și accesibilitate. În detectiv se concentrează, se observă multe dintre fenomenele

obișnuite ale vieții, de obicei rămase în umbră. Pentru biblioterapie sînt favorabile următoarele caracteristici: o mare atenție se acordă emoțiilor negative, antrenamentul intuiției, misterul ca o modalitate de a înțelege realitatea sau chiar datorită cititorului de a suspecta toată lumea, dezvăluirea concepției romantice despre viață, moralitate, demonstrarea că după o fațadă frumoasă, de multe ori se ascunde mizeria și lăcomia. Aceasta îndeamnă cititorul la curaj, risc, inventivitate. Toate acestea se aplică, desigur, unei iscusite literaturi detectivice clasice.

- **Dramaturgia** poate avea un impact deosebit de puternic asupra unor cititori datorită concentrației mari de acțiuni, caracterului intuitiv. **Drama oferă** posibilitatea de exteriorizare, studiere și învățare din experiențe atît reale, cît și imaginare. În timpul lecturii piesei cititorul adesea mai ușor se identifică cu protagonistul, decît atunci cînd citește un roman. Piesa de multe ori stimulează cititorul să-și dezvolte mai bine capacitățile de dialog, să însușească regulile de comunicare, lăsînd mai multă libertate pentru creativitatea independentă.

- **Literatura pedagogică** poate fi folosită deopotrivă cu cea științifică în aspecte legate de exersare, de corectare, formare și dezvoltare a diferitor calități, deprinderi, depășirea unor dificultăți.

- **Literatura juridică** permite cititorului să înțeleagă cauzele diferitor tipuri de comportament deviant propriu, cît și al altor persoane, a aprecia gradul de nocivitate a comportamentului deviant.

- **Literatura de specialitate** poate oferi materiale foarte valoroase datorită posibilității de a transfera experiența de înalt profesionalism în psihologia aplicată în viața cotidiană.

- **Literatura ocazională.** Uneori, în procesul de diagnosticare se descoperă cărțile care au produs asupra cititorului o impresie deosebit de puternică, din diverse motive ce se referă la pasiunile sale. Recitirea și analiza motivelor influenței înalte, pot aduce la conștientizarea problemelor sale.

Ce cărți trebuie să fie prezente în bibliotecă? În bibliotecă ar trebui să existe posibilitatea de a alege între diferite genuri și tipuri de documente:

- literatură clasică universală, opere literare și artistice din diferite țări;
- literatură științifico-populară despre modul sănătos de viață, precum și cea de profil psihologic, literatură spiritual-filozofică;
- periodice din diferite domenii;
- „literatură ușoară”: romane polițiste, romane de dragoste, creații umoristice.

Din oceanul cărților de care dispune Biblioteca noastră și care pot avea efect psihologic pozitiv, edificator, etc, menite să contribuie la formarea omului în funcție de idealul desăvîșirii putem recomanda: *BIBLIA*, „*Epistole către Lucius*” de Seneca; „*Cugetări și dialoguri*” de Marc Aurelius; „*Metamorfoză*” de Franz Kafka; „*Lord Jim*” de Joseph Conrad; „*Le Prophete*” de Khalil Gibran; „*Amintiri, vise, reflecții*”, „*Tipuri psihologice*”, „*Ma vie*” de C. G. Jung; *Comedii* de Shakespeare; „*Madame Bovary*”, „*Educația sentimentală*” de Gustave Flaubert; „*Iluzii pierdute*” de Honore de Balzac; „*Roșu și negru*” de Stendal; „*Bartleby*” de Herman Melville; „*Aventurile lui Tom Sawyer*” de Mark Twain; poezia „*Dacă*” de Rudyard Kipling; „*Alchimistul*” de Paulo Coelho; „*Micul Prinț*”

de Antoine de Saint-Exupery; „*Rubayate*” de Omar Khayyam; „*Siddharta – Călătorie spre Soare Răsare*” de Hermann Hesse; „*Bătrînul și marea*” de Ernest Hemingway; „*Cerul e roșu*” de Giuseppe Berto; „*Supă de pui pentru suflet*” de Jack Canfield; „*Anna Karenina*” de L. Tolstoi; „*Frații Karamazov*” de F. Dostoevski; „*Oblomov*” de I. A. Goncearov; „*Revelațiile durerii*” de E. Cioran; „*Psihologie umană și paradoxuri ale existenței*” de T. Rudică; „*Nunta în cer*”, „*Viața nouă*”, „*Lumina ce se stinge*”, „*Drumul spre centru*” de M. Eliade; „*Geniu pustiu*” de M. Eminescu; „*Triumful talentului*”, „*Năpasta*” de I. L. Caragiale; „*Moartea lui Fulger*” de G. Coșbuc; „*Terapia destinului*”, „*Viață și Semn*” de V. Andru; „*Autoportret*” de I. Blaga; „*Despre fericire*”, „*Autobiografică*” de G. Vieru; „*Pomul de la răscruce*” de I. Druță; „*Demonul tinereții*” de M. Sadoveanu; „*Zodia cancerului*”, „*Marele singuratic*” de M. Preda.

Putem menționa și cărțile „*Emoțiile distructive: Cum le putem depăși?*” de D. Goleman, „*Tehnicile programării neurolingvistice*” de S. Knight apărute la editura Curtea Veche Publishing în Colecția Biblioterapia, care se dorește a fi un reper atît pentru specialiștii în domeniu, cît și pentru cititorii pasionați de psihologie. Editura Curtea Veche Publishing se remarcă prin atenția deosebită pe care o acordă în editarea titlurilor de referință în domenii ca psihologia, dezvoltarea personală, selflearning, bussines și leadership.

Achiziția operativă, colaborarea cu distribuitorii de carte va permite completarea fondului bibliotecii cu ediții noi, utile în promovarea biblioterapiei.

Ziua de azi necesită crearea în biblioteci a unor servicii psihologice – centre de biblioterapie, care coordonează activitatea biblioterapeutică pentru dezvoltarea personalității cititorului în condiții nefavorabile. Aceste servicii pot deveni pentru cititori centre de informare și de sănătate intelectuală, precum și de protecție informațională a persoanei.

Scopul unui astfel de serviciu, cu mijloacele activității bibliotecare, este de a favoriza dezvoltarea cu succes a personalității cititorului, pentru a depăși efectele negative ale reformei socio-economice, prin îmbunătățirea activității de lectură, a demonstra cititorului posibilitățile bibliotecii. Succesul acestei activități depinde de pregătirea cadrelor și de coordonarea eforturilor între diverse instituții. Promițătoare ar fi eforturile diferitor specialiști, deoarece învățămîntul biblioteconomic nu prevede competențe corespunzătoare pentru activitatea în grup cu cititorii în direcția psihanalitică și biblioterapeutică.

Practica a demonstrat că încercări de acest gen, în anumite direcții ale activității biblioterapeutice se întreprind în mai multe orașe. În Biblioteca Centrală a districtului Kirov din Sankt-Petersburg a fost creat un program în acest domeniu, care presupune următoarele etape de lucru, concepute pentru mai mulți ani:

- Instruirea bibliotecarilor;
- Studiul cititorilor;
- Analiza gradului de stres, necesitățile biblioterapeutice;
- Identificarea și formarea grupurilor de cititori pentru desfășurarea activității biblioterapeutice;
- Planificarea și derularea activității individuale, în grupuri, frontale, luînd în

considerare alegerea acțiunilor în conformitate cu specificul unui sau altui grup și diverselor direcții de activitate;

- Completarea fondului pe baza intereselor și necesităților identificate;
- Crearea băncii de date, în paralel, pentru activitatea biblioterapeutică și dezvoltarea personalității cititorului.

Utilizarea biblioterapiei în activitatea practică a bibliotecii, incontestabil va contribui la îmbunătățirea relevanței sale sociale.

Actualmente în Moldova se recunoaște importanța lecturii în calitate de instrument biblioterapeutic. O contribuție impresionantă în problema intervenției biblioterapeutice și demersului informațional al bibliotecii către persoanele dezavantajate constituie lucrarea „*Accesul persoanelor dezavantajate la potențialul bibliotecilor*” de Lidia Kulikovski, Director general al Bibliotecii Municipale B. P. Hașdeu.

Un exemplu de experiență în acest sens este cel al Bibliotecii Naționale pentru Copii „Ion Creangă”, care participă împreună cu alte organizații nonguvernamentale în desfășurarea proiectului-pilot „Speranța vine prin cuvânt și joc”, acordând sprijin moral copiilor cu maladii oncologice, prin intermediul terapiei prin lectură, joc, distracție.

DGETS Chișinău a promovat în incinta LT „Gh. Asachi” un seminar pentru bibliotecarii școlari cu tema: „Biblioterapia – forma sublimă de reabilitare a spiritualității, moralității și inteligenței la tînăra generație”.

La formarea personalității prin lectură contribuie ONG-urile, care organizează întâlniri cu cititorii și îi orientează spre găsirea de alternative în vederea soluționării problemelor. Biblioterapia constituie o activitate interdisciplinară, care poate fi dezvoltată în parteneriat. În municipiul Bălți activează organizații nonguvernamentale care prestează servicii adolescenților și părinților lor, persoanelor de vîrsta a treia, persoanelor dezavantajate. De rînd cu bibliotecile publice, Biblioteca Științifică Universitară „Alecă Russo” oferă acces la bogata bază informațională, acordînd întregul suport necesar organizațiilor care îi solicită sprijinul.

Asistența informațională a activităților biblioterapeutice este o direcție de perspectivă a lucrului educațional promovat de biblioteci. Participarea activă la acțiuni socio-culturale, contribuie la formarea cititorilor care vor fi capabili să contribuie la transformarea personalității și îmbunătățirea calității vieții.

Biblioteca noastră este un centru de consiliere și de informare a studenților și colaboratorilor universității. Prin gama de citire corect aleasă, putem regla diverse probleme psihologice de personalitate. O experiență pozitivă de utilizare a cărților pentru organizarea diverselor activități reprezintă acțiunile: „Ziua revistelor de psihologie”, „Ziua cărții valeologice”, luna „Cum să te ajuți pe tine, citind aceste cărți”, expoziția „Colecții de carte pentru sănătate psihică”, „O viață între Droguri și SIDA”, „Nu există nimic mai prețios decît sănătatea”, „Ziua mondială a sănătății mintale”, „Mod de viață sănătos”.

Pentru a studia opiniile despre biblioterapie ale utilizatorilor BȘU din Bălți, s-a efectuat un sondaj, la care au participat studenții de la toate facultățile universității precum și bibliotecarii. Scopul acestuia a fost de a afla ce impact au scrisul și citi-

tul în momentele de cumpănă. Cum poate să contribuie bibliotecarul la aplicarea biblioterapiei în formarea competențelor și abilităților umane pentru a face față la situații neordinare, în vederea sporirii nivelului intelectual și educațional al utilizatorilor.

Studiul s-a realizat în perioada 18-30 mai 2009, pe un eșantion de 60 de subiecți, alcătuit din două grupuri (studenți - 30, bibliotecari - 30). Pentru culegerea datelor s-a recurs la metoda anchetei pe bază de chestionar. Chestionarul cuprinde 13 itemi care includ mai multe variante de răspuns deja formulate, dar unele din ele cuprind și părerea proprie a subiecților.

În cursul investigației rezultatelor obținute în urma răspunsurilor putem constata:

1. 39,7% din respondenți (studenți) și 12,5% respondenți (bibliotecari) consideră că lectura reprezintă „Un „viciu rafinat” și nepedepsit (expresia scriitorului I. P. Smith)”; 33,2% (studenți) și 75% (bibliotecari) - „Un leac pentru spirit”; 27,1% (studenți) - altceva și anume „Ușă în lumea științelor”, „Progres și viitor”, „Util în ansamblu cu plăcut”, „Plăcere estetică”, „Regăsire, putere și dorință de a cunoaște”, „Cunoașterea esențialului în viață”, „O sursă de autoperfecționare” și 25% (bibliotecari) - necesitate existențială, plăcere, o punte spre cunoaștere;
2. 70,5% (studenți) și 81,2% (bibliotecari) citesc cu scopul de a se informa; 47% (studenți) și 62,5% (bibliotecari) – de a se recrea; 23,5% (studenți) – alte scopuri și anume: „Face parte din tipul meu de activitate”, „Posibilitatea de a cunoaște mai multe”, „Să mă confrunt cu alte teorii”, „Dezvoltarea mentalității și a profesionalismului”; 18,7% (bibliotecari) – „plăcere, în diferite situații scopul lecturii este diferit, face parte din tipul meu de activitate”;
3. 53% (studenți) și 62,5% (bibliotecari) descriind stilul predominant de lectură menționează că citesc cu pasiune; 5,8% (studenți) și 6,2% (bibliotecari) - cu foame; 29,4% (studenți) și 31,2% (bibliotecari) - cu răbdare; 62,5% (bibliotecari) - activ își pun întrebări vizînd cele citite; 18,7% (bibliotecari) – haotic; 11,7% (studenți) și 6,2% (bibliotecari) – ordonat; 6,2% (bibliotecari) – cu furie; 5,8% (studenți) au un alt mod de a citi;
4. Majoritatea din subiecți au menționat că lectura are asupra lor efecte pozitive și anume: 70,5% (studenți) și 87,5% (bibliotecari) primesc plăcere în urma lecturilor literare; 35,2% (studenți) și 12,5% (bibliotecari) au răspuns că lectura are efect de bunăstare psihică; 29,4% (studenți) și 50% (bibliotecari) - bucurie estetică; 18,7% (bibliotecari) - calmarea nervilor; asupra celorlalți respondenți lectura are efect negativ: 23,5% (studenți) și 6,2% (bibliotecari) – somnolență; 11,7% (studenți) și 6,2% (bibliotecari) - insomnie; 5,8% (studenți) și 12,5% (bibliotecari) – plictiseală; 5,8% (studenți) – stres; 6,2% (bibliotecari) - altele, precum – neliniște și nerăbdare de a afla conținutul întreg;
5. 94,1% (studenți) și 87,5% (bibliotecari) preferă să citească personal; 5,8% (studenți) preferă să asculte cărți audio citite de actori; deoarece în unele cazuri sînt înțelese mai bine; 12,5% (bibliotecari) - preferă să asculte cărți audio, căci intonația vocii sporește afectivitatea, gradul de pătrundere în esență.

6. 76,4% (studenți) și 81,3% (bibliotecari) nu se identifică cu nici un personaj literar, însă 23,6% (studenți) se imaginează în rolul unui personaj anume - Ștefan Gheorghidiu din „Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război” de C. Petrescu, Otilia din „Enigma Otiliei” de G. Călinescu, Meursault din „Străinul” de A. Camus, Carrie din „Sora Carrie” de T. Dreiser, 18,7% (bibliotecari) - Victoria Lipan din Baltagul de M. Sadoveanu, „sînt un personaj dintr-o operă nescrisă încă”.
7. La întrebarea: „Încercați să vă amintiți titlul unei cărți citite care v-a influențat pozitiv cînd vă aflați în convalescență”, răspunsurile denotă: 23,5% (studenți) își amintesc titlul cărții: „Gluma” de M. Kundera, „Greața” de J.-P. Sartre, „Insula misterioasă” de Jules Verne, 31,2% (bibliotecari) își amintesc titlurile: „Enigma Otiliei” de G. Călinescu, „Pămîntul oamenilor” de Antoine de Saint - Exupéry, „Soroc de viață și soroc de moarte” de Erich Maria Remarque;
8. 52,9% (studenți) și 50% (bibliotecari) recitesc cărțile care le-au produs efect pozitiv; 23,5% (studenți) și 25% (bibliotecari) recitesc, dar nu simt același efect; 29,4% (studenți) și 25% (bibliotecari) nu recitesc;
9. 11,7% (studenți) și 12,6% (bibliotecari) aplică cu încredere sfaturile oferite, în urma lecturii cărților de psihologie aplicată de tipul „Cum să...”; 52,9% (studenți) și 56,2% (bibliotecari) își pun multe întrebări despre viața pe care o au; 11,7% (studenți) și 6,2% (bibliotecari) le citesc cu neîncredere; 17,6% (studenți) și 25% (bibliotecari) nu citesc altfel de cărți;
10. 35,2% (studenți) și 37,5% (bibliotecari) apelează la biblioterapie pentru ameliorarea tristeții; 23,5% (studenți) și 56,2% (bibliotecari) – singuratății; 23,5% (studenți) și 31,2% (bibliotecari) – stresului; 17,6% (studenți) și 37,5% (bibliotecari) – insomniei; 17,6% (studenți) pentru soluționarea problemelor apelează doar la un terapeut; 11,7% (studenți) și 6,2% (bibliotecari) nu ar practica biblioterapia fără a consulta un specialist;
11. 52,9 (studenți) și 68,7% (bibliotecari) practică meloterapia; 35,2% (studenți) și 43,7% (bibliotecari) – filmoterapia; 23,5% (studenți) și 18,7% (bibliotecari) – psihodrama; 23,5% (studenți) și 12,5% (bibliotecari) – terapia prin arte vizuale; 17,6% (studenți) și 12,5% (bibliotecari) – nu practică terapii artistice;
12. 23,5% (studenți) și 12,5% (bibliotecari) notează într-un jurnal ceea ce îi frămîntă, deoarece îi ajută să conștientizeze mai bine problema; 76,5% (studenți) și 87,5% (bibliotecari) nu notează, deoarece nu-i ajută;
13. 29,4% (studenți) și 56,2% (bibliotecari) - consideră instituția Bibliotecii o oază de liniște; 41,1% (studenți) și 31,2% (bibliotecari) - un loc de sănătate pentru spirit, precum susțineau vechii greci; 17,6% (studenți) și 43,7% (bibliotecari) - balsam al sufletului asemenea vechilor egipteni; 11,7% (studenți) și 12,5% (bibliotecari) - un labirint dificil de străbătut; 5,8% (studenți) – o posibilă imagine a infernului; 11,7% (studenți) au altă imagine despre Bibliotecă și anume: „Biblioteca este o comoară cu informații”, „Biblioteca nu întotdeauna este o oază de liniște”, „Mediu de recreere și eliberare de stres”, „O Bibliotecă Mare de care îmi pare rău să mă despărțesc după absolvire”.

Concluzii:

Din analiza datelor rezultă că majoritatea respondenților conștientizează importanța biblioterapiei ca soluție a multor probleme cu care se confruntă zilnic și care le permite să se descopere pe ei înșiși, să regăsească bucuria de a trăi și starea de bine, să îndrume pe acei care se află într-o căutare spirituală.

Putem remarca procentajul mic de persoane care notează în jurnal problemele sale. Astfel putem constata insuficiența competențelor practice în utilizarea tehnicii înregistrării gândurilor, apreciate de specialiști eficientă pentru optimizarea autocunoașterii.

Rezultatele arată că diferența dintre grupuri este relativ mică, în ceea ce privește practicarea altor tipuri de terapii artistice. Putem decide că utilizarea lor contribuie la susținerea și promovarea sănătății emoționale și spirituale.

Ne bucură că pentru o mare parte de subiecți biblioteca constituie baza dezvoltării personale, un loc pentru a obține o anumită armonie informațională a lumii spirituale

E de menționat că nu numai cărțile favorizează formarea personalității. Bibliotecarul, care fiind omul cărții, cunoscător al problemelor umane, prin atitudinea binevoitoare, abilitățile sale de comunicare și abilitățile impersonale crează atmosfera benefică ce influențează pozitiv cooperarea, sprijinul, îndrumarea, motivarea utilizatorului către autoperfecționarea emoțională și spirituală.

Orientarea spre direcția biblioterapeutică va răspunde nevoilor cititorilor, va crește prestigiul bibliotecii care poate ajuta personalității pentru a corecta efectele schimbărilor sociale și personale. Utilizarea biblioterapiei poate ajuta, în mod semnificativ, îmbunătățirea eficienței procesului de comunicare cu cartea și serviciilor de Bibliotecă.

Bibliografie:

1. **Enăchescu, Constantin.** Tratat de psihanaliză și psihoterapie. Ed. a 2-a rev. și adăugită. Iași: Ed. Polirom, 2003. 392 p. ISBN 973-681-441-6.
2. **Knight, Sue.** Tehnicile programării neuro-lingvistice. București: Curtea Veche Publishing, 2004. 472 p. ISBN 973-669-091-1
3. **Kulikovski, Lidia.** Biblioterapia, o formă intens folosită în activitatea cu persoanele dezavantajate. In: *Biblioteca*, 2001, nr. 5, p. 136–138.
4. **Marin, Mariana.** Opera literară ca pretext al cunoașterii de sine. In: *Univers Pedagogic*, 2009, nr. 4, p. 62-65.
5. **McDaniel, S. ș. a.** Psihoterapia ca sistem. Iași: Polirom, 1996. 213 p. ISBN 973-9248-11-x
6. **Paladi, Dina.** Între bibliopsihologie și biblioterapie. In: *Revista Bibliotecii Naționale*, 2001, nr. 2, p. 44-45.
7. **Psihosomatică și psihoterapie.** Sub red. Vasile Mihăescu. Iași: Polirom, 1995, 248 p. ISBN 973-97410-1-0

8. **Sen, Alexandru.** Educație și terapie: o viziune educațională asupra psihoterapiei. București: Ed. Didactică și pedagogică, 1978. 332 p.
9. **Roșu, Viorica.** Chestionar privind opiniile cititorilor despre biblioterapie. [on-line] [citat mai 2009]. Disponibil pe Internet: < URL: <http://www.scribd.com/doc/3097138/>>
10. **Алексейчик, А. Е.** Библиотерапия [on-line] [citat februarie 2010]. Disponibil pe Internet: <
11. <http://biblioterapia.psi911.com/st003.htm>>
12. **Верхова, Ю. Л.** Библиотерапия как средство личностного развития студентов. В: *Библиотековедение*, 2007, nr. 5, p. 71-74.
13. **Демьянов, Ю. Г.** Основы психопрофилактики и психотерапии: пособие-практикум. СПб.: Паритет, 1999. 224 p. ISBN 5-93437-014-6
14. **Дрешер, Ю. Н.** Проблемы потребностей, мотиваций и ценностных ориентаций личности в библиотерапии. В: *Научные и технические библиотеки*, 2005, nr. 4, p. 53- 64.
15. **Дрешер, Ю. Н.** Роль библиотекаря в сохранении здоровья. В: *Библиотечное дело*, 2005, nr. 10, p. 7-8.
16. **Кабачек, Оксана.** Касаясь тайны бытия. В: *Библиотечное дело*, 2004, nr. 3, p. 28-33
17. **Карпова, Н. Л.** Библиотерапия в семейной логопсихотерапии. В: *Вопросы психологии*, 2006, nr. 4, p. 70-82.
18. **Краснящих, Андрей.** Библиотерапия: благая весть. В: *Библиотечное дело*, 2005, nr 10, p. 2-5.
19. **Осипова, А. А.** Общая психокоррекция: учебное пособие для студентов высших специальных учебных заведений. М.: ТЦ Сфера, 2000. 512 с. ISBN 5-89144-100-4

COMUNICAT PRIVIND SEMINARUL CADRUL
LEGISLATIV NAȚIONAL: SUGESTII, OPINII,
NECESITĂȚI, DIFICULTĂȚI ACTUALE ORGANIZAT ÎN
CADRUL FILIALEI UNIVERSITARE BĂLȚI A ABRM

Elena STRATAN

Pe 18 mai în cadrul filialei Bălți a ABRM a ABRM s-a desfășurat seminarul CADRUL LEGISLATIV NAȚIONAL: SUGESTII, OPINII, NECESITĂȚI, DIFICULTĂȚI ACTUALE. Organizatori: Ministerul Educației al Republicii Moldova, Filiala Bălți a Asociației Bibliotecarilor din R. Moldova, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” - Centru Biblioteconomic. **Moderatori:** Elena Harconița, directoarea Bibliotecii Științifice, US „Alec Russo”; Lina Mihaluța, director-adjunct, US „Alec Russo”. **Au participat:** specialiști principali responsabili de activitatea bibliotecilor școlare ai Direcțiilor generale raionale/municipale de învățământ și bibliotecari școlari din zona de nord a Republicii Moldova, bibliotecari de colegiu, din municipiul Bălți. **Subiecte abordate:** Ziua Bibliotecarului în Republica Moldova • Felicitări din partea conducerii statului pentru bibliotecari cu prilejul Zilei Bibliotecarului: Marian Lupu, Președintele Parlamentului, Președinte interimar al Republicii Moldova, Mihail Șleahțișchi, Ministrul Educației al Republicii Moldova • Comunicări în Power Point: Bibliotecarul prin prisma secolelor, Istoria cărții și a bibliotecilor, Modelul Biblioteca și Bibliotecarul în literatura națională și universală • Cadrul legislativ Național / Instituțional • Cadrul legislativ Internațional al bibliotecilor școlare și de colegiu • Informații privind inaugurarea Centrului de Informare al Uniunii Europene în Biblioteca Științifică cu participarea Delegației Uniunii Europene în Republica Moldova.

Bibliotecarii invitați, inclusiv de la Biblioteca publică municipală „E. Coșeriu”, au participat, de asemenea, la Zilele Literaturii Române, ediția a II-a, desfășurată în Universitate, la care au fost prezenți scriitorii notorii: Ion Vianu, fiul lui Tudor Vianu, Emil Brumar, Ion Mureșan, Arcadie Suceveanu, Maria Șleahțișchi, Vasile Ernu, Emilian Galaicu-Păun.

Lansări: Biblioteca Științifică: Cadru de reglementare • Colecția Bibliotecii Școlare din Republica Moldova: rapoarte statistice.

Expoziția: Cadrul legislativ pentru bibliotecile din Republica Moldova.

Teleinformații: Inaugurarea EUi la Biblioteca Științifică.

Portofoliul: Documentele Uniunii Europene, NATO, CD a ONU, ghidul Bibliotecii Științifice, materiale promoționale, prezentările imprimare pe hîrtie.

Formatori: Elena Harconița (elena.harconita@mail.ru); Lina Mihaluța (aculina12@mail.ru); Elena Stratan – (elena.stratan1@gmail.com); Valentina Topalo (valeandrew@gmail.com); Silvia Ciobanu (silvia_ciobanu@mail.ru).

VALORI CULTURALE – RELIGIOASE PĂSTRATE ÎN COLECȚIA "CARTE RARĂ"

Petru CIOBANU, *doctorand*

Biblioteca Universității bălțene deține un inestimabil tezaur *de carte religioasă*, prezența căruia în acest minunat templu al cărții e o mărturie în plus că Dumnezeu este pretutindeni sau, cum scrie Sf. Ioan Gură de Aur: „*cine are o Biblie în casă îl are pe Dumnezeu*”.

Valoarea cărților care alcătuiesc acest fond constă nu atât în faptul că au fost editate la București, Cernăuți, Chișinău, Kiev, Sanct-Petersburg, Bruxellis, Moscova, Viena și Roma, pe parcursul secolelor al XIX-lea, XX-lea și al XXI-lea, ci în învățătura sacră cuprinsă în ele. Importanța colecției sporește și prin faptul că autorii au fost oameni sfinți, avînd o relație de comuniune cu Dumnezeu și fiind luminați de harul divin spre a ne împărtăși continuu din învățăturile dătătoare de viață. Iar noi, la rîndu-ne, să ne învrednicim a transmite generațiilor care vin necesitatea de a-l cunoaște pe Creatorul nostru. Marele cărturar rus Mihail Lomonosov afirma că: *Biblia și natura sunt două pagini ale unei cărți*,¹ aceasta înseamnă că autorul suprem

¹ Ierom. Serghei Râbko, *Este posibilă mântuirea în secolul al XXI-lea?* Trad. din limba rusă de Mariana Cașa, Ed. *Sophia*, București, 2010, p. 257.

al cărților religioase este Însuși Dumnezeu, Care a descoperit învățătura Sa Sfinților Apostoli, Ucenici și tuturor celor ce s-au nevoit a trudi la cărțile sacre. Printre autorii de seamă ai acestor lucrări îi amintim pe: Sf. Ioan Gură de Aur (354 – 407), Fericitul Augustin (354 – 430), Sf. Ignatie Briancianinov, Sf. Paisie Velicicovski, Sf. Teofilact al Bulgariei, Nichifor Crainic, Pr. Vasile Radu, Н. Малиновский, И. Т. Назаровъ, Luther.

Cercetînd colecția am constatat că aceste scrieri pot fi grupate în mai multe categorii:

- **Cărți Biblice** – le-am denumit așa, deoarece acestea se referă la Sfinta Scriptură: *Dicționar Biblic, Epistolele Apostolilor, Cărți profetice, Epistole catolice, Profeții, Exegeze biblice.*
- **Cărți liturgice** – Ele constituie mijloacele de căpătii ale cultului ortodox. Printre ele putem enumera următoarele: *Liturgierul, Mineul, Mineul de obște, Octoihul, Octoihul de obște, Triod, Ceaslov, Tipicon, Penticostar, Psaltirea, Molitfelnicul, Carte de rugăciuni și Antologie de cântări bisericești.* Toate aceste scrieri constituie suportul de bază pentru viața liturgică pe tot parcursul anului bisericesc.
- **Cărți cu conținut dogmatic**
 - a. *Dogmatica Bisericii Ortodoxe Răsăritene, Sibiu, 1930.*
 - b. *Dogma Sf. Treimi în Concepția Creștinismului, Tipogr. Eparhială „Cartea Românească”, 1930.*
 - c. *Dogma despre incarnațiune după doctrina bisericii ortodoxe, Cernăuți, 1901.*
 - d. *Syntagma theologiae dogmaticae fundamentalis, Strigonii: Typis Descriptis Gustavus Buzarovits, 1882.*
 - e. *Богословскія Академическія чтения преосвященнаго Іоанна Епископа Смоленскаго, СПб.: Синодальная тип., 1906.*
 - f. *Веденіе въ Догматическое Богословіе : В 2 ч., И. Л. Тузова, 1882? Веденіе въ Догматическое Богословіе : В 2 ч., И. Л. Тузова, 1882?*
- **Cărți istorice ;**
- **Cărți cu conținut moralizator ;**
- **Reviste.**

Prezentarea unor cărți din această colecție și importanța lor pentru viața bisericească

Idiomelar – este cartea ce cuprinde cîntările pe un singur glas, unit cu docsastariul glasurilor. Este importantă prin faptul că inserează slujbele pe un singur glas, pe perioada întregului an bisericesc, adică douăsprezece luni. Aici se cuprind cîntările triodului și penticostarului. Culegerea a fost tradusă cu binecuvîntarea arhiepiscopului Sucevei și mitropolitului Moldovei *Sofronie Miclescu*, pe timpul Excelenței Sale cîrmuitorul Principatului Moldovei, *Teodor Nicolae Balș*.

Importanța ei rezidă și din faptul că traducerea ei din limba greacă în limba română (cu grafie slavonă), a fost realizată de către Dimitrie Suceveanu, protopsaltul sfintei Mitropolii, spre folosul de obște a bisericii.

Cartea s-a tipărit la Sfinta Mănăstire Neamț, în anul 1856, prin strădania

arhimandritului *Kir Gherasim*, stareț al Mănăstirilor Neamț și Secu.

E de menționat că pentru prima dată, cîntările bisericești au cunoscut altă linie melodică.

Lucrarea este importantă nu numai prin conținutul ei muzical, ci și prin faptul că foaia de titlu este presărată cu date istorice importante, ce ne amintesc despre mari personalități precum Mitropolitul Sofronie Miclescu și protopisaltul Dimitrie Suceveanu, locul tipăririi: tiparnița de la Mănăstirea Neamț.

Cartea ajunge în Moldova în perioada cînd Basarabia se afla sub ocupația țaristă, dar nu se știe dacă imediat după editarea ei a fost adusă aici, deoarece tocmai în acei ani în Basarabia se declanșase o luptă aprigă contra culturii românești pe pămîntul dintre Nistru și Prut.

Patericul Lavrei din Kiev –un valoros document al vieții religioase a Lavrei de la Kiev. Cartea este editată în timpul *Țarului Alexandru Alexandrovici, cu susținerea Țarinei Maria Feodorovnai și a Marelui Cneaz Nicolae Alexandrovici și cu întreaga curte împărătească. Apare cu binecuvîntarea Sinodului Rusiei și a Preasfințitului Platon, Mitropolitul de Kiev și Galiția și sfințitul arhimandrit al Lavrei din Kiev.*²

Cartea este scoasă de sub teasurile tiparului în luna ianuarie anul 1883, fiind alcătuită din 640 de pagini. Srierea cuprinde viața cuvioșilor părinți ce sau nevoit în aceste locuri. Pe lîngă itorisirea vieții cuvioșilor, cartea mai cuprinde și descrierea minunilor ce s-au petrecut în timpul vieții lor, dar și după mutarea lor la Domnul.. Această operă religioasă a fost tradusă și în limba română de către diac. Nicușor Morlova și a apărut la Bacău.³ la editura Bunavestire în anul 2000.

Dobrotoliubia – operă de o mare importanță prin conținutul ei duhovnicesc și moralizator. *Cartea a fost adusă la Moscova în anul 1883 de la Mănăstirea rusă Sfîntul Pantelimon.*⁴ Este tradusă de către *Episcopul Feofan.*⁵ A intrat în posesia bibliotecii părintelui *Ioan Nicorici la data de 29 martie 1969.* În colecția bibliotecii se află numai volumul I și II.

În spațiul românesc această operă a fost tradusă în limba română de starețul mănăstirii Neamț Paisie Velicivovski, care, întors din Sfîntul Munte împreună cu ucenicii săi, a desfășurat o mare activitate de traducere sfintelor lucrări mai întii la mănăstirea Secu, apoi la Dragomirna, în 1769.

Se merită să amintit că opera cunoaște o arie de extindere foarte mare. O altă traducere în limba română sub denumirea de *Filocalie* (iubire de frumos) aparține marelui teolog al secolului al XX-lea Pr. Prof. Dumitru Stăniloae. Traducerea în 12 volume a fost începută la Sibiu pe cînd era profesor universitar și finalizată la București.

² *** , *Patericul Lavrei de la Kiev*, Kiev, 1883.

³ *** , *Ptericul Lavrei Peșterilor de la Kiev*, Edit. Bunavestire, Bacău, 2000.

⁴ *** , *Dobrotoliubia*, vol-1, foaia de gardă de la începutul cărții, Moscova, 1883.

⁵ *** , *Dobrotoliubia*, vol-1, Moscova, 1883.

Colecția de Mineie din satul Trebisăuți, jud. Hotin. O altă perlă a tezaurului religios este și colecția de *Mineie a Bisericii cu hramul Sfântului Arhistrateg Mihail⁶ din satul Trebisăuți, județul Hotin.*⁷ Este editată sub patronajul material al *Țarului Alexandru Nicolaievici și al Kneaghinei Împărătești Maria Alexandrovna și al Țarilor Alexandru Alexandrovici, cu supușii săi, cu ajutorul Țarinei Maria Feodorovna și cu ajutorul Marelui Cneaz Nicolae Alexandrovici și cu întreaga curte împărătească. Cartea apare cu binecuvântarea Sinodului Rusiei și a Preasfințitului Arsenie, Mitropolitul de Kiev și Galiția, și sfințitul arhimandrit al Lavrei din Kiev. Martie 1898.*⁸

Mineu pe ianuarie. Pe foaia de gardă de la începutul cărții găsim următoarea mențiune: *1888 data de 23 noiembrie,*⁹ iar pe foaia de titlul este sigiliul lui Ioan Vasile Nicorici,¹⁰

Mineu pe luna aprilie. Nu avem nici o mențiune pe această carte despre circulația și aflarea ei la parohia din satul Trebisăuți, dar pe verso-ul primei coperte este sigiliul lui Ioan Vasile Nicorici.¹¹ Ceea ce merită atenția este însemnarea de la pagini 224, **dăruită la 18 decembrie 1970**¹².

Mineu pe iulie. Pe foaia de gardă se menționează că cartea a fost *adusă în localitatea Tribisăuți în data de 27 noiembrie 1881.*

Mineu pe luna august. Pe foaia de gardă este o mențiune greu de descifrat, dar și *această carte a aparținut bisericii din Trebisăuți.*

Mineu pe luna septembrie. Cartea a aparținut parohiei din satul Trbisăuți: Pe foaia de gardă se menționează că *este a Bisericii Sfântului Mihail din Trebisăuți, preot fiind Demitrovici Vasile Gheorghii.*¹³

Mineu pe luna octombrie. Din păcate pe acest mineu nu este menționat nicăieri că a aparținut parohiei din satul Trebisăuți, dar prin prezența sa în această colecție mă face să afirm că acest mineu face parte din această colecție, deoarece: pe verso primei coperte *este sigiliul lui Ioan Vasile Nicorici, ceea ce denotă că și această*

⁶ Acest sfânt locaș are ca patroni spirituali pe „Sf. Voievozi” este zidită în anul 1888, din lemn. În anul 1895, a fost numit slujitor al acestei biserici preotul, *Vasile Bârcă*, absolvent al seminarului teologic, ca cântăreț a activat din anul 1922, *Vasile Furtună*. apud. *Anuarul Eparhiei Chișinăului și Hotinului, (Basarabia), Tipografia Eparhială, Chișinău, 1922, p. 127.*

⁷ *** , *Mineul pe luna iulie, foaia de gardă de la începutul cărții, Kiev, 1881*

⁸ *** , *Mineul pe luna noiembrie, pe verso foii de titlul, Kiev, 1881*

⁹ *** , *Mineul pe luna ianuarie, prima foaie de gardă, Kiev.*

¹⁰ *** , *Mineul pe luna ianuarie, foaia de titlul al Mineului, Kiev.*

¹¹ *** , *Mineul pe luna aprilie, Kiev, 1898.*

¹² *** , *Mineul pe luna aprilie, Kiev, 1898, p. 224.*

¹³ *** , *Mineul pe luna septembrie, foaia de gardă de la începutul cărții, Kiev, 1897.*

carte s-a aflat în biblioteca sa, se mai află și sigiliul ce conține următoarea descriere: *carte salvată de preotul Ioan Nicorici, de urgia focului vandal comunis*.¹⁴ Ceea ce este menționat și se merită de scos în evidență, este următoarea însemnare ce este făcută cu pixul la pagina 272, *dăruită la data de 18 decembrie 1972*.¹⁵ din această dată aflăm că cartea respectivă a fost dăruită preotului Ioan Vasile Nicorici la această dată.

Mineu pe luna noiembrie. Mărturia că această carte a aparținut Bisericii din satul Trebisăuți, o desprindem din foaia de gardă de la începutul cărții, unde este menționat, *Mineu pe noiembrie, Sf. Arhamghel Mihail, Biserica satului Trebisăuți apoi o parte nu am putut să o descifrez, dar mai departe este amintit Diaconul Dimitrovici 1881*.¹⁶

Mineu pe luna decembrie. *Ca și pe celelate cărți din colecție figurează sigiliul și mențiunea: carte salvată de urgia focului vandal comunis*.¹⁷

Mineu adăugător. Acest mineu este separat de toate acestea deoarece cuprinde rînduieli specifice anumitor sfinți din cursul anului, a căror rînduială liturgică nu se află în celelalte mineie. Nu avem nici o mențiune desprinsă pe această carte despre circulația ei și despre aflarea ei la parohia din satul Trebisăuți.

Cronica Episcopiei de Rădăuți - Scrierea este de o inestimabilă importanță pentru istoria Bisericii Române, *cu apendice de documente slavone originale în care sunt inserate mai multe ilustrații*. Cartea a apărut la Viena în anul 1912.

Tipicon - Tipiconul este o carte liturgică ce cuprinde rînduiala slujbelor bisericești din timpul anului liturgic. Pe lângă acestea, el mai conține și anumite reguli tipiconale referitoare la rînduielile bisericești. A fost editată la Kiev cu binecuvîntarea Sfîntului Sinod, în anul 1906, are 910 pagini.

Antologhion - Volumul conține o prezentare a rînduielilor bisericești. Este în limba greacă și a fost editat în anul 1776. Pe foia de titlu, pe verso, se află un text scris de către preotul Gheorghe Armașu din satul Petreni, raionul Drochia, la data de 20 februarie 1960: *„această carte Antologhion a fost dăruită la sfînta biserică a sfîntului marelui împărat întocmai sfîntul apostol Constantin și Elena, cea din satul Caprești în anul 1821 decembrie 5. Nicolaos preotul de la Înălțarea cinstitei și de viață făcătoare cruci de la Iași*.¹⁸

14 *** , *Mineul pe luna octombrie, pe verso primei coperte*, Kiev, 1897.

15 *** , *Mineul pe luna octombrie*, Kiev, 1897. p. 272.

16 *** , *Mineul pe luna noiembrie, foaia de gardă de la începutul cărții*, Kiev, 1881

¹⁷ *** , *Mineul pe luna decembrie, pe verso primei coperte al Mineului*, Kiev, 1881.

¹⁸ *** , *Antologhion*, Enetines, 1776.

Dogmatica ortodoxă, vol - I, a apărut în anul 1884 la Kiev, cuprinde o amplă pledoarie vizînd necesitatea studierii dogmaticii în instituțiile de învățămînt teologic și despre învățătura Existenței Lui Dumnezeu de la origini. **Volumul - V**, cuprinde învățături despre Sfînta Taină a Pocăinței și capitole despre eshatologie. Este de menționat faptul că toate volumele dogmatice scrise de Episcopul Silvestru, Rectorul Academiei duhovnicești din Kiev conțin o bogată argumentare patristică și scripturistică a tuturor temelor de dogmatică. Cartea a fost tradusă în limba română și editată la editura *Credința Strămoșească*. Scrierea a fost o carte de căpătii pentru viața duhovnicească de zi cu zi a marelelui duhovnic al epocii contemporane, Părintele Ilie Cleopa.

Pe foaia de titlu figurează următoarele însemnări, *Preotul G. D. Armașu, Petreni Drochia 24 decembrie anul 1959 Chișinău.*¹⁹

Dogmatica de Dumnezeu cuvîntătoare a Bisericii drept măritoare - aceste volume sunt scrise de protoiereul Malinovski. Au fost editate la Lavra Sfîntului Serghie. Volumul I, a apărut în anul 1910 și tratează capitolele tradiționale tuturor manualelor de dogmatică. Volumul al III-lea a apărut în anul 1909.

Culegere de Cîntări Bisericești - această lucrare a apărut în timpul domniei Majestății Sale Carol I, Regele României, scrisă fiind de Gherasim Episcopul Romanului. Cartea e valoroasă prin cîntările bisericești inserate în ea, dar și pentru că a aparținut bibliotecii bisericii Sf. Voievozi din acest oraș,²⁰ avîndu-l ca , preot pe protoiereul Silvestru Talnici.

De civitate Dei - este o operă scrisă în limba latină de Fericitul Augustin,²¹ cuprinde capitole alese , o introducere și note explicative de I. N. Dianu. A fost editată la București în anul 1916. La pagina 238, aflăm următoarea consemnare,

¹⁹ Episcopul Sicvestru, *Dogmatica, Vol – V*, Kiev, 1891.

²⁰ Această Biserică a fost Zidită cu binecuvîntarea și sprijinul episcopului Visarion Puiu ,care pe data de 8 noiembrie 1927 a sfințit locul celei de a patra biserici din Bălți, cu hramul „Sfinții Voievozi Mihail și Gavriil”.

²¹ Aceasta cuprinde 22 de cărți, împărțită după conținut în două părți principale. Primele 10 cărți resping acuzațiile păgâne contra creștinismului făcut responsabil de nenorocirile aduse de invazia lui Alaric asupra Romei, la 410, și de alte neajunsuri. Autorul trece la atac contra păgînismului arătînd că idolatria nu poate garanta fericirea în această lume și nu e în măsură să asigure viața viitoare.

Partea a doua tratează despre existența, raportul și lupta din dintre cele două cetăți: cetatea lui Dumnezeu sau cetatea cerească și cetatea pămîntească. Originea celor două cetăți stă în crearea oamenilor și căderea acestora, care. Locuitorii cetății lui Dumnezeu sunt buni și drepecți. Locuitorii cetății pămîntești sunt răi și nedrepecți, atît în lumea aceasta cît și în cealaltă. Cele două cetăți, deși separate moralmente, în realitatea istorică se interpătrund. Cetatea lui Dumnezeu nu e totdeauna identică cu Biserica, așa cum cetatea pămîntească nu e totdeauna identică cu statul. Cele două cetăți vor fi separate definitiv la judecata de apoi.

Cernăuți. Pr. D. Midrescu, *Mahala* 30 octombrie 1930.²²

Scripturae Sacrae Cursus Completus : In 28 vol. Un tezaur foarte important al acestui autor este colecția de studii patristice și scripturistice. Ea este cunoscută sub denumirea de Colecția Patristică, a lui J. P. Migne. Ea este importantă prin faptul că cuprinde opera patristică de la Părinții Apostolici pînă la perioada sa de cercetare, fiind adunată de acest mare profesor.

Revista: Candela - publicație care apare la Cernăuți, sub redacția profesorilor Facultății de Teologie de la Universitatea Regele Carol al II-lea din Cernăuți. Revista apare o dată pe lună, cuprinzînd diferite articole de Teologie și de istorie bisericească. În colecția bibliotecii se află numerele:

- a. Nr. 7, Anul - 5. 1886, pe luna iuliu;
- b. Nr. 1-2, Anul - XLV, 1934.
- c. Nr. 1-12, Anul - XLVI, 1935.
- d. Nr. 1-12, Anul - XLVIII, 1937.

Revista: Episcopia Hotinului - cuprinde viața și activitatea liturgică, pastorală și misionară a episcopiei Hotinului. S-a editat în anul 1924, fiind un buletin informativ al Episcopiei. Publicația apare cu străduința Episcopului Visarion și a profesorului Constantin Tomescu. În colecția bibliotecii se află: *Episcopia Hotinului, Nr. 2, Bălți, 15 ianuarie 1936*. Ea aparține parohiei din satul Căinari Vechi, Județul Soroca.

În concluzie, am menționa că această prețioasă colecție de carte veche bisericească și-a găsit un loc pe potrivă - o bibliotecă de mare prestigiu în Republica Moldova, care, îmi exprim ferma convingere, va face totul pentru păstrarea dar și popularizarea ei.

Iar prin aceasta va contribui și la înveșnicirea celui care a fost un vrednic slujitor al Domnului, preotul Gheorghe Armașu, stăpînul și păstrătorul neînfricat al valoroasei biblioteci duhovnicești.

²² Aurelii Augustini, *De Civitate Dei*, București, 1916, p. 238.

O PANORAMĂ SELECTIVĂ A CĂRȚILOR RARE

Elena CRISTIAN

**„În cărțile pe care le alege cineva, le păstrează
cu îngrijire, le lasă după sine ca o moștenire scumpă,
se vede icoana sufletului său”**

Nicolae Iorga

„Cartea este viața trecutului nostru”
Vissarion Belinskiy

În bogata colecție enciclopedică deținută de Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți, **cărțile rare** constituie o resursă documentară deosebit de valoroasă, sau, parafrazându-l pe Umberto Eco, un adevărat „labirint al minții”. Cărțile rare ne ajută să pătrundem cu sfială și admirație în microcosmosul paginilor îngălbenite de vreme, ce ne deschid porți spre alte lumi. Cărțile rare ascund adevărate comori, caracterul de unicat sau rarități al multor lucrări constituie în permanență o atracție pentru cercetători, cadre didactice, specialiști și un mare număr de studenți. Biblioteca se mîndrește cu o colecție de publicații rare, ce ilustrează laborioasa muncă a colegilor noștri bibliotecari de-a lungul timpului. Constituirea fondului de carte rară a început odată cu fondarea Institutului Învățătoresc, a Bibliotecii Științifice și continuă și astăzi.

Colecția specială de carte rară teaurizează peste 5 700 de documente: **manuscrite, carte veche românească, carte veche străină, partituri muzicale, periodice vechi** din aproape toate domeniile cunoașterii și creației umane. Documentele din colecția rară datează din secolul al XVIII - lea pînă în prezent și însumă cărți în limbile:

Română - 2010

Engleză - 250

Germană - 51

Franceză - 1010

Rusă - 2220

Ucraineană - 20

Italiană - 7

Spaniolă - 36

Poloneză - 2

Portugheză - 3

Latină - 4

Greacă - 3

Valoarea colecției este conferită de numărul relativ mare de legături originale române, franceze, germane, ruse, americane, italiene, etc, de exemplarele cu însemnări manuscrise, interesante prin conținut sau prin proveniență, de ex-librisurile care amintesc despre posesorii succesivi și despre circulația cărților. Se păstrează aici, pe lângă opere literare, teologice, filozofice, istorice, juridice și lucrări de medicină, chimie, fizică.

Partea cea mai numeroasă a colecției este constituită de cartea rară de la sfârșitul secolului al XIX-lea - începutul secolului al XX-lea, solicitată de utilizatori pentru cercetare.

„Să spargem vitrinele în care nu se află o carte românească”.
George Călinescu

Cartea rară în limba română conține circa 2100 unități bibliografice – cărți vechi, cărți rare, documente bibliofile, cărți cu autograf și dedicații, cărți de format mic, ilustrate.

Cele mai vechi cărți din Bibliotecă datează din secolul al XVIII-lea, prețioase prin raritatea, dar și prin valoarea artistică deosebită. Sînt de menționat lucrările:

- **Sfînta Dumnezeiasca Evanghelie** care acum întîi sau Tipărit întru același chip în zilele prea Înălțatului Domn Io Grigorie Ioan Voevod cu osîrdia și cu toată cheltuiala pria Sfințitului Mitropolit al Moldovei Kvri Gavril. - Iași, 1761. - 396 p. : il. Казания. – [S.l. : S.n.], 1790. - 1730 p.
- **Октоихъ ши Службеле Сфинцилор де Обште** Акум апатра оарэ ку адаожиря вечерниилор а фиеште кэруя Глас, Думинекъ сьра, ашезат ши типэрит, дупэ рындыяла Бисеречй Рэсэритулуй / Супт Стэпынирея прьа Ынэлцатулуй Рьмлянилор Принцулуй Ардялулуй франчиск. – Блаж, 1792.

Din colecția de carte rară în limba română fac parte lucrări reprezentative din domeniile *lingvisticii și literaturii române*, care descriu evoluțiile culturale ale societății, schimbările marcate de activitatea marilor cărturari ai timpului.

Dintre lucrările din domeniul lingvisticii trebuie menționat **Dicționarul româno-francez** / Lucrat după dicționarul Academiei Franceze și alte dicționare latine, italiene, etc., aprobat de Eforia școlilor în 1858 și terminat în 1870, tipărit la București, la editura Frații Joaniții, de Ion Constantinescu. „În perioada anilor 1850 se simțea lipsa unei asemenea cărți fără distincțiune și de cei ce scriau și de cei ce nu scriau carte: torentul vorbelor neînțelese care inunda și inundă încă limba prin presă și cancelarii, făcuse această dorință unanimă. Această carte va completa și perfecționa mai facil începutul ce-l dă publicului, care va găsi întrînsul nomenclatura vorbelor aranjate în rînduirea lor alfabetică”, menționează autorul Ion Costinescu.

O altă lucrare aparține lui B. P. Hașdeu **Din istoria limbii române**, tipărită în 1883 și editată la București, la tipografia Academiei Române (Laboratorul Român), abordează problemele paralelismului între dezvoltarea la noi și dezvoltarea în Occident a latinității, problemă foarte studiată și discutată în acel timp.

Alături de acestea, în colecție există și alte **cărți valoroase ale scriitorilor ro-**

mâni: Vasile Alecsandri, Tudor Arghezi, Gheorghe Asachi, George Bacovia, Dimitrie Bolintineanu, Dimitrie Cantemir, Ion Luca Caragiale, Emil Cioran, George Coșbuc, Ion Creangă, Alexandru Delavrancea, Minai Dragomirescu, Mircea Eliade, Niculae Filimon, Gala Galaction, Octavian Goga, Calistrat Hogaș, Alexandru Macedonski, Alexandru Obodescu, Mihail Kogălniceanu, Bogdan Petriceicu Hașdeu, Anton Pann, Camil Petrescu, Ion Pillat, George Ranetti, Liviu Rebreanu, Alecu Russo, Mihai Sadoveanu, Ioan Slavici, Nichita Stănescu, Constantin Stere, George Topîrceanu, Al. Vlahtuță, Ion Agîrbiceanu, Duiliu Zamfirescu, și mulți alții.

O valoare deosebită pentru colecția de carte veche/rară o au publicațiile lui **Mihai Eminescu**, apărute între anii 1932 - 2000, formate din opere, opere complete, manuscrise, poezii, nuvele, povești. Deținem volumul de Poezii, 1932, tipăritura a 4-a, în care sînt adunate primele poezii din 1884, an în care Titu Maiorescu a publicat poeziile apărute în „Convorbiri Literare” și alte cîteva pe care le-a găsit la persoane particulare.

Documente privind **istoria folclorului** din toate timpurile, din anii 1888-1943, au un loc deosebit în colecție, fiind reprezentate prin lucrările: *Comoara neamului*, în 4 volume, V. 1-4. - București, 1943; *Poezii populare (Doine) Culese și publicate întocmai cum se zic.* - Iași. 1888; *Proverbe și expresiuni proverbiale române, germane și franceze, Culese și rînduite de Ludovic Leist.* - București, 1900; *Poezii populare din toate ținuturile românești.* - București. 1909; *Proverbele românilor din România, Basarabia, Bucovina, Ungaria, Istria și Macedonia.* - București. 1899. etc.

O mențiune deosebită merită **lucrările de istorie**. Aici se păstrează lucrările marilor istorici ca, Nicolae Iorga, Constantin Stere, A. D. Xenopol, Radu Băltescu, Constantin Cantacuzino, Barbu Delavrancea, Constantin Giurescu, I. E. Torouțiu, Ion Buzdugan, Haği Panteli, etc.

„Cartea este cea mai complicată și cea mai măreață minune dintre minunile create de omenire în calea ei spre fericire”

Maxim Gorki

Colecția de carte rară are în componența ei ediții tipărite pe hîrtie specială, copertate în piele, gravură de aramă fină, îmbrăcate în țesături de mătase, pluș, bumbac, tafta. Amintim volumele: Sfînta Dumnezeiasca Evanghelie din 1761, îmbrăcată în pluș bordo; Ю. Лермонтов. Демон, 1910, acoperită cu mătase multicoloră; Свифт Жонатан, Кэлэторииле ын унеле цэръ депэртате де пе глоб але луй Лемуел Гулливер, 1980; Гюго Виктор, Собор Парижской Богоматери 2007; Гете Иоганн Вольфганг, Фауст, 2006; îmbrăcate în piele imprimată cu imagini; Толстой Л. Н., Анна Каренина, 1914, ornamentată cu o gravură de aramă cu chipul unei femei; Гримм Вильгельм, Сказки, 2005; Шекспир, Трагедии: Комедии: Сонеты, 2007, tipărite pe hîrtie înfrumusețată cu margine aurie, etc.

„În cărți se adăpostește sufletul timpurilor trecute, vocea vizibil articulată a trecutului”. (Thomas Carlyle)

În colecția de carte rară se regăsesc și documente despre istoria **orașului**

Bălți. Un oraș este întotdeauna un dialog dintre trecut și viitor. Să citim cu atenție această discuție dintre ani, răsfoind paginile istoriei, studiind trecutul, prezentul, visînd la viitor, prin cartea rară localizată în colecțiile Bibliotecii Științifice. Ne referim în acest sens la titlurile:

- **Primul ghid al municipiului Bălți** / sub dir I. Broitman. Bălți : Ed. Curierul de Nord, 1937-1938. 138 p. :il. (Fotocopie).
- **Zilele Mitropolitului Vissarion Puiu.** 111p.: il. (Fotocopie).
- **Sfințirea catedralei din Bălți, 2 iunie 1935.** București : Ed. Consiliul Eparhiei Hotinului, 1935. – 66p.
- **Cately, Emonoil. Cartea noastră.** Bălți : Ed. Cartea noastră, 1936. 942 p. :il.
- **Bisericile din eparhia Hotinului.** 167 p. : il. (Fotocopie).
- **Proca, Pavel. Aplaudați-mă cu palma pe obraz.** Ch. : Ed. F.E. – P. "Tipografia Centrală", 2002.
- **Autograf pe cortina Teatrului Național „Vasile Alecsandri” din Bălți (1957 – 2007):** Anatol Pînzaru. Ch., 2007. – 159 p.
- **Popa, Iulius. Universitatea de Stat „Alec Russo” din Bălți (1945 – 2005).** Ch., 2005. 389 p. : fot., il.
- **Popa, Iulius. Facultatea de Limbi și Literaturi Străine a Universității de Stat Alecu Russo din Bălți, 1954 – 2009.** Ch., 2009. 344 p. : fot., il.

„O carte este un dar pe care îl poți deschide iar și iar”
Garrison Keillor

Pe exemplarele din colecția rară întâlnim dedicații și semnături olografe ale personalităților românești și universale sau semne de proprietate cum ar fi ex-librisuri de diferite forme, gravuri sau ștampile. Aceste lucrări constituie colecția specială **„CARTE CU AUTOGRAF SI DEDICAȚII”** care numără peste **820 de volume, donate** Bibliotecii Științifice de cadre didactice, personalități din țară sau străinătate. Deținem în colecție autografele personalităților care ne-au vizitat Biblioteca: Mircea Snegur – primul președinte al RM (1990 – 1996), Iurie Colesnic – cercetător științific, Ion Druță – scriitor, Grigore Vieru – scriitor, Vadim Pirogan – fiul lui Ștefan Pirogan, primar al orașului Bălți, între anii 1923 – 1934, Radu de Hohenzollern Principe – membru al Familiei Regale Române, Spiridon Vangheli – scriitor, Mihai Cimpoi – critic literar, academician, Arcadie Suceveanu – poet, Ion Hadîrcă – scriitor, etc.

Dintre autografele deținute putem remarca unele mai deosebite, cum ar fi:

- **“Pentru cititorii Bibliotecii Universității „Alec Russo” din m. Bălți.** Cu respect, M. Snegur, primul președinte al RM (1990 – 1996) ,10.04.2007”;
- **“Harnicului și talentatului colectiv al Bibliotecii Științifice a USB, cu alese sentimente de recunoștință pentru totul ce faceți. Să ajungeți în țara făgăduinței pe care o purtați cu Dvs.** Valeriu Jitaru, 05.10. 2005”;
- **“Pentru Biblioteca Universității de Stat “A. Russo”- cea mai bună din țară.** Virgil Mîndîcanu, 20.03.2009”;
- **“Minunatei Biblioteci a Universității de Stat “Alec Russo” de la un stu-**

dent bălțean din anii 1960-1965. Anatol Lența”.

„Muzica este sufletul limbajului”

Max Hendel

Valoros este și **fondul rar de partituri muzicale**, cu opere complete ale marilor creatori ai muzicii universale: Ludwig van Beethoven, Franz Liszt, Johann Sebastian Bach, Federyk Chopin, Wolfgang Amadeus Mozart, Felix Bartholdy Mendelssohn, Jerome Kern, Piotr Ilici Ciaicovski, Mihail Ivanovici Glinca, etc. Colecția de partituri muzicale include lucrări originale, **tematica cărora prezintă un interes deosebit pentru domeniu.** Sînt de menționat lucrările: L. Beethoven. Sonate: Op. 31, Nr. 1; F. Liszt. Ungarische rhapsodien, Bd. 1., - Leipzig: Ed. Peters, creație din 1917; Henri Gremont. Josephine: Polka pour le composee piano; **A. Овенберг. Песня умирающего лебедя** Мелодія для фп въ 2 руки. Op. 4: Киевъ. - Леонъ Идзиковскій, creație din 1915; A. Зандер. Сніжинки. Гавотъ, creație din 1866; C. W. Feldmann. Egyptische nachte Walzer. Op. 28, creație din 1925; etc.

„O carte bună e patrimoniul întregii lumi”

Papa Clement al XIV-lea

Cartea rară în limbile străine numără peste 1 500 de documente și are un caracter umanist, cuprinzînd autorii clasici din secolul al XIX - lea și secolul XX, în ediții princeps, primele ediții, ediții originale și definitive, ediții cu comentarii erudite ale unor personalități precum: **Walter Scott, William Shakespeare, Mark Twain, Prosper Morimee, Johann Wolfgang Goethe, Iohann Arnold Kanne, Honore de Balzac, Charles Baudlaire, Alphonse Daudet, Georges Duhamel, Gustave Flaubert, Victor Hugo, Guy de Maupassant, Jean-Baptiste Molier, Romain Rolland, Stendal, Voltaire, Emile Zola.** Colecția reunește lucrări reprezentative din cele mai de seamă centre tipografice: Calman-Levy, Dumaout, Librarie grund, Dusche, Buch-Gemein, Schaft Gmbn, Oxford, Cnapman Hale.

Colecția de carte rară în limba franceză deține lucrări a căror arie de reprezentare cronologică acoperă secolele XVIII-XX. Un material documentar de mare valoare, fiind alcătuit din lucrări din toate domeniile cunoașterii, semnate de filozofi, psihologi de renume, cum ar fi: Ciceron Joseph Dedieu, Emmanuel Kant, Andre Lamande, A.Ott, Platon, Henri Bergson, Etiemble, Voltaire, Alexandre Bajn, Alexis Carrel, Alexandre Lestchinski etc. O importanță valorică au și lucrările din domeniile lingvistică și literatură franceză, semnate de nume cu rezonanță în știință. Putem menționa lingviștii savanți: C. Augé, G. Bacconnet, F. Brunot, A. Rosetti, E. Bourcies, S. Prah, de critică literară: E. Geruzez, F. Brunetière, G. Lanson, G. Merlet, Ch. Sainte-Beuve. Este bogată colecția și în texte literare (beletristică) ale autorilor renumiți: Balzac, Hugo, Baudelaire, Lamartine, Sand, Stendhal, André Theuriet, Tony Revillon, René Bazin, Paul Bourget, Zenaide Fleuriot, etc.

Lucrările din alte domenii (religie, științe reale, artă, geografie, istorie) în limba franceză sînt surse care cuprind informații despre țară. Din aceste domenii putem

evidenția următoarele: H. Ford. Ma vie et mon oeuvre. - Paris: Ed. Payot. 1928. - 315p. : il.; A. Bedel. Les nouvelles methodes de culture de la vigne et de vinification. - Paris : Garnier freres, 1890. - 422p.; Histoire de l'Art. Depuis les premiers temps jusqu'à nos jours. - Paris: Librairie Armand Colin, 1905. - 957p. ; Les Grandes cathedrales du monde / textes de David Mountfield. - Geneva: Minerva: Erance Loisirs, 1983. - 96 p.; A. Houssaye. Histoire de Leonardo da Vinci. - Paris: Didier et Cie, 1869. - 490 p.; La Passion de la danse. - Paris: Grund, 1978. - 96 p. ; Plutarque. Vie de Cezar. - Paris: Librairie de la Bibliotheque naționale, 1813. - 186 p.; R. Burnand. La Vie quotidienne en France en 1830. - Paris: Hachette, 1943. - 253 p.; La Vie de Napoleon. Racontes par Napoleon. - Paris: Julliard, 1955. - 276 p.; Le mémorial de Sainte-Hélène / propos de L'Empéreur rec. par le Compte Emmanuel de Las Cases. - Paris: chez Jean Bonnot, 1969. - 472 p. etc.

Din **Fondul de carte rară în limba engleză**, fac parte lucrări reprezentative din domeniul artei plastice, picturii, arhitecturii, sculpturii, literaturii, muzicii. Menționăm aici: The Arts. - New York: Simon & Schuster, 1939. - 677 p.; The Paintinge of Michelangelo. - New York, Press, - 29 p.; Italian Painting in the XIV-th and XV-th Centuries. - New York: French and European publ., 1938. - 133 p.; Rembrand : Selected Paintings. - London.: Phaidon Press: New York: Oxford Univ. Press, 1942. - 36p.: il. 104 reproduceri.; J. B. Herbert. Harmony and Composition: A Practical Text-Book for those Who Wish to Study Harmony and Composition, With or Without the Aid of A Teacher. - New York: Fillmore Brothers, 1925. - 196 p.; J. L. Mursell. Human Values in Music Education. - New Yorc: Silver Burdett, 1934. - 388 p. etc.

Reprezentanții literaturii engleze sînt: W. Shakespeare, M. Twain, J. London, W. Herry, R. William, W. S. Scott, D. Charles, S. H. Beecher, C. Marion, K. Rudyard ect.

Mai puțin numeros este **Fondul de carte rară în limba germană**, dar include lucrări valoroase din domeniile filozofie, pedagogie, artă, muzică, lingvistică, literatură, istorie. **Remarcăm cele mai des solicitate de utilizatori: Gegel, Georg Wilhelm Friedrich.** Ghftem der Philosophie. - *Stuttgart*, 1929. - 722 p.; Bruno Taut. Die neue Baukunst in Europa und Amerika. - *Stuttgart*: Julius Hoffmann Verlag. 1929. - 226 p.; Tizian: Acht kupfertiefdrucke mit einleitendem text. - Berlin: Deutsche Bushvertriebs - und Verlags-Gesellschaft, 1925. - 8 p.; Alfred Drel. Franz Schubert: Ein Runftler Seiner Heiman. - Altotting: Bucher der Heimat, 1926. - 99 p.; Theodor Storm. Gedichte: Eine Auswahl. - *Stuttgart*: Walter Hadecke Verlag, 1924. - 63 p.; Rudolf Lehmann. Handbuch des Deutschen unterrichts an hoheren shulen: Deutsche poetik. Band 3, teil 2. - Munchen: C.H. Beck'sche Verlagsbuhhandlung Oskar Beck, 1908. - 264 p.; Francois Coppee. Auswahl yon 40 Gedichten/Mit Anmerkungen zum Schulgebrauch herausgegeben yon Dr. Rose. - Bielefeld : Velhagen: Leipzig : Klasing, 1915. - 88 p., etc.

Alături de acestea, în colecție există cărți și în **limbile italiană, spaniolă, latină, greacă, ucraineană, poloneză, portugheză**. Specificăm cele mai importante, și mai prețioase lucrări sînt : Bruno Moretti. Teatri. - Milano: Ulrico Hoepli, 1936. - 142p. cu ilustrații; Mantegna: La Cappella Ovetari Nella Chiesa Degli Eremitani / testo di G.Fiocco. - Milano : Collezione Silvana : Amilcgre Pizzi, [?] ilustrații, 17

reproducții; Jacinto Benavente. Los intereses creados: La ciudad alegre y confiable: Cartas de mujeres. – Madrid : Aguilar. 1964. – 496 p. ; Khayyam Omar. Rubaiyat. – Santiago de Chile: Zig-Zag. 1966.- 65 p. ; Maronis Vergilii. Aeneis in usum scholarum iterum recognovit. – Otto Ribbeck : Stereotura. 1896. – 409 p. ; Люйо Брентано. Етика і народна господарка в історії : Ректорська промова виголошена дня 23.го листопада 1901 року. – Чернівці. 1906. – 45 p. ; Г. Піддбний. Буковина. – [Київ]: Державне Видавництво України. [1920]. – 254 p. ; Manoles Hatzedakes. Osios Loykas: Psefidota toihografies: Ekdotikos oikos "Melissa". 1996. – 94 p.

Fondul cartea rară în limba rusă, conține peste 2200 de publicații cu caracter umanist și real. Tematica publicațiilor este variată, cuprinzând documente din toate domeniile cunoașterii.

Colecția deține exemplare din domeniul generalităților, enciclopedii de la sfârșitul sec. XIX - începutul sec. XX: Ф. Брокгауз, И. Ефрон. Энциклопедический словарь (1890-1904). В 82 т.; Большая энциклопедия. Словарь общедоступных сведений по всем отраслям знания. 1900-1909; Малый энциклопедический словарь: В 2 т., 1907-1909.

Domeniile filozofie, estetică, psihologie și pedagogie sînt reprezentate de autori cu renume mondial: В. Вундь, Дж. Льюис, Г. Плеханов, М. Гюйо, В. Виндельбандь, Н. Грот, В. Джемс, И. Пестолоцци, Ф. Фридрих, Л. Гурлитт, О. Мессмер.

Fondul include și lucrări din domeniile științelor naturale, științelor sociale, matematică elementară și superioară, algebră, geometrie, astronomie, cosmografie, fizică, biologie, anatomia omului: Вселенная и человечество. В 5-ти т. Т.1-5 (?), Ф. Клейн. Вопросы элементарной и высшей математики. 1912, В. Фридман. Методика арифметики. 1923, А. Кисилев. Элементарная алгебра. 1915, А. Франсуа. Общепонятная астрономия. В 4 т. Т. 1-4. 1861, И. Полак. Космография. 1923, О. Хвольсон. Курс физики. В 5 т. Т. 2-5. 1925, О. Шмейль. Полный курс ботаники. 1910, Атлас по анатомии человека. При содействии Вильгема Гиса. 1917 și multe altele.

Reprezentativ, bogat și valoros este și fondul de publicații despre artă, prin lucrări fundamentale, actuale și în prezent: П. Гендич. История искусств. (Зодчество. Живопись. Ваяние). 1897, С. Бартенев. Московский кремль. В старину и теперь. В 2т. Т. 1-2. 1912-1916, Художественные сокровища России. 1906, Е. Радчеева. Музей истории искусств. Вена. 2003, Готика. Архитектура. Скульптура. Живопись. 2000, Э. Капретти. Великие мастера итальянского искусства. 2004, Мастера иконописи и фрески. 2003, Р. Мутер. История живописи. От средних веков до наших дней. В 3 т. Т 1-3. б. г., К. Пьеоранджели. Ватикан. Великие музеи мира. 1998, Д. Боротынский. Полное собрание сочинений [Партитура]: Письмописьня употребляемые на Божественной службѣ. [?], etc.

În colecție se păstrează opere literare, filozofice, istorice, teologice, publicații ce au aparținut personalităților politice și culturale, cărturarilor celebri din Rusia Țaristă și Rusia contemporană. Colecția cuprinde documente editate între anii 1800 pînă în prezent. În colecție se regăsesc operele unor personalități proeminente ale literaturii ruse cum ar fi: А. С. Пушкин, Л. Н. Толстой, И. С. Тургенев, Н. Гогол, С. Т.

Aksacov, L. N. Andreev, E. A. Baratinski, A. A. Blok, I. A. Bunin, V. V. Veresaev, N. G. Garin, I. A. Goncharov, M. Gorki, F. M. Dostoevski, A. V. Kolițov, I. A. Krilov, A. I. Kuprin, M. I. Lermontov, V. V. Maiakovski, N. A. Nekrasov, A. N. Ostrovski, M. E. Saltikov-Șcedrin, C. M. Staniukovici, A. P. Cehov, M. A. Șolohov, etc. editate între anii 1880-1940.

Documentele din domeniul istoriei universale și rusești aduc informații despre apariția și evoluția marilor civilizații, punând în evidență specificul fiecăreia și principalele influențe pe care le-au primit sau exercitat. În colecție se păstrează lucrările din literatura universală, cum ar fi: Ю. Белох, История Греции, 1897; В. Бельше, Первобытныи люди. 1920; Жизнь и ужасные деяния римского императора Нерона. Перевод с франц. Г. М. Спп, 1972; История древнего мира. Под ред. С. И. Ковалева, 1936; Л. Блан, История революции 1848 года. 1907; А. Дживелегов. История современной Германии. Часть 1 (1750 – 1862), 1908; Жизнь австрийского генералиссимуса Барона Лаудона, главнейшего в нынешнем веке, полководца с подробным описанием всех военных действий, кои приобрели ему бессмертную славу. Часть 1, 1795; Я. Захер, Французская революция в документах. 1789-1794, 1926; К. Иванов, Средневековый город и его обитатели. 1900; М. Корелин. Важнейшие моменты в истории средневекового папства. 1901; Э. Пименов. Борьба за свободу в Австрии и Венгрии 1848. 1920, etc.

Lucrările de istorie a poporului rus oferă informații interesante despre evenimentele importante și consecințele acestora: К. Валишевский. Вокруг трона: О императрице Есатерине II: Репринт. воспроизведение изд. 1911г., 1989; К. Валишевский. Иван Грозный: Репринт. воспроизведение изд. 1912г., 1989; К. Валишевский. Первые Романовы : Репринт. воспроизведение изд. 1911г., 1989; К. Валишевский. Петр Великий : Репринт. воспроизведение изд. 1912г., 1989; С. Жигарев. Россия в среде европейских народов. По данным истории международных общений и права в VIII и XIX вв., 1910; В. Икономов. Накануне реформ Петра Великого. 1903, История России в 19 веке. В 9-ти т. Т. 1-9, 1866-1892; М. Пыляев. Старая Москва: рассказы из былой жизни первопрестол. Столицы. 1990; С. Соловьев. История России с древнейших времен. В книгах и томах. Кн. 1-6. Т. 1-29, etc..

„Citește! Numai citind mereu, creierul tău va deveni un laborator nesfârșit de idei și imaginații”
Mihai Eminescu

Colecția de carte rară păstrează și publicații seriale din secolele XIX-XX, dintre care menționăm: **Viața Românească** (1912- 1940), revistă literară și științifică, tipărită la Iași. În această revistă au publicat: T. Arghezi, M. Sadoveanu, C. Petrescu, M. Codreanu, P. Istrati; **Revista Fundațiilor Regale** (1934-1947), revistă lunară de literatură, artă și cultură generală, comitetul de direcție fiind: Al. Brătescu-Voinești, O. Goga, D. Gusti, E. Racoviță, C. Rădulescu-Motru, I. Simionescu; **Dacoromania**, buletinul „Muzeul Limbii Române”, condus de Sextil Pușcariu, prof. La Universitatea din Cluj, membru al Academiei Române, tipărită la București (1922 – 1936); **Cercetări**

literare (1934 – 1939), publicație de N. Cartoian, apărută la București; editura M.O. Imperia Națională; **Buciumul român** foaie literară, (1875 – 1882), avându-l ca editor pe T. H. Corescu, apare odată pe lună, tipărită la Iași; **Boabe de Grâu**, revistă de cultură, (1931-1934), apărută sub conducerea lui Emanoil Bucuța, etc.

Printre acestea amintim și alte reviste deținute în fond: Convorbiri Literare (1867-1944), Luceafărul, revistă pentru literatură, artă și știință (1913), Buletin linguistique 1934 – 1938), Revue historique du sud-est Europeen (1936-1946), Пробуждение (1915), Славянскій вѣкъ (1900) etc.

**„Cărțile noi au un singur inconvenient:
ele nu ne lasă timp să le citim pe cele vechi”**
Anonim

Nu numai cărțile vechi constituie mândria colecției noastre. În egală măsură și cu aceeași pasiune ne preocupăm de achiziționarea, conservarea și valorificarea, prin prelucrare și studiu, a tipăriturilor din zilele noastre.

Colecția de carte modernă bibliofilă are în componența sa ediții rare și prețioase, fie că este vorba de ediții prime sau de autor, de ediții de lux ilustrate de artiști consacrați sau cu legături artistice deosebite, sau ediții tipărite pe hârtie specială.

Din această categorie fac parte lucrările:

- **Dicționarul enciclopedic ilustrat:** 61635 articole, 96338 definiții, 2320 ilustrate. Ch. : Cartier, 1999. 1808 p.;
- **Dragnev, E. O capodoperă a miniaturii din Moldova medievală: Tetraevanghelul de la Elizavetgrad și manuscrisele grupului Parisinus graecus 74.** Ch. : Civitas, 2004. 232 p.;
- **Maria Bieșu. Scena, Opera – Dragostea mea.** Ch. : Cartea Moldovei, 2005. 237 p.;
- **Incursiune în lumea artei.** Oradea: Aquila 93, 2002. 120 p.;
- **Drăguț, V. Arta Românească: Preistorie. Anticitate. Ev mediu. Renaștere. Baroc.** București : Ed. Vremea, 2000. 399 p.
- **Mileniul Românesc: 1000 de ani de istorie în imagini.** București: Litera, 2006. 943 p.: fot. etc.

Remarcăm, că lucrările și autorii menționați mai sus reprezintă doar o foarte mică parte din tezaurul bibliofil pe care îl posedă colecția de carte rară a Bibliotecii Științifice „A. Russo”. Aceștia le putem adăuga o listă lungă de alte publicații la fel de valoroase, din toate domeniile cunoașterii.

„O carte trebuie să impresioneze prin originalitate”
Johann Wolfgang Goethe

Cărțile de format mic sau minuscule, fac parte și ele din categoria exemplarelor rare, dar și curioase. Cele mai mici lucrări din colecție au dimensiuni –

30x45 mm., fiind *Miorița* de V. Alecsandri (1994) și *Poezii* de L. Blaga (1995). Un alt exemplar minuscul, *Письмена*, de Расул Гамзатов (1969), (40x50 mm.), reprezintă o lucrare neobișnuită prin prezentarea grafică și interpretarea poligrafică, volumul include peste 250 de poezii despre dragoste și viață. Dintre edițiile de format mic putem menționa lucrările de la editura „Prut internațional”, colecția „Laurii Poeziei” - o ediție bibliofilă în format de 110x75 mm, dedicată scriitorilor romîn și basarabeni, în colecția noastră regăsim lucrările lui: Grigore Vieru, *Steaua de vineri*; Nichita Stănescu, *Tunelul oranj*; Marin Sorescu, *Bile și cercuri*, etc.

Printre cărțile de format mic mai remarcăm și colecția Shakespeare [?], în 11 volume, (80x120 mm.), la fel de surprinzătoare prin forma și aspectul exterior, legate în copertă învelită în mătase de culoare bordo înfrumusețată cu litere aurii. Cartea lui V. Alecsandri, *Meșterul Manole*, baladă, (65x100), este și ea o mini-carte cu desene în creion, în care balada *Miorița* este prezentată în trei limbi, română, engleză și rusă. Din exemplarele în miniatură mai putem specifica lucrările din „Colecția de uzură”: P. Cărare, *Moldovenii în cer*, (2004), I. Filip, *Știutorul să mă ierte: linii și catrene iuliane* (2000); N. Moțoc, *Senzații* (2002); A. Rău, *Pe noi nouă adu-ne* (2003); V. Romanciuc, *E toamnă, cad măștile* (2001); E. Tarlapan, *Coloana năvingilor: Epigrame alese* (2001), cu dimensiunile de 60x95 mm.

**Cărțile, consider că au puterea de a opri timpul în loc,
de a-l face să se retragă sau să se arunce în viitor**

Jim Bishop

Donațiile au constituit un mijloc de îmbogățire a colecției de carte rară cu literatură de o deosebită valoare. Ele au fost oferite de profesorii noștri, persoane particulare, oameni de cultură. Printre cei mai importanți donatori se numără: Asociația Pro Basarabia și Bucovina, Filiala Costache Negri, Galați; Fresno / California Unisersity State, proiect Amis sans frontieres; BCU București; Academia Română București, Biblioteca Națională Română; Institutul Cultural Român; donație Catedrala Constantin și Elena, Arhimandritul Marchel; Episcopia Galați; Biblioteca Agrară Chișinău; donații din partea persoanelor Radu Moțoc - inginer, secretarul Asociației Pro Basarabia și Bucovina, Filiala Costachi Negri, Galați; Vasile Secrieru – preot; Iulius Popa – ziarist, publicist, bibliofil; Elena Prus – scriitoare; Teo Teodor Marșalcovski; Gh. Damanciuc – profesori universitari, etc.

Recent colecția de carte rară a fost completată cu o donație de carte din partea locuitorului mun. Bălți, Ioan Vasile Nicorici, constituită din 750 exemplare în 694 de titluri. Tematica publicațiilor din „**Colecția Ioan Nicorici**” este variată, dar predomină lucrările din domeniul teologiei și istoriei, din sec. XIX începutul sec. XX, cuprinzând documente religioase - noul testament, vechiul testament, biblii, evanghelii, epistolele apostolilor, cântece bisericești, liturghii. Exemplarele din colecții sînt îmbogățite cu ex-librisul donatorului. Menționăm documente de o valoare deosebită cum ar fi: *Antologie*, care cuprinde cîntări pentru Vecernie, Utrenie, Liturghie, Postul Mare. - București: Tipolitografia „Cărților Bisericești”, 1898. – 332 p. I. G. Sbiera. Mișcări cultu-

FILMUL COLECȚIEI

rale și literare la Românii din stînga Dunării în răstimpul de la 1504-1714. - Cernăuți: R. Eckhart, 1897. - 328p. ; Syntagma theologiae Dogmaticae fundamentalis / concinatum per joannem Ev. Zadori. - Strigonii: Typis Descripsit Gustavus Buzarovits, 1882. – 683p. ; Tractatus de Poenitentia. - Romae. Polyglotta, 1879. - 494 p. ; Д. А. Тихомиров. Курсь основнаго богословія. Тип. Гл. Упр. Уде-ловь, 1897. - 195 p. ; Апостол толковой с переводу древняго греческаго писменнаго, на российской языкъ переведенной Ч.1: Деяния Святых Апостол и Соборные Послания. - Почаева. Тип. Почаевская, [1784?]. – 450 p. ; **Biblische Archaologie.** - Freiburg im Breisgau: Herdersche Verlagshandlung, 1887. - 716 p. ; Paul Schanz. Commentar uber das Evangelium des heiligen Iohannes. - Tubingem: Verlag und Druck Franz Fues, 1885. – 599 p. ; Dictionnaire de la Bible T. 5: PE-Z. - Paris: Ed. Letouzey et ane, 1912. – 2550 p. etc.

Documentele din Colecția de carte rară au fost editate în diverse colecții: cele mai reprezentative fiind: *Biblioteca pentru toți*; *Scriitori români contemporani*; *Clasici români comentați*; *Cunoștințe folositoare „Din lumea largă”*; *Colecția Romanele Captivante*; *Biblioteca Minervei*; *Biblioteca Universală*; *Biblioteca Teatrului Național*; *Bibliothèque des Merveilles*; *Enseignement par les yeux*; *Les cahiers verts*; *Collection Edouard Guillaume*; *The handy-volume*; *Sellect Collection*; *Педагогическая библиотека*; *Русская литература*; *Маленькая библиотека*; *Въ товариществе „Знание”*; *Великие музеи мира*, *Библиотека великих писателей* etc.

Lucrările și autorii menționați mai sus reprezintă doar o foarte mică parte din tezaurul bibliofil pe care îl posedă colecția de carte rară a Bibliotecii Științifice. Aceștia le putem adăuga o listă lungă de alte publicații, la fel de valoroase, din toate domeniile cunoașterii.

„Ceea ce devenim depinde în mare măsură de ce citim după ce toți profesorii au terminat cu noi. Cea mai mare universitate este o colecție de cărți”
Thomas Carlyle

Informarea utilizatorilor cu privire la această colecție de carte rară, este asigurată de catalogul electronic, alfabetic, sistematic; Pagina Web <http://libruniv.usb.md>.

Publicațiile se consultă în regim de sală de lectură. Biblioteca a editat 3 fascicule cu informații despre cartea rară în limba română, o fasciculă care reflectă cartea rară în limba franceză și un catalog a cărților cu autograf:

- **Carte rară în limba română din colecțiile bibliotecii.** Contribuții bibliografice. Fascicula 1: - Bălți, 2000. – 58 p.
- **Carte rară în limba română din colecțiile bibliotecii.** Contribuții bibliografice. Fascicula 2: - Bălți, 2003. – 123 p.

- **Carte rară în limba română din colecțiile bibliotecii.** Contribuții bibliografice. Fascicula 3: - Bălți, 2008. – 158 p.
- **Carte rară în limba franceză sec.18 - 20.** Bălți, 2010. – p.
- **Carte cu autograf și dedicații.** Bălți, 2010. – p.

**„Cărțile sînt comorile prețuite ale lumii și moștenirea potrivită
a națiunilor și noilor generații”
Henry David Thoreau**

Biblioteca Științifică „A. Russo” este posesoarea unei colecții de carte veche și rară de valoare patrimonială inestimabilă, cuprinde operele unor autori de mult trecuți în neant, precum și lucrările unor contemporani iluștri. Colecția specială are și valoare muzeală și este importantă prin proveniența ei, reprezentînd un patrimoniu, o comoară a neamului. Colecția rară constituie astăzi fondul de aur - mîndria Bibliotecii noastre.

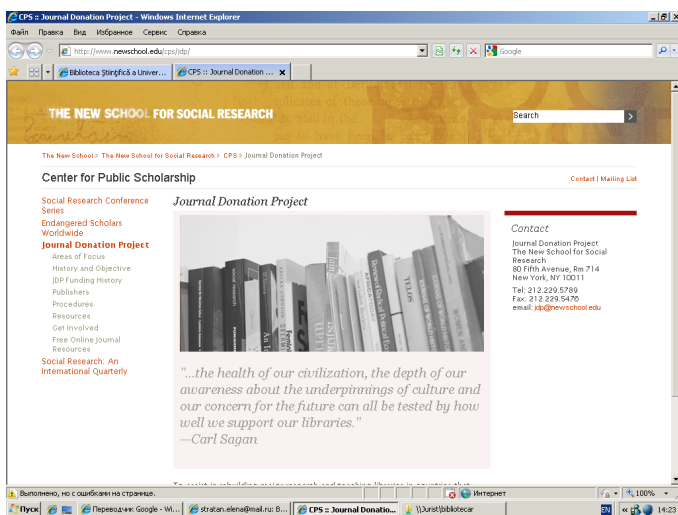

JOURNAL DONATION PROJECT – SUA PENTRU CERCETĂTORII DE LA BĂLȚI

Lilia ABABI, *bibliotecar principal,*
Oficiul Documente în limbi străine

O bibliotecă în cadrul căreia putem liber citi, învăța și căuta informații nu este un lux, ci una din necesitățile vieții cotidiene.

Odată cu schimbările ce apar în Europa Centrală după anul 1989, e vădită nevoia de reconstituire a fondurilor bibliotecilor din regiune. Drept răspuns la această situație, Arien Mack, profesor de psihologie și Monette Marrow, redactor al revistei „Social Research” la New School for Social Research, SUA, - Noua școală de cultură socială din New York, au lansat în anul 1990 proiectul **Journal Donation Project (JDP)** <http://www.newschool.edu/cps/jdp/>.

Misiunea proiectului este de a dezvolta valoroase colecții bibliotecare bazate pe informații și date autentice, de care acestea au fost lipsite în perioada regimului politic sau situației economice austere. Aceste biblioteci au beneficiat de abonamente curente ori retrospective la prestigioase publicații periodice în limba engleză. Prin acest Proiect a fost urmărit scopul de a include cât mai multe biblioteci științifice și didactice care se aflau într-o situație austeră, precum și crearea în cadrul

lor a celor mai bune resurse științifice posibile. Bibliotecile cu care lucrează JDP sînt parteneri angajați de a oferi cea mai bună deservire comunităților proprii de utilizatori.

Ideea JDP a fost concepută ca o formă de asistență pentru biblioteci. Un rol central în activitatea proiectului l-au jucat editorii care au colaborat cu JDP, de-a lungul anilor, la revitalizarea bibliotecilor (aproximativ 450 de editori) oferind abonamente suplimentare cu reduceri de peste 50 la sută. În prezent, peste 200 de editori lucrează cu JDP, oferind donații de 10-20 abonamente pe an. În anul 1996, cînd s-a recunoscut că donațiile nu pot continua la nesfîrșit, s-a inițiat un program de abonare la un preț redus. Această propunere era acceptată de majoritatea editurilor participante la proiect, convenind, cu generozitate, să ofere nu numai reduceri substanțiale, dar, în unele cazuri, și abonamente gratis, pe care continuă să le dea pînă în momentul de față. O astfel de etapă în evoluția JDP a fost posibilă datorită Fundației de Sprijin care subvenționează achiziționarea de abonamente cu preț redus pentru multe biblioteci.

În prezent JDP funcționează prin două metode: donație și abonament. În ultimii ani, JDP a crescut de la un mic proiect bazat în întregime pe donații, într-un program major de asistență bibliotecară, oferind aproximativ 6 000 de abonamente gratuite sau la preț redus, cuprinzînd circa 300 de biblioteci. În fiecare an proiectul face tot posibilul pentru a extinde lista de reviste disponibile, pentru a include titluri noi, importante, solicitate de instituțiile pe care le deservește. În plus, e în continuă cautare de noi resurse financiare pentru a face posibilă creșterea numărului de biblioteci asistate. JDP lucrează în mai multe regiuni din întreaga lume, fiind în permanentă căutare de noi surse de finanțare. De cînd și-a început activitatea, JDP a asistat bibliotecile din următoarele țări: Albania, Armenia, Azerbaidjan, Bangladesh, Belarus, Bosnia-Herțegovina, Bulgaria, Croația, Cuba, Republica Cehă, Estonia, Ghana, Ungaria, Indonezia, Iran, Kazahstan, Kîrgîzstan, Letonia, Lituania, Macedonia, Moldova, Mongolia, Myanmar, Nigeria, Polonia Palestina, Republica Georgia, România, Rusia, Serbia, Slovacia, Tadjikistan, Tanzania, Turkmenistan, Uganda, Ucraina, Uzbekistan, Vietnam, fosta Iugoslavie. În fostele republici sovietice, JDP și-a început activitatea în anul 1990, fiind susținută financiar de către Fundația SOROS.

În Republica Moldova de sprijinul Proiectului se bucură 5 biblioteci:

- Biblioteca Națională a Republicii Moldova
- Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan” a Academiei de Științe din Moldova
 - Biblioteca Academiei de Studii Economice
 - Biblioteca Centrală a Universității de Stat din Moldova
 - Biblioteca Științifică a Universității „Alec Russo” din Bălți

Colaborarea JDP cu Biblioteca Științifică a Universității „Alec Russo” din Bălți a început în anul 1993 prin donarea unei colecții în număr de 20 titluri de reviste, continuînd în 2001 cu încă 57 titluri de reviste academice în limba engleză, de la cele mai prestigioase edituri din SUA. În anul 2010 Biblioteca universității bălțene

FILMUL COLECȚIEI

a ajuns să dețină o colecție constituită din 120 (25 curente) de titluri de reviste în 4 104 exemplare, care oferă cele mai recente informații din diverse domenii: filozofie, psihologie, sociologie, economie, pedagogie, drept, muzicologie, filologie, istorie.

Anual, prin acest Proiect sînt achiziționate circa 25 titluri în 132 exemplare. În anul 2011, prin intermediul proiectului JDP, în fondul Bibliotecii vor intra 25 titluri de reviste, 18 în baza abonamentului, celelalte 7 fiind donații.

Acest număr impunător de reviste științifice în limba engleză devine o sursă importantă de documentare profesională pentru studenți și cadre didactice. Întreg fondul JDP este localizat în sala de lectură 8 a Oficiului Documente în Limbi Străine el constituind 31 % (4 104 exemplare) din fondul total de reviste al acestei subdiviziuni. Importanța și solicitarea acestei colecții sînt demonstrate inclusiv prin datele statistice:

Consultări în anul 2011

Titlu	Per lună
Applied Linguistics	360
Cambridge Quarterly	240
ELT journal	460
Forum for Modern Language Studies	480
Discourse and Society	280

Pe lângă numărul de reviste în format tradițional, JDP ne asigură acces liber și gratuit la un șir de resurse on-line multidisciplinare:

American Journal of Psihologi (www.press.ullinois.edu)

Applied linguistics (www.applij.oxfordjournals.org)

European Sociological review (www.esr.oxfordjournals.org)

În scopul promovării revistelor intrate prin intermediul proiectului JDP, în cadrul Bibliotecii se organizează expoziții în format tradițional precum și expoziții on-line, prezentări.

Pe pagina web a Bibliotecii <http://libruniv.usb.md> este plasată pictograma proiectului, care, fiind accesată, asigură accesul la resursele on-line.

Accesînd rubrica "Publicații periodice", cu ușurință pot fi găsite variantele electronice ale revistelor din JDP. În același scop de promovare, a fost elaborat ghidul promoțional JDP, care se actualizează anual. În cadrul acestor acțiuni utilizatorii sînt familiarizați cu varietatea largă de surse de informare la care au liber acces.

FILMUL COLECȚIEI

Toate activitățile și datele statistice ce vizează nemijlocit fondul de reviste intrate prin intermediul proiectului JDP sînt reflectate în cadrul rapoartelor întocmite trimestrial și anual, scopul acestora este de a determina dacă au intrat toate titlurile și toate numerele din perioada respectivă, frecvența solicitărilor. Pentru a asigura transparența în ceea ce privește comunicarea colecției de reviste din JDP, în cadrul raportului anual, pe lîngă date statistice, se dau răspunsul la un șir de întrebări cum ar fi :

- În cadrul căror cursuri universitare sînt folosite revistele din proiect?
- Cu ce scop sînt folosite?
- De cine sînt consultate (studenți, masteranzi, cadre didactice)?
- De ce titluri noi am avea nevoie ?

Prin activitatea sa de colaborare cu Biblioteca Științifică „Alec Russo”, proiectul JDP a contribuit la fondarea și dezvoltarea unei valoroase colecții de reviste bazată pe informații și date autentice, un număr impunător de reviste științifice care au devenit surse valoroase de informare și documentare profesională atît pentru studenți, cît și pentru cadrele didactice ale Universității.

EUROREFERENȚIALUL - INSTRUMENT MODERN ÎN FORMAREA/EVALUAREA COMPETENȚELOR ȘI APTITUDINILOR BIBLIOTECARILOR

Elena STRATAN,

șef serviciu Cercetare. Asistență de specialitate

Realizarea obiectivului formării profesionale continue solicită imperios dezvoltarea competențelor bibliotecarilor în vederea atingerii nivelului valoric european. Vom apela, în acest sens, la Euroreferențialul competențelor profesioniștilor europeni în domeniul informării și documentării, inclusiv al bibliotecarilor **http://www.bmms.ro/conținut/doc/p13_Euroref.pdf**, care conține o listă de treizeci și trei de domenii de competențe repartizate în cinci grupe și douăzeci de aptitudini principale:

- Grupul I – Informare;
- Grupul T – Tehnologii;
- Grupul C – Comunicare;
- Grupul M – Management;
- Grupul S – Alte cunoștințe.

Fiecare domeniu de competență este analizat din viziunea a 4 nivele de calificare:

- Nivelul 1 – Asistent în informare-documentare;
- Nivelul 2 – Tehnician în informare-documentare;
- Nivelul 3 – Manager în informare-documentare;
- Nivelul 4 – Expert în informare-documentare.

Astfel la nivelul 1 - Asistent în informare este necesară cunoașterea disciplinei, nivelul 2 - Tehnician, cunoașterea practicilor, nivelul 3 - Manager, cunoașterea instrumentelor, nivelul 4 - Expert, cunoașterea metodologică.

Conceput de către Consiliul European al Asociațiilor din Informare-Documentare, tradus de către specialiștii români în cadrul programului „Leonardo Da Vinci”, ABIDOR (Euroreferențial I&D, Editia a 2-a, revăzută integral, Volumul 1 și 2, Traducere vol. 1 : Julieta Moleanu și Marie Trancu-Boscoff, vol. 2 : Nicoleta Marinescu) *Euroreferențialul I&D* este un instrument util și necesar uniformizării profesiei, cunoașterii evoluției posturilor, actualizării programelor universitare, a modulelor de formare precum și formatorului.

Modelul formării profesionale continue prin competențe la Biblioteca Universitară bălțeană.

Competențele definesc un „ansamblul de abilități necesare pentru exercitarea unei activități profesionale și cunoașterea comportamentelor pe care le presupune”. Componentele sînt: cunoștințele, deprinderile și aptitudinile. Aceste componente trebuie să fie operaționale, puse în practică și validate. Vorbind de abordarea prin competențe, accentul se va pune, indiscutabil, nu numai pe suma de cunoștințe și deprinderi pe care o va primi cursantul, dar și pe formarea unui pachet transferabil de competențe.

Formarea profesională continuă definește actualmente tendințe precum:

- Elaborarea cursurilor de instruire orientate pe practici, pe o structura modulară (bloc);
- Axarea pe specificul activității bibliotecii;
- Implicarea specialiștilor – practicieni cu experiență;
- Diagnosticarea competențelor inițiale/finale ale cursanților etc.

Deja al doilea an Biblioteca Universitară bălțeană elaborează *Programele de formare profesională* continuă și evaluează personalul cu apel/utilizînd posibilitățile Euroreferențialului privind competențele profesioniștilor europeni în domeniul informării și documentării <http://www.certidoc.net>. Platforma de formare continuă a Bibliotecii bălțene prevede:

- Elaborarea modulului de formare profesională, sincronizarea cu Ghidul Eurocompetențelor (cinci grupuri de domenii de competență, patru nivele de calificare);
- Promovarea activităților de formare pe grupe/ subdiviziuni (Dezvoltarea colecțiilor, Comunicarea colecțiilor, Informatizare etc.), pentru ca să identifice competențele pe care trebuie să le dețină sau să le îmbunătățească, să își cunoască mai bine meseria;
- Adaptarea programului de orientare profesională la Ghidul Eurocompetențelor pentru tinerii angajați care încearcă să afle dacă posedă aptitudinile necesare profesiei de bibliotecar;
- Completarea Curriculumului Vitae de către angajați / Profesiograma din perspectiva Eurocompetențelor în scopul optimizării calificării /promovării în carieră/ mobilității profesionale etc.;
- Actualizarea suporturilor pedagogice ale formatorilor, sincronizarea cu cerințele mediului profesional;
- Evaluarea/certificarea formării profesionale continue pe platformele: *Auditul tehnologic intern, Concursul Cel mai bun bibliotecar al Anului, Cel mai bun bibliotecar inovator, Chestionarul de Autoevaluare, Chestionarul de Evaluare, Interviul de Evaluare, Sondajul Biblioteca Universitară și transferul de informație către utilizatori, Ședințele de raportare în subdiviziuni* cu identificarea necesităților formării în cazul depistării lipsei cunoștințelor și a competențelor profesionale.

Conținutul cursurilor aplicative de formare pentru anul 2010

În scopul identificării competențelor pe care trebuie să le aibă în vederea îmbunătățirea activității, stăpînirii instrumentelor de baza, tehnicilor și a metodologiei profesiei anual în Bibliotecă sînt realizate peste 30 acțiuni de instruire / circa 4 500 ore sau 5 % din bugetul orelor de lucru (Declarația IFLA Dezvoltarea profesională continuă: Principii și acumularea celei mai bune experiențe aprox. 10% din orele de muncă să fie asigurate atît pentru participarea la workshopuri, învățare la locul de muncă).

Modulul Informare - „baza” domeniului bibliotecar, adică a domeniilor în care nu este permis unui specialist să nu aibă competențe, la cel puțin un nivel mediu. Activități:

- Workshop-ul *Animații culturale: tehnologii, organizare*, dedicată Zilelor Eminescu (160 ani de la naștere); (concursul *Organizarea celei mai originale expoziții*);
- Lecție aplicativă: Model de pregătire și prezentare a revistei bibliografice;
- Workshop: Servicii de referințe : tradițional și virtual.
- Atelier *Vedetă de subiect: considerații privind corectitudinea prezentării conținutului în document*. Aplicarea competențelor în practică imediată. Elaborarea Ghidului metodic pentru bibliotecari *Indexarea pe subiecte*.

Modulul Tehnologii - Punerea accentelor pe competențe care fac apel la tehnologiile de informatică și de Internet, competențe Bibliotecarul 2.0: *creare pe calculator a unor programe de informare, dezvoltarea pe calculator a aplicațiilor, publicare și editare, tehnologii ale Internetului, tehnologii pentru informare și comunicare*. Bibliotecarii au nevoie de un nou set de competențe specifice pentru utilizarea site-urilor de rețele sociale, pentru a furniza servicii de calitate și pentru menținerea rolul lor în calitate de experți de informații într-o lume Web 2.0. Activități:

- Atelier: Utilizarea Programului *Statistica de bibliotecă*
- Elaborarea unei hărți-traseu (Expoziții tematice online, tranzacției de referințe, Analiza documentară)
- Workshop-uri: *Biblioteca web 2.0 - noua viziune de servire bibliotecară; Cum să creezi un blog. Blogging; Rețelele sociale Facebook, Twitter, Flickr, YouTube - surse de socializare și promovare a produselor bibliotecare. Cum să edităm un status, postarea unei informații, tweet, avize manifestări, inserare imagini, videofilme, contribuții științifice etc.*

Aplicarea competențelor în practica imediată:

- lansarea Blogului Bibliotecii <http://bsubalti.wordpress.com/>
- Interacționarea Bibliotecii în Rețelele sociale Facebook, Twitter, Flickr, YouTube, Slideshare etc.
- Competențe **Facebook** - <http://www.facebook.com>, **Twitter** - <http://twitter.com>, **Flickr** - http://www.flickr.com/photos/bsu_balti/, **YouTube** - <http://www.youtube.com/user/libruniv>.

Modulul Comunicare

- Workshop: *Arhitectura sondajului sociologic*;
- Comunicarea virtuală pe sit-uri de socializare;
- Interacționarea bibliotecarilor în Rețelele sociale Facebook, Twitter, Flickr, YouTube. Creare cont Facebook, Twitter. **Comunicare interpersonală**, comentarii, statusuri, blogging, microblogging etc.

Modulul Management

- Atelier: *Bibliometrie: instrument de măsură aplicate publicațiilor*;
- Programul-concurs *Inovațiile în practica de lucru a bibliotecarului universitar (prezentare, regulament)*;
- Videorapoarte privind participarea la acțiuni de formare profesională la nivel național/internațional (Școala de vară; Conferința științifică internațională (cu participare la distanță) *Rolul tehnologiilor informaționale în pregătirea profesională a specialiștilor profilului economic*; Conferința Științifică Internațională „Abordarea prin competențe a formării universitare: probleme, soluții, perspective” consacrată aniversării a 65-a de la fondarea Universității de Stat „Alecu Russo”).

Perspective în dezvoltarea competențelor bibliotecarilor din RM

- Sistemul european unic de certificare a competențelor infodocumentare.
- Oportunități pentru deținătorii de Diplome de certificare europeană (deschideri pentru a lucra în Uniunea Europeană).
- Participarea în obținerea certificatului de evaluare (eurocertificat) și a bibliotecarilor din RM.
- Necesitatea implementării unei noi paradigme de formare/evaluare/certificare a competențelor bibliotecarilor în RM.

Bibliografie:

1. **Biblioteca Științifică. Program de activitate 2010** / Univ. de Stat “A. Russo”, Bibl. Șt., Centrul Managerial; red. coord. : E. Harconița ; red. : L. Mihaluța, E. Stratan ; design : S. Ciobanu. Bălți, 2009. 107 p.
2. **Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alecu Russo” din Bălți : Rap. de activitate 2009** / Univ. de Stat “A. Russo”, Bibl. Șt. ; elab. : Centrul Managerial; red. : L. Mihaluța, E. Stratan ; coord. ed. : E. Harconița. Bălți, 2010. 171 p. : scheme, tab., foto.
3. **Euroreferențial** [citată 12. 10. 2010]. Disponibil pe Internet: <http://www.certidoc.net/><http://www.bmms.ro/continut/doc/p13_Euroref.pdf>
4. **Marinescu, N.** Dezvoltarea profesională biblioteconomică: culegere de interviuri, articole, comunicări, proiecte. Iași : Princeps Edit, 2007. 143 p. ISBN : 978-973-1783-44-4

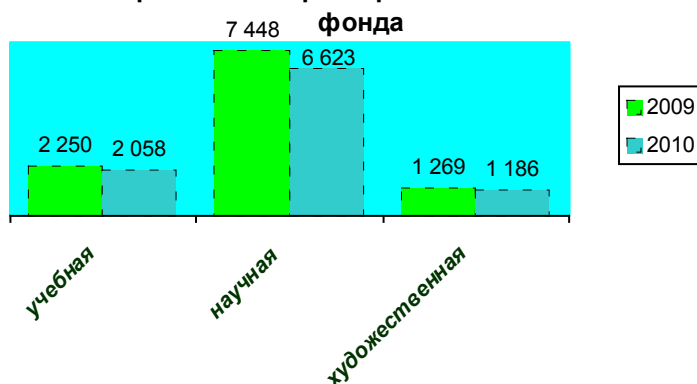

Стратегия комплектования библиотечных фондов

Снежана ЗАДАЙНОВА, библиотекарь

Комплектование фондов библиотек — сложный и противоречивый процесс. С разрушением ранее существовавшей централизованной системы комплектования книжных фондов, и произошедшей за последние годы структурной перестройкой издательского дела в стране, его децентрализацией, информация об издаваемой в стране литературе носит хаотичный характер. Эта задача никогда не была простой, но в последнее десятилетие ее сложность возросла в несколько раз. Основная цель существования университетской библиотеки - обеспечение информационной поддержки учебного процесса и исследовательской деятельности учреждения. Осуществление этой цели во многом обусловлено правильной стратегией комплектования библиотечных фондов.

Отраслевой характер комплектования

Основные принципы комплектования любой университетской библиотеки одинаковы, но в каждом отдельном случае наблюдаются свои особенности, диктуемые характерными чертами конкретного университета. Соответствие фонда библиотеки задачам конкретного учебного заведения и оригинальность сформированной коллекции в системе научных библиотек

являются необходимыми условиями жизнедеятельности библиотеки.

Характерной особенностью формирования фондов ВȘU „А. Russo” прежде всего является отраслевая структура. Рассмотрим отраслевой характер комплектования фонда, сопоставив данные за два года.

В настоящий момент приоритетными отраслями комплектования фонда ВȘU «А. Russo» являются следующие: юридическая литература, социология, политология, экономика, право, история, педагогика, психология, филология, философия, информатика... В приоритетном порядке видовая структура приобретаемых изданий выглядит следующим образом:

- ◆ обучающие материалы: учебники, учебные пособия, включая микроформы, аудио-видео материалы, базы данных на CD-ROMах, брошюры;
- ◆ классические и фундаментальные исследования в социальных науках (монографии и сборники научных трудов);
- ◆ справочно-библиографические издания (общие и отраслевые);
- ◆ в традиционном виде и на CD-ROM; - словари (языковые, общие, отраслевые) - периодические издания (отечественные и иностранные) в том числе газеты, вестники, бюллетени.

Комплектование фонда		2009	2010		
1	Библиотекономия	88	0,8%	133	1,35%
2	Философия, религия	246	2,24%	741	7,51%
3	Психология	105	0,95%	108	1,09%
4	Социальные науки	1036	9,45%	809	8,20%
5	Экономика	1638	14,94%	1206	12,22%
6	Право	850	7,75%	687	6,96%
7	Педагогика	680	6,2%	816	8,27%
8	Естественные науки	158	1,44%	97	0,98%
9	Математика	207	1,89%	117	1,19%
10	Физика	288	2,63%	154	1,56%
11	Химия	91	0,83%	64	0,65%
12	Биология	107	0,98%	203	2,06%
13	Прикладные науки	267	2,44%	278	2,82%
14	Техника, информатика	548	5,00%	529	5,36%
15	Сельское хозяйство	144	1,31%	202	2,05%
16	Искусство	687	6,26%	514	5,21%
17	Языкознание	826	7,53%	831	8,42%
18	Литература	1864	17,00%	1402	14,21%
19	История, биология	532	4,85%	357	3,62%
20	География	142	1,29%	102	1,03%
21	Науки	463	4,22%	517	5,24%
22	Итого	10 967	100%	9 867	100%

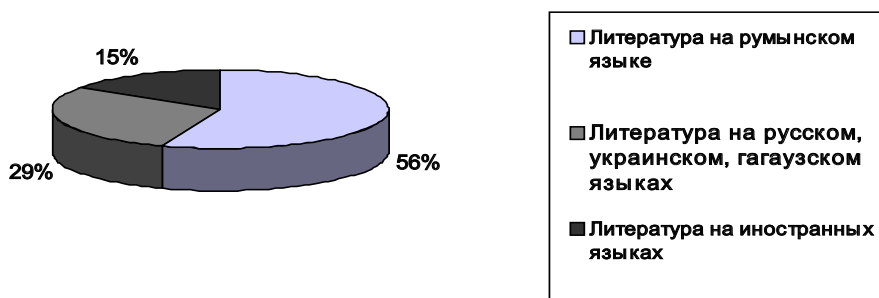

Особое внимание уделяется комплектованию отечественными и иностранными изданиями, содержащими междисциплинарные аспекты исследования проблем.

Последнее оказывает сильное влияние и на видовую и языковую структуру изданий. В силу того, что университетская библиотека призвана обеспечивать учебный процесс, научно-исследовательскую деятельность, информационные потребности читателей в рамках ведущих дисциплин университета и междисциплинарных областях, необходимыми источниками становятся как обучающие материалы, так и научная литература.

В языковом отношении библиотечная коллекция состоит в основном из изданий на румынском языке, языках нацменьшинств и иностранных языках. В настоящее время комплектование фонда на румынском языке составляет большую часть от общего количества приобретенной литературы, литература на русском, гагаузском, болгарском, украинском языках составляет треть от общего количества приобретаемой литературы.

Процесс отбора литературы в фонды библиотеки строится на основе существующей в библиотеках отечественных и зарубежных вузов практики комплектования, при которой соблюдается условие коллективного участия библиотекарей, преподавателей и студентов учебного заведения в решении вопроса о приобретении необходимых изданий. Прежде всего это относится к учебным материалам: издания, необходимые для учебных курсов и программ, комплектуются на основании списков обязательной литературы и представляются деканами факультетов. Библиотекарь, находясь в постоянном контакте с деканами и преподавателями факультетов, принимает запросы на интересующую их литературу и формирует списки профильных (в соответствии с указанной выше отраслевой, видовой и языковой структурой) изданий, определяя приоритетность выполнения запросов. Деканы факультетов, преподаватели или рекомендованные ими специалисты принимают участие в плановых отборах материалов, дают экспертные оценки даров и рекомендации по их приобретению.

Охарактеризовав в общих чертах направления комплектования фондов ВȘU, остановимся на источниках приобретения литературы. Основными источниками являются покупка, подписка и безвозмездная передача документов, обеспечивающие как текущее, так и ретроспективное комплектование.

Сравнительная характеристика комплектования библиотечных фондов 2009-2010 г.г.

№	Название	2010 (ед.)	сумма	2009 (ед.)	сумма
1.	Покупка	1 012	328 565,55	880	54 953,01
2.	Безвозмездная передача от преподавателей, авторов, кафедр	2 785	282 248,68	1 447	93 014,00
3.	Библиотеки, институты, издательства, ассоциации Молдовы	1 519	84 911,45	1 684	65 193,00
4.	Библиотеки, институты, издательства, ассоциации Румынии	657	50 657,20	2 677	96 952,00
5.	MoldDidactica ÎS	63	1 412,36	144	16 283,69
6.	Обязательный экземпляр	1 071	49 917,22	1 551	62 254,63
7.	Presă bălțeană	135	2 806,55	277	7 567,85
8.	Всемирный банк	43	2 666,00	133	10 137,00
9.	Посольства	192	6 687,00	233	6 504,50

Что касается приобретения текущей литературы, то, исходя из вышеперечисленных процессов отбора материала, дальнейшая задача библиотечарей сводится к правильному и рациональному размещению заказа и отслеживанию его получения.

Прежде всего надо заняться оптимизацией затрат на комплектование. Провести анализ состава и использования фонда. Провести аудит расходов на комплектование прошлого года. Подумать, от чего можно отказаться в этом году. Возможно, например, предпочесть электронное издание с доступом в локальной сети библиотеки, приобретению нескольких экземпляров печатного издания. Или он-лайнного доступа к периодическим изданиям традиционной подписке на ряд периодических изданий и т. д. Тщательно подходить к финансовому планированию закупок. Что, где, в каких объемах планируется закупить. Далее выбрать процедуры закупок. Широко использовать закупки без конкурсных процедур, которые, в конечном счете, ведут к упрощению комплектования и к экономии средств.

Координация комплектования, преследующая своей целью сокращение необоснованного дублирования, расширения общего репертуара периодики и экономию ассигнований, рассматривается как перспективное

направление деятельности Библиотеки. Особую важность в этом деле приобретает проблема всестороннего изучения ценности заказываемых периодических изданий.

Несколько слов необходимо сказать о том, с чем мы связываем перспективное комплектование библиотеки. В первую очередь - это использование на этапе отбора изданий, издательских и библиографических баз данных на CD-ROM, преимущества поиска в которых теперь уже общеизвестны.

При подборе литературы затрачивается большое количество времени как у сотрудников библиотеки, так и у преподавательского состава на консультацию и отбор необходимой литературы. Поэтому видится целесообразным взаимодействие между отделом комплектования и подразделениями университета при помощи компьютерных технологий (электронная почта, ИНТРАНЕТ, skype).

В заключение хочется отметить, что внедрение новых технологий и автоматизированных средств на всех технологических участках комплектования требуется умение сочетать в работе традиционные методы и современные технологии что позволяют в нелёгких условиях финансового кризиса, решать задачи информационно-библиотечной поддержки исследований на должном уровне.

Библиография:

1. **Горшков, Ю.** Бюджетирование, ориентированное на результат. В: *Независимый библиотечный адвокат*, 2010, nr.1, p. 23-29
2. **Евстигнеева, Г. А.** О критериях комплектования традиционного библиотечного фонда и фонда электронных публикаций в единой системе формирования библиотечно-информационного фонда библиотеки на примере ГПНТБ России. В: *Научные и технические библиотеки*, 2010, nr. 10, p. 23-29
3. **Кузнецова, С. Г. ; Петрусенко, Т. В.** Актуальные проблемы комплектования и депонирования документов библиотечно-информационных фондов. Всероссийская конференция. В : *Библиотековедение*, 2008, nr. 2, p.13-17
4. **Соловова, Н. В.** Формирование учебного фонда вузовской библиотеки (методические аспекты). В: *Библиотековедение*, 2008, nr. 6, p. 30-34

Аналитическая роспись документов в электронном формате (из опыта работы)

Таисия АКУЛОВА, библиограф

Автоматизация процесса обработки документов, а также введение новых стандартов позволили перейти к созданию более высокого уровня вторичных информационных ресурсов, в том числе по полноте информации, недоступной в традиционных карточных формах. Огромным информационным потенциалом обладают не только документ в целом, но и части документов, поэтому одной из важнейших задач библиотеки является раскрытие содержания журналов, газет, сборников путем аналитической росписи.

Роль специальной информации, получаемой из периодических изданий, трудно переоценить. Она наиболее оперативна и необходима студентам, ученым, производственникам, да и просто людям, которых интересует та или иная сфера общественных отношений, научной мысли или прикладных знаний. Кто-то отслеживает публикации о нанотехнологиях, а кто-то – о народной медицине. Причем наибольшую ценность, как правило, представляет не отдельная, пусть даже и очень информативная статья в журнале, а именно аналитическая подборка публикаций по нужной теме. Ни один человек не может охватить огромное количество изданий, где может появиться статья об изучаемом предмете. А если речь идет о научной работе, то возникает потребность в ретроспективном анализе информации. И тут уж путь один – в библиотеку.

Наша библиотека аналитической росписью занималась всегда. До **1990** года сведения о том, какие статьи публиковались в журналах и газетах, выписываемых библиотекой, расписывались на карточках, которые расставлялись по областям знаний в аналитико-систематическом каталоге. Аналитика в электронной среде облегчила труд не только библиографам, но и подняла на качественно новый уровень систему поиска, когда за считанные минуты можно подобрать информацию на любую тему. Компьютер «отфильтрует» ее для нас из тысяч наименований журналов и газет.

Сейчас аналитической росписью из журналов и сборников занимаются Научно - информационный и библиографический и Справочно - библиографический отделы. За каждым сотрудником закреплены журналы определенной отрасли знаний, при этом учитывались образование и сфера

интересов, т. е. библиограф с филологическим образованием расписывает журналы и сборники по языкознанию и литературе, а библиограф с техническим образованием – литературу по точным, естественным и техническим наукам.

Росписью газет, которая является не столь трудоемкой и не требует высокой квалификации, занимаются сотрудники читальных залов. К тому же это способствует более детальному изучению периодики и помогает библиотекарям рекомендовать новейший материал.

Из **220** названий **журналов**, выписываемых библиотекой в 2010 году, расписываются **196**, а из **72** названий **газет – 65**.

Аналитическая база библиотеки сегодня составляет более **126 000** записей.

Состояние аналитической базы данных в динамике: в **2007**г. база пополнилась на **8106**, в **2008** г. – на **9647**, в **2009** г. – на **7899** записей. В среднем ежегодный прирост АБ составляет **8550** статей.

Количество записей ограничивается принципами отбора. Он обусловлен нуждами наших студентов, преподавателей и направлениями научных исследований, проводимых в университете. Обращается внимание на интересные методические разработки для будущих учителей-предметников, практические тренинги для социальных психологов и менеджеров, самые последние изменения в законодательстве для юристов, реформы в хозяйственной деятельности для экономистов и новейшие технологии для инженеров и программистов.

Мы фиксируем любое упоминание в прессе о Бэлцком университете, Научной библиотеке, преподавателях и сотрудниках для облегчения работы по составлению библиографических указателей.

Издания, подлежащие росписи:

- научные;
- общественно-политические;
- производственно-практические;
- научно-популярные;
- литературно-художественные;
- сборники конференций;
- учебная литература (если библиограф счел нужным выделить некоторые главы учебника)

В этом году было принято решение расписывать даже сборники песен, поскольку это оказалось нужным студентам и преподавателям факультета музыкальной педагогики.

Журналы, не подлежащие аналитической росписи:

- реферативные журналы и другие текущие библиографические пособия;
- информационно-рекламные узковедомственные информационные и

нормативные;

- неперіодические приложения к журналам;
- массовые иллюстрированные журналы;
- журналы мод, по рукоделию и домоводству;
- журналы для досуга;
- журналы для мужчин и женщин;
- журналы сатиры и юмора.

Расписываемые газеты:

- республиканские;
- местные;
- зарубежные.

С 2002 года с появлением базы *Moldlex*, которая обладает прекрасными поисковыми возможностями, мы перестали расписывать «Monitor official», что позволило нам значительно сэкономить время.

Традиционным процессом аналитической обработки документов и формирования электронных каталогов является составление библиографических записей. В соответствии с ГОСТ 7.1.-2003 АБЗ включает:

- сведения, идентифицирующие составную часть;
- сведения о документе, в котором она помещена;
- сведения о местоположении составной части в документе;
- примечания, относящиеся и к составной части, и к документу в целом.

А если речь идет об аналитике в электронной среде, то это еще и термины индексирования, аннотация, реферат, шифр, сведения служебного характера и дата обработки документа.

Названные выше требования выполняются нами не в полном объеме, мы не составляем аннотации и рефераты.

Библиографическая запись на статьи из периодических и продолжающихся сборников составляют по следующей схеме:

Заголовок. Основное заглавие статьи : сведения, относящиеся к заглавию статьи // Заглавие журнала (сборника) : сведения, относящиеся к заглавию журнала (сборника). – Год выхода журнала (сборника). – Номер журнала (сборника). – Страницы, на которых помещена статья в журнале (сборнике). - Примечания

Машиночитаемая библиографическая запись во внутреннем формате не представляет собой последовательного текста. Каждый элемент библиографической записи в электронном формате отражается в конкретном поле/подполе, представляя собой связный набор библиографических и других данных, функционирующих в поиске как дескрипторы и ключевые слова.

Точки доступа к аналитической записи на наш взгляд, должны быть следующими:

- основное заглавие;

- авторы;
- название первоисточника;
- предметные рубрики;
- ключевые слова;
- шифр УДК.

Обеспечение всех пунктов доступа проследим на процессе создания аналитической библиографической записи.

В модуле «**Catalogare**» выбираем базу данных «**Căutare/Editare Titluri Articole**», в которую будут сохраняться записи.

Для создания новой записи нажимаем клавишу «**Insert**».

В первое поле «**Titlu**» вносим основное заглавие, параллельное заглавие и сведения, относящиеся к заглавию.

При необходимости в аналитическую запись могут быть включены комментарии библиографа, раскрывающие и уточняющие основное заглавие (в квадратных скобках через двоеточие). Например: *Realitate și ficțiune : [despre personajul lui Mircea Eliade, doctorul Honigberger]*.

В поле «**Mențiune de responsabilitate**» записываем сведения об ответственности. Поле является обязательным и не повторяется, поскольку все авторы перечисляются через запятую.

В поле «**Tip publicație**» заносим выбранный из авторитетного списка соответствующий тип публикации (**Articol. Eseu, Poezii** ș. a.).

В случае описания публикаций преподавателей университета или сотрудников нашей библиотеки, мы, вновь повторяя данное поле, добавляем условную аббревиатуру «**DLU**» (Depozit Legal Universitaria) и год выхода статьи (**DLU, 2008**). Это позволяет в дальнейшем выгрузить по этой записи весь массив публикаций, соответствующий определенному году, существенно облегчая библиографам работу по сбору информации при составлении библиографических указателей.

Поле «**Limba**» содержит информацию о языке документа. Повторяется, когда текст написан на нескольких языках.

В поле «**Autor**» вносится автор статьи. Повторяется, если авторов несколько.

Название журнала или газеты, в которых опубликована статья, мы вносим в поле «**Titlu Serial/Lucrări**» из открывающегося окна, содержащего готовый алфавитный список заглавий периодических изданий, имеющих в библиотеке. Клавишами **End** и **Esc** сохраняем запись.

Сведения о местоположении составной части в документе фиксируем в поле «**Vol/Nr**», указывая год и номер журнала (дату для газет) и страницы, на которых помещена статья.

Если какая-либо статья напечатана в нескольких журналах (газетах, сборниках), то при внесении ее в компьютер следует сделать дополнительное поле для записи второго журнала (газеты), чтобы данную статью можно было найти и по названию журнала (газеты, сборника).

Если же расписываем главу из книги, то заглавие книги берем из базы данных «**Căutare/Editare Titluri Cărți**», заполняя поле «**Titlu carte**», а страницы, на которых помещена глава, вносим в поле «**Pagini**».

Для многоаспектного поиска информации мы используем **координатное индексирование** документов, что предусматривает следующие операции:

- содержательный анализ документа;
- представление содержания документа в виде предметных рубрик;
- избыточное индексирование, т. е. дополнительные ключевые слова, связанные с текстом по смыслу, но не содержащиеся в нем (для полного раскрытия содержания).

И следующее поле, которое мы обязательно заполняем – это поле «**Vedetă de subject**». Библиограф присваивает статье столько предметных рубрик, сколько, по его мнению, необходимо для полного раскрытия содержания документа.

Стоит отметить, что, если статья написана на русском или украинском языках, то предметные рубрики присваиваются на языке оригинала и на румынском языке, если статья написана на румынском языке или любом другом иностранном (английском, французском, немецком, болгарском и т. д.), то предметные рубрики присваиваются только на румынском языке.

Поле «**Clasificare CZU**» содержит индексы Универсальной Десятичной классификации. При необходимости повторяется.

Поля «**Tip manifestare**», «**Personalitate locală**», «**Instituție locală**», «**Domeniu geografic**» мы заполняем, если статья посвящена жизни и деятельности преподавателей и сотрудников университета и библиотеки. Это опять же помогает отбирать материал при составлении биобиблиографических указателей.

Неконтролируемые предметные термины «**Cuvînt cheie adăugat**» – это поле, которое содержит в форме точки доступа тематические термины, связанные с текстом по смыслу. Представляют собой ключевые слова или словосочетания, которые формируются библиографами самостоятельно. Используются для расширения поисковых возможностей.

Завершив формирование записи, открываем вкладку «**Fișe ISBD**», чтобы проверить правильность заполнения полей и возможные орфографические ошибки.

Здесь также имеется функция печати карточек.

Чтобы решить проблему аналитической росписи журналов и книг на иностранных языках, отдел автоматизации разработал программу **Sumar Scanat**. С 2003 года было отсканировано **250** книг (**35 655** глав) и **26** названий журналов (**692** номера, **260 006** статей).

Программа установлена в читальном зале иностранных языков и в справочно-библиографическом отделе и позволяет искать информацию по ключевым словам и названиям журналов, книг и статей.

Несколько лет назад мы попробовали точно также сканировать содержание журналов на румынском и русском языках, с тем, чтобы отсканированный материал с помощью специальной программы перенести в TinLib, но столкнулись с неразрешимыми техническими трудностями, к тому же это не сэкономило нам время и трудозатраты – все равно нужно было заходить в каждую запись, добавлять предметные рубрики, шифр УДК или разъяснения к заглавию статей.

Анализ аналитической росписи в нашей библиотеке позволяет сделать вывод о том, что на данном этапе мы достигли определенных успехов. В то же время мы сталкиваемся с нерешенными задачами.

В настоящее время на первый план вышла проблема «списания» статей, ставших неактуальными и не соответствующими профилю нашего университета. Кроме этого при списании первоисточников необходимо отслеживать и удалять из базы статьи, расписанные из данного документа. Следует решить, надо ли удалять нормативные акты, расписанные когда-то из «Monitor oficial», если весь материал сегодня можно найти в Интернете и в базе Moldlex?

В ближайшем будущем нам предстоит освоение новой автоматизированной системы TinRead, которая, возможно, позволит решить стоящие перед нами на данном этапе задачи.

Библиография:

1. **Stoica, Ion.** Rigorile și valențele bibliografiei analitice. In : *Biblioteca*, 2004, nr 11/12, p. 364-365
2. **Воройский, Ф. С.** Аналитическая обработка документов для обеспечения научных исследований и разработок. В : *Научные и технические библиотеки*, 2006, nr 2, p. 23-32
3. **Калинина, Г. П.** Библиографическая запись на статьи и другие составные части документов. В : *Университетская книга*, 2006, nr 2, p. 14-19
4. **Каспарова, Н. Н.** Особенности состава данных и структуры библиографической записи в электронной среде. В : *Библиотековедение*, 2008, nr 2, p. 51-56

ASIGURAREA PĂSTRĂRII INTEGRITĂȚII COLECȚIILOR. MODALITĂȚI DE VERIFICARE, CONSERVARE, REAMPLASARE.

Natalia COSTIUCENCO

Colecțiile Bibliotecii sau fondul de publicații, reprezintă totalitatea documentelor materiale purtătoare de informații (cărți, publicații seriale, documente de muzică tipărită, manuscrise, microcopii, materiale audiovizuale, alte categorii de documente) achiziționate și organizate după criteriile menite să faciliteze regăsirea fiecărei unități constitutive. Colecțiile de publicații ale Bibliotecii Științifice se organizează și se păstrează în condiții de securitate și conservare corespunzătoare, cu respectarea condițiilor de climat și de igiena.

Păstrarea și securitatea colecțiilor se bazează pe politica de:

1. Activitate sistematică cu colecțiile, crearea în depozit și în spațiile uzuale de păstrare a documentelor a unor condiții adecvate de protecție și păstrare. Eliberarea publicațiilor cititorilor Bibliotecii și restituirea lor în termen.
2. Verificarea fondului documentar.
3. Identificarea preventivă a documentelor ce necesită recondiționare și restaurare, desprăfuirea colecțiilor.
4. Organizarea planificată a activităților privind securitatea și integritatea colecțiilor Bibliotecii, asigurarea proceselor tehnologice cu documentația necesară.
5. Elaborarea programelor de conservare a colecțiilor.

Activitatea de păstrare a publicațiilor este o latură valoroasă a activității bibliotecii, pentru că este foarte important modul în care se păstrează documentele într-o bibliotecă. Colecțiile Bibliotecii Științifice Universitare „A. Russo” se păstrează în depozite și/sau în săli cu acces liber, special amenajate, asigurându-se anumite condiții de conservare și securitate.

Păstrarea colecțiilor presupune următoarele aspecte:

1. Stabilitatea condițiilor atmosferice, având în vedere că orice variație majoră, în special a temperaturii sau umidității trebuie evitată, pe cât e posibil. Nu trebuie să existe diferențe sesizabile între zi și noapte sau între microclimatul din spațiile de depozitare și din sălile de lectură.
2. Chiar dacă este de dorit să existe dispozitive de aer condiționat cum ar fi un sistem de climatizare, anumite măsuri elementare dau rezultate deosebite imediat ce sînt aplicate corect și cu regularitate. Pot fi folosite și ferestrele

ca și ventilatoarele pentru a asigura o aerisire eficientă, materiale izolante pentru menținerea constantă a temperaturii, jaluzele pentru a atenua intensitatea luminoasă.

3. Depozitele trebuie să rămână în întuneric și sursele de iluminat utilizate de personal vor fi stinse de îndată ce se termină căutările. De altfel, trebuie să nu pierdem din vedere că majoritatea surselor luminoase degajă și căldură și că temperatura crește în vecinătatea acestora.
4. Ferestrele trebuie acoperite cu draperii și lămpile fluorescente, cu filtre, pentru a reduce cantitatea de radiații UV emise. Iluminatul sălilor de lectură trebuie să fie suficient pentru a crea un confort vizual utilizatorului și să rămână constant, iar documentele expuse nu trebuie supuse unui iluminat de mai mult de 50 de luchi.

Analizând aspectele privind cerințele de securitate a colecțiilor putem menționa că în biblioteca noastră sînt condiții bune de activitate, temperatura, umiditatea corespunde normelor cerute, unde nu sînt dispozitive de aer condiționat (putem spune că la noi în Bibliotecă este un sistem de ventilare, dar nu funcționează normal), noi folosim ferestrele ca și ventilatoarele pentru a asigura o aerisire eficientă. Depozitele de cărți sînt și la noi în întuneric doar la primul nivel, și e de dorit ca la nivelul doi ferestrele să fie acoperite cu draperii ca lumina solară să nu cadă direct pe documente. Lămpile în Biblioteca noastră sînt fluorescente cu filtre, și corespund cerințelor în vigoare.

În activitatea de securitate, păstrare și utilizare corectă a fondurilor de carte un rol deosebit îl are bibliotecarul prin responsabilitatea de îndeplinire conștientă și consecutivă a obligațiilor, (să verifice la împrumutul și restituirea publicațiilor starea lor fizică și să semnaleze eventualele deteriorări, să nu împrumute documentele deteriorate fizic, să se respecte perioada de împrumut, să se gestioneze zilnic publicațiile la raft, să se asigure supravegherea permanentă a activității din incinta sălii de lucru).

Verificarea fondului documentar se face periodic, după cum prevede art. 33 din Instrucțiunea **Evidența Colecțiilor de Bibliotecă**, aprobată prin ordinul Ministerului Culturii al RM nr. 152 din 08.05.2003, capitolul VI, Verificarea Colecțiilor. Verificarea periodică a colecțiilor bibliotecilor este obligatorie, termenii la care se efectuează verificarea sînt stabilite în raport cu numărul de unități materiale existente în patrimoniul fiecărei biblioteci, după cum urmează:

1. **în fiecare an** - fondul care cuprinde pînă la 5.000 de documente
2. **o dată la doi ani** - fondul cuprins între 5.001 – 10.000 de documente
3. **odată la trei ani** - fondul cuprins între 10.001 – 50.000 de documente
4. **odată la cinci ani** - fondul cuprins între 50.001 – 250.000 de documente
5. **odată la șapte ani** - fondul cuprins între 250.001 – 1.000.000 de documente
6. **peste 1.000.000 de documente** – o dată la 15 ani

Verificarea colecțiilor se efectuează și în următoarele situații:

1. la predarea – primirea în gestiune a fondurilor;

2. în caz de depistare a furturilor;
3. în urma unor calamități naturale sau incendii;
4. când se constată anumite nereguli în păstrarea publicațiilor;
5. când sînt indicii că există lipsuri sau plusuri, care nu pot fi stabilite cert decît prin verificarea totală;
6. în cazul comasării, divizării sau desființării bibliotecii sau secțiilor cu gestiune
7. la cererea organului superior.

Scopul verificării integrității colecției :

1. Amplificarea responsabilităților privind securitatea colecțiilor;
2. Depistarea documentelor lipsă și stabilirea cauzei absenței lor;
3. Depistarea erorilor de evidență, catalogare, gestionare;
4. Evidența, identificarea publicațiilor neinventariate, aplicarea barcodelor;
5. Monitorizarea corectărilor oportune în sursele de evidență și informare: catalogul de serviciu, catalogul public, catalogul topografic, catalogul electronic, fișa cărții, documentele din raft;
6. Transferul documentelor împrumutate temporar în alte subdiviziuni conform localizărilor stabilite;
7. Deselecția documentelor depășite fizic / moral.

Verificarea colecțiilor se face conform Planului strategic și în baza deciziei emise de către conducerea Bibliotecii. Modalitățile de verificare se stabilesc în baza unor acte interne de reglementare ale bibliotecii. Toate constatările comisiei de verificare sînt contrasemnate printr-un proces-verbal de către membrii comisiei, apar spre aprobare directorului bibliotecii.

Se cunosc mai multe metode de verificare a colecțiilor: după registrul de inventar, prin intermediul fișei poloneze, catalogul topografic. Procesul de verificare a colecțiilor din Biblioteca noastră se efectuează conform **Planului de activitate a Bibliotecii** și în conformitate cu **Instrucțiunea tehnologică și Harta – traseu: Verificarea colecțiilor uzuale** (elaborată de centrul Managerial al Bibliotecii), prin intermediul „fișierelor, cataloagelor topografice”, constituite din fișe cu descriere sumară a cărților (cotă, număr de inventar, autor, titlu, preț) aranjate în aceeași ordine în care sînt așezate documentele la raft. Verificarea se face confruntînd și luînd de pe raft la rînd carte cu carte, se citește mai intîi numărul de inventar, apoi autorul, titlul și prețul, după care se face un semn pe carte, într-un loc anumit, pentru a elimina posibilitatea repetării verificării.

Deținătorul de colecții semnează fișa topografică (semnătura, data, luna, anul controlului), și documentul însuși (versoul foii de titlu). Fișele topografice ale documentelor care lipsesc se așază în fișierul de lucru și se verifică din nou sau paralel, cînd se depistază documentul dat. Toate neclaritățile / erorile depistate se rectifică după coordonarea cu managerii superiori, șeful subdiviziunii gestionate. Anual se planifică și se verifică cîte 6 - 8 colecții. În anul 2010 au fost verificate 9 colecții uzuale: din ele 3 colecții prin confruntarea fișei topografice din depozit cu existentul la raft, cu participarea angajaților din serviciul Organizarea Conservarea Colecțiilor s-au verificat colecțiile din : Sala de împrumut nr. 4 (documentele în limba engleză,

germană) (55 000 documente), Sala de lectură nr. 2 (20 000 documente); Serviciul Referințe Bibliografice (4 060 documente), și 6 colecții confruntând disponibilul cu documentele de evidență locale (fișier – indicator), în șalile de lectură nr. 1 (29 212 documente), nr. 3 (25 500 documente), nr. 4 (20 600), CD ONU (3 550), Mediateca (3 300 documente), SDIB (1 430). În baza rezultatelor obținute, s-au întocmit procesele verbale interne și documentele pierdute au fost înlocuite. În total au fost verificate **9 colecții**, în cantitate de **162 387** documente sau 16,0 % din fondul total al bibliotecii, respectându-se toate modalitățile de verificare a colecției. Colecțiile uzuale ale Bibliotecii din acces liber se verifică anual la finele anului de studii, după necesități se pot verifica și în perioada când studenții sînt în vacanța de iarnă.

Conservarea colecțiilor este ansamblul acțiunilor și factorilor care concură la buna păstrare și la asigurarea integrității și sănătății documentelor de bibliotecă. Misiunea principală a conservării documentelor dintr-o bibliotecă este aceea de a face disponibile informațiile, solicitînd cît mai puțin posibil originalele. Digitizarea constituie în prezent un răspuns incontestabil la aceste exigențe. În bibliotecă noastră ar fi bine de digitizat documentele din fondul rar, care prezintă o valoare deosebită pentru utilizatori și doritorii s-ă aibă acces la aceste documente prin Biblioteca digitală localizată pe pagina Web a bibliotecii și în Mediatecă. Aceste măsuri se reflectă prin elaborarea și implementarea bazelor de date „SumarScanat”, „Inregistrări în format MP3”, pe care le cunoaștem, le studiem, și aplicăm în continuu.

Organizarea și conservarea colecțiilor este un perpetuum al tuturor deținătorilor de colecții din bibliotecă. Așa cum este prevăzut în Planul de activitate al Serviciilor /Centrelor BȘ, trebuie întreprinse acțiuni de conservare a documentelor și prin desprăfuiri. În bibliotecă spațiile cu cărți sînt desprăfuite de bibliotecarii din Servicii/Oficii de cîteva ori pe an, conform cantității de documente din colecții, în sălile de lectură desprăfuirea se face în fiecare lună, în sălile de împrumut de 2-3 ori pe an, depozitul principal anual.

Politica de securitate, păstrare a documentelor va depinde, într-o anumită măsură, de modalitatea de exploatare a colecțiilor. Biblioteca Științifică Universitară dispune de un atelier de restaurare, copertare, legare a cărții. În cadrul atelierului persoane calificate, dispunînd de spații și dotări în măsura posibilităților, anual condiționează și copertează peste 9000 de documente, acoperind necesitățile conservării preventive a colecțiilor. Deținătorii de colecții, în procesul de gestionare a documentelor, selectează documentele deteriorate și le transmit în Atelier, conform necesităților de restabilire a lor.

Gestionarea colecțiilor se efectuează și prin acțiuni de reamplasare a documentelor, care are ca scop crearea spațiului necesar în vederea aranjării la raft a recentelor achiziții sau a documentelor din procesul de deselecție produs în cadrul Centrelor/Serviciilor în urma acțiunilor de verificare, eliminare, conservare a documentelor. În anul 2010, în cadrul Serviciului au fost reamplasate 9 540 documente, creîndu-se spațiu pentru aranjarea la raft a documentelor restituite din punctele de acces ale Bibliotecii.

Concluzii:

Integritatea și păstrarea colecțiilor este procesul prin care biblioteca urmărește evidența colecțiilor și gestionarea fondurilor, asigurarea securității, integrității și recondiționării.

Organizarea operațiilor de verificare, conservare, reamplasare a fondului documentar este necesară pentru cunoașterea precisă a situației fiecărui document existent în fondul documentar.

Referințe bibliografice:

1. **Agache, Catinca.** Biblioteconomie – valori tradiționale și moderne. Iași : Ed. Vasiliana 98, 2007. 236 p. ISBN 978-973-113-057-6.
2. **Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți :** Rap. de activitate.2007-2010. Bălți, 2007-2010.
3. **Enache, Ionel.** Managementul bibliotecilor potrivit cerințelor ergonomiei. București, 2001. 229 p. ISBN 973-99576-7-6
4. **Evidența colecțiilor de Bibliotecă :** Instrucțiune nr. 152 din 08. 05. 2003. Consiliul Biblioteconomic Național 12.11.2003.
5. **Manual de biblioteconomie pentru bibliotecile mici.** București : Ed. ABBPR, 1993. 97 p.
6. **Marinescu, Nicoleta.** Biblioteconomie în întrebări și răspunsuri. Iași : Ed. PIM, 2009. 352 p. ISBN 978-606-520-600-7.
7. **Regneală, Mircea.** Dicționar explicativ de biblioteconomie și știința informării: În 2 vol. București: Ed. FABR, 2001. vol. 1: A-L. 409 p. ISBN 973-85555-1-5
8. **Richter, Brigitte.** Ghid de biblioteconomie. Chișinău : Ed. ARC, 1997. 318 p. ISBN 9975-61-024-2

**FELICITĂRI LA FRUMOASA
ANIVERSARE**

Svetlana
BOTEZATU
60 de ani de la naștere

Demnă de admirație și respect, responsabilă pentru tot ce i-a oferit viața este Dna Svetlana Botezatu, bibliotecar în Biblioteca Științifică „Alecu Russo” din Bălți. Fire tenace, perseverentă, cu abilități profesionale în domeniu, de circa patru decenii Dumneaei activează în calitate de bibliotecar.

La Biblioteca Universității bălțene a venit în primavara anului 2006 și s-a integrat cu multă ușurință în viața colectivului, în realizarea atribuțiilor de bibliotecar - consultant în condițiile accesului liber la colecții, în servirea utilizatorilor în regim automatizat, înregistrarea utilizatorilor în baza de date „Cititorul”, operînd în modulul Circulație, programul integrat de bibliotecă TinLib etc.

A acordat asistență utilizatorilor privind accesarea Internetului, bazelor de date locale și internaționale în sala de lectură Nr 3 Științe Psihopedagogice, Naturii, Reale, Artă.

Activitatea Doamnei Botezatu continuă prin acțiuni de organizare și conservare a colecțiilor (fond principal, colecții uzuale, colecții speciale, colecții ale structurilor internaționale, fond de schimb), în asigurarea circulației oportune și adecvate a publicațiilor din serviciu către sălile de împrumut, sălile de lectură și alte subdiviziuni ale Bibliotecii.

Este implicată în procesul de barcodare a documentelor din depozitul principal, extinderea bazei de date locale prin retroconversie.

Fiind om de o rară bunătate, știe să-i iubească pe toți de o potrivă și le este sprijin în toate. Frumoasă, inteligentă, deschisă, optimistă, cea care a fost și este un izvor nesecat de lumină, înțelepciune, creativitate, dăruire pentru toți colegii săi, exemplu pentru tinerii bibliotecari care nu mai conțin să o admire.

Frumoasa zi de primăvară în care V-ați născut, V-a lăsat în suflet ceea ce are mai frumos: energia, dorința de schimbare, optimismul necesar.

Dnă Svetlana Botesatu, primiți sincerele noastre felicitări cu ocazia zilei de naștere.

Multă sănătate, bucurii, fericire și satisfacții spirituale pe măsură.

Colegi

**FELICITĂRI LA FRUMOASA
ANIVERSARE**

Lilia
MELNIC

50 *de ani de la naștere*

Lilia Melnic, bibliotecar în Serviciul comunicarea colecțiilor, Oficiul Literatură în Limbi Străine, si-a început activitatea profesională în Bibliotecă din anul 1983 iar din anul 2002 a lucrat în calitate de bibliotecar superior, bibliotecar principal, șef serviciu Literatură în Limbi Străine.

Circa 25 ani, din cei 10 în serviciul LLS, dna Lilia Melnic a promovat cărțile în 42 de limbi cu o deosebită afecțiune, altruism și competență, fiind un bun și talentat ghid, mediator și formator pentru utilizatorii universitari.

Lilia Melnic se evidențiază prin hărnicie, pasiune, conștiinciozitate, consecvență, rigoare. Blîndă, receptivă, disciplinată, fire liniștită și cumpătată, își îndeplinește cu corectitudine, onestitate, responsabilitate și cu mult suflet atribuțiile profesiei de bibliotecar.

Printre realizările Lilies Melnic vom remarca: gestionarea Bazei de date **Sumar Scanat**, elaborarea traseului digitizării lucrărilor în baza de date **Sumar Scanat**; formator în formarea profesională continuă a bibliotecarilor.

Este autoarea a **10** articole publicate în revista *Confluente Bibliologice*, slideshare. În anul 2006 i s-a conferit gradul de calificare întâi, iar în anul 2010 îl confirmă cu succes.

Este membru al Asociației Bibliotecarilor din Republica Moldova, al Clubului BiblioSpiritus. Dovedind multă curiozitate profesională, a participat întotdeauna la acțiuni de instruire, acumulînd noi cunoștințe.

Activitatea doamnei Lilia Melnic a fost apreciată cu Diplome ale Asociației Bibliotecarilor din R. Moldova, a rectoratului USB „A. Russo” *pentru profesionalism, receptivitate la nou, abnegație, corectitudine, perseverență, disciplină și fidelitate.*

Draga colegă, în ambianța sărbătorească de astăzi Vă dorim multă sănătate, energie creatoare, succese, să Vă faceți înaintea nobila meserie, să rămîneți mereu pură cînd transmiteți lumina cărții utilizatorilor, punînd însemne profunde asupra destinului lor. La Mulți Ani!

Colegi

SCHIMBUL DE PUBLICAȚII CA MIJLOC DE DEZVOLTARE A COLECȚIILOR

Tatiana PRIAN, *bibliotecar principal*

Noțiunea economică de schimb apare din antichitate. Încă bibliotecile medievale făceau uneori schimb de manuscrise. Istoria schimbului internațional de publicații, începe în Franța din secolul XIX, când vestitul actor și filantrop *Nicolas-Marie-Alexandre Vattemare (1796 - 1864)* propune Statelor Unite schimbul de publicații cu Europa. Fiind un actor cu mare talent, în timpul turneelor întreprinse nu pierde prilejul de a vizita numeroasele muzee și biblioteci. El a fost surprins de cantitatea dubletelor prețioase care, cu regret, erau lăsate în praf și uitare, dar și lacunele ce prezentau colecțiile. Propune și este susținut de oamenii de cultură de a organiza schimbul de cărți, medalii și obiecte de artă. Senatul american votează crearea unei agenții naționale de schimb, cunoscută sub numele de Smithsonian Institution. „Union intellectuelle des deux mondes” este înscrisura pe ex-libres-ul agenției de la Paris, care are drept scop coordonarea culturală între continente. Academii și universitățile Franței, Belgiei, Germaniei, Olandei, Italiei Spaniei, Marii Britanii, Rusiei și aproximativ 50 de orașe americane au profitat de circa 300 000 volume în urma relațiilor de schimb în câțiva ani de activitate a acestei organizații. Până la 1853, circa 130 de instituții și biblioteci din întreaga lume s-au inclus în acest proces.

Sistemul său de schimb este privit ca un precursor al sistemelor de schimb contemporan. Cărți și alte documente schimbate prin intermediul sistemului Vattemare pot fi găsite pînă în prezent în bibliotecile din întreaga lume, în special, din Boston și Paris, Vattemare fiind unul dintre fondatorii Bibliotecii Publice din Boston (Boston Public Library).

Prima convenție privind schimbul internațional de publicații este semnată la Paris, la trei ani de la moartea lui Vattemare, în 1867, după care în scurt timp sînt încheiate convenții noi : în 1876, 1880. La 15 martie 1886, la Bruxelles este semnată Convenția privind schimburile internaționale de documente oficiale și de publicații științifice și literare ce prevedea crearea pe teritoriul fiecărui stat semnatar a unui birou național de schimb. Expediind și primind publicațiile, acestea au îndeplinit rolul de intermediari oficiali între societățile savante, literare și științifice ale statelor semnate. Convenția a fost ratificată pînă în 1990 de 41 de state.

UNESCO a organizat prima reuniune în domeniul schimburilor abia după răz-

boi, în 1948, când se face o analiză generală a situației mondiale și se dau recomandări statelor participante de a încheia acorduri bilaterale. În februarie 1956 UNESCO organiza o nouă reuniune, la care participă cunoscute personalități în domeniul biblioteconomiei și documentării din numeroase țări ale lumii, precum și unii observatori din partea IFLA, FID, CIA etc. Este audiat raportul lui K. Schmidt-Phiseldeck, conducătorul Institutului Danez pentru Schimburile Internaționale de Publicații Științifice și Literare, care propune crearea unei noi convenții mondiale ce va duce în concordanță toate cerințele și sugestiile statelor lumii pentru o cooperare internațională eficace în acest domeniu. La fel se pune problema instituirii unui organism executiv pentru întregul sistem, care să reglementeze probleme de drept internațional, să obțină concesii vamale, poștale, feroviare, să organizeze, și să extindă schimburile. Toate recomandările au fost expuse delegaților și aprobate de către Conferința generală la a IX-a sesiune de la New Delhi, în noiembrie 1956, care a autorizat directorul general să prezinte la următoarea sesiune a organizației proiectul unei noi convenții. Cu acest scop, la Bruxelles, în 1958 a fost convocat un comitet interstatal cu participarea specialiștilor din diferite țări, printre care Marea Britanie, Egipt, URSS, Irak, Franța. În calitate de observatori, au fost așa organizații internaționale precum FID (Federația Internațională de Informare și Documentare), CIA (Consiliul Internațional al Arhivelor) IFLA, Asociația Internațională a Bibliotecarilor Muzicali, Consiliul European. Textul final a fost adoptat la 3 decembrie 1958 de Conferința generală UNESCO, la cea de-a X-a sesiune. Atunci, UNESCO a adoptat 2 convenții: Convenția referitoare la schimburile internaționale de publicații, intrată în vigoare la 23 noiembrie 1961 și Convenția referitoare la schimburile internaționale de publicații oficiale, intrată în vigoare la 30 mai 1961.

Problemele schimbului de publicații între țările din vestul și estul Europei au fost discutate pentru prima dată în 1960 la Budapesta. La conferința organizată de UNESCO au participat delegați din 19 țări europene. S-au pus în discuție așa probleme cum sînt lipsa mijloacelor materiale, dificultățile lingvistice, sursele materiale, majorarea taxelor vamale. Au avut loc dezbateri pe baza comunicărilor prezentate, printre care: Bibliografiile, instrumente de lucru destinate facilitării schimburilor internaționale de publicații, de W. Slabczynski (Polonia); Obstacolele schimburilor de publicații, de G. A. Hamel (Olanda); Situația actuală și perspective de viitor în cadrul schimburilor de publicații Universitare și a altor scrieri științifice de Boris P. Kanevsky (Rusia). Printre recomandări a fost și procurarea a unui număr cât mai mare de bibliografii și repertorii așa cum sînt instru-

to the original document in image form, click on "original" button on the page

B. CONVENTIONS
AND RECOMMENDATIONS
ADOPTED BY THE
GENERAL CONFERENCE

I. CONVENTION CONCERNING THE INTERNATIONAL
EXCHANGE OF PUBLICATIONS

The General Conference of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, meeting in Paris from 4 November to 5 December 1956, in its tenth session,
Convinced that development of the international exchange of publications is essential to the free exchange of ideas and knowledge among the peoples of the world,
Considering the importance accorded to the international exchange of publications by the Constitution of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization,
Recognizing the need for a new international convention concerning the exchange of publications,
Desiring before its proposal concerning the international exchange of publications constituting part I of I in the Statute of the Institute,
Having decided, in its ninth session, that these proposals should be made the subject of an international regulation by way of an international convention,
Adopt, on the third day of December 1956, the present Convention.

ARTICLE 1

Exchange of Publications
The Contracting States undertake to encourage and facilitate the exchange of publications between their governmental bodies and non-governmental institutions of an educational, scientific and cultural nature, which are not profiting in whatever manner, in accordance with the provisions of the present Convention.

ARTICLE 2

Scope of the Exchange of Publications
1. For the purpose of the present Convention, the following publications may be considered appropriate unless to be exchanged, for use but not for resale, between the bodies and institutions

referred to in Article 1 of the present Convention:
(a) publications of an educational, legal, scientific and technical, cultural and international nature, such as books, newspapers and periodicals, maps and plans, prints, photographs, microforms, audio-visual, film publications and other graphic material;
(b) publications covered by the Convention concerning the exchange of official publications and government documents, between States, adopted by the General Conference of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization on the third day of December 1956.
2. The present Convention in no way affects exchange carried out under the convention concerning the exchange of official publications and government documents between States, adopted by the General Conference of the United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization on the third day of December 1956.
3. The present Convention does not apply to confidential documents, circulars and other items which have not been made public.

ARTICLE 3

Exchange Services
1. The Contracting States may entrust the national exchange services or, where no such national exchange service exists, the central exchange authority or authorities with the following functions in connection with the development and coordination of the exchange of publications among bodies and institutions referred to in Article 1 of the present Convention:
(a) facilitating the international exchange of publications, in particular by transmitting, where appropriate, the material to be exchanged;
(b) supplying advice and information on national practices for bodies and institutions at home and abroad;
(c) encouraging, where appropriate, the exchange of duplicate material.
2. However, when it is deemed undesirable to

mentele de lucru ale centrelor de schimb, iar publicațiile instituțiilor științifice sînt principalele mijloace de schimb internațional

Schimbul internațional s-a dezvoltat mult în ultimii cincizeci – șazececi de ani ai secolului XX datorită creșterii volumului producției editoriale, însă cercetări în acest domeniu și, în special, asupra metodologiei de lucru sînt foarte puține. În anii șazececi Comisia IFLA de schimburi internaționale, lucrînd în acest domeniu, a publicat unele criterii care ar sta la baza organizării activității de schimb:

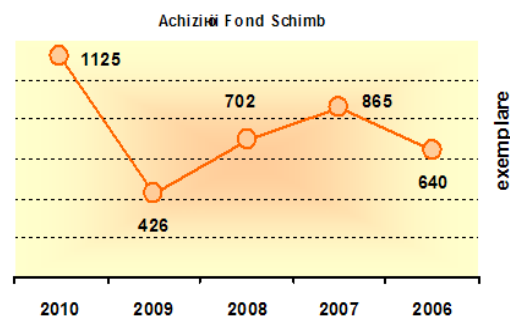
- serviciul de schimb trebuie să fie o structură autonomă în cadrul bibliotecii și să lucreze în strînsă cooperare cu serviciul de achiziții – schimbul fiind tot o formă de achiziție;
- personalul de schimb trebuie să fie altul decît cel care se ocupă în mod curent cu achizițiile pe cale comercială spre a nu pierde din vedere interesele partenerului străin;
- bibliotecarii din serviciile de schimb trebuie să fie buni cunoscători de limbi străine.

Totodată s-au făcut recomandări privind etapele de desfășurare a acestei activități

Din cele menționate, putem face concluzia că schimbul internațional de publicații reprezintă o cooperare internațională culturală și științifică, prin intermediul căruia este favorizată libera circulație de idei și informații între diferite instituții și țări. Poziționat undeva între procurare și donație, schimbul este cel mai economic și important mijloc de achiziție a publicațiilor științifice, în special din străinătate. O condiție necesară pentru funcționarea eficientă a schimbului este buna organizare a Fondului de schimb ce reprezintă un mijloc de funcționare a bibliotecii ca un sistem social deschis. Transparența acestui sistem oferă posibilități, funcții și obiective practice de dezvoltare a fondului.

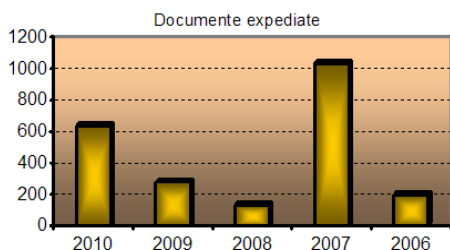
Conform Articolului 2(a) a Convenției referitoare la schimburile internaționale, publicațiile de natură juridică, științifice și tehnice, educaționale, culturale și informaționale, cum ar fi cărți, ziare și periodice, hărți și planuri, printuri, fotografii, microcopii, lucrări muzicale, publicațiile în Braille și alt material grafic pot servi mijloc de schimb. Pentru bibliotecile universitare precum și Biblioteca Științifică a Universității de Stat „A. Russo” publicațiile proprii stau la baza activității de schimb atît internațional, cît și național. Conform statisticilor din ultimii ani colecția Fondului de Schimb a crescut cu aproximativ 4 mii de exemplare (publicațiile cadrelor didactice, lucrările conferințelor științifice, edițiile periodice editate de universitate, publicațiile proprii ale Bibliotecii.)

În același timp, au fost expediate circa două mii volume de carte și periodice la cei peste treizeci de parteneri atît din țara noastră cum și din România, Rusia și Ucraina. Dacă ne referim la ani, 2007 a fost anul cu cele mai bogate (alocații considera-

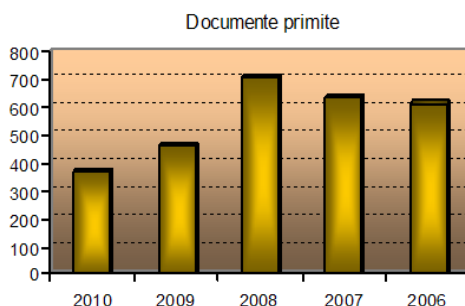

bile pentru cheltuieli poștale), ce a permis expedierea 1033 exemplare.

La selectarea literaturii se ține cont de profilul, și necesitățile instituției. Fișerului tradițional „Surse de achiziție” conține toate datele necesare pentru aceasta: adresa poștală, telefon/fax, e-mail-ul, și cel mai important pentru formarea coletelor sînt specificarea facultăților – pentru instituții de învățămînt și/sau profilul/filialele bibliotecii.

Și totuși documentele primite prin schimb constituie un procent mai mare. Acest fapt se datorează în mare măsură celor 108 abonamente de periodice primite, precum: Analele Universității București – seriile Biologie, Chimie, Drept, Filozofie, Fizică, Geografie, Geologie, Informatică, Limbă și Literatură română; Analele Universității de Vest din Timișoara – seriile Economic Sciences, Filosofie, Muzică, Științe filologice; Analele Universității din Craiova – seriile Agricultură, Arte, Automation – Computers, Inginerie electrică, Matematică – Informatică, Istorie, Mecanică, Philology: English, Limbi străine aplicate, Limbi și Literaturi clasice, Științe filologice: Literatura română, Psihologie – Pedagogie; Analele Universității „Dunărea de Jos” din Galați – seriile Metalurgie – Matematică – Fizică – Mecanică, Frigotehnie – Motoare cu ardere internă, Tehnologii în construcții de mașini, Tribologie; Analele Universității „Ștefan cel Mare” Suceava – seriile Filologie, Filosofie și discipline-socioumane, Geografie – geodezie, Științe ale educației; Analele Științifice ale Universității „Al. I. Cuza” din Iași – seriile Biologie animală, Filozofie, Fizica plasmei, Fizica solidelor, Informatică, Istorie, Lingvistică, Literatură română; Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară „Ion Ionescu de la Brad”: Lucrări științifice – articolele publicate în aceste lucrări permit cititorului de a se informa asupra noilor tendințe și cercetări în diferite domenii de știință; Biblioteca, Revista de pedagogie; Limba română – și alte reviste de specialitate vin ca bogat suport didactic și metodic pentru cadrele didactice; iar Bibliografia Națională Română rămîne a fi unica sursă de prospectare a pieții editoriale românești.

Conform datelor statistice din ultimii zece ani este evident faptul că cantitatea publicațiilor primite prin schimb este cu mult mai mare, în raport cu publicațiile expediate. Această situație nu implică deloc principiul de **reciprocitate** – principiu al relațiilor internaționale, consacrat în acorduri, tratate și convenții în temeiul căruia

Conform datelor statistice din ultimii zece ani este evident faptul că cantitatea publicațiilor primite prin schimb este cu mult mai mare, în raport cu publicațiile expediate. Această situație nu implică deloc principiul de **reciprocitate** – principiu al relațiilor internaționale, consacrat în acorduri, tratate și convenții în temeiul căruia

beneficiarul se obligă să asigure un tratament identic sau echivalent.

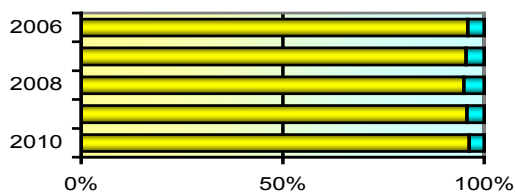
Ani	Parteneri		Primate		Expediate	
			ex / vol.	lei	ex	lei
2000	17	carte	2268	13298,34	11	375,00
		periodice	177	3980,39		
2001	17	carte	358	5314,08	26	749,97
		periodice	193	5100,97		
2002	23	carte	437	22345,48	171	1930,05
		periodice	200	6698,08		
2003	22	carte	293	16061,30	97	1750,20
		periodice	202	6833,27		
2004	23	carte	299	10968,30	110	1850,50
		periodice	169	6968,61		
2005	24	carte	388	16288,19	76	4132,00
		periodice	175	9378,17		
2006	11	carte	432	20419,65	199	11450,34
		periodice	177	9256,38		
2007	16	carte	453	23688,73	1033	36881,92
		periodice	177	11101,28		
2008	17	carte	502	25430,12	133	3361,32
		periodice	203	13159,94		
2009	19	carte	274	14647,30	279	15067,34
		periodice	188	12991,45		
2010	32	carte	223	15194,79	636	33577,10
		periodice	147	9559,40		
2011	32	carte	43	3225,52		
		periodice	23	1235,00		
Total			8001	283144,74	2771	111125,74

Cantitativ schimbului îi revine nu mai mult de 5% din totalul achizițiilor, dar calitativ are o valoare mult mai mare. Aceasta ar implica două argumente:

- ☞ publicațiile primite prin schimb adesea nu sînt expuse pentru comercializare fiind publicații proprii;
- ☞ situația financiară precară astăzi nu permite de a procura cantitatea necesară de literatură științifică străină datorită sinecosturilor mari.

Elementul principal al unei relații de schimb este un contract, un acord voluntar între părți. Stabilirea și dezvoltarea relațiilor directe, reciproc avantajoase, cu

	2010	2009	2008	2007	2006
Schimb	3,75	4,21	4,99	4,49	4,05
Achiziție	96,25	95,79	95,01	95,51	95,95

instituțiile din străinătate urmărește asigurarea obținerii de publicații științifice de valoare în bibliotecă adică este o sursă importantă de achiziționare a literaturii străine. Relațiile de colaborare a Bibliotecii Științifice în mare măsură au la bază o înțelegere orală, dar cu consecințe majore. Evoluția

acestor colaborări a permis promovarea imaginii Bibliotecii ca o bibliotecă științifică de valoare. Printre partenerii Bibliotecii dorim să menționăm:

- Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” din București;
- Biblioteca Națională a României;
- Biblioteca Universității din Craiova;
- Universitatea „Babeș-Bolyai” Cluj-Napoca
- Biblioteca Științifică a Universității de Stat de Lingvistică din Moscova, Rusia;
- Biblioteca Științifică a Universității Naționale „Yuri Fedkovich”, Cernăuți, Ucraina.

Organizarea relațiilor de schimb este centrată pe trei direcții de activitate: **primirea, expedierea și evidența** publicațiilor din Fondul de Schimb. Implementarea IT tehnologiilor a permis modernizarea acestor procese. Pentru a facilita evidența FS a fost creată o aplicație a bazelor de date Microsoft Access. Bază de date se conectează la tabelele sistemului Tinread, la fel, se folosesc tabele locale pentru evidența Achiziției și Decontări a literaturii în FS. Apare posibilitatea de a tipări rapoarte de evidență statistică pe categorii și perioade de timp necesare. Baza de date creată face posibilă aplicarea sistemului OPEN HOUSE, care permite de a selecta publicațiile propuse pentru schimb independent de către partenerii existenți, și cel mai important, pentru cei ce vor dori să inițieze relații noi de parteneriat.

Dezvoltarea tehnologiilor și implementarea lor nu au făcut să dispară problemele apărute încă de la conturarea relațiilor de schimb interbibliotecar naționale, și mai ales a celor internaționale – taxele poștale și vamale. Aceste pot deveni un obstacol de netrecut în condițiile crizei economice de azi. Printr-o serie de acorduri și convenții internaționale obținute de UNESCO pe lângă UPU (Uniunea Poștală Universală) s-au acordat reduceri tarifare pentru expedițiile de cărți și reviste expediate în regim de imprimate, reducerile sînt aplicabile numai la acceptarea guvernelor. Legislația internațională conține numeroase acte normative care reglementează schimbul internațional de publicații, racordarea legislației naționale la aceste acte ar facilita mult dezvoltarea oportunităților oferite de schimbul internațional de carte.

Evoluția relațiilor de schimb de la Alexandre Vettmare pînă în prezent a extins schimbul nu numai ca un mijloc de dezvoltare a colecției unei biblioteci, dar și o modalitate valoroasă de cooperare interbibliotecară. Dezvoltarea pe scară largă a acestor relații va spori și mai mult rolul și importanța Bibliotecii în societatea științifică.

Bibliografie:

1. **Legea cu privire la biblioteci:** nr. 286-XIII din 16.11.1994. In: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2003, nr. 14-17 (7 febr.), p. 5-10;
2. **Biblioteca Publică:** Linii Directoare IFLA/UNESCO pentru dezvoltare. Chișinău : Epigraf, 2007. 91 p. ISBN 978-9975-924-57-3
3. **Conference on the International Exchange of Publications in Europe Budapest 1960** [on-line]. Disponibil pe Internet: <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001843/184316eb.pdf>
4. **Convention concerning the International Exchange of Publications 1958 Paris, 3 December 1958** [on-line].Disponibil pe Internet: <http://portal.unesco.org/en/ev.php>
5. **Costaș, R. ; Arnaut, L.** Tradiție, continuitate și tendințe în dezvoltarea schimbului internațional de publicații. In: *Magazin Bibliologic*, 2010, nr. 1-2, p. 77-79.
6. **Gheorghe, Camelia.** Schimbul internațional de publicații al bibliotecii Centrale Universitare din București – Trecut, Prezent și Viitor [on-line].Disponibil pe Internet: <http://www.bcub.ro/contonut/unibib/gheorghe.php>
7. **Handbook on the international exchange of publications** [on-line]. 5-th completelz new ed. Munchen : K.G.Saur Verlag, 2006. Disponibil pe Internet:
8. <http://books.google.md/books>
9. **Kanevsky, Boris P.** Present and future of the exchange of university and other scientific publications [on-line]. Disponibil pe Internet:
10. <http://unesdoc.unesco.org/images/0018/001843/184324eb.pdf>
11. **Richards, Elizabeth M.** Alexandre Vattemare and His System of International Exchanges. In: Bulletin of the Medical Library Association are provided here courtesy of Medical Library Association [on-line]. Disponibil pe Internet: <http://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC194400/>
12. **Richter, Brigitte.** Ghid de biblioteconomie. Chișinău : ARC, 1997. 320 p.
13. **Romanov, Alexei P. ; Petroussenko, Tatiana V.** International book exchange: has it any future in the electronic age? Boston: 67th IFLA Council and General Conference, August 16 - 25, 2001[on-line]. Disponibil pe Internet:
14. <http://archive.ifla.org/IV/ifla67/papers/150-101e.pdf>
15. **Коломейчук Е. М.** Проблема обменно-резервных фондов библиотек в отечественной литературе последнего сорокалетия. В: *Научные и технические библиотеки*, 2000, nr. 11, p. 38-50

„DESCRIPTIO MOLDAVIAE”

(LA 295 DE ANI DE LA APARIȚIE)

Radu MOȚOC,

*inginer, Membru de Onoare al Senatului USB,
secretarul Asociației Pro Basarabia și
Bucovina, Filiala „C. Negri”, Galați, România*

Semnalat ca un eveniment cultural de către *Anuarul Bibliotecii „V. A. Urechia”* pe anul 2011, apariția lucrării lui Dimitrie Cantemir, ***Descriptio Moldaviae***, pe data de 2 martie 1716, este un bun prilej de a reaminti câteva informații despre dinastia Cantemireștilor și împrejurările în care a apărut această importantă lucrare.

Constantin Cantemir

Pe tatăl lui Dimitrie Cantemir, Constantin Cantemir Silișteanul (n.1627), îl găsim la numai 16 ani mercenar în oastea polonă (1643-1660), ceauș spătăresc în Țara Românească (1660-1664), vornic de Bîrlad (1664-1669), armaș (1669-1672), serdar (1673-1675; 1678-1681), mare-clucer (1682-1684), și **domn al Moldovei** pînă la moarte (1685-1693).

Rămas orfan de tată și mamă la numai șase luni de la naștere, Constantin Cantemir, n-a învățat carte, ne mărturisește Ion Neculce, știa numai să se iscălească. Cunoștea tătara și turca, fiind deosebit de util sultanului în campania contra Poloniei din anul 1672.

Plecarea în pribegie în Țara Românească, în anul 1683, împreună cu mulți boieri moldoveni, este semnalată într-o celebră scrisoare din 28 noiembrie 1683, scrisă de medelnicerul Ilie Moțoc, către „*cinstiții frații noștri, Cantemir clucerul și alți boieri pribegi*”, fiind semnalată de Nicolae Iorga în lucrarea *Scrisori de boieri* din 1912. (1) Constantin Cantemir la acea dată era considerat șeful opoziției boierești față de Duca Vodă din Moldova.

Constantin Cantemir se căsătorește pentru prima dată în anul 1664 cu Anastasia, o vară a domnitorului Grigore Ghica, dar care moare la numai 40 de zile de la căsătorie. Constantin nu are noroc nici cu a doua soție din neamul boieresc al Găneștilor, Ruxandra, care, după trei ani de căsătorie, decedează și ea. A treia soție, Anița (m.1677), din vechea stirpe moldovenească a Bontășilor, înrudită și cu domnitorul Duca-Vodă, va fi mama celui dintîi fiu, Antioh (n.1672) a lui **Dimitrie** (n.1673), care va fi botezat chiar de domnitorul Dumitrașco Cantacuzino.

În vîrstă de 53 de ani, Constantin se căsătorește pentru ultima dată cu Alexandra, în ciuda interdicției Bisericii Ortodoxe, care socotea a patra căsătorie

„blestemată” de poruncile bisericii. (2)

La 33 de ani îl găsim pe Constantin Cantemir în slujba domnitorului muntean Gheorghe Ghica, în funcția de ceauș spătăresc, luptând alături de trupele turcești împotriva principelui Rakoczi al II-lea, și contribuind decisiv la victoria acestora, fapt pentru care e considerat de către cronicarul Ion Neculce un „om viteaz și cu sfat bun”. Consecvent cu sine însuși, își respecta cu sfințenie misiunea de serdar care presupunea supravegherea graniței cu tătarii, indiferent dacă domn al Moldovei era Dumitrașco Cantacuzino sau Ștefan Petriceicu, care se succedau la cîrma țării.

După investire ca domn al Moldovei în data de 10 iunie 1685, Constantin Cantemir a fost nevoit să-și trimită fiul cel mare, Antioh, ostatic la Poartă, împreună cu șase fii de boieri de rangul întâi, pentru că turcii, de cînd Ștefan Petriceicu a trecut de partea polonezilor, nu mai aveau încredere în moldoveni. (3)

Constantin Cantemir și fiul său Antioh

Avea 58 de ani și arăta ca un om bătrîn, cu barbă albă, pentru că trecuse prin multe feciorul de țăran din Siliștea Fălciului, care a ajuns domn al Moldovei. O carieră cu totul neobișnuită pentru un neștiutor de carte, om simplu, fără avere și rude influente. Relațiile bune cu dregătorii turci, o excelentă colaborare cu Șerban Cantacuzino, domnul Țării Românești, căruia i-a jurat credință și pe care a respectat-o cu sfințenie, au fost atuurile acestei nominalizări la tronul Moldovei. Cu siguranță, calitățile sale de bun luptător au contribuit indirect la această alegere pe care domnitorul, în anul 1685, nu o dezmente atunci cînd intră în luptă în fruntea armatei sale, șarjînd contra trupelor polone la Boian, pe Prut. E greu de crezut că această „ispravă” era fapta unui moșneag de 58 de ani, dovedind calități fizice și pricepere militară de excepție. Nici calitățile psihice sau de bun gospodar nu au fost mai prejos. Din analiza istoricilor rezultă că sub aspectul de bonom, nu se ascundea un tiran, dar nici pe departe un om slab care să asculte de marii boieri, ne spune istoricul Constantin Rezachevici.

Moldova, fiind teatrul de război, era jefuită de tîlhari cazaci, polonezi sau tătari. Cantemir a fost obligat să instaureze metode medievale atît de dure, cum numai în vremea lui Vlad Țepeș și Ștefan cel Mare se mai pomenesc, fiind țara cea mai devastată, după mărturiile călătorilor străini care ne-au vizitat principatele în acea perioadă. În răstimp de doi ani au fost uciși peste 4000 de tîlhari, aducînd astfel liniștea în țară. (4)

Constantin Cantemir, domn al Moldovei (1685—1693) și fiul său Antioh. (Frescă)

Fig. 1

Pentru înaltă trădare dovedită, Constantin Cantemir este nevoit să comande uciderea celor doi frați Miron și Velicico Costin, ca urmare a capturării scrisorilor acestora adresate regelui Jan Sobieski.

Bun cunoscător al raporturilor de forțe polono-otomane, pragmatic din fire, Constantin Cantemir, alege tabăra Otomană pentru a-și proteja supușii și a păstra autonomia țării.

Constantin Cantemir a reprezentat un caz cu totul deosebit: fiu de țăran, orfan, neștiutor de carte, fără mari proprietăți și venituri a ajuns, prin tenacitate, muncă și personalitatea sa, dar și cu puțin noroc, în scaunul domnesc fiind și un întemeietor de dinastie.

A murit în ziua de 16 martie 1693 fiind înmormântat la mănăstirea Mira din ținutul Putna, ctitorită de domnitor peste o biserică din lemn începută de Moțoc din Odobești cu a lui jupîneasă Ursa. (5)

Antioh Cantemir

Poarta Otomană nu mai accepta în acea vreme alegerea domnului de către boieri, precum a fost cazul lui Dimitrie Cantemir, după moartea tatălui său. Soarta domnească depindea în mare măsură de influența politică și numărul pungilor oferite demnitarilor otomani, în cazul dat, oferite de Constantin Brîncoveanu, pentru susținerea lui Constantin Duca, care a fost ales domn al Moldovei (1693-1695).

În această perioadă Dimitrie Cantemir este trimis la Istanbul sub protecția unui apropiat al lui Constantin Cantemir, Mehmed Cerchez-Pașa, alăturându-se lui Antioh, fratele său mai mare.

Antioh Cantemir, care este descris de Ion Neculce ca fiind „om tînăr de 20 de ani, chipeș și cu minte așezată”, s-a urcat pe tronul Moldovei la 8 decembrie 1695. Refuzul lui Dimitrie Cantemir de a fi domn se datorează faptului că el năzuia să devină domn în Țara Românească. Antioh a încercat să îmbunătățească relațiile care erau încordate cu Constantin Brîncoveanu, solicitîndu-i acestuia mîna fiicei sale, pe care nu o va primi din cauza unor condiții de neacceptat. Mazilit la 14 septembrie 1700, este înlocuit cu ginerele lui C. Brîncoveanu, Constantin Duca. (6)

A doua domnie a lui Antioh Cantemir (1705-1707) se deosebește de prima prin faptul că a fost nevoit să introducă noi impozite pentru a putea achita datoriile față de Poartă. În primăvara anului 1707 îl găsim în cetatea Tighinei, unde coordonează lucrările de întărire a cetății. Aici va afla vestea cătării lui Mihai Racoviță și mazilirea lui. (7)

Retras la Istanbul, a fost întemnițat la

Antioh Cantemir

Fig. 2

Șapte Turnuri în anul 1711, când Dimitrie Cantemir a trecut de partea rușilor. Paradoxal, Antioh este susținut financiar la Istanbul pentru a supraviețui de către C.Brîncoveanu, atîta timp cît a trăit acesta (1714).

Dimitrie Cantemir intervine pe lîngă Petru I în vederea unui plan de răpire a fratelui său Antioh cu ajutorul unei corăbii franceze. De frica unei răzbunări asupra coloniei franceze din Istanbul în situația în care conspirația eșua, regele Franței, Ludovic al XV-lea, fiind rugat de Petru I, nu acceptă această variantă.

Antioh moare la Istanbul în anul 1726, fiind decapitat ca urmare a suspiciunilor de a fi corespondat cu rușii, variantă vehiculată de fiul mai mare a lui Antioh, dar care este acceptată cu rezerve de către istoricul Paul Păltănea. (8)

Dimitrie Cantemir

Istoricii încă nu au căzut de acord asupra locului nașterii lui Dimitrie: Galați sau Iași, dar cu siguranță familia Cantemir avea reședința privată la conacul din satul Ceucani, pe râul Tutova, în ținutul Fălciului.

Dimitrie Cantemir s-a născut la 26 octombrie 1673, când se sărbătorea Sf. Dimitrie, după calendarul ortodox, de unde și numele de botez pe care părinții i l-au dat, conform unei tradiții statornicite de veacuri la români.

Deși analfabet, Constantin Cantemir a oferit fiilor săi o educație aleasă. Însuși Dimitrie va scrie în opera sa *Metafizica despre* faptul că bătrînul Constantin tatăl, intra de trei-patru ori pe zi în sala de studii pentru a urmări progresele făcute de fiu. Din fragedă tinerețe Dimitrie studiază cu „*dascăli de casă*” elemente de religie creștin – ortodoxă, limbile și literatura slavă, greacă și latină. Domnitorul a încredințat educația fiilor săi unui preainvățat ieromonah, Ieremia Cacavela Cretanu.

Dimitrie Cantemir

Fig. 3

La numai 13 ani, Dimitrie Cantemir asistă la invazia regelui polonez în Moldova în anul 1686, pe care o va descrie; „*Leșii au prădat și sfintele odoare, luînd cu sine (Sobieski) și moaștele Sfîntului Ioan cel Nou de Suceava, împreună cu pietre scumpe...Au încercat să dobîndească și tezaurul de la Trei Ierarhi, cu moaștele Sfintei Paraschiva*”. (9)

Peste timp, mult s-a căit Constantin Cantemir pentru decizia luată, blestemînd pe cei care l-au îndemnat să ucidă pe frații Miron și Velicico Costin, iar Însuși Dimitrie îl consideră pe Miron Costin, „*cel mai conștiincios istoric al moldovenilor*”. (10)

Sosit la Istanbul pentru prima dată în 1690, pentru a-l înlocui pe Antioh, Dimitrie și-a dedicat timpul învățării limbilor orientale: turca,

araba și persana. Paralel cu acestea, studiază literatura antică, gramatica greacă și latină, muzica, filozofia, religia musulmană și își aprofundează cunoștințele de teologie ortodoxă, cu profesori celebri, de formație culturală europeană și bizantină. În această perioadă de formare, Dimitrie a stabilit relații cu ierarhii bisericii ortodoxe din Răsărit printre care patriarhi ai Ierusalimului și Constantinopolului, cu care a întreținut o corespondență neîntreruptă. Ostatic la turci, Dimitrie se face cunoscut în sferele înalte ale curții printre aristocrații din capitală, pentru care este și marele dragoman și reprezentant al Imperiului Otoman la curtea Vienei, Alexandru Mavrocordat, cu a cărei fiică, Elena, are o primă tentativă nereușită de logodnă. (11)

Profitând de faptul că sultanul Ahmed al II-lea pierdea teren în fața austrieșilor, timp în care demnitarii otomani vindeau clădirile pentru a se refugia în Asia, Dimitrie Cantemir cumpără în perioada 1693-1695, un elegant palat cu grădini și apeducte, pe partea europeană a Bosforului.

Sprijinit de Cerchez Mehmed-Pașa și de susținerea financiară a boierilor Rușești și cei pribegi care îl considerau bine educat, Dimitrie a fost desemnat (1695) ca domn al Moldovei.

Dar intențiile lui Dimitrie Cantemir se pare că vizau scaunul Țării Românești, motiv pentru care cedează tronul fratelui său Antioh, el devenind capuchea la Poartă. (12)

Căutările cărțurărești ale lui Dimitrie sînt sprijinite de învățatul grec Ieremia Cacavela care îi propune să elaboreze o lucrare de filozofie „*Divanul sau Gîlceava înțeleptului cu lumea sau Giudețul trupului cu sufletul*”, care constituie prima lucrare pe care o publică la Iași, în 1698, cu ajutorul fratelui său Antioh, care pune în funcție vechea tiparniță ieșeană. (13)

Prima căsătorie a lui Dimitrie Cantemir a fost celebrată la Iași în anul 1699 cu fiica lui Șerban Cantacuzino, Casandra, care îi va dăruia pe primul copil, Maria. Întreaga familie se va muta la Constantinopol unde Dimitrie se dedică studiilor și scrierii unor lucrări de filozofie intitulate: *Imaginea științei sacre, care nu se poate zugrăvi* și a doua, *Prescurtare a sistemului logice generale*. Fiind lipsit de susținere financiară, Dimitrie este nevoit să țină lecții unor fii de dregători otomani pe care îi instruia în domeniul muzicii, utilizînd o metodă originală de transcriere pe note a muzicii orientale. Schimbarea sultanului și venirea lui Ahmed al III-lea a fost un bun prilej de a dedica un tratat de muzică turcească acestuia.

Constantin Brîncoveanu, conștient de susținerea pe care o aveau frații Cantemir în sferele înalte ale curții Imperiale Otomane, face un compromis și plătește cîte zece pungi pe an drept recompensă pentru moșiile confiscate în Țara Românească ce-i reveneau Casandrei, drept zestre de la tatăl ei Șerban Cantacuzino. Prin aceasta și Dimitrie se angaja să renunțe definitiv la tronul Țării Românești. Aceste relații între cantemirești și brîncoveni sînt redată de Dimitrie în lucrările: *Istoria ierogrfică, Scurtă povestire despre stîrpirea familiilor lui Brîncoveanu și a Cantacuzinilor*.

După Maria (1700-1757) născută la Iași, Casandra avea să-i mai dăruiască încă cinci copii lui Dimitrie: Smaranda (1701-1720); Matei (1703-1771); Constantin (1705-1747); Șerban (1706-1780); Antioh (1708-1744).

Locuința lui Dimitrie Cantemir devine una din centrele vieții culturale, muzicale și științifice ale capitalei otomane, fiind vizitat de diplomați și reprezentanți ai elitei politice și intelectuale otomane. Devenise cunoscut prin melodiile cu tentă orientală pe care le compunea și le cânta la tamburină. În această perioadă, Dimitrie aduna cu sacrificii financiare o bogată colecție de stampe, manuscrise referitoare la obiceiurile turcești și copii după portretele sultanilor, executate de Leuni Celebi, pictorul oficial al Curții Otomane, pe care le vom găsi în edițiile germană și engleză a *Istoriei Imperiului Otoman*. (14)

Dimitrie Cantemir, domn al Moldovei

După pacea de la Karlowitz (1699) Imperiul Otoman pierde din teritorii în favoarea Austriei și Rusiei, fiind într-un declin economic și militar pe fondul unei corupții accentuate.

Dimitrie Cantemir acumulasă o experiență politică, trăind în mijlocul intrigilor de palat, era conștient de necesitatea susținerii înalților demnitari ai imperiului pentru a deveni domn în Moldova. Propunerea de a fi candidat la tronul Moldovei a făcut-o hanul tătarilor Devlet Ghirai, care aflase despre descendența tătărească a familiei cantemireștilor, susținută de Dimitrie. Astfel la 25 noiembrie 1710, în plin „*Bairam*”, este făcută numirea în cadrul unui Divan special convocat, prin îmbrăcarea în caftan și înmînarea firmanului. (15)

Dimitrie Cantemir a beneficiat și de încrederea avută în tatăl său Constantin, care a fost credincios pînă la moarte otomanilor. Numirea domnului s-a făcut la numai cinci zile de la declanșarea războiului între Turcia și Rusia. În drum spre Iași, Dimitrie, ajuns la Galați, se întâlnește cu Nicolae Mavrocordat, proaspăt mazilit, lucru ieșit din comun pentru acele vremuri și nu numai. Preocupările intelectuale trec pe al doilea plan în condițiile în care țara era jefuită de poloni, austrieci și tătari. Prin respectarea înțelegerii avute în anul 1705 cu C. Brîncoveanu, raporturile între cei doi domni erau destul de cordiale, dacă ținem cont de faptul că Brîncoveanu avea să-l împrumute pe Dimitrie Cantemir cu suma de 10.000 galbeni în data de 3 iunie 1711. (16)

După victoriile asupra suedezilor la Poltava, Rusia devenea, prin ambițiile expansioniste ale țarului Petru I, (17) o perspectivă tentantă pentru Dimitrie Cantemir, care propune un tratat în 17 puncte, pe care îl prezintă țarului în data de 2 aprilie 1711, și prin care își declară „supușenia” față de imperiul de la răsărit. Tratatul scris în limba latină și rusă a fost publicat integral pentru prima dată de către Maria Holban și L. Demeny, în anul 1970, originalul fiind la o bibliotecă publică din Sankt-Petersburg. Acest tratat era al treilea încheiat cu Rusia, primul fiind cel semnat de Ștefan cel Mare cu Ivan al III-lea la 1482, al doilea al lui Gheorghe Ștefan cu țarul Alexei Mihailovici, la 1656, cînd Moldova nu avea graniță comună cu Rusia. (18)

Temîndu-se de opoziție, D. Cantemir se adresează printr-o proclamație, mitropolitului, boierilor de curte și celor din provincie, oștenilor, căpitanilor și întregului popor, prin care motivează această „*trecere de partea rușilor*”, cauza fiind

nerespectarea tratatelor încheiate cu Poarta, semnate pentru prima dată de Bogdan, fiul lui Ștefan cel Mare. Sînt semnalate, printre altele, dărîmarea cetăților din Moldova din perioada lui Alexandru Lăpușneanu, pierderea Tighinei, Cetatii Albe, Ismailului, dar și turcirea forțată a unor boieri moldoveni, precum doamna Elisabeta Movilă și fiul ei Alexandru, și chiar „*silnicie pe care am cunoscut-o chiar asupra noastră*”. (19)

După un preambul de motivare, tratatul prevede la primul articol faptul că țarul Rusiei ia „*sub apărarea lui pe domn și întreg poporul țării*”. În continuare se prevede ca domnul Țării Moldovei să depună în taină (?) jurămint țarului, prin iscălire și aplicarea peceteii cu sigiliul domnesc în condiții de confidențialitate (?) pînă la intrarea trupelor rusești în Moldova. Țarul se angajează a nu avea dreptul să numească domn în Moldova, care va avea putere deplină în judecări și nimic nu se va face fără hrisov domnesc, după vechile obiceiuri moldovenești. Referitor la recuperarea teritoriilor pierdute, convenția prevede ca Moldova să intre în vechile hotare cuprinse între Nistru și munții Carpați cu Camenița, Bender și ținutul Bugeacului, cu Chilia și Cetatea Albă. În cazul în care Moldova va rămîne sub stăpînire otomană, tratatul prevedea ca Dimitrie Cantemir va avea adăpost în Rusia, unde va primi venituri care să-l despăgubească de pierderile de la Constantinopol. Tratatul semnat la Luțk este un model de prudență și abilitate diplomatică. (20)

Dimitrie Cantemir se obliga să ridice sub arme 10 000 de oameni și să pregătească alimente și furaje pentru armata rusă. Armata rusă, estimată la numai 30.000 de oameni, în frunte cu feldmareșalul Boris Șeremetiev, a trecut Nistrul pe la Soroca în luna mai 1711. Dimitrie Cantemir fiind acum sub protecția unităților rusești, convoacă un Divan boieresc la Iași ca să le aducă la cunoștință tratatul semnat cu muscalii, spre surprinderea lor. Conform unui obicei care va deveni tradițional, rușii, cînd ocupă o țară, fac o declarație de liniștire a populației (a se vedea și anul 1877) din care rezultă intenția de eliberare de sub jugul turcesc. Pentru că moldovenii nu aveau o armată bine încheagată, rușii au alocat o sumă importantă de bani pentru recrutarea moldovenilor voluntari. Dimitrie Cantemir face eforturi disperate să adune armata promisă prin amenințări precum că cei care nu se vor angaja în armată vor fi judecați, iar boierilor li se vor confisca moșiile. (21)

Întîlnirea dintre Dimitrie Cantemir și Petru I, care a avut loc la 24 iunie 1711 la Iași, în timpul careia primul sărută mîna împăratului, se va încheia și cu vizitarea unor biserici ortodoxe precum *Trei Ierarhi*, unde cei doi se închină la moaștele preacuvioasei Paraschiva și la mănăstirea Golia. Impresiile țarului referitoare la Dimitrie Cantemir sînt consemnate de acesta: „*Acest domn este un om foarte deștept și în stare să povățuiască... , o persoană foarte isteată, inteligentă și abilă*”. (22)

Moldovenii nu reușesc să adune mai mult de 7 000 de orășeni, meșteșugari, țărani și slugi evadate de pe proprietățile boierești. Scrisoarea adresată de C. Brîncoveanu țarului cu propunerea turcilor de a încheia o pace este respinsă de consiliul militar. Speranța rușilor de a mobiliza și 18 000 de sîrbi de sub coroana Habsburgică s-a dovedit un vis frumos.

Lipsa unui număr suficient de trupe, a munițiilor și mai ales subestimarea forțelor turcești, fapt care, din nefericire, se va repeta și în anul 1877, a dus la un

dezastru considerat penibil. Armata ruso-moldovenească cuprindea 38 246 de oameni, în timp ce oastea turcă îngloba 119 600 de militari fără a mai adăuga pe tătari. (23)

Pacea încheiată la Prut din 12 iulie 1711 prevede dreptul țarului să se întoarcă în țară cu toată armata și artileria, în schimb, va ceda turcilor cetatea Azov și nu se va mai amesteca în problemele Poloniei. Tratatul protejează și pe regele Suediei, Carol al XII-lea, care va putea trece prin „țările rusești”, venind de la Bender, unde se refugiase, ca să se întoarcă în țara sa. Acest tratat, sugerează istoricul P. P. Panaitescu, a fost influențat de mituirea vizirului de către ruși pentru obținerea unor asemenea condiții avantajoase, printre care libertatea țarului Petru I care era practic încercuit și fără scăpare. Dimitrie Cantemir a scăpat odată cu armata rusă printre trupele turcești, ascuns într-o caleașcă a împărătesei Ecaterina. (24)

Această înfrângere rușinoasă a dus la devastarea orașelor din Moldova, iar mii de oameni au fost luați în robie și vânduți la piețele de sclavi din Istanbul. Alte mii de locuitori ai Moldovei au fost nevoiți să caute adăpost în țările vecine, această situație va fi considerată una din cele mai dezastruoase evenimente din istoria Moldovei.

Ion Neculce explică acest dezastru militar, referindu-se, în mod special, la Dimitrie Cantemir, prin slaba pregătire a armatei moldovenești, care a fost improvizată în ultimul moment, fapt care pune sub semnul întrebării capacitatea de conducător militar a principelui moldovean. Acest fapt, coroborat cu numărul insuficient al armatei ruse, a făcut posibilă această rușinoasă înfrângere, cu evidentele ei repercusiuni sociale și materiale.

Dimitrie Cantemir, exilat în Rusia

Catastrofa militară a trupelor ruso-moldovenești pe Prut din iulie 1711 a avut efecte și asupra celor care au trecut de partea acestei alianțe, fiind nevoiți să părăsească locurile natale de frica represaliilor otomane. Dimitrie Cantemir, însoțit de un număr important de boieri și slujitori, s-au retras spre Iași și de aici în Rusia. În data de 1 august, în conformitate cu convenția semnată cu Petru I, domnitorul Dimitrie Cantemir semnează o petiție prin care solicită ca moldovenii refugiați în număr de 4 000, dintre care 400 erau boieri, urmau să primească pământuri în zona Harkovului. (25)

Mulți dintre ei nu doreau să rămână definitiv în Rusia, fiind copleșiți de grijile familiei și considerau acest refugiu temporar. Dar principala cauză o constituia dorința de a reveni în Moldova pentru a-și administra moșiile care erau mult mai importante față de ce li se oferise în Rusia. Încălcându-și obligațiile semnate, Petru I nu a permis plecarea în străinătate nu numai a lui Dimitrie Cantemir, ci și a copiilor acestuia, care se adresau prin scrisori, în repetate rânduri, cu rugămintea de a fi trimiși la studii în Europa.

Așezarea moldovenilor în Ucraina, în frunte cu domnitorul lor, forma un fel de stat în stat, cu drept de autonomie, depinzând numai de țarul Rusiei. D. Cantemir avea drept de judecată și de moarte asupra supușilor săi. O parte din boieri au fost

primiți în cadrul armatei ruse.

Un alt fapt care reflectă situația de „*sechestrat*” a lui Dimitrie Cantemir îl constituie evenimentele tragice din vara anului 1714, când s-a produs o dezbinare dintre diferite grupări de moldoveni aflați în Rusia. Domnitorul a judecat cazul și sentința sa a fost anulată de Petru I, lucru nepermis prin tratatul de colaborare semnat anterior.

Drumurile lungi și neprietenoase din Rusia au slăbit sănătatea Casandrei, soția principelui, care după pierderea a doi nou-născuți, Petru și Ion, înmormîntați la Harcov, se îmbolnăvește și datorită unui tratament neadecvat aplicat de un farmacist incompetent, decedează în floarea vârstei, la numai 30 de ani, în 1713. Prințul se reculege în atmosfera tipică balcanică „*Dimineața la ora cinci fumează o pipă de tutun cu o ceașcă de cafea, după obiceiul turcesc, vizitează biserica de casă unde se roagă la Dumnezeu, apoi se cufundă în lumea cercetării științifice pînă la prînz. După masă doarme puțin și continuă studiile științifice pînă la ora șapte seară*”. (26)

Întrebarea care se pune este „de ce Dimitrie Cantemir a trecut de partea rușilor cînd avea atîtea dovezi de susținere din partea înalților demnitari otomani și chiar a sultanului. Însuși Voltaire, în *Histoire de Charles XII*, îl condamnă pentru această trădare față de binefăcătorul său, sultanul. (27)

Istoricul P.P.Panaitescu interpretează art. 3 din convenție, în care se spune că „*Chiar dacă țarul ar fi făgăduit domnia Moldovei cuiva, declară prin prezenta că-și retrage făgăduiala*” sugerînd, o veche promisiune a țarului făcută lui Constantin Brîncoveanu, care dorea să stăpînească cele două principate. Alte informații susținute de Nicolae Iorga arată că Petru I ar fi făgăduit tronul Transilvaniei, Țării Românești și Moldovei, reunite, lui Francisc II Rakoczy, țarul proiectînd un stat unitar sub conducerea unui principe ungar transilvănean. Dacă aceste informații sînt adevărate, oferta lui Dimitrie Cantemir l-a determinat pe Petru I să renunțe la acest proiect. (28)

La curtea principelui erau o serie de învățați greci care îl ajutau în studiile sale și dădeau lecții copiilor acestuia. Printre aceștia era Anastasie Condoidi, care studiasse în Italia și era considerat un mare erudit. Încă din anul 1716, Dimitrie Cantemir alege un secretar în persoana unui rus educat, pe nume Ivan Ilinski, care va ține un jurnal zilnic al evenimentelor. (29)

Legăturile lui Cantemir cu lumea științifică apuseană a umaniștilor se concretizează prin alegerea lui ca membru al Academiei din Berlin. Este primul român ales membru al unei Academii străine și în diploma acordată se fac referiri la calitățile principelui: „*Pe vremea cînd domnea mai mult Marte decît literatura, acest lucru era mai mult o dorință decît o nădejde, dar acum vedem ca fapt împlinit acest lucru, de cînd preaseninul și înălțatul Dimitrie Cantemir, principe al Imperiului Rusesc, domn ereditar al Moldovei, printr-o pildă pe cît de demnă de laudă, pe atît de rară, și-a închinat numele ilustru cercetărilor științifice și prin adeziunea sa, societatea noastră a dobîndit o strălucire și o podoabă unică. Recunoaștem cu venerație bunăvoința principelui față de noi și față de studiile noastre*” (Berlin, 11 iulie 1714). (30)

Această nominalizare a fost un bun prilej pentru oamenii de știință din Leipzig

să publice în revista lor o scrisoare a lui Cantemir, adresată către un membru al Academiei din Berlin, în care își expune activitatea sa de scriitor, dar și intenția de a finaliza o istorie turcească, unde dorește să publice și expună portretele sultanilor.

În preajma plecării lui Petru I într-o călătorie în Franța și Olanda, Cantemir își exprimă dorința de a-l însoți, dar este refuzat din motive diplomatice.

În vîrstă de 45 de ani, Dimitrie Cantemir în 1718 acceptă solicitarea lui Petru I să vină în capitală, unde devine sfetnicul acestuia. Numirea lui Cantemir ca senator era echivalentă cu funcția unui ministru, comunicată de țar printr-un ucaz foarte concis: *"Domnilor senatori, după primirea prezentei, veți recunoaște pe domnul Moldovei, cneazul Dimitrie Cantemir, ca sfetnic intim și membru al senatului. Petru"*. (31)

Acest senat avea 10 membri care reprezentau departamentele și aveau și rolul de a emite legi. În anul 1721 membrii acestui senat l-au sfătuit pe Petru I să ia titlul de împărat și se pare că cel care a inițiat acest demers a fost chiar Cantemir. Titlul de imperator era practicat numai în apus, unde singurul la acea dată era numai împăratul romano-german din casa de Habsburg, Carol al VI-lea de la Viena. Titlul propus de Senat a fost de: *"Tatăl patriei, împărat al tuturor rușilor, Petru cel Mare"*. Aici îl identificăm pe istoricul Cantemir, care semnează al patrulea dintre senatori.

După un an, la 1722, senatul a fost nevoit să analizeze o problemă vitală pentru moștenitorii tronului. Senatul decide să schimbe datinile moștenirii tronului hotărînd ca însuși țarul, în timpul vieții, să decidă cine va fi moștenitorul tronului, oricare va fi acesta. Această decizie la care a participat și Cantemir a deschis era domniei femeilor pe tronul Rusiei. (32)

După aproape opt ani de văduvie, Cantemir se recăsătorește, nu înainte de a mărturisi țarului despre modul cum a hotărît aleasa inimii sale: *"Un filozof arab, întrebat de unde a învățat anatomia, a răspuns că de la orbi și fiind întrebat din nou cum a căpătat știință desăvîrșită a celor naturale de la cei ce n-au ochi, a spus că, imitînd pe orbi, niciodată n-a înaintat un picior, fără să cerceteze drumul cu bățul"*. Așa a decis, după multe cercetări, cine va fi aleasa inimii sale, Cneaghina Anastasia Trubețkoi, fiica generalului Ivan Iurevici Trubețkoi, care fusese prizonier în Suedia timp de 18 ani, oferind posibilitatea fiicelor sale să primească o educație aleasă. Anastasia, fiica cea mai mică, de numai 18 ani, va fi nevasta lui Cantemir. La 14 ianuarie 1720, în prezența țarului și a familiei imperiale, a avut loc nunta la care Dimitrie Cantemir, la solicitarea expresă a nașului (Petru I), a fost nevoit să-și radă barba și să îmbrace după moda apuseană, cu perucă pudrată și haine scurte. (33)

Fig. 4

Această căsătorie avea însemnătatea ei prin faptul că Dimitrie Cantemir intra în aristocrația rusă și, într-un fel, era o renunțare la reocuparea tronului din Moldova.

Anastasia era considerată una din cele mai frumoase doamne din Petersburg, era înaltă, blondă, tenul frumos, cu mâini delicate și avea pe pleoapa stîngă o mică pată neagră care aducea o strălucire frumuseții ochilor ei.

Multe speranțe politice avea să trăiască Dimitrie Cantemir, cînd Petru cel Mare s-a îndrăgostit de Maria, fiica mai mare a lui Cantemir. Țarina Ecaterina, a doua soție a lui Petru, era fără educație, o roabă din Livonia, cu care s-a căsătorit foarte tîrziu. Cu perspectiva de a avea un moștenitor de la Maria, Petru se pare că era hotărît să se despartă de Ecaterina și să se căsătorească cu cea care îi asigura o continuitate a neamului.

În timpul expediției de la Marea Caspică din anul 1722, Cantemir, împreună cu toată familia, printre care și Maria, l-au însoțit pe țar, dar, din nefericire, Maria a născut la Astrahan un copil mort. P.P.Panaitescu aduce argumente prin care se presupune că țarina, prin intermediul medicului grec Policala, al familiei Cantemir, a făcut tot posibilul ca fătul să se nască mort, drept pentru care a fost pedepsit de împărat. (34)

În această expediție în Caucaz, Dimitrie Cantemir era deosebit de util ca specialist în chestiunea Orientală musulmană, fiind permanent în apropierea țarului care l-a solicitat să redacteze o proclamație în limbile locale, în numele împăratului. În această perioadă Cantemir a făcut studii istorice și geografice ale acestei regiuni la solicitarea Împăratului. Acum apare tipografiată lucrarea „*Sistema religiei mahomedane*” în limba rusă, la Moscova în anul 1722.

Ca urmare a acestei expediții, prin tratatul semnat la Constantinopol în data de 12 iunie 1724, turcii stăpînesc întreaga Georgie cu Tbilisi, Erevan și Tibriz, iar Rusia cîștigă malul apusean și sudic al Caspice, cu Baku.

Cantemir, cu întreaga lui familie, se îndreaptă spre Moscova în plină iarnă a lui ianuarie 1723, fiind bolnav de diabet, nu va supraviețui acestui efort decît pînă pe data de 21 august 1723, cînd decedează la vîrsta de 50 de ani. La Moscova, lîngă mănăstirea greacă *Sf. Neculai*, Dimitrie Cantemir a zidit o biserică cu hramul *Sf. Împărați Constantin și Elena*, unde a fost înmormîntat alături de soția lui Casandra și fiica Smaragda. Mai tîrziu, vor fi înmormîntați, tot în această biserică, Maria și Antioh vodă, fratele lui Dimitrie. (35)

Aducerea osemintelor lui D. Cantemir la Iași

Cripta familiei Cantemir a rămas neatinsă pînă în primăvara anului 1935, cînd s-a proiectat construcția unei stații de metrou în zona ocupată de această mănăstire. Muzeograful de la Moscova au reușit să salveze lespezile și osemintele lui Dimitrie Cantemir, ale nevestei sale Casandra și ale fiului său Antioh din necropola Cantemireștilor, pe care le-au depus la muzeu. Istoricii Sorin Iftimi, care a studiat acest caz, a oferit mai multe detalii privind condițiile în care au fost aduse aceste oseminte la Iași.

Prin intermediul unui român care trăia la Moscova, Ion Dicescu, ministerele

de externe ale celor două state au convenit ca rămășițele pămîntești ale lui Dimitrie Cantemir și ale soției sale Casandra să fie transmise părții române pentru a fi reînhumate la Iași. (36)

Din presa timpului, istoricul Ștefan S. Gorovei a publicat în *Magazinul Istoric* detalii privind ceremoniile care au avut loc cu această ocazie.

Osemintele domnitorului Dimitrie Cantemir au fost așezate într-o raclă sigilată împreună cu pămîntul găsit în jurul lor. Odată cu osemintele a fost adusă și piatra cu inscripția de deasupra mormîntului. Atît osemintele cît și o parte din arhiva provenită din tezaurul de la Moscova, la care s-au adăugat și anumite piese rare din colecțiile noastre arheologice, împachetate în 1445 de lăzi, au fost transportate de la Odessa la Constanța cu nava de pasageri *Principesa Maria*. (37)

În vederea festivității de primire a acestor oseminte domnești, au sosit la Constanța, în data de 16 iunie 1935, oficialitățile guvernamentale de la București în frunte cu: dr. Angelescu, ministrul instrucțiunilor, Al. Lapedatu, ministrul cultelor, Vasile Sassu, ministrul domeniilor, Nicolae Iorga, președintele Comisiei Monumentelor Istorice, și Nicolae Titulescu, ministrul de externe, Ion Nistor, ministrul muncii. Trenul cu osemintele domnești a sosit la Iași în data de 17 iunie 1935, fiind însoțite de gen. Ilașievici, mareșalul Palatului, și miniștrii.

De la București au sosit la Iași, pentru acest eveniment și G. Tătărescu, președintele Consiliului de Miniștri și Ion Inculeț, ministrul de interne. Pe peronul gării, oficialitățile au fost întîmpinate de mitropolitul Gurie al Basarabiei, Visarion Puiu, episcopul de Bălți, Cosma Petrovici, episcopul de Galați, Ilarion, vicarul episcopal de Roman. Racla a fost coborîtă de patru generali, fiind depusă pe un catafalc cu sfeșnice aprinse și steaguri tricolore. Slujba de pomenire a fost însoțită de un cor de 200 de preoți care au cîntat *Veșnica pomenire*. (38)

După slujbă, racla a fost ridicată de miniștrii, în frunte cu primul ministru și depusă pe un afet de tun. Din partea regelui Carol al II-lea a fost depusă o frumoasă jerbă, alăturată celei depuse de ambasadorul Rusiei la București. La această procesiune au participat și peste 1000 de țărani veniți din tot județul. Racla a fost transportată la Mitropolie, unde mitropolitul Nicodem a oficiat slujba *Prohodului*, după care a fost transportată și depusă la biserica *Trei Ierarhi* de către profesorii Universității din Iași.

Procesul-verbal de primire semnat de Nicolae Iorga, în data de 16 august 1935, prevede faptul că în raclă s-au găsit o parte din oseminte (oasele brațelor și picioarelor), fără craniu, înfășurate în resturile unui veșmînt de mătase, croit oriental. Cele două pietre de mormînt, atribuite lui Dimitrie Cantemir și soției sale, sînt expuse în prezent, pe holurile Palatului Culturii din Iași. (39)

În 1993, arheologul ieșean Alexandru Andronic a avansat ipoteza că cele două pietre nu au aparținut principelui moldav. Argumentul principal ar fi faptul că blazonul sculptat pe piatra de mormînt este diferit de blazonul pe care familia Cantemir l-a utilizat în Rusia.

Și istoricul ieșean Sorin Iftimi, analizînd recent heraldica reprezentată pe piatra de mormînt adusă din Rusia, pe care o compară cu blazonul Cantemireștilor,

trage, pe bună dreptate, următoarea concluzie: „piesa aflată la muzeul ieșean nu a aparținut mormîntului lui Dimitrie Cantemir”. (40)

Colaborarea cu Academia de Științe din Berlin

Alegerea lui Dimitrie Cantemir ca membru al Academiei din Berlin poate fi considerată ca un puternic imbold de a scrie mai multe lucrări, printre care *Descrierea Moldovei, Istoria Imperiului Otoman, Hronicul vechimii romano-moldovlahilor*.

Cu toate că o parte din corespondența lui D. Cantemir referitoare la intențiile științifice, care anticipau alegerea sa ca membru al Academiei din Berlin, a fost publicată de Emil Pop (1969) și analizată de Maria Holban (1973), rezultatele nu sînt încă total elucidate și meritul de a aborda recent acest subiect revine acad. Andrei Eșanu.

Gottfried Wilhelm Leibniz, fondatorul și primul președinte al Academiei de Științe din Berlin, se interesa de activitatea literară și științifică din Rusia, lucru care nu trebuie să ne surprindă, pentru că savantul a îndeplinit funcția de consultant al țarului pentru probleme de știință. Mai mult, acesta îl sfătuiește pe țar să înființeze la Petersburg o academie de științe.

Este cunoscut faptul că savantul și diplomatul german, baronul Heinrich Huysen, care se afla în slujba lui Petru I (1702), era membru al Academiei din Berlin din anul 1710 și făcea legătura între savanții din Rusia și această prestigioasă instituție academică germană.

La recomandarea acestuia, Dimitrie Cantemir avea să fie ales primul membru din Rusia al Academiei din Berlin, la 14 iulie 1714, și demn de subliniat este faptul că numai după 10 ani vor mai fi aleși în acest for științific alți savanți care activau la curtea imperială din Rusia. (1724 - T. Konset, 1726 - M. S. van der Beck și 1730- Gottfried Siegfried Bayer). (41)

În ședința academică din 31 mai 1714, este analizată scrisoarea lui H. Huysen, care se oferă să furnizeze știri orientale pe care le posedă. Această ofertă este acceptată și se precizează necesitatea de a se descrie granițele reale ale principatelor Valahia și Moldova. În data de 11 iulie 1714, pe lângă scrisoarea lui H. Huysen, este prezentată și o scrisoare a lui D. Cantemir adresată acestuia sub formă de „*memoriu de lucru și preocupări științifice*”, scrisoare descoperită de Ovidiu Densușianu în anul 1894. Prințul prezenta cu acest prilej lucrările: *Divanul*, publicat la Iași și cele în curs de redactare „*Despre originea poporului nostru, adică despre coloniile așezate în Dacia de împăratul Traian, scrisă în limba țării, care urmează să fie tradusă în latinește*”.

P. P. Panaitescu presupune că această lucrare aparține lui Miron Costin, *De neamul moldovenilor*, pe care Cantemir ar fi dorit să o traducă în latină, proiect abandonat în favoarea unei lucrări pe care o va denumi **Hronicul**.

Academia din Berlin se mărginește doar la recomandarea unui subiect, lăsînd autorului libertatea de tratare, cunoscînd faptul că principele avea o pregătire geografică temeinică. (42)

Între timp se confirmă, la 1 august 1714, faptul că Dimitrie Cantemir este

ales membru titular al Academiei din Berlin. După această dată se întrerupe corespondența cu Academia, informație care stă sub semnul incertitudinii dat fiind posibilitatea ca cercetările să nu fi descoperit alte surse. Cert este faptul că Dimitrie Cantemir nu a primit Diploma de membru titular al Academiei berlineze, după cum semnaleză Sever Zotta în anul 1931. (43)

Dar un îndemn de a scrie despre neamul și vechimea moldovenilor o vom găsi mărturisită de autor în *Hronicul*.

În vara anului 1716, *Descrierea Moldovei* era terminată și putea fi expediată la Berlin, însă din diferite motive, încă neelucidate, D. Cantemir nu a expediat manuscrisul cu toate insistențele celor din Academia berlineză. Problemele survenite în cadrul Academiei după decesul președintelui Leibniz, este posibil să-l fi determinat pe Cantemir să nu mai manifeste încredere în această instituție sau este posibil să fi dorit publicarea ei înainte, după care să o expedieze. O altă motivație poate fi faptul că lucrând în paralel la *Descrierea Moldovei* și la *Hronicul*, să fi dorit să revină cu anumite corecturi, pentru că ajunsese la concluzii diferite și numai după aceea să o trimită la Berlin. În concepția lui D. Cantemir, cele două lucrări constituiau un subiect indivizibil.

După decesul lui D. Cantemir, Academia spera să primească lucrările, prin expedierea mai multor scrisori în acest sens, adresate fiului Antioh Cantemir. Aceste insistențe fac posibilă expedierea la Berlin în data de 4 mai 1725, a unei hărți intitulate *Mica hartă a Daciei și Moesiei*. (44)

Cît privește manuscrisul *Hronicul*, acesta nu este expediat pe motivul că trebuie completat volumul II și apoi tradus după textul român, în latină. Versiunea textului în limba latină al volumului I s-a pierdut odată cu alte lucrări ale lui D. Cantemir, în timpul naufragiului din Marea Caspică. (45)

Importanța acestor lucrări pentru Academie îi determină pe aceștia să-l coopteze printre membrii ei pe medicul familiei Cantemir (1726), M. S. van der Beck, care anterior a fost și la curtea lui Nicolaie Mavrocordat, fiind un cunoscător la țărilor române.

În această calitate de medic al familiei Cantemir, are acces, cu acordul prințului Antioh, la unele lucrări ale lui Dimitrie Cantemir. Dorind să satisfacă solicitările insistente ale Academiei din Berlin, M. Schendo van der Beck, se angajează să copieze și să expedieze în Germania, cu ajutorul baronului Huysen, o parte din lucrările lui Cantemir. Din corespondența timpului rezultă că medicul copiază în taină manuscrisul *Dacia vetus et nova* pe care îl expediază la Berlin. (46)

Antioh Cantemir, în anul 1732, este numit ambasadorul Rusiei la Londra și pleacă cu manuscrisele: *Istoria Imperiului Otoman* și *Descrierea Moldovei*, lăsînd în Rusia numai *Hronicul* scris în românește, care nu era accesibil în occident. Pe bună dreptate, cercetătoarea Maria Holban își pune întrebarea de ce Antioh a reținut manuscrisul *Descrierii Moldovei*? De ce atunci cînd a dat la gravat harta Moldovei în Olanda, nu a dat și textul *Descrierii Moldovei*? Unul din motive ar fi decăderea Academiei din Berlin în perioada 1723-1726. (47)

Problema hărții utilizate în *Descrierea Moldovei*

Multă vreme s-a crezut că harta lui Büsching, anexată la ediția germană a *Descrierii Moldovei* din anul 1771, este cea originală. Primul care ridică un semn de întrebare referitor la autenticitatea acestei hărți este V.A.Urechia care descoperă un text din memoriul geografului francez J. B. d'Anville: „*Mi s-a îngăduit de către prințul Antioh Cantemir, ambasador al Rusiei pe lângă rege, să copiez în întregime harta Moldovei, lucrată de D. Cantemir...*”. (48)

Descoperirea hărții originale făcută de geograful G. Vîlsan la Biblioteca Națională din Paris l-a făcut pe acesta să constate faptul că harta lui Büsching era o simplă copie redusă și deformată a originalului. El a constatat că anumite indicații din *Descrierea Moldovei*, care făceau trimitere la hartă, nu corespundeau cu textul. Mai mult, la unele pasaje unde contradicția era prea evidentă, pasajul respectiv din textul german lipsea. Cu alte cuvinte, Büsching adaptase textul la harta lui, care era o copie nereușită a originalului.

Ca geograf, G. Vîlsan a presupus că era imposibilă desenarea unei hărți fără a consulta direct terenul și, cum Cantemir era plecat în Rusia, nu a rămas decât ipoteza de a consulta alte hărți mai vechi. P. P. Panaitescu are un alt punct de vedere, considerînd că anumite informații D. Cantemir le obținea pe cale orală de la moldovenii care l-au însoțit în Rusia. În sprijinul acestei ipoteze stă și faptul că există o legătură vizibilă între hartă și textul *Descrierii Moldovei*. Timpul scurt cît a domnit în Moldova, dar și preocupările de administrație și în final, pregătirea campaniei militare, îl conduc pe geograful G. Vîlsan la ipoteza logică că această hartă a fost doar pregătită în Moldova și definitivată în Rusia, odată cu finalizarea textului. Harta ar fi fost doar ilustrarea textului.

Un argument interesant ar fi cel legat de limbajul heraldic pe care îl ridică harta descoperită de G. Vîlsan. În partea stîngă de jos a hărții este amplasat titlul hărții încadrat într-o ramă, peste care sînt amplasați doi îngeri care susțin o coroană cu o cruce, sub care se află un ecuson oval gol: *Principatus Moldaviae nova H accurata Descriptio Delineante Principe Demetrio Cantemirio*. În limbaj heraldic, faptul că în ecuson lipsesc elementele heraldice ale familiei Cantemir, ne conduce la următoarea concluzie: principele nu mai era domnitor, și-a pierdut tronul. Concluzia la care ajunge cartograful Vintilă Mihăilescu este că această hartă originală a fost desenată de D.Cantemir în Rusia, cînd era refugiat. (49)

În concluzie, autorul nu precizează data la care a fost desenată harta, dar unii istorici presupun că ea trebuia să fi fost finalizată atunci cînd textul latin era terminat și începea cel în limba română, alții susțin elaborarea hărții concomitent cu scrierea textului în limba latină, fără de care nu putea face descrierea geografică a Moldovei. (50)

Autorul *Hronicului*, care avea să fie finalizat în 1717, pomenește de *Harta Moldovei* ca o lucrare finisată și la care s-a muncit foarte mult, fiind terminată cu doi ani înainte. La această concluzie ajunge istoricul Andrei Eșanu: „*În anul 1715 a fost încheiată întocmirea Hărții Moldovei*”. (51)

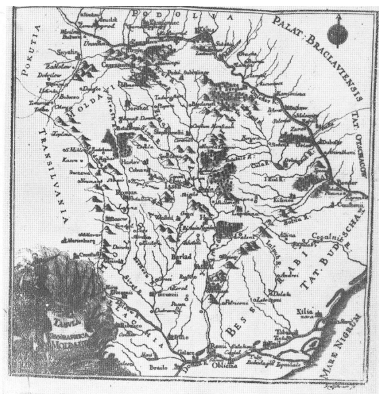
Ce hărți puteau constitui un model pentru D. Cantemir la desenarea Hărții Moldovei? Sînt semnalate mai multe surse precum: Marcator (1650); Sanson d'Abeville (Paris, 1665); Giacomo da Rissi (1687); Iohan Batista Homan, a cărui hartă cuprinde Transilvania, Valahia, Moldova, Bulgaria, Serbia și Basarabia. În toate aceste hărți întinderea longitudinală a Moldovei era deformată de două ori față de realitate, față de deformarea mult mai mică făcută de D. Cantemir, care a corectat, dar nu complet, această greșeală. Dimensiunile desenate de Cantemir aveau la bază o unitate de măsură ușor de explicat pentru acea perioadă, orele de mers, informații pe care le solicita boierilor moldoveni pe care îi avea la dispoziție în timpul refugiului din Rusia.

Pînă la apariția altor hărți mai precise au trecut o sută de ani, în care harta lui D. Cantemir a adus informații esențiale, cum ar fi rețeaua hidrografică, numărul mare de localități, peste 800, împărțirea țării pe ținuturi (districte). (52)

Din nefericire manuscrisul original al *Hărții Moldovei*, evaluat de G. Vîlsan la dimensiunea de 850/651 mm., nu a fost găsit încă, așa că va trebui să-i judecăm valoarea după copia olandeză din 1737, cu multe erori de transcriere, sau după copia executată de J. B. d'Anville. Această ultimă copie a fost găsită de P. P. Panaitescu tot la Biblioteca Națională din Paris, pe care a publicat-o în anul 1928, fiind considerată de cartografi, cea mai clară și mai fidelă. (53)

Harta Moldovei desenată de D. Cantemir, considerată ca un document foarte important, care aduce noi informații cartografice pentru epoca respectivă, apare în ediția jubiliară (1973) a Academiei Române, ca o anexă la volumul dedicat *Descrierii Moldovei*, sub forma copiată de J. B. d'Anville, care nu are heraldică și nici împărțirea pe districte.

Harta Moldovei, în varianta găsită de G. Vîlsan, am găsit-o publicată numai de către acad. Gh. Adamescu, ca anexă la *Descrierea Moldovei*, Ed. Cartea Românească, din 1942, care conține evident delimitate districtele și heraldica.

Harta Moldovei înlocuită de Dimitrie Cantemir – pentru lucrarea „Descrierea Moldovei”. (Varianta publicată de G. Pascu)

Fig. 5

Structura Descrierii Moldovei

Aceasta cuprinde trei părți:

- descrierea geografică a Moldovei care dezvoltă istoria ținutului, frontierele, apele, munții, cereale cultivate și păduri
- organizarea statală, în care se prezintă modul de alegere a domnului, datini și obiceiuri, ranguri boierești, armată, legi și judecată
- partea consacrată religiei moldovenilor, limba vorbită și scrisă, o pledoarie pentru latinitate.

Cu siguranță, D. Cantemir a avut ca model cronicile scrise de Nicolae și Miron

Costin, Ureche în Moldova și a stolnicului Cantacuzino, unchiul soției sale, care desenase o hartă a Țării Românești.

Izvoarele lui Cantemir erau numeroase și variate datorită erudiției sale. În Rusia avea la îndemână bibliotecile imperiale din care consulta cărți precum *Sinopsisul istoriilor rusești de la Kiev* (1674). Sursele citate de D. Cantemir sînt mulți scriitori din antichitate, cei bizantini și occidentali, dar nu toți demni de încredere.

Istoricul P. P. Panaitescu, referindu-se la valoarea *Descrierii Moldovei*, care oglindește cu exactitate epoca autorului, consideră că D. Cantemir „nu cunoștea organizația veche a Moldovei, din veacurile precedente și afirmațiile acestuia despre acele vremuri sînt în general aproape toate greșite. Totuși *Descrierea Moldovei* rămîne un moment în istoria culturii noastre, o carte de vaste concepții științifice, o operă geografică pentru vremea ei, dar nu un izvor istoric pentru istoria Moldovei în secolele dinainte de D. Cantemir”. (54)

Soarta manuscriselor și edițiilor publicate ale *Descrierii Moldovei*

Dintre românii care s-au aplecat asupra acestui subiect voi nominaliza pe cei dintîi: mitropolitul Veniamin Costache, Vasile Vîrnav, C. Negruzzi, T. Boldour-Lățescu, Al. Papiu Ilarian, Iosif Hodoș, Grigore Tocilescu, Ion Minea, George Pascu, Gheorghe Adamescu, I. D. Lăudat, Nicolae Iorga, Al. Piru, D. M. Pippide, Ion Rotaru, Andrei și Valentina Eșanu, Victor Cirimpei Haralambie Corbu, Dumitru Grama, etc.

Cel care a evocat primul împrejurările întocmirii și publicării **Descrierii Moldovei** în România și în străinătate pînă la 1872 a fost Al. Papiu Ilarian. Societatea Academică Română îl desemnează pe acesta să îngrijească și să publice pe socoteala ei, Operele Principelui Demetriu Cantemiru. Primul Tom cuprinde *Descriptio Moldaviae* cu harta Moldovei și apare la Typographia Curții în anul 1872. Tomul II apare după trei ani, dar cuprinde și versiunea românească începută de A. Papiu Ilarian și finalizată de Iosif Hodoș, sub titlul: *Descrierea Moldovei, tradusă din textul original latinescu, aflatu în Museulu Asiaticu alu Academiei Imper. Scientifice de la St. Petropole*, conține 171 de pagini, o hartă și facsimil. (55)

În „Prefațiunea” ediției bilingve, Al. Papiu Ilarian combate cu argumente serioase presupunerea făcută în ediția germană, apărută în anul 1771, precum că *Descrierea Moldovei* ar fi fost scrisă în perioada 1712-1713. El propune anul 1716 ca finalizare a lucrării, dată susținută și de Nicolae Iorga, care extinde data de 1718 și asupra *Hronicului*. (56)

Și Ion Minea susține această dată de finalizare a *Descrierii Moldovei*, 1716, venind cu următorul citat din Cantemir datat la 11 dec 1718: „Cu doi ani mai înainte, toată hotărîrea țării Moldovei, cu tabla geografică, cu cîtă osîrdie și trudă s-au putut, deplin precum ni se pare, s-au șiruit”. (57)

Descrierea Moldovei nu a fost publicată în timpul vieții autorului, poate și din simplul motiv că autorul nu o considera terminată. D. Cantemir intenționa să o revadă pentru că constatase multe lacune pe care intenționa să le completeze mai tîrziu, precum semnalează la pagina 92, o schemă grafică a unui alai la Constantinopol,

care lipsește.

N. Iorga, care consacră 150 de pagini lucrărilor lui D. Cantemir în *Istoria literaturii românești*, scoate în evidență lipsurile, greșelile și abordările diferite ale evenimentelor istorice, în cele două lucrări *Descrierea Moldovei* și *Hronicul*.

Hronicul trebuia continuat, fiind o operă neterminată, iar *Descrierea* cerea o prefacere totală în spirit, pentru că așa cum afirma N. Iorga „era greșită în esența ei” și nu o putea publica după ce scrisese *Hronicul*, dându-și seama de diferențe și erori. Totuși *Descrierea Moldovei* a fost publicată în multe ediții sub o formă pe care n-a dorit-o autorul. (58)

După moartea autorului (1723), manuscrisul a rămas în posesia fiului mai mic, Antioh, care fiind numit ambasador al Rusiei la Londra, a luat cu el manuscrisul cu intenția de a-l publica în Occident. O editare în Olanda, pomenită în biografia lui D. Cantemir, publicată în 1783 la Moscova de Bayer, este contrazisă de ultimele studii.

Antioh Cantemir, din motive evident financiare, nu reușește să finalizeze bunele intenții de a edita lucrările tatălui său. Sînt mărturii prin care se poate constata că împărăteasa Rusiei nu asigură finanțarea propriei sale Ambasade de la Paris, unde fusese mutat Antioh. La moartea acestuia, se constată o datorie a statului rus pentru o perioadă de trei ani la achitarea salariilor și a chiriei sediului ambasadei, cu toate demersurile făcute în mod repetat de către Antioh.

În 1744, după moartea la Paris a lui Antioh Cantemir, devenit ambasador în Franța după ce fusese ambasador la Londra, manuscrisul latin al *Descrierii* avea să fie vîndut la o licitație contelui Thomson, ginerele marelui medic Boerhaave. Murind Thomson, soția lui a dat manuscrisul unui văr, Abraham Raas Boerhaave, profesor la Petersburg. Acesta l-a dăruit altui medic-imperial, von Kruse, ca în final să ajungă la consilierul imperial G. F. Müller din Petersburg. Apreciind valoarea acestui manuscris, doctorul o încredințează unui specialist geograf, Anton Friedrich Büsching, care o traduce în limba germană cu ajutorul lui Johann Ludwig Redslob din Berlin.

Celelalte manuscrise rămase la Șerban, fiul lui Dimitrie Cantemir, au fost cumpărate la licitație de Nicolae Bantiș Kamenscki, strănepot din partea mamei lui D. Cantemir care, ulterior, au fost donate în 1783 arhivelor Ministerului de externe din Moscova. (59)

Descrierea Moldovei în traducere germană apare publicată în revista de specialitate *Magazin für die neue Historie und Geographie, III-IV, 1769-1770*, după care într-un volum separat (*Frankfurt & Leipzig*,) la 1771. (Exemplar care se găsește în Biblioteca Academiei Române) (60)

În anul 1806 această ultimă ediție în limba germană ajunge în mîna mitropolitului Veniamin Costache, care solicită banului Vasile Vîrnăv să o traducă, după mărturiile lui M. Kogălniceanu. Neputîndu-se tipări imediat după efectuarea traducerii, lucrarea ajunge în posesia mitropolitului muntean Grigore, care o înapoiază colegului său din Moldova. Mitropolitul Veniamin Costache, de data asta, sub domnia lui Ioan Sandu Sturdza, poruncește să fie tipărită la mănăstirea Neamț, unde stareț era călugărul Domețianu. *Descrierea Moldovei* apare astfel pentru prima dată în limba română, în data de 19 august 1825, cu o precuvîntare scrisă de ieromonahul

Gherontie, volum care este păstrat la Biblioteca Academiei. (61)

A doua ediție va apărea la Iași în anul 1851, tot după traducerea lui Vasile Virlav, sub îngrijirea lui Costache Negruzzi, la *Tipografia francezo-română*. Are o *Precuvîntare* nesemnată și o prefață de F. G. Müller.

Ediția a treia apare tot la Iași, în data de 28 noiembrie 1865, la Imprimeria A. Berman, fiind îngrijită de antiunionistul Teodor Boldur-Lătescu, redactorul ziarului *Moldova* din Iași

În anul 1869, Episcopul Melchisedec Ștefănescu comunică Societății Academice Române faptul că în biblioteca Academiei de teologie din Moscova se află manuscrisul latinesc al *Descrierii Moldovei*. Societatea Academică Română solicită ministrului de externe să intervină la guvernul rus pentru a se împrumuta manuscrisele lui Dimitrie Cantemir. (62)

Guvernul rus este binevoitor și în 1870 Consulul general din București comunică Ministerului de externe faptul că a primit două manuscrise **latine** ale lui D. Cantemir, amîndouă conțineau *Descrierea Moldovei*.

Grigore Tocilescu, care s-a putut convinge la fața locului, clarifică faptul că aceste manuscrise se aflau, de fapt, în colecțiile Muzeului Asiatic al Academiei de Științe din Petersburg. (63)

Cel ce va fi delegat să le ridice de la Consulatul rus și să le publice, din însărcinarea Societății Academice Române, va fi Al. Papiu Ilarian care constată faptul că primul manuscris conține 293 pagini, și este localizat la Petropoli, datat 1727, considerat complet, dar cu erori și omisiuni. Cel de al doilea manuscris, care inițial avea scris *Descriptio Moldavie*, este șters și apare *Historia*, are numai 184 pagini, avînd mai multe capitole lipsă. Ambele manuscrise sînt scrise în limba latină.

După spusele lui Papiu Ilarian, din cele două manuscrise, cel de al doilea este manuscrisul original avînd pe margini însemnări făcute de mîna autorului (*autographum auctoris*), primul fiind doar o copie.

Acum este momentul să se clarifice răspunsul la întrebarea - în ce limbă a redactat D. Cantemir inițial lucrarea *Descrierea Moldovei*. Este cunoscut faptul că Müller, în prefața celei de-a doua ediții în limba germană afirma că versiunea originală era în limba română și faptul că versiunea latină a fost făcută de secretarul lui D. Cantemir, Ilinski. În combaterea acestei teze pot fi invocate chiar cuvintele lui D. Cantemir din *Hronic*, unde se referă la cele două lucrări „*Însă acestea toate fiind de noi în limba latinească scrise și alcătuite*” (64)

În continuare, Societatea Academică Română îl însărcinează pe Al. Papiu Ilarian să publice textul latin al *Descrierii Moldovei*. Acesta, ajutat și de Massim, și-a pregătit o copie proprie pe baza căreia au publicat pentru prima dată această lucrare în limba latină în anul 1872, ca un prim tom al Operelor complete editate de Societatea Academica. Papiu Ilarian scrie o prefață la această ediție în care arată tot istoricul acestei lucrări. Pentru ca această lucrare importantă să poată fi citită de un public cît mai larg, era necesar să fie tradusă în limba română. Acest lucru l-a început Papiu Ilarian dar din cauza îmbolnăvirii sale nu a putut traduce decît primele capitole, restul a fost continuat de un alt membru al Academiei Române, Iosif Hodoș, lucrare

care va apărea în anul 1875, fiind prima traducere românească după originalul din limba latină.

O nouă ediție a acestei traduceri aparține lui Miron Nicolescu care o publică în anul 1909 în *Biblioteca Socec* cu o notă introductivă, biografică și bibliografică. În același an apare și în *Biblioteca pentru toți*. La Cernăuți, sub îngrijirea lui Pardini, apare o altă ediție românească în anul 1915.

Societatea Academică Română la data de 4 octombrie 1877, are o inițiativă privind cercetarea și localizarea lucrărilor lui Dimitrie Cantemir în Rusia. Pentru acest scop îl nominalizează pe Grigore Tocilescu (1850-1909), strănepot al lui Nicolae Bălcescu, cunosător al mai multor limbi străine (slavonă, rusă, latină, polonă, greacă, franceză, italiană) să cerceteze și să copieze din arhivele rusești toate documentele cantemirești, dar și altele legate de istoria românilor. Timp de patru luni Grigore Tocilescu lucrează cu zece copiiști și depune o muncă impresionantă. Rezultatul acestor cercetări le sintetizează într-o lucrare cunoscută sub denumirea *Raport asupra misiunii în Rusia* pe care o adresează Academiei și care este tipărită în anul 1878. (65)

La 200 de ani de la moartea lui D. Cantemir, George Pascu redactează a doua traducere din latină a lucrării pe care o publică la București în 1923.

A treia traducere din latină, independentă de celelalte o realizează acad. Gh. Adamescu și o publică în *Cartea românească* în anul 1942.

Au urmat și alte ediții ale lui Petre Pandrea, cu o prefață de C. I. Gulian (1956), Constantin Măciucă (1961-1965-1967).

La cei 300 de ani de la nașterea lui D. Cantemir, Academia Română a luat inițiativa să editeze o lucrare bilingvă cu un comentariu istoric și un studiu cartografic care apare în anul 1973. Tot cu acel prilej Biblioteca Națională publică o bibliografie selectivă, un izvor de informații deosebit de util, în care apare și harta în varianta publicată de G. Pascu. (66)

Surprinzător este faptul că arhiva cu manuscrise și raportul lui Grigore Tocilescu, care conține peste o mie de pagini referitoare la Dimitrie Cantemir, nu au fost studiate și cercetate pînă la redescoperirea lor de către Ecaterina Țarălungă. Pentru a aprofunda acest subiect, cercetătoarea a întreprins o călătorie de studiu în anul 1988 la toate arhivele rusești semnalate de Grigore Tocilescu pentru a identifica manuscrisele și a le studia la fața locului. Ca urmare a acestei cercetări, E. Țarălungă elaborează o lucrare de sinteză pe care o intitulează *Dimitrie Cantemir. Contribuții*

Coperta ultimei ediții a lucrării „Descrierea Moldovei”, București, 1973

Fig.7. Descrierea Moldovei.
Editia 1973

documentare la un portret, care apare în anul 1989 la Editura Minerva.

Recent (2009), la Editura Istros a apărut un studiu intitulat *Valori universale ale operei lui Dimitrie Cantemir*, lucrare concepută cu metode noi de investigare științifică, scrisă de Mihaela-Elena Ciocoîței. Prin aplicarea unor scheme de cercetare modernă, printre care și analiză SWOT, autoarea ajunge la concluzia că sîntem încă foarte departe de a se finaliza analiza textului cantemirian care rămîne o datorie de onoare a celor implicați în acest domeniu.

Descrierea Moldovei a fost tradusă în rusește în anul 1779 și în grecește în anul 1819. (67). Dificultățile întîmpinate de traducători și editori sînt scoase în evidență de către Acad. Gh. Adamescu: „*Cartea lui Cantemir este scrisă cu destulă claritate, dar întîlnim fraze ce nu pot fi deslușite bine din cauza unui cuvînt cu un sens necunoscut. Cantemir folosea cuvinte turcești, grecești, pe care rareori le dă explicația latinească*”. (68). Neavînd corespondențe în limba latină, Dimitrie Cantemir era obligat să latinizeze foarte multe denumiri de instituții, funcții civile, militare, eclesiastice, de ceremonii, de obiecte din vremea lui sau chiar termeni comuni din elină sau neogreacă sînt latinizați.

Antioh Cantemir, ajuns ambasadorul Rusiei la Londra, pentru a îmbunătăți relațiile între cele două imperii, aduce cu el și *Istoria Imperiului Otoman* pe care începe să o traducă în limba italiană, dar fără să finalizeze traducerea. Regina Angliei, aflînd de prețiosul manuscris, îl însărcină pe Tindal să-l traducă în limba engleză, astfel apare la Londra în anul 1734 prima ediție în limba engleză, care face senzații, fiind necesară o altă ediție în anul 1756. (69)

Merită a fi semnalată și o copie a *Hronicului*, care a fost adusă de un comerciant din Viena și care ajunge în Biblioteca din Blaj în anul 1730, unde Samuel Clain o studia. Acest manuscris nu se mai găsește la Blaj, unde, înainte de a dispărea, s-a făcut o copie de către un dascăl venit din satul Arcești, jud. Romanați, care iscălește copia la 31 martie 1757. (70)

Un cărturar grec, Mihail Schendo, spunea despre principele Dimitrie Cantemir: „*L-au iubit muzele, l-au prețuit oamenii învățați, l-au cinstit împărații*”.

Noi, românii, avem datoria sa-l citim pe Dimitrie Cantemir și sa-i ridicăm un monument în fața căruia să ne înclinăm.

Note:

1. **Obârșia Cantemireștilor** In: *Dinastia Cantemireștilor Secolele XVII-XVIII*. Coord. și red. șt. Andrei Eșanu, Ștefan S. Gorovei. Chișinău : Ed. Știința, Academia de Științe a Moldovei, 2008, p. 23.
2. **Constantin Cantemir, (1627-1693). O viață neobișnuită-de la Silișteni la scaunul Moldovei.** In: *Dinastia Cantemireștilor Secolele XVII-XVIII*. Coord. și red. șt. Andrei Eșanu. Constantin Rezachevici. Chișinău : Ed. Știința, 2008, p. 61.
3. Ibidem, p. 70
4. Ibidem, p. 83.
5. Ibidem, p. 86
6. **Antioh Cantemir.** In: *Dinastia Cantemireștilor, Secolele XVII-XVIII*. Coord. și red. șt.

- Andrei Eșanu, Demir Dragnev. Chișinău : Ed. Știința, 2008, p. 105
7. Ibidem, p. 107
 8. **Familia și descendenții lui Antioh Cantemir.** In: *Dinastia Cantemireștilor Secolele XVII-XVIII.* Coord. și red. șt. Andrei Eșanu, Paul Păltănea. Chișinău : Ed. Știința, 2008, p. 115
 9. **Dimitrie Cantemir. Viața și activitatea politică.** In: *Dinastia Cantemireștilor Secolele XVII-XVIII.* Coord. și red. șt. Andrei Eșanu, Valentina Eșanu. Chișinău : Ed. Știința, 2008, p. 163
 10. **Dimitrie Cantemir,** Descrierea Moldovei. București : Ed. Academiei, 1973, p. 373
 11. **Dimitrie Cantemir. Viața și activitatea politică.** In : *Dinastia Cantemireștilor Secolele XVII-XVIII.* Coord. și red. șt. Andrei Eșanu, Valentina Eșanu. Chișinău : Ed. Știința, 2008, p. 168
 12. Ibidem, p. 178
 13. Ibidem, p. 180
 14. Ibidem, p. 189
 15. Ibidem, p. 196
 16. Ibidem, p. 201
 17. Testamentul ce se atribuie lui Petru I prevede dorința lăsată urmașilor de a ocupa Constantinopolul, Persia și India, care pune la îndoială bunele intenții de eliberare a popoarelor ortodoxe de sub jugul otoman. Faptele ulterioare dovedesc din plin această dorință de acaparare a mai multor popoare.
 18. **Panaiteșcu, P. P.** Dimitrie Cantemir, viața și operă. București : Ed. Academiei, 1958, p. 102.
 19. Ibidem, p. 108
 20. **Dimitrie Cantemir. Viața și activitatea politică.** In : *Dinastia Cantemireștilor Secolele XVII-XVIII.* Coord. și red. șt. Andrei Eșanu, Valentina Eșanu. Chișinău : Ed. Știința, 2008, p. 206
 21. Ibidem, p. 210
 22. Ibidem, p. 216
 23. **Panaiteșcu, P. P.** Dimitrie Cantemir, Viața și opera, București : Ed. Academiei, 1958, p. 115
 24. Ibidem, p. 116
 25. Ibidem, p. 117. Printre boierii moldoveni plecați cu Dimitrie Cantemir în Rusia se aflau: hatmanul Ion Neculce, banul Savin Zmucilă, vel-comis Pavel Rugină, spătar Semion, medelnicer Nicolae, stolnic Mardare, serdar Mogâlde, Sandu Moțoc, căpitanii Braga și Neguriță, frații Merescul, stolnicul Lupu, Antonie cămărașul, spătarul Toma Cantacuzino, Ilie Abâza, boierul Zerul, etc. Lista completă a boierilor care l-au însoțit pe D. Cantemir în Rusia se găsește într-o anexă la lucrarea lui A.T.Boyer.
 26. **Dimitrie Cantemir în Rusia.** In: *Dinastia Cantemireștilor Secolele XVII-XVIII.* Coord. și red. șt. Andrei Eșanu, Victor Țviracun. Chișinău : Ed. Știința, 2008, p. 234.
 27. **Voltaire.** Histoire de Charles XII, Ed. G.Bengescu. Paris, 1890, p. 335
 28. **Panaiteșcu, P. P.** Dimitrie Cantemir, viața și opera, București : Ed. Academiei,

- 1958, p. 107
29. Ibidem, p. 130
- 30. Buciumul Român.** Iași, 1876, p. 21
- 31. Panaitescu, P. P.** Dimitrie Cantemir, viața și opera. București : Ed. Academiei, 1958, p. 135
32. Ibidem, p. 136
33. Ibidem, p. 134-135
34. Ibidem, p. 141
35. Ibidem, p. 147
- 36. Aducerea osemintelor lui Dimitrie Cantemir de la Moscova la Iași (1935).** In: *Dinastia Cantemireștilor secolele XVII-XVIII.* Coord. și red. șt. Andrei Eșanu, Sorin Iftimi. Chișinău : Ed. Știința, 2008, p. 244
37. Ibidem, p. 246
38. Ibidem, p. 248
39. Ibidem, p. 250
40. Ibidem, p. 252
- 41. Dimitrie Cantemir și Academia de Științe din Berlin.** In: *Dinastia Cantemireștilor Secolele XVII-XVIII.* Coord. și red. șt. Andrei Eșanu, Valentina Eșanu. Chișinău : Ed. Știința, 2008, p. 258
- 42. Holban, Maria.** Descrierea Moldovei. Introducere. București : Ed. Academiei, 1973, p. 9.
- 43. Dinastia Cantemireștilor Secolele XVII-XVIII.** Coord. și red. șt. Andrei Eșanu, Valentina Eșanu. Chișinău : Ed. Știința, 2008, p. 261
44. Ibidem, p. 263-264.
- 45. Holban, Maria.** Descrierea Moldovei. Introducere. București : Ed. Academiei, 1973, p. 11
- 46. Dinastia Cantemireștilor Secolele XVII-XVIII.** Coord. și red. șt. Andrei Eșanu, Valentina Eșanu. Chișinău : Ed. Știința, 2008, p. 265
- 47. Holban, Maria.** Descrierea Moldovei, Introducere. București : Ed. Academiei, 1973, p. 12
- 48. Mihăilescu, Vintilă.** Descrierea Moldovei București : Ed. Academia Română, Buc. 1973, p. 377
49. Ibidem, p. 378
- 50. Holban, Maria.** Descrierea Moldovei, Introducere. București : Ed. Academiei, 1973, p. 14
- 51. Activitatea cartografică a lui Dimitrie Cantemir.** In: *Dinastia Cantemireștilor Secolele XVII-XVIII.* Coord. și red. șt. Andrei Eșanu, Valentina Eșanu. Chișinău : Ed. Știința, 2008, p. 314
- 52. Mihăilescu, Vintilă.** Descrierea Moldovei București : Ed. Academia Română, Buc. 1973, p. 378 - 379
53. Ibidem, p. 383
- 54. Panaitescu, P. P.** Dimitrie Cantemir, viața și opera, București : Ed. Academiei, 1958, p. 158

55. **Pippidi, D. M.** Notă la Descrierea Moldovei. București : Ed. Academiei, 1973, p. 39
56. **Iorga, Nicolai.** Istoria literaturii românești. Vol. 2. București : Ed. Pavel Suru, 1926, p. 426, 456
57. **Minea, Ion.** Despre Dimitrie Cantemir, Omul, scriitorul, domnitorul. Iași : Ed. Viața Românească, 1926, p. 79
58. **Iorga, Nicolai.** Istoria literaturii românești. Vol. 2. București : Ed. Pavel Suru, 1926, p. 454
59. **Minea, Ion.** Despre Dimitrie Cantemir, Omul, scriitorul, domnitorul. Iași : Ed. Viața Românească, 1926, p. 20
60. **Pippidi, D. M.** Notă la Descrierea Moldovei. București : Ed. Academiei, 1973, p. 40
61. **Adamescu, Gh.** Descrierea Moldovei, Introducere. București : Ed. Cartea Românească, p.VIII
62. Ibidem, p. IX
63. **Iova, Maria.** Dimitrie Cantemir : Bibliogr. Selectivă. București : Bibl. Centrală de Stat R.S.R., 1973.
64. **Minea, Ion.** Despre Dimitrie Cantemir, Omul, scriitorul, domnitorul. Iași : Ed. Viața Românească, 1926, p. 19-20. „Grigore Tocilescu când a fost trimis de Academia Română în anul 1877 să studieze arhivele rusești, a găsit următoarele manuscrise: 1. **În biblioteca Arhivelor ministerului de externe din Moscova** sunt manuscrisele Hronicul vechimi Romano-Moldovlahilor, Istoria Ieroglifică (661 file), Compendiolum universae logices institutionis (88 file), Curanus, Historia Moldo-Vlahica, Dell-acrescimento e decadenza del-Impero Othomano osia epitome dell-Iatoria Turca, tradotta in Italiano da Antioco Principe Cantemir, figlio dell-autore, cu adnotații; 2. Biblioteca **Academiei teologice din Lavra Sf. Sergiu** a descoperit alte cinci manuscrise legate mai mult de religie; 3. **Biblioteca Muzeului Asiatic din Petesburg** păstra următoarele manuscrise: Historia incrementorum atque decrementorum Aulae Othomanicae, Descriptio Moldaviae; Vita Constantini Cantemyrii cognomento senis Mold. P.P. autore Demetrio Cantemirio Principe Moldaviae (179 pagini); Collectanea Orientalia sau Principis Demetrii Cantemiri (54 file); Panegiricul lui Petru cel Mare; Panegiricul Sf. mucenic Dimitrie Thesaloniceanul și Planul Constantinopolului ridicat de D.Cantemir.
65. **Șarălungă, Ecaterina.** Dimitrie Cantemir. București : Ed. Minerva, 1989, p. 349, 359
66. **Pippidi, D. M.** Notă la Descrierea Moldovei. București : Ed. Academiei, 1973, p. 41
67. **Lăudat, I. D.** Dimitrie Cantemir. Iași : Ed. Junimea, 1973, p.102
68. **Adamescu, Gh.** Descrierea Moldovei. Introducere. București : Ed. Cartea Românească, p. X
69. **Minea, Ion.** Despre Dimitrie Cantemir, Omul, scriitorul, domnitorul. Iași : Ed. Viața Românească, 1926, p. 21
70. Ibidem, p. 23

EPISCOPUL NICOLAE POPEA – UN MARE APĂRĂTOR AL ROMÂNILOR ORTODOCȘI DIN TRANSILVANIA

Preot Vasile SECRIERU

În fondul de carte rară al Bibliotecii Științifice a Universității „Alec Russo” din Bălți, se păstrează volumul „Vechea Mitropolie ortodoxă română a Transilvaniei, suprimarea și restaurarea ei” (Sibiu, 1870, XIV-354 p.), semnat de către episcopul, omul politic și istoricul Nicolae Popea.

Ne propunem, în continuare, să oferim cititorilor câteva date despre viața și activitatea autorului acestei lucrări. S-a născut la 17/29 februarie 1826 în Satulung (Brașov), într-o familie de preot. Studiază la gimnaziile din Brașov și Blaj, urmează Dreptul la Cluj (1843-1846) și Teologia la Viena (1846-1848). Participă la revoluția din 1848, ocupă diverse funcții în administrația de stat. După anul 1854 devine cel mai apropiat colaborator al mitropolitului Andrei Șaguna; secretar al Eparhiei ortodoxe române din Sibiu; profesor la Institutul teologic-pedagogic (1856-1870). În 1856 se călugărește cu numele Nicolae (din botez Neagoe), este asesor (consilier) și apoi vicar al Arhiepiscopiei Sibiului (1870-1889), arhimandrit (1871), deputat în Dieta Transilvaniei (1863-1865), membru al Senatului imperial din Viena, președinte al Comitetului Național Român din Transilvania (1878-1881). La 27 martie/8 aprilie 1889 a fost ales episcop al Caransebeșului (2/14 iulie 1889), păstorind aici pînă la moarte (26 iulie/8 august 1908). În calitatea sa de episcop, s-a îngrijit de activitatea Institutului teologic-pedagogic din Caransebeș, în 1891 a ridicat o nouă clădire, s-a preocupat de ridicarea stării materiale a Eparhiei pe care o conducea. A scris mai multe lucrări de istorie bisericească, mai ales, privitoare la activitatea mitropolitului Andrei Șaguna. În anul 1877, a fost ales membru-corespondent al Academiei Române, iar în 1899 - membru activ. Este autorul volumelor: „*Vechea Mitropolie ortodoxă română a Transilvaniei, suprimarea și restaurarea ei*” (Sibiu, 1870); „*Arhiepiscopul și mitropolitul Andrei Baron de Șaguna*” (Sibiu, 1879, 387 p.), cu același titlu o broșură (1873, 34 p.); „*Memorialul arhiepiscopului și mitropolitului Andrei Baron de Șaguna sau luptele naționale politice ale românilor 1846-1873*”(tomul I, Sibiu, 1889, XIV, 408 p.); „*Arhiepiscopul și mitropolitul Andrei baron de Șaguna*”(București, 1900, 42 p.; Discurs de recepție la Academia Română). A mai publicat numeroase studii, articole și cuvîntări în revistele „Telegraful Român” (Sibiu), „Foaia Diecezană” (Caransebeș), „Die Zukunft”, „Wanderer”, „Ostund West” din Viena (vezi: Păcurariu, Mircea. Dicționarul teologilor români, București, Ed. Univers enciclopedic, 1996).

Lucrarea „*Vechea Mitropolie ortodoxă română a Transilvaniei, suprimarea și*

restaurarea ei" a fost dedicată „Escelenței Sale Înaltu-Presîtului Domnu Andrei Baronu de Siagun`a, Archiepiscopulu și Metropolitulu Româniloru orto din Transilvanî`a, Ungari`a și Banatu etc. și Tuturoru Onorat. Domni și Frați, cari conlucrară la restaurarea vechiei Metropolii ortodoxe române a Transilvaniei”.

Volumul cuprinde o „Introductiune” și trei mari părți:

Partea I-a (Vechi`a Metropolia ort. Româna a Transilvaniei):

1. Esitenți`a vechiei metropolii a Transilvaniei;
2. Originea vechii Metropolii a Transilvaniei;
3. Pusețiunea și jurisdicțiunea vechiei Metropolii a Transilvaniei;
4. Metropoliiții vechiei Metropolii a Transilvaniei
5. Apostas`a Metropolitului Atanasiu;
6. Unirea si consecințele ei;

Partea a 2-a (Suprimerea vechii Metropolii a Transilvaniei):

1. Starea bisericii ort. din Ardelu după unire;
2. Primele încercări pentru restaurarea vechiei Metropolii a Transilvaniei;
3. Primele radie de speranția, pentru restaurarea vechiei Metropolii a Transilvaniei;
4. Deputațiunea din 1862, pentru restaurarea vechiei Metropolii a Transilvaniei;
5. Ultimii pași pentru restaurarea vechiei Metropolii a Transilvaniei;

Partea a 3-a (Restaurarea vechii Metropolii a Transilvaniei):

1. Resolvirea vechiei metropolii a Transilvaniei prin imperatulu;
2. Congresulu serbescu din a.1865, și Români;
3. Despărțirea faptică a Româniloru de cătră Serbi;
4. Inarticularea restauratei Metropoliei române a Transilvaniei;
5. Primulu congresu naționalu bisericescu alu restauratei Metropolii a Transilvaniei.

La elaborarea acestui volum, Nicolae Popea a utilizat diverse documente și mărturii ale epocii: „Istoria bisericească” de Petru Maior; „Istoria bisericească” de Andrei Șaguna; „Acte și Fragmente” de Timotei Cipariu; „Istoria bisericească” a lui Alecsandru Geanoglu Lesviodacsu; „Documente istorice despre starea politică și ieratică a Româniloru din Transilvania” (Viena, 1850); „Cronica româniloru” (1680) de Gheorghe Șincai; „Istoria româniloru” de Aurelian Treboniu Laurian; „Istoria Româniloru din Dacia superior” de Alexandru Papiu Ilarian; „Istoria generală a Daciei” de Dionisie Fotino; „Istoria bisericească” de Tincu Velea. A folosit lucrări atît ale autorilor români, cît și străini. Alte surse de inspirație sînt: „Actele sinoadelor bisericii ortodoxe din Ardeal ținute în anii 1850 și 1860” și revistele: „Speranția” (1869, Arad), „Gazeta Transilvaniei” (1855, Brașov), „Telegraful Român” (1862, 1864, Sibiu) ș. a.

Referindu-se la unirea unor români ortodocși din Transilvania cu Biserica Romei, Nicolae Popea arată că românii care “trecură la unire cu biserica apusenă, nu se uniră din îndemnul străinilor reuvoitori ai națiunei române, avendu interesele materiale înaintea ochiloru lor, și ca tocm`a pentru aceea unirea e o operă străina, o

plantă esotică plantată în pământul nostru național; că ea fu o amăgire a bieților români de a se lăsa ca să se întrebuiție de instrumente orbe ale intereselor străine nemicitoare de interesele cele adevărate române; că ea fu o desbinare a fraților, carea ca orice desbinare, și ca totu ce ne veni de la străini, produse mari rele pentru națiunea noastră, și că în fine ea, unirea, privită din orice punct de vedere nu mai are astăzi nici un sensu.”

Și cu toate aceste încercări iezuitice, vechea Mitropolie ortodoxă a Transilvaniei încă trăiește, a reînviat ca un fenix din propria lui cenușă și mai strălucitoare de cum era înainte, tocmai ca soarele de vară: el apune seara, pentru ca a doua zi să răsară și mai strălucit, moartă a fost și a înviat, pierdută și s-a aflat, nesocotită, șubredă și gârbovită de suferințe, iar acum a reîntinerit, plină de viață și putere, destul de puternică ca să înfrunte orice atacuri care i se vor mai aduce”.

Abordarea unui astfel de subiect a fost dificilă din cauza lipsei izvoarelor istorice, în unele cazuri autorul a recurs la combinații istorice și deducții logice, în special pentru a înțelege originea vechii Mitropolii, numărul și numele Mitropoliților care s-au succedat în scaunul Mitropolitan ortodox al Transilvaniei. În expunerea obiectului “preste totu me folosii de scriitori români și străini, și citațiunile din operele acelor`a le espusei mai cu sema în întregu cuprinsulu loru, pentru ca lectorulu să le aibă naintea ochiloru și cu atît`a mai lesne să-și pota forma părerea despre cele ce se referescu la densesle. Me folosii ici-colo și de foile periodice mai alesu în timpurile mai prospete, și reprodusei articuli întregi din polemiele ce avură locu în asta afacere dela unu tempu încoci. Multe din cele ce privescu fazele mai noue ale Mitropoliei le scie scrietoriulu acestor`a din propri`ași speriiinția, avendu ocașiune a participa și însuși la mai multe acte de ale acelei`a parte activu, parte ca martoru oculatu”.

Chiar dacă ar putea să supere pe unii, analizînd cît mai obiectiv evenimentul privind dezbinarea confesională produsă prin unirea unei părți a românilor ortodocși din Transilvania cu biserica apuseană, Nicolae Popea afirmă că “...pre lîngă tote acestea nu se puteau nicidecum trece cu vederea, fără ca să se fi formatu o lacună mare istorică, o știrbitură și o mutilare a întregului. De altmintrea ele sîntu fapte istorice basate pe documente, apoi a erui și a spune adevărule credu că e detorinți`a principală a istoriculu.”

În opinia autorului, istoria unui popor este viața lui însuși, privită din toate punctele de vedere.

Biserica ortodoxă din Transilvania s-a identificat cu însăși națiunea română. Istoria acestei Mitropolii este o completare a istoriei bisericii noastre, fără de care cea politică nu se poate scrie și nu poate avea valoare deplină. Dacă străbunii noștri s-ar fi îngrijit mai bine pentru însemnarea actelor lor naționale, bisericești și politice, astăzi, n-ar mai fi necesar “a orbecăi în întuneric fără nici un pic de lumină”.

Nicolae Popea, în finalul Prefaței, scria: “...Premine unulu me mîngîie consciinți`a de a-mi fi împlinitu o detorinția, ce crediui că am facia cu Metropolis`a, cu biserica și cu națiunea noastră, ca unu fiu credențiosu alu loru, neavendu altu scopu îndintea ochiloru decîtu curatu numai adevărule istoricu...Și așia unic`a mea dorinția aru fi, de a fi potutu adauge și eu prin acesta lucrare nepretențiosă, măcaru o pagină la

opulu celu mare istoricu bisericescu și naționalu românū”.

Această lucrare, de o mare valoare documentară și istorică, care constituie un prețios izvor de informații, vine, încă odată, să ne demonstreze că românii ortodocși din Transilvania și Ungaria au avut Mitropolia lor națională și autonomă încă din cele mai vechi timpuri: "și acest`a sîntemu în stare a o documenta cu o mulțime de documente de totu feliulu, documente autentice și valide, încîtu a nu crede într`însele aru însemna a nu crede în lumen`a sorelui ce luminedia deasupr`a noastră”.

RADU ROSETTI

Radu MOȚOC

În data de 12 februarie se împlinesc 85 de ani de la moartea scriitorului, istoricului, politicianului și genealogistului român, **Radu Rosetti**.

Pe linie paternă descindea din marea familie a Rosetteștilor care a dat Moldovei doi domnitori: Antonie Rosetti (Ruset) în 1675-1678 și Manole (Emanuel) Giani Ruset în perioada 1788 - 1789, care nu a domnit decât câteva luni sub ocupație rusească.

Tatăl său, Răducanu Rosetti, născut în 1813, era un boier cu venituri modeste în comparație cu marea boierime. A urmat studii filozofice la München, căpătînd sub Mihai Sturdza, funcții administrative importante. A militat pentru progres și a fost un factor activ pentru Unire.

Descendența maternă a istoricului era la fel de ilustră. Mama lui Radu Rosetti, Aglaia, era fiica mai mare a domnitorului moldovean Grigore Alexandru Ghica, care a domnit de două ori (1849-1853 și 1854-1856). Fiind un om cultivat, a contribuit la reorganizarea modernă a Moldovei, a încurajat cultura, pregătind atmosfera politică necesară Unirii. Aglaia primise o educație aleasă la un pension vienez, dar a ținut să cunoască și limba românească pe care a învățat-o cu Teodor Codrescu.

Familia Rosetti avea trei mici moșii la Căiuți, Pralea și Bozga lângă Onești și o casă la Iași. În casa părinților, avea să-și aducă aminte mai târziu istoricul, veneau în ospeție personalități din perioada respectivă precum: Vasile Alecsandri, Costache Negri, Manolache Costache Epureanu, Zizi Cantacuzino, etc.

Răducanu Rosetti, tatăl istoricului, în perioada de domnie a socrului său a ocupat mai multe funcții importante precum: președinte al Divanului Apelativ din Iași, epitrop al fundației Sfântul Spiridon, secretar de stat (Ministru de Externe), ministru al Justiției avînd și titlul de mare logofăt.

Averea părinților s-a risipit încetul cu încetul din proasta gospodărire și a cheltuielilor nechibzuite, astfel istoricul de tînră a cunoscut pe viu procesul decăderii boierimii de altădată.

La vîrsta de 17 ani este trimis în străinătate pentru a studia la liceul parizian „Louis le Grand”, după care îl găsim la liceul din Toulouse, unde în 1873 își ia bacalauriatul în științe. Familia dorea să devină inginer, dar această tentativă eșuează. În anul 1874, după o călătorie în Spania și Portugalia, se reîntoarce la București datorită unor grave probleme financiare ale familiei.

Din acest motiv a fost obligat să-și abandoneze studiile după decesul tatălui său survenit în anul 1872, care a lăsat o moștenire foarte încurcată. Se căsătorește în

anul 1876 cu Emma Bogdan. A fost nevoit să vîndă moșia de la Căiuș, al cărui conac încă se mai vede și astăzi în plină restaurare, fiind obligat să se mute la Tîrgul Ocna, în fosta casă a lui Costache Negri, după care la Bacău.

Singura soluție rămasă era să intre în administrația publică. Fiind un om cultivat, cunoscut pentru integritatea sa morală, ușile administrației trebuiau în mod normal să îi fie larg deschise. Dar din cauză că nu agreea să îmbine activismul politic cu obligațiile sale de subordonare, avea să depășească cu greu acest handicap. Intrarea lui Radu Rosetti în politică s-a produs abia în anul 1889, cînd a acceptat să dețină funcția de prefect al județului Roman.

Pentru a-și consolida poziția, candidează pentru un mandat de deputat în anul 1891, devenind senator într-un colegiu al județului Fălciu. Cu această ascensiune politică îl vom găsi prefect de Brăila în 1892 și prefect de Bacău un an mai tîrziu. În regimul guvernat de Lascăr Catargiu, este numit în anul 1895 director general al închisorilor din România.

După venirea liberalilor la conducere, Radu Rosetti demisionează și se găsește în situația de a nu avea siguranța unui venit, neavînd o profesie liberală, cum ar fi avocatura sau profesoratul. A găsit un post modest de ajutor de arhivar la Ministerul de Externe, în guvernul D.A. Sturza, fiind ajutat de Ion Bianu (Directorul Bibliotecii Academiei Române, din 1884), care cunoștea potențialul lingvistic și cel istoric al protejatului său. Pentru a completa salariul de mizerie, D. A. Sturza și I. Bianu îl ajutau cu diurnele pentru lucrările executate în deplasări pe care Academia i le încredința.

În 1912, istoricul își dă demisia din funcția de „șef al lucrărilor speciale și al cercetărilor istorice”, întrucît la conducerea ministerului vine Titu Maiorescu cu care era în conflict pe linia cercetărilor istorice efectuate despre răscoala țărănilor din anul 1907. Căpătase cu timpul un mare prestigiu datorită exegezelor sale istorice, dar și literare.

Se dedică în exclusivitate scrisului, publicînd romane (*Păcatele sulgeriului*, 1912 și romanul *Cu paloșul*, apărut în anul 1905, pentru care a primit premiul Academiei Române) și o bogată activitate memorialistică (*Amintiri* vol. I, 1922, *Amintiri din copilărie*, 1925, și *Povești moldovenești*, din perioada 1920-1921). Amintirile lui Radu Rosetti constituie un remarcabil document de epocă, cu o evocare adevărat literară, în care portretistica e bine reprezentată. Portretul domnitorului Mihail Sturza este, de un mare interes, din punct de vedere documentar dar și artistic. Descrierea făcută unei călătorii de la Căiuș la Iași ne aduce aminte de scrierile lui Ion Ghica din cadrul ciclului intitulat „*Scrisori către V. Alecsandri*”. Una din aceste scrisori, plină de savoare, descrie o călătorie de la București la Iași înainte de 1848.

Dintre lucrările cele mai importante merită a fi subliniată cu precădere un studiu istoriografic dedicat relațiilor agrare din țara noastră. *Pentru ce s-au răscolat țărăniile* este, cu siguranță, cel mai reprezentativ studiu istoric realizat de Radu Rosetti.

Mihai Ralea l-a considerat pe Radu Rosetti unul dintre cei trei corifei ai poporanismului. Stere ar fi creat poporanismului bazele economico-sociale, G. Ibrăileanu cele cultural-estetice, iar Radu Rosetti, fundamentul istoric.

Pasiunea din tinerețe pentru cercetarea istoriografică s-a dovedit esențială pentru evoluția lui viitoare. Îi plăcea să descifreze hrisoave vechi, pe care nepotul de domn le găsea în arhivele familiei. Astfel el descoperă la Dimitrie Rosetti Tețcani trei hrisoave vechi slavonești, dintre care unul de la Ștefan cel Mare, din anul 1466, cu cele șapte peceți din ceară, dintre care au rămas numai patru bine conservate.

După ce s-a lăsat antrenat de un studiu referitor la așa-numita „cronică bîrlădeană” din 1134, publicată de Hasdeu în 1869 și despre care Ion Bogdan dovedise în 1889 cu probe de netăgăduit, că este un fals, este sfătuit de Ion Bianu să abandoneze acest studiu. Din fericire pentru istoricul Radu Rosetti de la începuturile studiilor sale, un nucleu de bază îl constituia problema genezei marii proprietăți și problema țărănimii. Țărănimea încetase, de mult, să fie o masă pasivă care să suporte resemnată marea nedreptate socială. Din această cauză s-a răsculat la 1888 și 1907. Radu Rosetti prin studiile sale aprofundate ajunge la concluzia că marile proprietăți care dețineau patru milioane de hectare arabile, erau cauza acestor nemulțumiri și singura soluție era împrumutarea țărănilor, dar nu orișicum. Un factor de incitare la răscoala din 1907, este scos în evidență de Radu Rosetti: *„Existența trusturilor care arendau în Moldova, constituite de frații Fischer și Juster, evrei prin origine”*. (1)

Într-un capitol referitor la arendași în general, care în condițiile în care regimul tocmelilor agricole va trebui înlocuit cu o lege care să ocrotească interesele obștii, Radu Rosetti afirma: *„Arendași rămași fără moșii nu vor rămîne cu mîinile în sîn. Acești oameni care sînt harnici, cumpătați, întreprinzători, speculanți și dornici de cîștig, se vor apuca de întreprinderi industriale și comerciale în care vor investi capitalurile lor... Întrebuințind mintea, energia și banul lor în aceste întreprinderi, vor da comerțului și industriei un avînt puternic.”* (2)

Interesantă este opinia cercetătorului Radu Rosetti privind soluționarea acestei probleme. El afirma: *„Cînd proprietatea mare va fi redusă la niște limite înțelepte, proprietarul mare va dispune, pentru cultura lor rațională, de capitaluri însemnate, pentru a face o agricultură intensivă, evident mult mai profitabilă”*. Recomanda să rămînă în posesie numai acei moșieri care își cultivă singuri pămînturile, arendașia o considera o anomalie. (3)

Reforma agrară efectuată după Primul Război Mondial a avut o complexitate deosebită în rezolvarea ei datorită diferențelor de structuri dintre provincii. În Vechiul Regat și Basarabia, legea exproprierii pentru utilitate națională a fost votată imediat în 1918 (Legea nr. 214), pentru Bucovina legea pentru expropriere a votată în data de 7 septembrie 1919 (Legea nr. 113), și pentru Transilvania a fost adoptată o lege asemănătoare în data de 12 septembrie 1919 (Legea nr. 117). Au urmat alte legi importante care reglementau: aplicarea și executarea exproprierii, reforma agrară care cuprindea și împrumutarea țărănilor, înființarea băncilor agricole, etc. (4)

În finalul lucrării, autorul mărturisește o speranță care l-a obsadat întreaga viață: *„Avem un rege (Carol I) a cărui înțelepciune a întemeiat, cu ajutorul brațelor țărănimii române, neatîrnarea țării și a Regatului. El nu va scăpa prilejul ce i se înfățișează să încununeze lunga lui domnie prin dezrobirea economică a obștiei supușilor săi.”* (5)

Radu Rosetti a murit în 12 februarie 1926 și a apucat, din fericire, să vadă

realizate speranțele sale referitoare la împrăștierea țăranilor, dar sub Regele Ferdinand.

Maria Magdalena Szekely, cunoscută pentru studiile sale de genealogie și istoria Moldovei, avea să afirme în anul 1995 cu ocazia festivității de inaugurare a Bibliotecii Municipale din Onești al cărui nume avea să fie **Radu Rosetti**: „*Boier moldovean, tihnit, cu acea tihnă pe care un străin n-o poate înțelege decât trăind într-un târg din Moldova, avînd obiceiuri zilnice, pe care le îndeplinește cu religiozitate, ca pe un ritual, neatent la lucrurile din jur, cu gîndul dus aiurea, altminteri disciplinat în muncă, impunînd și copiilor o ordine de care el însuși nu se simțea capabil, bun povestitor, fin, ironic și cu umor, calități pe care numai un spirit moldovenesc le poate înmănușea. Radu Rosetti era așa. Și așa era pentru că aceste daruri constituiau zestrea lui genetică, la care se adăugaseră educația, instrucția și experiența de viață*”.

Note:

1. **Rosetti, Radu.** Pentru ce s-au răscolat țăranii. Studiu introd. de Z. Ornea. București : Ed. Eminescu, 1987, p. XLII. Prima ed. a apărut în 1907
2. Ibidem, p. 426
3. Ibidem, p. 418
4. Ibidem , p. 429
5. *Repertoriu general alfabetic al tuturor codurilor, legilor și decretelor din perioada 1860-1940.* In : *Monitorul Oficial.* București, 1940, p. 28-32

CARTEA - PĂSTRĂTOARE
A CULTURII, VALORILOR MORALE
ȘI SPIRITUALE NAȚIONALE

Ivan NICORICI, *drd în pedagogie,*
Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă”
din Chișinău

„Cartea este un univers secret creat de un om înzestrat cu geniu”
(Voltaire)

„este cea mai complicată și mai măreață minune dintre minunile
create de omenire în calea ei spre fericire”
(Maxim Gorki)

„Amărăciunea cărții este, dintre amărăciuni cea mai dulce”
(T. Arghezi, Apud 3, 503)

„Cărțile sunt albinele care duc polenul însuflețitor de la o minte la alta”
(James Russell Lowell)

„sunt moștenirile pe care marile spirite le lasă omenirii, care sunt date din
generație în generație ca daruri pentru posteritatea celor care nu s-au născut încă”
(Joseph Addison)

„sunt prietenii cei mai liniștiți și constanți, consilierii cei mai accesibili
și înțelepți și profesorii cu cea mai multă răbdare”
(Charles W. Eliot)

„Cartea este în viața noastră un element central al creării unui psihic sănătos a
unei *culturi generale*, ... este uneori ceva mai mult decât un profesor... Ea ne face să
fim mai buni, ne ajută să trecem mai ușor peste greutățile vieții, într-un cuvânt ne
întărește. Cartea este un mod de comunicare și reprezintă o ordonare a cuvintelor
la formele lor cele mai expresive. Cartea este un sprijin. Ea ne ajută să înțelegem
și să pătrundem în tainele lumii, a universului. În filele ei putem descoperi sfaturi,
putem culege înțelepciune, ne putem „adăposti” de gurile rele”.
Cartea “ne face să trăim în afara de minciună, nedreptate și prejudecăți”
(M. Sadoveanu)

Toți marii gânditori ai lumii au meditat asupra valorii inestimabile a scrisului
și a cărții, a impacului pe care l-a avut cartea asupra conservării și transmiterii
înțelepciunii și cunoștințelor acumulate de spiritul uman.

Primele scrieri au fost tăblițele de lut, de lemn, fildeș, bronz, papirusurile.
Începînd cu Renașterea, în era tiparului, *principala forță motrice a evoluției culturale*

a devenit **cartea**.

Descoperirea tiparului de către Gutenberg marchează un moment de răscruce în istoria civilizației - apariția a ceea ce numim acum **civilizația cărții**. De aici încolo cultura intelectuală cunoaște o evoluție fără precedent atât extensivă, cât, mai ales, intensivă. Nu se produce o ruptură și o negație, ci un considerabil plus de *cunoaștere* și *valoare*. (Al. Duțu, Apud 5, p. 199)

Cultura cărții și *circulația ei* (mai cu seamă atunci când e vorba de creații precum *Cazania* lui Varlaam, *Biblia* de la Blaj ș. a.) dincolo de hotarele arbitrare, impuse de vicisitudinile politice, a contribuit în chip decisiv la **unitatea culturii noastre**, la *întemeierea conștiinței permanențelor românești*: „definite printr-un **teritoriu, un popor, o limbă și o cultură aceeași**”. Printre efectele mai importante ale instaurării așa-numitei „Galaxii Gutenberg” sunt: *fixarea și unificarea limbilor naționale, contribuția esențială la unificarea națiunilor Europei, prin cultivarea conștiinței de neam*. (5, p. 209)

Limba, convingerile, obiceiurile, cartea, alte asemenea valori spirituale au menținut trează această *permanență istorică a unității spiritualității românești*. Poporul român a păstrat întotdeauna trează conștiința unității sale. Nu l-au împiedicat întru aceasta nici munții, nici râurile, nici granițele politice efemere, nici stăpînirile. Armele și hotarele, grănicerii și temnițele nu au fost suficiente piedici în drumul dezvoltării sale **unitare** și, implicit, a *conștientizării propriei sale unități*. Ideea *frățietății și originii comune* a românilor de pretutindeni a constituit o permanență incontestabilă a *conștiinței și istoriei românești*.

Ideea/conceptul de **unitate** se constituie ca o *COLOANĂ INFINITĂ* a tuturor românilor fiind o consecință a *etnogenezei* și, în același timp, devenind un **testament** al străbunilor, păstrat din generație în generație. *Neagoe Basarab, Constantin Cantacuzino, Grigore Ureche, Miron Costin, Dimitrie Cantemir, Dosoftei, Antiim Ivireanu, Varlaam* și mulți, mulți alți cărturari români, alături de voievozii *Basarab I, Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul, Constantin Brâncoveanu* sunt doar câțiva care, prin truda și sacrificiul lor, ne-au lăsat **carți**, mărturii ale unei înălțătoare atitudini față de istoria neamului, față de **idealul de unitate** a tuturor românilor. (3)

Marii noștri înaintași, în operele lor, au abordat mereu problema *necesității unirii spirituale* a românilor. Pornind de la înțelepciunea populară, Miron Costin scria: „Pe leu l-au mâncat păsările cele mici unite între ele”, Ideea unității de neam a fost susținută și de *Dimitrie Cantemir*, primul gânditor român care se înscrie în circuitul de valori universale, în tratatul său „Hronicul vechimii a romano-moldovlahilor”. Mai târziu avea să abordeze problema *frăției etnogenetice și Gheorghe Asachi*. Prin această „*frățietate*” a românului, *indiferent de apartenența sa statală*, se sublinia, de fapt, o profundă trăire a *sentimentului patriotic*: „Fiți dar uniți într-o glăsuire și statornici intru toate spre folosul **patriei**, că **voi sunteți patria**». (N. Râmniceanu. Apud 3).

În ideologia medievală, **unitatea** românească e bazată pe puternice considerente *etnogenetice*, pe **comunitatea de limbă, tradiții și concepții**, pe „**frățietatea**» *plină de patriotism* și de dăruire de sine în folosul neamului. „Că dacă nu vă veți

prinde de mină, / Părtășiri iubind și-mpărechere, / **Asupri-vă-va limbă străină** / Și veți fi pieriți fără scăpare, / Nici veți mai face-un neam pe lume / Și veți fi fără, tată și mume» / (I. Budai-Deleanu), „căci o **soțietate** în veci nu e întreagă, / Cât de un gând și cuget nu sînt cei ce-o încheagă» /” (**Al. Donici**). (3)

Gînditorii români moderni sînt convinși de permanența socio-istorică a ideii și luptei pentru **unitate** a *poporului român din toate locurile și din toate timpurile*. „Mărită nație daco-românească în Banat, în Valahia, în Moldova, în Ardeal, în Țara Ungurească: când te vei lumina cu *învățătura*, cu luminatele fapte bune, te vei uni, mai aleasă nație nu va fi pe pămînt înaintea ta ...”. (*Dimitrie Țichindeal*) „Convingerea aceasta a **unității** este bazată pe *etnogeneza* românească, pe descendența din Roma eternă și pe faptul că numai realizarea **unității /unimii** naționale poate fi „lecuire» (*Gr. Alexandrescu*) - conservarea gînteii”. Numai prin *unitate* națională vedea *Mihail Kogălniceanu* posibilă consolidarea naționalității românilor, fapt care le da *demnitate, putere și mijloace* suficiente de a-și împlini misiunea pe pămînt. Acest vis i- a determinat pe numeroși *gînditori, cărturari, oameni politici, de litere și de artă* să-și închine întreaga viață și activitate dezideratului național sacru. „Unirea tuturor românilor este un ideal și o țintă la care românii vor aspira întotdeauna, în orice timpuri și în orice împrejurări, indiferent de cum va fi constelația lor viitoare, indiferent de chipul cum li se va desfășura soarta în viitor”. (*Gh. Grigorovici*). „**Unirea și unimea** națională sînt *lucruri mari, importante, care nu cer mai mult decît voința tare de a fi și de a rămîne un singur popor*: domnitorul, aristocratul, preotul, ostașul, plugarul, meseriașul, bărbatul, femeia, bătrînul, junele, pruncul, **toți naționali, toți frați vorbitori ai unei limbi păstrate din străbuni și veacuri, toți fi ai unui popor** păzitor de legile morale, înflăcărat de libertatea **patriei**, iubitor al semenului său, suferitor al străinului pînă unde suferă independența națională”. (*B. G. Barițiu*).

Unirea este o condiție a existenței naționale. *Nicolae Bălcescu* considera „unirea națională drept singurul principiu de mîntuire pentru noi”. *Mihail Kogălniceanu* afirma că unirea este: „cheia boltei fără care s-ar prăbuși edificiul național”, gînd preluat și de *Dimitrie Cantacuzino*, care menționa că: „numai în unire este asigurat viitorul țărilor noastre». (3)

„**Înfrățirea**, ce este rezultatul celor mai nobile abnegații, a făcut totdeauna puterea națiilor; divizia, dimpotrivă, ucide nația și face să se folosească voitorii săi de rău”. (*D. Bolintineanu, Apud 3, 5340*).

„**Unitatea** națională a tuturor românilor, la care acum se lucrează cu atîta spor, va deveni și de fapt o unitate **culturală**, va deveni **o unitate națională, culturală a întregului popor**”. (*V. Pârvan, Apud 3, 5381*).

Unirea /unitatea este o condiție a puterii și progresului, o condiție a libertății și independenței, a conștiinței naționale, o necesitate istorică, o continuare a tradițiilor de luptă și cugetare a poporului român. Nu se poate, după cum susținea *V. Mille*, ca neamul românesc :„să aibă odihnă cât timp **toți aceia de aceeași limbă nu se vor întregi în același neam**”. „Au trecut acum demult timpul *războaielor și certurilor religioase* și acum acela care vrea să folosească **națiunii și patriei**, să nu mai întrebe pe conaționali săi de ce confesiune e, ci ce inimă de român are? Aceasta

nu înseamnă *indiferentism religios*, ci **patriotism adevărat**". (3, *Alexandru Papiu-Illarian*). În procesul de **educație patriotică**, un mare rol l-au avut și au oamenii de **cultură: artiștii , literații**. *Andrei Mureșanu* va deveni un nume consacrat prin nemuritoarea sa poezie „Un răsunet”, cunoscută acum ca imn național al tuturor românilor: *Deșteaptă-te, române*. El îndemna pe „români din patru unghiuri, acum ori niciodată / **Uniți-vă în cuget, uniți-vă-n simțiri**”. Alături de el, *C. D. Aricescu* încredința generațiile care vin: „Cu sufletul niciodată dezbinăți nu am fost noi, \ Tot o limbă, tot o lege, tot un sînge și nevoi”. (3)

Hora lui Vasile Alecsandri, publicată, pentru prima dată în 1848 cu titlul *Hora Ardealului* a devenit **Hora Unirii**. Ea a prins în ritmurile ei *măinile și sufletul unui popor întreg*. „Hai să dam mână cu mână / Cei cu inimă română / Să-nvârtim *hora* frăției / pe pământul României”. *Unirea / unitatea* românilor era și este firească, legitimă și necesară, pentru că în Moldova și în Muntenia, așa cum de altfel în toate provinciile istorice românești, viețuiește unul și *același popor, cu origini, limbă, religie, istorie, civilizație, instituții, legi, obiceiuri comune*, cu aceleași speranțe, aceleași dureri în trecut și același vis de viitor.

Acest lucru e confirmat și de ilustrul istoric, lingvist și literat *B. P. Hașdeu*: „Moldova, Transilvania, Muntenia nu există pe fața pământului; există o singură Românie; există un *singur corp* și un *singur suflet*, în care toți nervii și toate suspinele vibrează unul către altul”.

Pentru a consolida **unirea / unitatea** cea adevărată a românilor din toate provinciile românești, pentru a realiza **o unire** nu numai de fapt și nu numai atît formală, sub aspect politic și administrativ, cît **o unire a conștiințelor și convingerilor** celor mulți, oamenii de știință și ideologii români au realizat demult că una dintre cele mai eficiente căi este aceea a **culturalizării** maselor. De aceea au început să facă eforturi uriașe pentru *răspândirea cărții* în popor. *Nicolae Bălcescu* era sufletul acestei orientări românești și glasul lui „se făcea pretutindeni auzit în rândurile *tinerei intelectualități* românești progresiste. „Să luminăm poporul, să-l facem să simtă trebuința *unirii*, dacă vrem să facem o revoluție cu adevărat democratică”. Prin această **unire „morală”**, cum o numea marele istoric și revoluționar, se putea obține rezistența și garanția victoriei revoluționare. „E timpul să ne dăm mîna, să formăm o unire frățească și să jurăm, pe-atîția secolii de sclavie că nu vom pregeța pînă nu vom lumina poporul”. (*N. Bălcescu*) **Cultura** era o condiție a unității naționale solide, în același timp însă, după convingerile lui *Simion Bărnuțiu*, „ea constituia și un scop de prim ordin al *Unirii*. Într-o națiune matură, în care forțele sale componente sînt strîns *unite în spiritul acelorași convingeri*, într-o națiune liberă și independentă, sînt posibilități sigure de *prosperare a culturii și civilizației*”. (3)

Scrierile timpului, articolele apărute în publicațiile periodice susțineau ideea înfăptuirii „bătrânei Dacii”, care a fost ținta din totdeauna a tuturor eforturilor progresiste românești, ce nu vizau doar un ideal posibil de realizat, ci și o realitate concretă a românilor. Atît publicațiile *periodic*, cît și **cărțile** se bucurau nu numai de interesul elitelor, ci și de al multor oameni din popor. (3) Ele au demonstrat cît de **justă este ideea că drumul cel mai sigur către universal trece prin național**. (5, p.

6-8)

Ilustrul istoric C. C. Giurescu afirma că: „*primejdia imperiului de la Răsărit era, pe termen lung, mult mai mare tocmai pentru că putea fi disimulată sub masca identității de credință și chiar a unei politici de eliberare a creștinătății răsăritene*”. Vorbind despre această amenințare, „pe care omenirea n-a mai cunoscut-o de la asirieni”, Mircea Eliade scria, în mod profetic, în 1953: „Chiar fără masivele deplasări de populație există primejdia unei **sterilizări spirituale prin distrugerea sistematică a elitelor și ruperea legăturilor organice cu tradițiile culturale autentice naționale**... Dar s-ar putea totuși ca această primejdie de moarte să se soldeze cu o extraordinară reacție spirituală, care să echivaleze cu **instaurarea unui nou „mod de a fi”** și să provoace pe planul **creației culturale**, ceea ce a însemnat pe planul creației statale „**descălecarea**”. S-ar putea ca ocupația sovietică și încercarea de deznaționalizare întreprinsă de ruși cu metode și mijloace faraonice să însemne, prin *contraofensiva spirituală* pe care o provoacă, adevărata intrare a României în istoria **culturală** a Europei.” (Mircea Eliade, Apud 5, p. 22)

Nu e nevoie să-ți aclamezi în gura mare românismul pentru a dovedi că ai descoperit partea noastră de cer; este necesar să-ți asumi, pe **Eminescu** - drept **polul cel mai înalt al nemuririi noastre și toată acea tradiție care ne-a făcut să fim ceea ce suntem**.

În plan **cultural - spiritual**, problema dăinuirii sale se axează pe **valori fundamentale, organice, a conștiinței nobile a originilor** - ca set de valori de ordin **integrativ** al sufletului și al ființei românești dar, *deopotrivă, pe ideile de patriotism, de tăria și statornicia spiritului românesc, stare de existență și conștiință a unei matrice existențiale*, ce se concep ca un **certificat al legitimității sale etnice și istorice**.

Cugetările sale vizavi de limbă, neam, unitate au devenit celebre. Să ne aplecăm cu pietate asupra câtorva din ele: „**Limba română** este unica limbă romanică ce a reușit, în ținutul cel mai îndepărtat al romanității și în condiții deosebit de vitrege, să-și păstreze o **uimitoare unitate**, să probeze o **inegalabilă vitalitate și plasticitate**”. **Mihai Eminescu** scria că „**limba noastră e singura în Europa care se vorbește aproape în același chip în părțile locuite de români**”. (5, p. 131) „**Maturitatea culturii publice a spiritului poporal** se manifestă cu deosebire în limba sa...” (218) „**Limba, alegerea și cursivitatea expresiunii în expunerea vorbită sau scrisă e un element esențial, ba chiar un criteriu al culturii**. Din vorbirea, scrierea unui om se poate cunoaște gradul său de *cultură*”. (219) „Dacă în limbă nu s-ar reflecta chiar caracterul unui popor, dacă el n-ar zice oarecum prin ea? „așa voiesc să fiu eu și nu altfel”, oare s-ar fi născut atâtea limbi pe pământ? Prin urmare, simplul fapt că noi, Românii, cîți ne aflăm pe pământ, **vorbim o singură limbă, „una singură”** ca nealte popoare, și aceasta în oceane de popoare străine, ce ne înconjoară, e dovadă destulă că așa voim să fim noi și nu altfel”. (**Mihai Eminescu** Apud 4, 222).

Revenind la ideile expuse anterior vizavi de carte și valoarea ei, menționăm că în **cultura și civilizația** românească ea nu e numai obiect de *cultură*, ci și noțiune / concept de *cultură, civilizație, intelect etc.*, or, a face CARTE, a avea CARTE e cu mult mai mult decît a face o CARTE sau a avea o CARTE. Tot măriia sa, cartea rămîne a fi și

speranța noastră de dăinuire printre națiunile civilizate ale globului.

Referințe bibliografice:

1. **Cartea** [on-line] [citat 10 decembrie 2010]. Disponibil pe Internet: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:wRkDcZFI31UJ:enciclopedie.citatepedia.ro/index.php%3Fc%3Dcarte+Cartea&cd=1&hl=ro&ct=clnk&gl=ro>
2. **Cartea, importanța și semnificația în viața omului** [on-line] [citat 10 decembrie 2010]. Disponibil pe Internet: http://www.referat.ro/referate/Cartea_importanta_si_semnificatia_in_viata_omului_87487.html
3. **Coloana infinită. Din gândirea română modernă.** Ed. îngrijită, pref., ind. și note de Alexandru Stănciulescu-Bîrda. București : Ed. Albatros, 1987. 703 p. Colecția Cogito
4. **Eminescu, M. Cugetări.** Ed. îngrijită de Marin Bucur. București : Ed. Albatros, 1979. 111 p. Colecția Cogito
5. **Tănase, Alexandru.** O istorie umanistă a culturii Române. De la Sigiliul Romei la „Capela Sixtină” a Moldovei. Vol. I. Iași : Casa editorială Moldova, 1995. 288 p. ISBN 973-572-017-5.
6. **Tănase, Alexandru.** O istorie umanistă a culturii Române. De la Umanismul renașcentist la Iluminism. Vol. II. Iași : Casa editorială Moldova, 1995. 338 p. ISBN 973-572-018-3.
7. **Titulescu, Nicolae.** Reflecții. Cuv. înainte George Macovescu. Antologie, pref., ind. și trad. Viorica Ungureanu. București : Ed. Albatros, 1985. 188 p. Colecția Cogito

TRIUMFUL DE LA MONPELLIER

Radu MOȚOC

Polarizarea fraternității latine din a doua jumătate a sec. al XIX-lea vine ca un răspuns inevitabil la panslavismul practicat de politica imperială a Rusiei și a tendinței de dominație prusacă în Europa de după războiul din 1870. Prima înfrățire latină în plan cultural se realizează între catalani și provensali, care a generat, prin amplificare, serbările latine de la Montpellier, unde, în 1878, a triumfat România.¹

Dar ca să înțelegem ce a însemnat acest triumf pentru țara noastră, într-un moment dificil dictat prin Pacea de la Berlin, când Rusia a înghițit cele trei județe românești din sudul Basarabiei, este necesar să cunoaștem importanța *mișcării Felibri* al cărei conducător era **Frederic Mistral** (1830-1914).²

Termenul cu care s-a definit *mișcarea Felibri*, este un arhaism găsit de Mistral într-un vechi cântec provensal, evocând momentul când Fecioara Maria îl întâlnește pe Iisus în Templu: „...*Parmi les sept fūlibres de la loi*”... Etimologia cuvântului poate fi irlandeză, greacă sau, mai probabil, latină (felibris=roditor). Poate tocmai ambiguitatea lui mesianică l-a determinat pe Mistral să definească ulterior această mișcare de reînviere a culturii și literaturii locale, drept una a legăturii interlatine.³

Primul congres al trubadurilor provensali din 29 august 1852 are loc la Arles, sub autoritatea lui **Roumanille**.⁵ Dar evoluția *mișcării Felibrilor* prin lucrări literare determină necesitatea înființării la Montpellier în 1869 a unei societăți de limbi romanice și editarea unei reviste trimestriale „*Revue des langues romanes*”, care să justifice științific punerea în valoare a „*langue d'oc*”.

Mișcarea Felibri, sprijinită de savanți și literați, pînă atunci refractari, extinsă în zona catalană și provensală, începe să devină latină dacă ținem seama de serbarea dedicată lui **Petrarca la Avignon, în 1874, manifestare care constituie prima consacrare internațională și la care s-au vorbit patru limbi latine: franceza, italiana, limba catalană și provensala.**

În anul 1875, la Montpellier, se ține un congres dublat de un concurs filologic și literar, unde „*Institutul Franței*” aduce *mișcării Felibri* prima lui adeziune de prestigiu, avînd ca obiectiv major „emanciparea” sudului literar și premiera operelor scrise în „*langue d'oc*”. Ca mulți alți scriitori, **Alphonse Daudet** scrie cu această ocazie în limba provensală primele „*lettres de mon moulin*”, iar **Leon de Berluc Perussis** își etalează erudiția prin sonete pline de grație și umor. Cu ocazia congresului, poetul catalan **Albert de Quintana**, un adept al romanității europene, trimite o telegramă, pe care Mistral o citește participanților în sala de congres din Montpellier.⁴ Așa s-a stabilit ca serbările în genul celor de la Toulouse, sub denumirea „*Jocurilor florale*”

(cu tradiție din 1323), să acorde premii în bani, medalii și flori de aur și de argint pentru diferite lucrări literare și filologice, dar și un mare premiu constând într-o cupă simbolică de argint oferită de Albert de Quintana, autorului celei mai bune poezii la tema „**Cîntecul latinului**” sau a **Gintei latine**, cu scopul de a o traduce în toate idiomurile romane și de a pune pe muzică textul pentru a fi cunoscut în toată lumea latină. Din publicarea în ziare a acestei acțiuni, **Vasile Alecsandri**, care se afla la Mircești, află în ultimul moment și scrie cele patru strofe într-un sfert de oră, după mărturiile fiicei sale, Maria Bogdan. Expediază acest imn închinat latinității, **Cîntecul gintei latine**, care avea următorul motto: „Apa curge, pietrele rămîn”. Cu trei zile înainte de serbările *Felibri* de la Montpellier, Vasile Alecsandri primește următoarea telegramă:

19 mai 1878, Alecsandri, Mircești

„Juriul compus din Mistral, Tourtoulon, Quintana, Obedenaru și Ascoli vă decernează în unanimitate premiul cîntecului latin”. Vă așteptăm.⁶

Roque Ferrier

Cînd serbarea era deja începută și s-a constatat că poetul nu a putut veni, Albert de Quintana îi expediază următoarea telegramă:

22 mai 1878, V. Alecsandri, Gara Mircești, Roman

„Primiți, cu cordialele mele felicitări, urările ce le facem pentru România dumneavoastră, care sînteți un mare poet. Binevoți a fi ecoul simpatiilor poezilor latini reuniți la Montpellier”.

Albert de Quintana⁷

La o asemenea veste, Vasile Alecsandri răspunde imediat prin următoarea telegramă plină de demnitate:

Domnului Albert de Quintana

Președintele societății pentru studiul limbilor romane. Montpellier

„Raportînd prețioasele Sale simpatii asupra țării mele, Societatea limbilor romane mi-a făcut îndoit de scumpă pronunțarea sa în favorul meu. Binevoți vă rog a fi interpretul aceluiași sentiment pe lîngă confracții mei latini, și a primi personal prea sincera mea grațitudine”

Alecsandri

Festivitatea de decernare a marelui premiu din data de 25 mai 1878 a început la ora 16 și jumătate în interiorul Peyronului, un loc de promenadă amplasat pe o înălțime din extremitatea Montpellierului, între statuia ecvestră a lui Ludovic al XIV-lea și Château d'Eau. Într-o parte Alpii, Marea Mediterană și insula Maguelon, de cealaltă parte Pirineii cu vîrfurile Saint Loup, în față Arcul de Triumf, Palatul de justiție și catedrala Sfîntul Petru, în spate lungile arcade ale unui apeduct roman. Acesta este tabloul miraculos al zilei de 25 mai 1878, cînd s-a considerat că această festivitate a „**Cîntecului Latin**” nu putea să se încadreze într-o sală a unei societăți savante oricît de spațioasă ar fi fost. Trebuia ca soarele, cerul și marea să ia parte la cea dintîi sărbătoare literară a *Gintei Latine* și astfel Peyronul a fost ales în unanimitate. Estrada de onoare era amplasată pe punctul cel mai înalt al acestui loc de plimbare, lîngă marele bazin în care apeductul își vărsa apele.

Festivitatea este deschisă de Quintana, în calitate de președinte. În dreapta președintelui se afla Paul Glaize, prefectul departamentului Puy-de-Dome, care era în același timp și delegat al Ministerului Instrucțiunii Publice, A. Roque-Ferrier, secretar al concursului și Frederic Donnadiou. În stînga președintelui se afla Tourtoulon, președintele Societății limbilor romane, Mistral, președintele **Felibri**, contele Toulouse-Lautrec, director general al Institutului Provinciilor, vicontele Henri de Bornier (autorul lucrării „*La fille de Roland*”) și Lion de Berluc Perussis, președintele Academiei de la Aix-en-Provence. Tot la aceeași tribună asistau la acest eveniment delegații orașelor spaniole, Don Mariano Aguiló din Fuster, un cunoscut filolog catalan, Don Teodore Clorente, poet și publicist valencian, Don Francisco de Varona. Trebuie menționată și participarea lordului Bonaparte Wyse, care era cunoscut ca un mare poet provensal al Irlandei și, bineînțeles, Iosef Romanille, cel care a promovat *mișcarea Felibri*. Lista celor 45 personalități care constituiau notabilitățile franceze și spaniole completează pe cea a delegațiilor orașelor și societăților științifice.

Festivitatea a fost deschisă printr-un imn, considerat la acea dată național, al Franței canadiene, orchestrat de Mercurio din Montpellier, după care a urmat un **marș militar românesc**, în aplauzele ritmate ale asistenței. Raportul acestui congres a fost citit de Roque Ferrier.⁸ A urmat discursul președintelui Quintana, care a decernat premiul lui **Vasile Alecsandri**.⁹ După acest discurs, domnul Donnadiou, cel care în ajun a prezentat raportul asupra concursului de proză neo-latin al Societății Limbilor romane, a citit „**Ginta latină**” a lui Vasile Alecsandri. A urmat o admirabilă poezie, provensală recitată de Mistral în onoarea „Gintei latine” a lui Alecsandri. Cel care a luat locul doi în concurs, Francesco Mathieu din Fornelli, a recitat, la solicitarea președintelui, o frumoasă poezie catalană. Contele de Toulouse-Lautrec, directorul general al „*Institutului Provinciilor*”, a anunțat că se asociază sentimentelor de fraternitate care străbat această sărbătoare de la Montpellier. În cadrul programului de decernare a marelui premiu, s-a intonat **o arie românească și „Cîntecul gintei latine”, pentru care compozitorul Machetti din Roma a compus muzica**. Ziarele locale au constat că peste 60.000 de participanți străini au asistat la această manifestare.

Ceremonia din Peyron s-a încheiat cu un „*Marș de încoronare*”, scris de Don Philippe Pedrell de Tostosa, în executarea orchestrelor reunite a Regimentului al II-lea de Geniu și a Regimentului 122 de Linie, sub bagheta dirijorului Fredel. A urmat un banchet în sala de concerte, la care s-a dat citire, în aplauzele participanților, telegramii redactate în numele Națiunii Române de o delegație în frunte cu V. A. Urechia:

Domnului Baron Ch. de Tourtoulon, Montpellier, Franța

„Regretăm foarte mult că nu putem asista la prima sărbătoare a popoarelor latine. Trista situațiune a patriei noastre și ocupațiunile care ne-au reținut pînă la finele lui iulie, ne-au privat de fericirea de a strînge mîna frățească pe care ne-o întinde glorioșii noștri frați de la Montpellier. Sintem cu inima între voi, o frați latini, și inima noastră dorește ca a voastră să fie obligată a accepta invitațiunea ce vă transmitem în numele Națiunii Române de la Dunăre, de a vă reuni în luna septembrie 1879 la București.”

Deputații: V. A. Urechia, N. Lupașcu, Locusteanu Mihai, Morțun, Grigorescu, Dimancea, Poenaru-Bordea, Boldur-Lățescu, Sihleanu-Președinte al Parlamentului, Ion Ghica, Grigore Cantacuzino, Golescu etc.

Răspunsul de acceptare adresat domnului Sihleanu, Președinte al Parlamentului Român, suna așa: „*Vă mulțumim cu emoțiune. Primim cu bucurie.*” În numele latinilor reuniți la Montpellier semnează 23 personalități dintre care nu lipsesc Roumannille, Azais și Toulouse-Lautrec.

Președintele Societății Limbilor Romane, Albert de Quintana, la sfârșitul celor cinci zile de serbări, pe data de 27 mai 1878, adresează o scrisoare de felicitare celui care a luat marele premiu: „*Este o fericire pentru mine că această cupă oferită cu ocaziunea Serbărilor latine a fost câștigată de unul din cei mai mari poeți ai unei naționalități ce ne este scumpă și pentru viitorul căreia facem urările cele mai sincere ...*”¹⁰ Dar cum secretarul Societății avea și misiunea ca premiul să ajungă în mîinile câștigătorului, d-nul A. Roque Ferrier, în data de 11 iunie 1878, se adresează printr-o scrisoare din care redăm următorul fragment: „*...Decernînd Cîntecului Latin de la Mircești cupa dată de D-l de Quintana, juriul poezilor de la Montpellier a fost mai fericit decît vă pot spune, de a pune de acord simpatiile sale arzătoare către partea Latinilor de la Dunăre, și universala admirațiune ce întîlnesc pretutindeni strofele atîi de senine și înalte prin care afirmați regalitatea rasei latine asupra tuturor raselor universale*”. În continuare, mulțumește pentru volumele cu scrierile poetului primite recent și, la rîndul lui, expediază cu această ocazie mai multe lucrări scrise de autor. În final, îl invită pe V. Alecsandri să ridice cît mai urgent cupa, în caz contrar cere permisiunea să o expedieze cu trenul.¹¹

Din satul Maillane, în care locuia cu încăpăținare Mistral, transmite celui pe care l-a votat câștigător un mesaj datat 22 iunie 1878, în care mulțumește pentru volumele primite cu operele complete, dar adaugă din suflet următoarele: „*prin mărețul Cîntec de Gintă ce ne-ați transmis la Montpellier, am putut judeca lărgimea, înălțimea și splendoarea seninătății geniului dumitale poetic. Mă felicit de a fi avut onoarea de a vă reprezenta la sărbătorile latine și dacă ceva a putut să mă facă demn de această alegere, este desigur cultul patriotic ce profesez pentru tot ce ține de lumea latină și în particular pentru juna dumneavoastră națiune.*” Cuvinte înălțătoare spuse de cel ce va primi Premiul Nobel în anul 1904.

Bucuria acestui premiu l-a determinat pe Alecsandri să transmită textul „*Gin-tei Latine*” lui Negruzzi, în vederea publicării în numărul din luna iunie al „*Convorbirilor literare*”. Textul poeziei mai apare în *Presa* (16 mai), *Războiul* (17 mai), *Timpul*, *Steaua Romîniei* (18 mai) și *Familia* din 21 mai.¹²

În scurt timp, pe 6 iulie 1978, cupa a ajuns la Mircești, unde s-a păstrat pînă în 1932, cînd fica poetului, Maria E. Bogdan, a dăruit-o Academiei Române, fiind depusă în cabinetul de numismatică al Bibliotecii Academiei Române.¹³ Pe o față a cupei este redată în relief Lupoica din mitologia romană și deviza „*Surge Luce*” (Înalță-te spre lumină), iar pe cealaltă față apare emblema Societății pentru studiul limbilor romanice din Montpellier (un răsărit de soare, pe mare), cu inscripția în provensală „*Ses ascondoutz mas non ses mortz*” (sînteți ascunși, dar nu sînteți morți).

Cupa mai are imprimată și emblema **Felibrilor**.¹⁴

Vestea acordării primului Premiu internațional al literaturii române a declanșat în țară mari serbări naționale ale tuturor românilor, jigniți atunci și umiliți de diplomația rusă. Premiul latinătății venea ca un balsam pe sufletul rănit al românului, deoarece aliatul țarist din Războiul de Independență răpise sudul Basarabiei. Vasile Alecsandri, într-o scrisoare datată din 25 iunie 1878 adresată din Mircești lui Negruzi afirma: „*Rusia, imperiul uriaș, a avut nevoie de pomana noastră... fie... noi n-avem nevoie de bogdaprostea ei. Rămâne cu Basarabia pe cuget și cu o pată neștersă pe frunte...*”

Acest premiu reprezintă prima consacrare internațională a unui scriitor român, iar ecoul și rezonanța lui în cercurile literare internaționale au făcut ca scriitorul să fie invitat oficial la „Congresul literar internațional”, ce se organizase în perioada 9-16 iunie 1879 la Londra, sub președinția de onoare a lui Victor Hugo.¹⁵

La banchetul dat în onoarea lui Vasile Alecsandri, organizat la Teatrul Național din București în data de 3 iunie 1878, au participat personalități marcante ale vieții culturale și politice: Dimitrie Sturdza, ministrul de justiție și de război, Generalul Florescu, B.Boerescu, ministrul instrucțiunii publice, V. A. Urechia etc. Banchetul a fost deschis cu intonarea „**Gintei Latine**”, interpretat de un cor de 300 persoane, acompaniat de orchestra dirijată de Wiest. A urmat un dineu bogat, în care nu a lipsit o uriașă liră de patiserie. Ministrul instrucțiunii publice a ținut un discurs din care merită a fi reținut următorul pasaj: „...*Ridic și închin paharul meu în sănătatea, onoarea și gloria poetului român care cu o scînteie a geniului său a luminat parnasul latinătății și din această lumină splendidă a reflectat o rază pe dulcea noastră Românie. Mărire și glorie poetului nostru V. Alecsandri!*”

Președintele care a organizat acest banchet, Al. Crețescu, a scos în evidență un lucru care merită a fi amintit: „...*Un eveniment fericit pentru țara noastră ne-a întrunit la această masă, bărbați de toate etniile, de toate condițiile sociale, de toate nuanțele politice; la evenimentele cele mai mari se raliază românii de pretutindeni; aici este puterea de viață a țării noastre.*”¹⁶

Toastul dlui B. Boerescu a strălucit și prin următoarea afirmație: „*Celebrăm împreună o victorie a poeziei, adică o victorie de ordin cu totul morală, care nu este decît o strălucită manifestare a inteligenței umane; și noi cu toții, ca români mai ales, sîntem fericiți și mîndri de a putea saluta această victorie în persoana unui demn și ilustru fiu al României, poetul V. Alecsandri.*”¹⁷

D. Sturdza aduce în atenția publicului faptul că „*Alecsandri nu este numai un poet. El este unul din cei mai energici luptători ai renașterii României. Cînd toți gemeau de amorțire, cînd inamicii gîntei române țineau țara sugrumată, cînd ni se contesta dreptul de a exista ca națiune, cînd toată ziua se puneau piedici la orice dezvoltare, o generație viguroasă, plină de inimi și devotament, plină de un dor sincer și curat pentru Patrie, a început o luptă mare. Simțămîntul datoriei a fost însă atît de puternic, ca și al credinței, iar Alecsandri este bardul acestei generații. Concursul de la Montpellier însă ne spune ce datorăm noi acestei generații reprezentată prin Vasile Alecsandri.*”

Cel ce simțea cel mai profund bucuria acestei sărbători era un înflăcărat pa-

triot care a făcut de nenumărate ori dovada că sîntem atașați de lumea latină și, ca un gest simbolic, a depus o coroană de bronz la Columna lui Traian (1899). Cu siguranță, acesta era de mult timp un mare admirator al lui Alecsandri, cînd afirma: „*Dar avem noi nevoie de verdictul Senatului literar ca să-l iubim, ca să-i spunem iubirea noastră? Consacrarea poetului român nu o face Cîntul Latinului, cît Doinele și Lăcrămioarele, întreaga sa colecție de 25 ani de cugetare românească, teatrul său, temelie nepieritoare pe care noul meșter Manole a ridicat templul unde astăzi serbăm un Alecsandri pe laurii lui*” V. A. Urechia, căci despre el vorbim, a sintetizat în finalul discursului său: „*Alecsandri este poetul nostru cel mare, pentru că geniul lui este o sinteză a Românității, el a legat viitorul de prezent și prezentul de trecut... Româניה de peste tot locul a ascultat cu drag graiul tău, căci a aflat adunate în inima sa comorile inimii străbune.*”

C. A. Rosetti, cu care Vasile Alecsandri nu era în cele mai cordiale relații, acum ministru de interne și viitor prim-ministru, se scuză că nu poate participa, dar adresează un mesaj plin de căldură: „*Sînt din inimă asociat cu cei care au organizat un banchet în onoarea poetului nostru V. Alecsandri. Aș fi mîndru să iau parte la această agapă... Rog pe membrii Comitetului să depună și pentru mine o sărutare de iubire pe cununa de lauri a bardului român.*”

Presa din acea perioadă a scos în evidență faptul că participarea a peste 500 persoane la acest uriaș banchet a constituit o împăcare, anularea dușmăniilor dintre partidele politice, inevitabile în alte condiții. În răspunsul său scurt, cu simplitatea lui caracteristică, V. Alecsandri le mulțumește tuturor: „*Domnilor, a fi poet este favoarea soartei, însă a fi poet aclamat, îmbrățișat în gradul ce mi-a fost dat mie, a fi poet care în cursul vieții sale să fie încoronat, aceasta este o favoare din cele mai rare pe lume... Dați-mi voie să nu iau din ele decît o mică parte și celelalte să le revărs către țara mea, către România, căci ei sîntem datori cu tot ce ne bucură și ne interesează...*”¹⁸

Leșenii au ținut și ei să-l onoreze pe V. Alecsandri, în data de 5 iunie 1878, la Teatrul Național, unde scena era splendid decorată cu buchete de flori, stindarde naționale, iar în mijloc era amplasat un tablou cu figura poetului deasupra căruia două tinere țineau o cunună cu inscripția: *Recunoștință poetului*. Au fost depuse coroane de flori la pedestalul tabloului, în timp ce se intona cîntul **Gintei Latine** de către corul de la Sf.Spiridon, completat cu cel al Filarmonicii ieșene, înconjurat de stindardele latinității: România, Franța, Italia, Spania, Portugalia, Belgia, Brazilia. Singurul care a lipsit a fost Vasile Alecsandri, care, obosit de la serbările din capitală, s-a retras în conacul lui de la Mircești. Strada copilăriei poetului din Iași se numea acum Vasile Alecsandri, iar primăria a decis să se amplaseze la Universitate un bust al bardului de la Mircești.

Primăria din Roman, în semn de prețuire pentru bardul de la Mircești, îi acordă titlul de cetățean de onoare al Romanului și decide ca strada din fața primăriei să poarte numele acestuia. V. Alecsandri, sensibil la tot ce venea de la Roman, mulțumește: „*Mă voi simți fericit de a vedea numele meu înscris în fruntea unei străzi din urbea care mă numără între cetățenii săi și nu voi uita niciodată că Romanul a fost cel dintîi oraș al României care mi-a manifestat simpatia sa entuziastă cu prilejul victo-*

riei reputate la Montpellier de cîntecul Gintei Latine.”¹⁹

Românii din Transilvania au fost și ei mîndri de această victorie ca toată suflarea românească. O mărturie a acestei manifestări de admirație și recunoștință o constituie scrisoarea unui grup de romîni din Arad, în fruntea căruia era un profesor de teologie, Aron Hamsea. Rapiditatea cu care a fost expediată această telegramă pe data de 8 iunie 1878 dovedește faptul că ardelenii erau bine ancorați în evenimentul latinității de la Montpellier. În mesajul lor plin de mîndrie națională se spune: „Poete român! Tu ai fost cel mai mare cîntăreț, în cel mai mare concert! Tu ai triumfat asupra întregii ginte latine, precum ai triumfat întotdeauna asupra inimii poporului român. Te felicităm, poet al Gintei Latine.” Vasile Alecsandri, mișcat de acest mesaj, răspunde din Mircești în aceeași zi romînilor din Arad: „Ardealul a fost totdeauna cuibul sacru al romînismului, pe care nicio furtună nu l-a putut distruge, căci a fost cimentat cu anticul și nepieritorul sînge roman. Din acel cuib binecuvîntat de Dumnezeu, mulți vulturi se vor înălța pe cerul României, fără ca de azi înainte nimeni să îndrăznească să încerce de a le smulge penele aripilor.” (20)

În „Gazeta Transilvaniei” din 2 iulie, din Brașov, apare o traducere a **Gintei Latine** în limba latină, transmisă redacției de cantorul Demetriu Fehete din Beiuș, la data de 27 iunie.

O societate culturală din Transilvania îl invită să ia parte la adunarea generală a societății: „Te rugăm ca pe un mesia al romînismului să veniți în mijlocul nostru spre a vă putea săruta fruntea și mîinile care au eternizat gloria limbii române în concertul națiunilor ginte latine.” (21)

Printre nenumăratele telegrame de felicitare la care scriitorul răspunde cu modestia și umorul fin ce-l caracterizează, este și una primită de la un bărbier din Iași: „Condeiful a primit felicitările briciului și mulțumește voios, căci amîndouă știu a trage perdaf” (22)

Este cunoscută relația de sinceră prietenie între poet și Elena Cuza, care, la aflarea acestei vești, se grăbește să-l felicite din Bologna, în data de 28 iunie: „Cît am fost de fericită și mîndră de victoria Dumneavoastră. Fericită ca prietenă și mîndră ca romîncă!... Cu cîtă emoție am citit în ultimele zile articolul „Grivița și Montpellier”, în „Convorbiri literare.” Iată gloria militară și gloria literară... Este aceasta o dublă încoronare pe fruntea nefericitei noastre patrii!”²³

În anul 1913, „Cîntecul Gintei Latine” este publicat cu litere chirilice în revista „Cuvînt Moldovenesc” din Chișinău. Nota redacției, după publicarea textului, preciza: „...Din acest cîntec se vede din ce măreț neam ne tragem noi, moldovenii. Neamul acesta este vestitul popor latin. Iată o mîndrie pentru noi și neamul nostru, de care trebuie să ținem totdeauna minte, de cîte ori unii oameni nesocotiți se poartă cam necuviincios cu noi”. Solidaritatea latină este bine exprimată, dar reproșurile la adresa asupra rușilor sînt exprimate cu multă teamă.²⁴

Invitația făcută de Mistral lui Vasile Alecsandri de a participa în mai 1882 la serbările de la Montpellier l-au determinat pe acesta să părăsească Mirceștiul pe data de 13 aprilie și pe ruta Lemberg, Viena, Milano, Genova, Monte Carlo, va ajunge pe 7 mai 1882 la Montpellier. A fost întîmpinat cu mare pompă de cei mai cunoscuți

felibri și începu o serie de festivități solemne, serbări literare, banchete oficiale, toate închinată celui care a fost asemuit cu Victor Hugo al României, regele poeziei. În data de 12 mai ajunge la Avignon, de unde, însoțit de felibrul Bonaparte Wyse, se îndreaptă cu o trăsură spre Maillane, satul de munte unde locuia Mistral. V. Alecsandri, impresionat de asemănarea felului lor de viață, va mărturisi: „*El locuiește, ca și mine, la țară, într-o căsuță mică, înconjurat de o grădiniță și lucrează într-un cabinet bine luminat și simplu mobilat, ca al meu.*”²⁵ Seara, Mistral îl însoțește pe Alecsandri în trăsură pînă la Avignon, unde rămîne cu el pînă a doua zi la prînz, cînd Alecsandri se îndreaptă spre o nouă etapă a călătoriei sale la scriitorii felibri. La Forcalquier programul se repetă cu serbare, discursuri, recital de poezie, încheiat cu un banchet. A doua zi, participă la punerea pietrei fundamentale a unui mare viaduct de cale ferată, unde se imprimă și numele lui Vasile Alecsandri. După ce mai participă la o festivitate din mica localitate Gap, așezată pitoresc pe o vale a Alpilor, unde compune numeroase poezii dedicate diversilor felibri dintre care una lui Mistral, renunță să mai meargă la Bêsiers și Albi, unde îl așteptau alte serbări solemne, pline de bune intenții. Impresiile din acest turneu le va mărturisi fiicei sale, printr-o scrisoare: „... Am avut ocazia să cunosc personal toți poeții Langhedocului, Provenței și Dauphinelului. Cel care m-a sedus cel mai mult este Mistral, care are un mare talent...”²⁶

Vizita pe care o face lui Mistral, la Maillane, este un bun prilej pentru V. Alecsandri să-i facă, imediat din Gal, la 16 mai, o descriere amănunțită fratelui său lancu: „*Am petrecut la Mistral șase ore, în compania lui Bonapart Wyse. ... Are o ținută frumoasă, frunte înaltă, încununată de plete cărunte, suris atrăgător și înfățișare sinceră și nobilă. Ne-am văzut ca și cum ne-am fi cunoscut de 25 ani și ne-am despărțit buni prieteni.*” Referindu-se la festivitatea de la Farcalquier, unde s-a pus piatra fundamentală a unui viaduct, în prezența oficialităților, V. Alecsandri își mărturisește surpriza trăită la acest eveniment: „*Avuseseră amabilitatea să graveze numele meu pe placa comemorativă care trebuia zidită la temelia viaductului. A trebuit să iau cuvîntul și am improvizat patru versuri:*

„*Te-nalță, viaduct, să-aduci în acest loc
Din patru părți a lumii averi, lumini, noroc,
și ale tale arcuri întinde-se departe
Ca să-ntrunească Frații ce soarta îi desparte.*”²⁷

Întors recent la Mircești din turneul efectuat în sudul Franței, V. Alecsandri expediază lui George Steriade biografiile unor prieteni felibri, cu intenția de a fi publicate în ziarul *Gazette de Roumanie*. La solicitarea lui Steriade de a transmite spre publicare impresii din această călătorie, V. Alecsandri, generos, îi răspunde: „*Încep prin a-ți transcrie alăturat traducerea în versuri franceze a discursului meu de la Montpellier. Ospățurile ar trebui să înceapă prin discursuri pentru a trezi de la început comesenilor buna dispoziție. Ce părere ai?*”²⁸

Un efect imediat al acordării premiului pentru **Ginta Latină** lui V. Alecsandri a fost dorința lui Bonaparte Wyse să studieze limba română. Pentru a facilita această intenție, Alecsandri se adresează lui V. A. Urechia cu rugămîntea de a expedia acestuia, în Irlanda, „*Toate cărțile pedagogice de care ar avea trebuință... Binevoiește a*

cumpăra acele cărți și a le expedia pe socoteala mea". Cunoscînd faptul că Urechia a editat un superb *Album Macedo-român*, care fusese solicitat de către poetul provençal Berluç-Pirussis din Aix-en-Provence, în dorința ca acest album să fie difuzat prin intermediul unei librării, considerîndu-l ca un "testament al alianței celor șapte literaturi latine", îl roagă pe V. A. Urechia să-l *pliroforisi* (a lămuri) pe acest poet provençal atît de bine intenționat.²⁹

Nu trebuie să ne surprindă faptul că Urechia se adresa întregii lumi latine pentru a solicita articole și poezii ce urmau să fie publicate în *Albumul macedo-român*. Așa se face că Auguste Fourès, un felibri, membru al *Societății pentru studierea limbilor romane*, transmite o poezie în dialectul lauraguais din Castelnaudary lui V. Alecsandri, cu regretul că nu a fost concepută la timp pentru a fi publicată în album. Alecsandri, care era în privința corespondenței un pedant cu răspunsurile, dar și în dorința de a rezolva doleanțele unui frate felibri, se adresează lui Bonifaciu Florescu (1848-1899), fiul lui Nicolae Bălcescu și al Luxiței Florescu, redactor al gazetei *Portofoliul Romîn*, cu rugămîntea de a publica această poezie.³⁰

La felibri, el lasă o impresie deosebit de puternică, pentru că amintirea lui rămîne neștersă. În 1927 Elena Văcărescu susține mai multe conferințe despre România în Avignon, Toulon și Marsilia, unde numele lui V. Alecsandri era rostit cu mult respect.

Curtea princiară, încă nu regală, era foarte atentă cu poetul „care se apropiase de ea scriind principesei Elisabeta o scrisoare de-o demnitate personală și națională de un cavalerm atingător, cum rar se găsește în literatura noastră”, așa cum rezultă din scrisoarea scrisă din Mircești încă din 20 sept. 1877.³¹ Casa Regală, după ce a finalizat într-o primă etapă castelul Peleş, în anul 1880 l-a invitat pe Vasile Alecsandri să-și petreacă în fiecare an o lună la castel, unde avea rezervat un apartament.³² Este cunoscut faptul că regele Carol I îl prețuia în mod deosebit, iar regina Carmen Sylva i-a tradus în limba germană multe din poeziile populare românești. Decorarea poetului, în anul 1878, cu *Steaua României*, este încă o dovadă a acestei prețuirii.³³ În 1889, cînd sănătatea poetului era puternic afectată, Regele Carol I a solicitat pe 19 septembrie doctorilor un consult și, cu discreția caracteristică, a facilitat tratarea poetului la Viena și Paris.³⁴ V. Alecsandri era deseori consultat de Carmen Sylva privind diferite lucrări, cum ar fi libretul operei *Neaga*, pe care o scria pentru compozitorul suedez Hallstrum.³⁵

Este adevărat că Alecsandri se simțea foarte bine la Peleş, dar nu ca un „feudal umil ori un cîntăreț ce așteaptă milă și onoruri, el vorbea respectuos cu suveranul său, cu regina sa, dar niciodată nu uita să vorbească și despre misiunea lor rămasă neîmplinită. Intim, el îi scria regelui în 1888:

**„Vrem falsele hotare dintre Români să piară,
ș’acest castel feeric, clădit la colț de țară,
În centrul României, să lucească ca un far”.**

Poetul exprima la Palat un dor vechi al poporului român, simțindu-se obligat să-l transmită la cel mai înalt nivel, prin versuri sugestive.³⁶

Este regretabil faptul că în anul 2010, din cele 2400 scrisori aflate în Bibliote-

ca Academiei Române, legate de Vasile Alecsandri, nu au fost publicate decît cîteva sute printr-o selecție făcută după criteriile impuse anilor '60. Cu siguranță, studiarea lor în totalitate va aduce foarte multe elemente noi privind societatea românească, într-o perioadă în care s-au petrecut foarte multe evenimente legate de țara noastră (1830-1890).

La festivitatea desfășurată cu ocazia depunerii unei coroane de bronz la Columna lui Traian din Roma, în data de 12 octombrie 1899, V. A. Urechia a prevăzut și intonarea de către corul Politeama-Adriana, condus de Golisciani, a imnului **Ginta Latină** a lui Alecsandri, pe muzica lui Marchetti și *Deșteaptă-te Române*. Acest imn închinat latinității a răsunat de două ori, prima dată la sosirea ministrului Baccelli, care a onorat cu prezența sa acest eveniment, și a doua oară cu o singură strofă la depunerea coroanei de către Badea Cîrțan, moment înregistrat pe o peliculă pentru eterna memorie.³⁷

La festivitățile de premiere a șefilor de Promoții de la Universitatea „Alec Russo” din Bălți, Republica Moldova, acest imn al **Gintei Latine** a fost interpretat de corul Facultății de muzică la edițiile 1996-2000. Notele muzicale au fost puse la dispoziție cu multă generozitate de către secția de carte rară din cadrul Bibliotecii V. A. Urechia din Galați.

Urechia, într-o conferință ținută la Bacău, în data de 22 ianuarie 1894, în foliosul strîngerii de fonduri pentru ridicarea unui monument închinat poetului Alecsandri, mărturisește „Cum l-am cunoscut pe Alecsandri.” Poetul a ținut să cunoască pe cel care a scris articolul *Un vis*, publicat în *Buciumul Român* din Iași, în care Urechia face o critică la adresa ardelenilor, care prin latinizarea forțată a limbii române, riscau să scindeze limba între cea vorbită de popor și alta cultă a unei intelectualități, totuși bine intenționate. Important este faptul că Urechia afirma cu această ocazie: „În timp ce primăria Iași a uitat de Alecsandri, dormind pe lada în care erau adunați cîteva mii de lei în scopul de a-i ridica o statuie, Dumneavoastră, în cîteva zile, ați hotărît și ați făcut posibilă ridicarea într-o piață a Bacăului a unui bust al marelui poet al unirii Românilor”³⁸.

* Profesorul **Valeriu Rusu**, a cărui viață științifică a fost consacrată studierii graiurilor românești, s-a născut la 9 sept. 1935 în Basarabia, com. Mihăileanca, jud. Hotin. În 1987, se stabilește în Franța, unde ocupă funcția de profesor și conducător de teze de doctorat la *Universite de Provence*. Publică peste 300 lucrări și traduce, împreună cu soția și fiica sa, lucrarea lui Ion Budai-Deleanu, „*Țiganiada*”. Este cetățean de onoare al municipiului Chișinău. A decedat în anul 2008.

Note :

1. **Alecsandri, Vasile.** Cîntecul Gintei Latine. Oradea : Ed. Mihai Eminescu, 1991, p. 3
2. Născut la Maillane (Bouche-du-Rhône), la 8 septembrie 1830, dintr-o veche familie înobilată. Are șansa să-l cunoască pe J. Roumanille, care scrie versuri

provensale care l-au determinat pe Mistral să studieze vechile cărți provenșale. După ce studiază dreptul, la 21 de ani revine în satul unde s-a născut. În 1858, scrie în limba provenșală - **dialect d'oc** - un poem în 12 cîntece intitulat „Mireille”, după care pleacă la Paris, unde este prezentat lui Lamartine. În anul 1861, această lucrare este premiată de Academia franceză și în scurt timp Mistral o prezintă ca un libret de operă, cu care Gounod are un mare succes la Teatrul Liric din Paris, în stagiunea 1864-1865

3. **Aleksandri, V.** Cîntecul Gintei Latine. Oradea : Ed. Mihai Eminescu, 1991, p. 4
4. **Tailler, Emilia.** „ Frederic Mistral și Aleksandri la Congresul din Montpellier”. București : Tipogr. „Comptuar Popular Român”, 1915, p. 39 : „*Frère et maître, je suis absent a regret, mais mon îme entière est avec vous. Offrez en mon nom un prix pour le prochain concours de la Socièté. La thème sera la Chanson du Latin. Toutes les langues romanes seront admises au concours. Aux Fùlibres, j'envoie mon amour et ma foi.*”
5. Cei șapte fondatori ai Felibrigiului erau: Joseph Roumanille, Paul Giera, Jean Brunet, Alphonse Tavan, Anselme, Mathieu Théodore Aubanel și Fredric Mistral
6. Charles de Tourtoulon este primul președinte al Societății pentru studierea limbilor romane, iar A. Roque Ferrier este secretarul societății. Ambii au publicat studii filologice în revista societății.
7. Albert de Quintana era deputat în Cortez și comisar al Guvernului Spaniol la expoziția universală de la Paris. Prezida jocurile florale de la Barcelona și reprezenta Spania la acest congres felibri, iar Ascoli din Milano reprezenta Italia. Doctorul **Obedenaru** care făcea parte din juriu, reprezenta România.
8. *Doamnelor și Domnilor,*
*„Auziră-ți o arie ce deșteaptă în noi mari și triste amintiri; aria din cîmpiile Normandiei și ale Britaniei, ce printr-un noroc singular dar nu nemeritat a devenit cîntecul aproape național al Franței canadiene....ați auzit apoi, **marșul armatei române, al acelor fii ai lui Traian care, în veacul al XV-lea, nu se temeau nici ei să ridice un cap creștin și liber deasupra armatei turcești, care sfărîmau cu Ștefan cel Mare forța lui Mahomed II; care în Epir, Tesalia și Macedonia conservă încă prețios comoara acestei limbi romîne, sora evidentă a idiomelor noastre din Franța, Spania și Italia. În numele Societății, vreau să mulțumesc acestor poeți care, la un grad de sinceritate atît de mare, s-au întîlnit de pe pămînturile Provensale pînă în Spania, din Britania la Calabria, din cîmpiile române pînă la marea de Portugal, de la Coire la Barcelona, de la Perusa la Palermo, precum și la Bogota, s-au întîlnit, zic, în gîndirea de care vă împărtășiți acum, încearcă să facă din versurile lor, române, spaniole, catalane sau franceze, cîntecul gintei latine semnalul unei comune a tuturor acelor care se recunosc fii ai vechii limbi a Romei... Tema premiului fondat în 1875 de domnului Quintana, indica: „Cîntecul Latinului” va fi considerat un cînt de gintă, putînd prin mijlocul traducerii pe același ritm să devină comun tuturor popoarelor ce vorbesc o idiomă ieșită din limba latină. **Cinzeci și șase de poeți**, din punctele cele mai diferite ale domeniului neo-latin și în principal idiome ale acestui domeniu, au răspuns la***

apelul societății limbilor romane. Juriul însărcinat a examina operele lor era compus din domnii: De Quintana, președinte, Mistral, de Tourtoulon, Obedenaru, Ascoli și Alphons Roques-Ferrier secretar. În unanimitate, membrii juriului hotăra că nu putea să aleagă decît între două bucăți: **una adresată din Mircești (România), la 29 decembrie 1877**, alta din Barcelona, la 9 iulie același an... **Ginta latină** este reprezentată în cîntul de la Mircești ca o virgină cu farmec dulce, înaintea căreia străinul se înclină. Dar ea nu este numai o virgină, ea este și o regină, care domnește peste celelalte ginte ale universului, pe frunte poartă o stea divină ce lucește prin timpii seculari... Este aproape Beatricea unui **Dante român**, această tînără fată, care are pentru dînsa toate comorile pămîntului, care împarte deopotrivă și voios cu surorile sale, dar care, întocmai ca și Jeana d'Arc, devine teribilă cînd o provoacă cineva și cînd îi apără dreptul său. Poetul care a colorat această măreață inspirație cu strălucirile versurilor a la „Vita nuiva”, a încercat fără îndoială, înainte de a intra în calmul unei poezii atît de înalte, dificultățile vieții, a cunoscut pericolele și tristețile sale... Rareori, domnilor, juriul poetic s-a găsit în fața a două poezii de o așa superioritate în compunere. **La simplitatea plină de mărire a poeziei române**, la seninătatea culori sale orientale, puteau fi opuse alura vie și francă, mîndră de afirmații, a poeziei catalane. Era evident că juriul se afla în fața a doi poeți maeștri. După o lungă examinare, juriul se pronunță în favoarea celei de întîi și îi atribuie cupa domnului de Quintana, a doua are drept recompensă ramura de lauri în argint de la Montpellier. Deschiderea plicurilor pecetluite ne-a făcut cunoscut că poezia din Mircești era datorită marelui poet latin de la Dunăre, **Vasile Alecsandri**; iar poezia Catalană lui Francesco Matheu din Fornells. Atribuind cupa dată de d-nul Quintana d-lui V. Alecsandri, juriul nu-și termină sarcina, rămîne să semnaleze diferitele merite ale unor poezii cu adevărat remarcabile, primite din Spania, Franța, Italia și chiar din America meridională. Dacă poetul din **România** ar fi putut veni să primească aici chiar premiul ce-i este decernat, i-aș fi cerut voie să mă servesc de amintirea acestui rege, a cărui statuie ecvestră se ridică în centrul acestei promenade și, făcînd apel la cuvîntul celebru ce el adresează nepotului său, atunci cînd acesta îl părăsea spre a se duce să domnească asupra Spaniei, Indiei și jumătatea Italiei: „Nu mai sunt Pirinei”, aș fi cerut voie să mă autorizeze să repet acestei adunări: „Nu mai sunt astăzi Carpați, nici Pirinei!” Cît timp va murmura pe țărmurile noastre plîngerea eternă a Romei, cît timp vîntul Mistral va sufla asupra noastră cu mare furie, cît timp ne va pîrli arșița soarelui, vom fi latini, latini în afară, latini înăuntru, mereu latini.” Emilia Tailler, Frederic Mistral și Alecsandri. București : Tipogr. Comptuar Popular Român, 1915, p. 59-68

9. „Doamnelor și Domnilor,

Într-o zi de fericire pentru mine, o idee mare și generoasă izvorăște din adîncul inimii mele. Scînteia electrică o transmite, în orașul Montpellier, Athena țărilor de la miază-zi; pămîntul soarelui, căminul entuziasmului și ideea s-a mărit, a parcurs lumea și s-a dus să deștepte ecouri simpatice, adormite din nefericire de mai mulți ani... Salutare, popoarelor de la Miază-zi ale Europei, atît de mult timp încercate de nenorocire! ...Salutare popoarelor de la Apus, care ne întindeți brațele și

speranțele voastre, precum copilul depărtat de leagănul său! Salutare vouă tuturor, cîți ați răspuns la apel și care veniți astăzi să strîngeți legăturile familiei romane... Popoarelor de limbă romană! Să ne întoarcem la căminul părintesc, fraților, să strîngem legăturile noastre. Popoarelor de limbă romană! Popoare care avem credință, să ne înălțăm prin lucru, prin știință, prin libertate... Rasă latină! Așează-te la pragul locuinței tale, cu măslinul păcii pe fruntea ta, cu armele muncii în mîină, libertatea planînd pe cerul tău azur... și tu, orașule Montpellier, tu ce păstrezi sămînța acestei idei de pace și de viitor, tu ce o fecundezi cu iubire, fii de-aseenea nemuritor! și acum, doamnelor și domnilor, încoronați cu mine pe poetul învingător. Onoare și glorie învișilor care s-au inspirat de sfînta iubire a familiei! și toți împreună credința credincioșilor să repetăm în cor: Cîntecul ce va deveni pentru noi toți Imnul consfințit al Patriei!..."Ibidem, p. 50-54

10. Ibidem, p. 68-69
11. Ibidem, p. 71
12. **Aleksandri, Vasile.** Cîntecul Gintei Latine. Oradea : Ed. Mihai Eminescu, 1991, p. 7
13. Cupa ajunge la Mircești după cum rezultă din scrisoarea lui V. Aleksandri adresată lui Albert de Quintana, expediată pe 6 iulie 1878. Ibidem, p. 12
14. Ibidem, p. 8
15. Invitația, în Arhiva V. Aleksandri. I. Acte 112 la Biblioteca Academiei. Semnalată de G. C. Nicolescu, *Viața lui Vasile Aleksandri*. București : Ed. pentru lit., 1865, p. 588
16. **Tailler, Emilia.** Frederic Mistral și Aleksandri. București : Tipogr. „Comptuar Popular Român”, 1915, p. 89-90
17. Ibidem, p. 91
18. **Nicolescu, G. C.** Viața lui Vasile Aleksandri. București : Ed. pentru literatură, p. 591. Vezi „ *Banchetul dat de amicii literaturii poetului V. Aleksandri*. In: „Războiul”, 1878, nr. 319, din 8 iun., p. 2-3.
19. „ *Consiliul comunal din Roman, mișcat de adîncă recunoștință către marele poet al Romîniei care a ridicat atît de sus onoarea și prestigiul patriei, felicitîndu-se că el este cetățeanul Romanului, decide, în unanimitate, ca piața și strada ce începe din strada Primăriei trecînd prin fața caselor domnilor Matcaș-Vucenic, să poarte numele de Vasile Aleksandri*” Semnat: Primar Stejescu V. Stepleanu, S. Atanasiu, A. I. Miclescu, Iohan Cerchez, Theodor Georgiu, Gh. Pruncu, V. Ioachim, Costache Ionescu, V. Georgiu, Mihai Fondăcescu, Gh. Vucenic și Gh. Dimitriu, 25 aug., 1878. Ibidem, p. 115.
20. Ibidem, p. 122.
21. **Nicolescu, G. C.** Viața lui Vasile Aleksandri. București : Ed. pentru lit., 1965, p. 588. Vezi G. Bogdan-Duicu - „ *V. Aleksandri către românii nord-vestici*”. In: *Națiunea*, 1927, nr. 34, 22 feb., p.2.
22. Ibidem, p. 589. Vezi „ *Condeiful și briciul*”. In : „Războiul”, 1878, nr. 308, din 28 mai
23. **Aleksandri, Vasile.** Ginta Latină. Oradea : Ed. Mihai Eminescu, 1991, p. 10
24. Ibidem, p. 31.

- 25. Nicolescu, G. C.** Viața lui V. Alecsandri. București : Ed. pentru lit., 1965, p. 616
26. Ibidem, p. 616. Vezi Maria G. Bogdan, *Autrefois et aujourd'hui...* p. 160. Vezi și scrisoarea adresată lui Ion Ghica din Paris, datată pe 21 mai 1882. In: *Alecsandri, V., Scrisori, Însemnăr.*, Ed. pentru lit., 1964, p. 50.
- 27. Alecsandri, V.** Corespondență. ESPLA, 1960, p.6-7.
28. Ibidem, p. 213. [Scrisoarea adresată lui Steriade, din Mircești, este datată 30 iunie 1882]. [Textul discursului a fost publicat de Papadopol-Calimah, Al. In: *Convorbiri literare*, 1883, nr. XVI, p. 416-417]. [Discursul este intitulat *Brind*, care în provensală înseamnă *Toast*. Acest discurs în versuri conține 12 strofe din care redăm prima strofă:
*„ Sub cerul splendid al Provenței,
 Eu, cântăreț din răsărit,
 La voi, maeștri ai cadenței,
 Vin și vă zic: Bine-am găsit!”*]
29. Ibidem, p. 242. Scrisoarea lui V. Alecsandri adresată lui V. A. Urechia este expediată din Mircești, pe data de 18 ianuarie 1881.
- 30. Alecsandri, V.** Scrisori, Însemnări, Ed. Pentru lit., 1964, p. 35. [Poesia s-a publicat în cadrul articolului *Serbările de la Montpellier* în anul 1882].
- 31. Bogdan-Duică, G. V.** Alecsandri. Povestirea unei vieți. București : Acad. Română [la inaugurarea mausoleului de la Mircești. *Cultura Naț*, 1926. p.56. Scrisoare publicată în *Convorbiri literare*, 1916, p. 243].
- 32. Alecsandri, V.** Scrisori, Însemnări. București : Ed. Pentru literatură, 1964, pag. 97. [Vezi scrisoarea adresată lui Ion Ghica din Mircești, din 7 sept. 1887. Vezi și scrisoarea din 20 sept. 1887, pag. 99. Vezi și Introducerea la *Viața și opera lui V. Alecsandri* sub îngrijirea lui N. Cartoian Craiova : Ed. Scrisul Românesc, 1930, p. 11] „ ... *Trecerea prin București, unde îl aduce, fie calitatea sa de proeminent membru al Academiei Române, fie solitudinea binevoitoare pe care i-a arătat-o Curtea Regelui și a Carmen Sylvei*”. Vezi și V. Alecsandri, *Povestea unei vieți* de G. Bogdan-Duică, *Cultura Națională*, 1926, pag. 60.
33. Ibidem. Vezi scrisoarea adresată lui Negruzzi din Mircești, datată la 20 feb. 1878, p.126.
- 34. Bogdan-Duică, G. V.** Alecsandri, Povestea unei vieți. *Cultura Naț.*, 1926, p.61.
- 35. Alecsandri, V.** Scrisori, Însemnări. Ed. Pentru Lit., 1964, p. 41. [Scrisoare adresată lui Ion Ghica din Mircești, în vara lui 1880].
- 36. Bogdan-Duică, G. V.** Alecsandri. Povestirea unei vieți. *Cultura Naț.*, 1926, p. 56.
- 37. Urechea, V. A.** Festivitatea română de la Roma, XII octombrie 1899, Dare de seam. București: Ed. Minerva, 1899. p. 23.
- 38. Urechea, V. A.** Cum am cunoscut pe Alecsandri : [Conf. ținută de Urechia în sala din Palatul Administrativ de la Bacău, în profitul fondului pentru ridicarea monumentului poetului Alecsandri, din ziua de 22 ianuarie 1894]. București : Lito-Tipogra. Carol Goebel, 1894. [Sculptorul care a realizat lucrarea este Hegel, cel care în 1888 finalizase statuia lui Miron Costin din Iași, p. 15].

CALIPSO

Radu MOȚOC

Constantin Negruzzi, după ce face o vizită la Mănăstirea Neamț, în august 1839, scrie un episod interesant despre „catacombele” acestei mănăstiri, un bun prilej pentru a elucida misterul care o înconjură pe frumoasa **Calipso** și varsă lumină asupra biografiei poeziei, „**Șalul negru**”.

C. Negruzzi descrie sugestiv această catacombă, care se gasea în partea de est a mănăstirii: „*O hrubă boltită, care are șase stînjeni lungime, trei lățime și șase palme de înălțime. O singură ferestruică, ce sloboade o rază misterioasă pe o icoană a Mîntuitorului, care stă pe un tetrapod în fund, luminează acest loc funerar. Trei rînduri de polițe zidite sînt de-a lungul pereților, iar pe sub ele dulapuri. Pe polițe sînt așezate tidve de morți, iar în dulapuri oasele de morți!*”¹

În perioada în care Negruzzi descrie această catacombă, acolo erau „*mai bine de două sute de capete așezate pe polițe de piatră; fiecare are lipit de el o țidulă, pe care e însemnat numele celui ce l-a purtat. Căutînd aceste tidve, văzui una mai mică, mai delicată; osul era alb și luciu, dar nu avea nicio etichetă lipită pe ea. Monahul cemi slujea de cicerone mi-a spus că era a unei fete ce-a murit acolo*”². Așa se face că C. Negruzzi cercetează acest mister pe care îl va descrie într-o altă pagină intitulată „**Calipso**”, pe care o publică în septembrie 1839. Personal, în anii 1970, 1975 și 1985 cînd am vizitat Mănăstirea Neamț, am văzut acest craniu pus la mare cinste, ce avea alăturat un text explicativ.

Să revenim însă la mărturiile lui C. Negruzzi din perioada mișcării eteriste, cînd devastarea Țărilor Române i-a determinat pe mulți moldoveni și munteni să se refugieze în Basarabia, Bucovina sau Transilvania. Sînt binecunoscute autoexilările lui Costache Conachi și Petrache Negri, împreună cu frumoasa Smaranda, mama lui Costache Negri, la Chișinău sau la moșia Donicilor din zona Orheiului. În aceste împrejurări și familia Negruzzi a preferat să se refugieze în Basarabia, după cum mărturisește chiar autorul: „*Tatăl meu cu mine, după ce am petrecut iarna în ținutul Hotinului, în vara anului 1822, ne-am dus la Chișinău ca să ne întîlnim cu rude, prieteni, cunoscuți refugiați ca și noi*”³. În timp ce lașul se golea și era pustiu, Chișinăul devenea o urbe foarte animată. Pe C. Negruzzi îl frapează în această societate pestriță două persoane: „*Un tînăr de o statură mijlocie, purtînd un fes pe cap și o jună înaltă învăluită într-un șal negru, pe care le întîlneam în toate zilele la grădină*”⁴.

Tînărul era A. Pușkin, acest „Byron al Rusiei”, care avea să sfîrșească atît de tragic în duelul cu Dantes, iar tînăra cu șal negru, care era cunoscută sub denumirea de *grecoica cea frumoasă*, o curtezană emigrată de la Iași și care purta numele de **Calipso**. Dar cum **Calipso** nu știa decît grecește și românește, limbi pe care Pușkin

nu le cunoștea, prezența lui C. Negruzzi era mai mult decât binevenită, dat fiind conversația pe care o putea face în limba franceză cu Pușkin. Această companie plăcută nu va dura însă mai mult de o lună, când C. Negruzzi se întoarce la Iași.

Dar curiozitatea scriitorului e atentă la deznodământul frumoasei grecoace: „În luna noiembrie 1824, la poarta mănăstirii Neamț ajunge un june străin și orfan care voiește a se călugări. Starețul îl rîndui spre ascultare la un bătrîn sihastru, ce locuia afară de mănăstire în munte, unde el petrecu trei ani în cea mai mare cucerie și umilință. Într-o zi îl găsi dormind somnul cel veșnic. Când era să-l îngroape, se găsi pe pieptul lui o hîrtie pe care scria : Greșit-am Doamne! Păcătuit-am Doamne! Doamne! Miluiește și iartă pre păcătoasa **Calipso!**”⁵ De altfel, craniul acestei frumoase grecoace se putea vedea în „catacombele” mănăstirii Neamț pînă în anul 1989, după care a dispărut fără urmă.

Povestea poemului *Șalul negru*, text atribuit lui Pușkin, are o istorie tot atît de interesantă, fiind legată la fel de legenda dragostei dintre poetul rus și Calipso Polihroni.

C. Negruzzi, în amintirile publicate sub denumirea de „Păcatele tinereții”, în 1857, la Iași, menționează că Pușkin ar fi scris „Șalul negru”, pentru această curtezană. Entuziasmat de acest poem, C. Negruzzi îl traduce cu anumite modificări și îl publică în revista *Curier de ambele sexe* în 1837. Cel ce va cerceta poemul atribuit lui Pușkin se numește Al. David, cel care publică la Chișinău în 1934 studiul „Contribuții la vechea lirică românească”⁶

Nicolae Iorga cunoștea existența în literatura română a unui cîntec cu denumirea de *Șalul negru*, din care reproduce chiar o strofă. Un alt cercetător, Filip F. Wiegel, afirmă că Pușkin a scris *Șalul negru* auzindu-l de la Calipso, și l-a tradus în rusește.⁷ Subiectul acestui poem se referă la un îndrăgostit de o curtezană grecoaică, care îl trădează pentru un armean. Îndrăgostitul îi ucide pe amîndoi din gelozie și aruncă trupurile lor în Dunăre, iar sabia, cu care i-a ucis, o șterge de sînge cu șalul negru al grecoacei. Similitudinile sînt evidente și de aici provine și ideea paternității pușkiniene asupra acestei creații.

Se știe însă că Polihroni Calipso a venit la Chișinău în vara anului 1821, deci după un an de la apariția poeziei lui Pușkin.

O altă mărturie îi aparține poetului rus V. Gh. Tepliakov, care afirmă că *Șalul negru* a fost tradus de Pușkin de la o moldoveancă cu numele Mariolița, care cînta la „Restaurantul verde” din Chișinău, local situat în vecinătatea reședinței mitropolitane. *Șalul negru* era o veche romanță populară, răspîndită printre românii din Chișinău. Impresionat de acest cîntec românesc, marele poet rus îl traduce și-l publică, indicînd data de 14 noiembrie 1820.⁸

Cercetătorul basarabean Alexandru I. Iașimirschi, care în 1899 a făcut cercetări lingvistice, descoperă la Iași romanța *Șalul negru* în două variante foarte asemănătoare. Prima, o cunoaște de la Cristachi Constantinescu, un tîmplar din București și a doua variantă de la Mitică Georgescu, care a lucrat la mănăstirea Văcărești. Din analiza făcută de filologul basarabean, rezultă că traducerea făcută de Pușkin este fidelă celor două variante culese la Iași.⁹

Interesantă este analiza pe care o face Al. David asupra originii acestei romanțe, pe care o atribuie unui „mediu cultivat, cărturăresc”. Dacă ținem cont de faptul că versul popular este mai scurt cu 6-8 silabe în comparație cu versurile lungi de 12 silabe întâlnite în literatura cultă, putem să-i dăm crezare autorului. Această concluzie este întărită și de afirmațiile reputatului Nicolae Cartoian, care o include în șirul poeziilor lirice românești. Romanța care cântă acest poem este o melodie populară românească, monotonă, tristă prin tragismul iubirii față de frumoasa grecoaică și starea nefericitului îndrăgostit.¹⁰

Deosebiriile dintre varianta lui Pușkin și cea a lui Negruzzi ne întărește convingerea că scriitorul român nu a tradus poemul din versiunea rusă, ci, mai degrabă, a copiat varianta românească care circula în acea perioadă. Un argument forte în favoarea acestei ipoteze este că Negruzzi nu cunoștea bine rusa.¹²

Șalul negru a fost tradus în franțuzește de mai mulți traducători: Paul de Julvecourt (în 1837), Charles Durand (în 1841) și H. Dupont (în 1847). A mai fost tradus în limbile germană, bulgară, sârbo-croată, slovacă și polonă, versiuni cunoscute pînă la anul 1934, cînd a fost efectuat acest studiu.¹¹

11 februarie 2010

Note::

1. **Negruzzi, C.** Opere alese. Catacombele mănăstirii Neamț. Ed. Cugetarea, p. 178
2. Ibidem, p. 179
3. Ibidem, p. 180
4. Ibidem, p. 181
5. Ibidem, p. 182
6. **David, Alexandru.** Tipăriturile românești în Basarabia sub stăpînirea rusă (1812-1918). Ch. : Tipogr. uniunii clericilor ortodocși din Basarabia, 1934. [Volum republicat de Biblioteca Municipală „B. P. Hașdeu” din Chișinău, la Ed. Universitas, coordonat de Lidia Kulicovski și prefațată de Iurie Colesnic]
7. Ibidem, p. 212
8. Ibidem, p. 213
9. Ibidem, p. 214
10. Ibidem, p. 221
11. Ibidem, p. 222
12. **Negruzzi, C.** Opere alese. Ed. Cugetarea, p. 23

CÎTEVA GÎNDURI DESPRE CARTEA LUI GHEORGHE BACIU „ORAȘUL BĂLȚI ȘI OAMENII LUI”

Iulius POPA,
scriitor, ziarist, publicist și bibliofil

Pe domnul Gheorghe Baciú îl cunosc de aproape un an. Mărturisindu-mi că intenționează să publice o carte despre orașul Bălți, noutatea m-a lăsat absolut indiferent și sceptic. Nici măcar nu am găsit de cuviință că merită s-o memorizez. Cunosc perfect ce înceamnă a te lansa într-o asemenea aventură. Dacă nu ai fler istoric nativ, pierzi timpul în zădar. Maximum ce vei izbuti: o carte banală și plictisitoare. Apoi, asemenea cărți au un început, dar sînt fără de sfîrșit. Niciodată nu reușești să incluzi în ele toate evenimentele. Din simplul motiv, că e cu neputință să cunoști istoria integrală a unei localități. O parte mică a evenimentelor sînt depozitate în arhive, celelalte, majoritatea absolută, au dispărut: cronicarii satelor și orașelor au constituit mereu un deficit cronic.

Totuși, un element din biografia autorului m-a pus în gardă. Și pe gînduri m-a pus. El este doctor habilitat, medic legist. Aștia cunosc perfect corpul omenesc în fază de moarte. Deși enigma morții nu o poți depista, dar cauza ei – cu siguranță. *Volens-nolens*, ești obligat, la fiecare pas, să ai de-a face cu o sumedenie de detalii, necesar de a le grupa, de a le include în diverse compartimente.

În fine, a apărut cartea. Uimitor de repede: în ianuarie curent. M-a surprins volumul, gros cît o jumătate de Biblie, inclusiv aspectul cromatic al copertei, cu verzele ei crud și proaspăt. Ea te îndeamnă să o deschizi. Am frunzărit-o atent, pagină cu pagină. Pe unele le-am citit. În final, autorul a reușit să mă enerveze. Nu că aș fi invidios. Nu că a scris o carte foarte bună. Ci pentru că autorul s-a aflat la un pas, ca volumul său să fie excelent din punct de vedere grafic: mă refer aici la o parte a fotografiilor retușate necalitativ. Cît privește conținutul, mă supun dictonului latin: *De gustibus non disputandum* (Despre gusturi nu se discută). Ori exprimîndu-mă aidoma basarabeanului de la țară: *Nu-i frumos ce e frumos, da-i frumos ce-mi place mie*.

Dacă la prima întîlnire, Gheorghe Baciú m-ar fi rugat să-i citesc manuscrisul, nu mă îndoiesc, aș fi inventat orice motiv de a-l refuza. Dacă acuma Gheorghe Baciú nu m-ar sfătui să-i citesc volumul, aș insista anume eu să purceadă la publicarea următoarei ediții, pentru a-l ajuta... pe degeaba.

Pînă în prezent au mai apărut cîteva albumuri despre Bălți, reușite din punct de vedere grafic, însă cu un conținut banal, adesea ideologizat și pretențios. În cartea lui Gheorghe Baciuc se evidențiază elementul uman, preponderent de sorginte românească. Faptul se produce în avanpremieră, în această urbe, dominată pînă în prezent de spiritul alolingv, mai precis – cel rusesc.

Gheorghe Baciuc, tipărindu-și cartea dedicată Bălțiului, s-a adevărat cel mai fericit *aventurier* de monografii. El le-a șters nasul la toți: și celor cu un interes redus față de cărți în genere, și celor care pricep ceva în domeniul respectiv. Avem destui indivizi care trîncănesc superb, pe cale orală, despre rafinate gusturi estetice, considerîndu-se cunoscători și analiști incomparabili, dar în practica materializată, timp de o viață, nu fac nicio pleasă. Și tare mă tem că lucrarea lui Gheorghe Baciuc va rămîne în solitudine în analele Bălțiului și nimeni nu se va *enerva* să-l întreacă. Puțin probabil ca această carte să fie citată de mulți. Din contra, sînt sigur, ea va fi lecturată de foarte puțini. De ce? Pentru că în Republica Moldova – de altfel, cu biblioteci bogate, în deosebi în spațiul urban – locuiesc cei mai puțini cititori pe kilometru pătrat în Europa. Slabă nădejde ca situația să se amelioreze în viitorul apropiat sau îndepărtat.

Nu e cazul ca Gheorghe Baciuc să se întristeze, el nu are nicio vină. Majoritatea autorilor de cărți s-a deprins deja cu această stare de lucruri. Doresc să-l calmez și să-i amintesc, că niciun cuvînt scris de mîna omului nu se pierde fără urmă. El este înregistrat și păstrat în *magnetofonul* cosmic, de pe lumea cealaltă. Tot așa cum faptele omului, bune și rele, sînt adunate în *filmul* personal al calendarului creștin pentru a fi *vizionat* la ceasul Judecării de Apoi.

Teleportat de vise, am călătorit frecvent pe acolo și am văzut cu ochii mei că anume așa este. Și am mai zărit un oraș, tot Bălți se cheamă, locuit de generațiile dispărute dintre noi, toate ținînd în mînă opera lui Gheorghe Baciuc. Culmea, cînd am vrut să intru în cetate, paza m-a alungat. Pentru că nu am citit pînă la sfîrșit cartea „Orașul Bălți și oamenii lui”. Promit s-o termin de citit cît mai curînd, aici, pe Pămînt, deși, la drept vorbind, nu mă prea grăbesc să ajung în Bălțiul de pe cea lume, cu sumedenie de cititori, relaxîndu-și noua existență în săli de lectură.

Cinste autorului și sănătate lungă!

...EVENIMENTE VĂZUTE ȘI TRĂITE

Teo-Teodor MARȘALCOVSCHI,
doctor în istorie, conf. univ.

Acum câțiva ani în urmă *Literatura și arta* publică un material semnat de regretata colegă Ecaterina Jitaru. Dînsa relatează insistența celebrului lingvist Eugen Coșeriu să se pronunțe topicul nu *Bălți*, dar *Băl'ți*. Atunci cînd lecturam volumul *Orașul Bălți și oamenii lui* de Gh. Baciuc, prof. univ., dr. hab. în șt. med., bălțean de origine, în permanență exercitam palatelizearea cerută de vestitul savant.

Peste toate, remarcam calitatea scrierii lui Gh. Baciuc. Concluzia finală: în sfîrșit municipiul a căpătat o istorie adevărată, obiectivă. Autorul a utilizat 382 de surse bibliografice și, în repetate rînduri, informații din Arhiva Națională a Republicii Moldova. Accentuez: un savant din domeniul medicinei (!). Fără ezitare, așa ceva evidențiază nu numai calitățile intelectuale de anvergură ale autorului, dar și patriotismul Domniei Sale de a fi bălțean.

Elaborarea conține 12 capitole, 34 compartimente și 496 pagini. Autorul exprimă intenția de a „lucida unele evenimente, văzute și trăite”, în realitate însă reușește cu mult să depășească acest deziderat. Cu siguranță, avem de a face o tentativă de investigație a trecutului și prezentului mun. Bălți.

Argumentate sînt concluziile privind trecutul prefeudal și feudal al zonei. „Etnogeneza românilor, afirmă autorul, apare ca un proces îndelungat și fundamental”, la temelia căruia stă romanizarea getodacilor. Se fac referiri la data primei atestări a mun. Bălți, indicînd anul 1620. Urmărește cu mare atenție situația municipiului după raptul din 1812, evenimentele de la începutul sec. al XX-lea, dezvoltarea orașului în perioada interbelică, ocuparea sovietică a provinciei și faza belică. În contextul dat, restabilește buna memorie a unor personalități, cum ar fi Nicolae Caso, gen. Broșteanu, Profirie Fală ș.a. Lucrarea este documentată cu materiale statistice, imagini, scheme. În capitolul *cultură* prof. Gh. Baciuc se referă special la instituțiile de învățămînt, Universitatea „Alec Russo”, muzeul de Istorie și Etnografie și alte centre de referință. Un loc aparte îi este atribuit sistemului medical și centrelor religioase. Merită laudă scrierea unui compartiment special consacrat cartierului Slobozia - baștină a strămoșilor săi.

Așa cum recunoaște și autorul, cartea are și unele ratări de conținut. Însă acestea nu diminuează în nici un fel valoarea studiului în curs de lansare. Ca fond de idei, este prima scriere obiectivă a paginilor din istoria mun. Bălți și exemplu viu pentru istorici de a completa „golurile” destinului acestui centru uman, industrial și cultural din nordul Basarabiei.

Exprim satisfacție totală și mulțumire Bibliotecii Științifice, și în mod special, doamnei Elena Harconiță, director al prestigioasei instituții universitare pentru organizarea acestei lansări de carte.

Salut reușita dlui prof. univ. Gh. Baciuc și-i doresc noi succese în cercetare.

ALEXABDRU BUDIȘTEANU „ÎNTRE ISTORIE ȘI JUDECATA POSTERITĂȚII”

Teo-Teodor MARȘALCOVSCHI

Reprezintă o meditație profesională a unui arhitect trecut prin ispita statelor totalitare, democratice și chiar exotice. Din volum reiese că dr.-arh. A. Budișteanu a acumulat o experiență a vieții de invidiat atît în domeniul specialității, cît și în ce privește „acomodarea” la regimul comunist impus din exterior. În primul caz, a ridicat scările „unui simplu” arhitect pînă la arhitect-șef al m. București, responsabil în administrația O. N. U. și proiectant de edificii în mai multe țări ale lumii. Din cea de-a două experiență amară, autorul extrage o concluzie plină de esență socială și filozofică. „Rezistența, afirmă A. Budișteanu, este un act care presupune acțiune..., dacă nu acționez, nu ai cum să fi un rezistent”. Expresia redă ideea nu de a fi indiferent sau tacit vizavi de varietatea situațiilor, cît de a acționa insistent și perpetuu conform criteriilor rezonabili și convingerilor proprii.

Din mărturisirile sale facem o concluzie, probabil, epicentrală. De pe pozițiile vîrstei onorabile, autorul recunoaște totuși că a fost afectat parțial de fostul regim totalitar, dar fără ca să aducă daune poporului român. Caracterul tacit a fost o formă specifică de supraviețuire.

Autorul are o atitudine certă față de soarta dramatică a Basarabiei după ocuparea sovietică din 1940 și reocuparea din 1944, susținută de argumente definitorii, observații personale și mărturii elocvente ale bălțenilor din anturaj.

Narațiunile includ două elemente de bază – arhitectura și viața social-politică. Referitor la activitatea ca arhitect, trece în revistă pregătirea sa ca specialist și etapele de activitate pe parcursul întregii vieți. Cel de-al doilea aspect ține de situația social-politică din Basarabia și România începînd cu anul 1940, făcînd trimiteri și la viața particulară.

Este bine remarcată pasiunea și generozitatea sa de arhitect național cu contribuții internaționale. Este o mîndrie ca un român basarabeian (din Bălți) să ocupe funcțiuni cu pondere grea, pre cum ar fi cea de reprezentant al O N U sau arhitect-șef al municipiului București. Într-un limbaj accesibil, se vorbește despre povara unui arhitect în condiții dictate de regim. Dar și în acest anturaj nefavorabil au fost realizate succese remarcabile. Mai întii de toate s-a obținut dezvoltarea capitalei

prin respectarea tradiției arhitectonice naționale. Grație insistenței sale personale seriile de ansambluri și edificii istorice nu au fost lichidate. Autorul se referă la cartierele din centrul municipiului București sau la salvarea bisericilor Sf. Gheorghe și Sf. Elefterie Vechi. În repetate rânduri ne informează și despre arhitectura originală a municipiului Bălți din perioada interbelică, regretând ruina vechilor clădiri în timpul celui de-al doilea război mondial.

O bună parte din volum e consacrată prezentului vieții social-politice din întregul spațiu românesc. Consideră că toate nelegiuirile încep odată cu „revoluția din octombrie (care, de fapt, a fost o lovitură de stat, întrucât adevărata revoluție avusese loc în februarie 1917)”. Peste toate, constată A. Budișteanu, „marele vecin rus” a exercitat „o presiune multiseclară asupra vecinilor, deci și asupra României, cu implicații asupra teritoriului său, se înțelege și asupra Basarabiei, Bucovinei și nu numai”. Reieșind din politica agresivă a autorităților Rusiei și, remarcăm, nu a poporului rus, face o concluzie pe cât formală în ansamblu, atît de bizară ca esență: „nu poți fi și român și rus”, fiindcă așa ceva „produce o polarizare obligatorie”. Are dreptate totuși A. Budișteanu, pentru că infiltrarea elementelor rusești în interiorul națiunilor urmează cu efectul „eliberării”, în cazul nostru, a românilor de la români, a unei părți de teritoriu de teritoriul național. Vina o poartă rușii, care nu pot și nu vor să stea într-un rînd egal cu toate națiunile lumii. Este o reminiscență a acestei națiuni încă de pe timpurile politicii de extindere teritorială pe contul vecinilor. Pe contul acesta a fost dezmembrată și Basarabia - teritoriu „curat românesc” (N. Iorga).

Mai multe fragmente vizează ocupația sovietică a Basarabiei în 1940, începutul războiului împotriva U. R. S. S. și perioadei războiului pînă la reocuparea Basarabiei din 1944. Adolescentul A. Budișteanu observă incultura soldaților ruși, răniți erau „plasați în subsolul clădirii” semănînd cu „niște oameni la nivel de animale rănite și bolnave”, „culcați pe jos, direct pe paie”. În continuare, remarcă: „Nu-mi venea să-mi cred ochilor, dar așa era. Acesta era nivelul de asistență medicală, pe măsura unei hoarde”. În episodul dat dr. Budișteanu condamnă autoritățile sovietice care nu erau în stare să creeze condiții normale pentru armată. Militarii demonstau frecvent o atitudine dominantă față de băștinași. În carte sînt aduse exemple concrete. Pînă la urmă și adepții „eliberatorilor” i-au ignorat. Bălțeanul ceferist Sebastian Schițco avea orientare socialistă și chiar comunistă. În scurt timp însă critică noul regim, fapt pentru care a fost dus în Siberia, unde i se pierd urmele.

Dramatice se prezintă scenele strămutării familiei Budișteanu și a intenției autorităților românești de factură sovietică vizavi de politica „repatrierii basarabenilor”. „Nu era bine deloc, scrie A. Budișteanu, să fii basarabean, pentru că trebuia să te prezinți în fața comisiei aliate de repatriere (formată din sovietici), care te trimetea acasă reciclat în cetățean sovietic. Acasă, ceea ce de obicei însemna Siberia, pentru că erai un trădător care fugise din fața trupelor eliberatoare”.

Extrem de severă este atitudinea lui A. Budișteanu față de regimul totalitar din România instalat cu ajutorul armatei sovietice. Diritatea a fost de o așa dimensiune încît chiar „liberalismul” ceaușist s-a înecat în aceeași băltoacă de sînge. De acolo, din dreapta Prutului basarabeanul-arhitect în permanență se afla

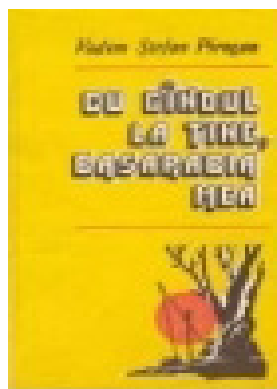

cu sufletul spre locul de naștere. În pofida interdicției, întreprinde o călătorie pe linia Cernăuți-Bălți-Chișinău. Ajuns în Bălți, trece pe sub streșina casei în care și-a petrecut copilăria și observă un dezastru.

Volumul semnat de A. Budișteanu face parte din seria literaturii memoria-listice, însă mai poate servi și ca sursă documentară, fiindcă vorbește un martor veritabil al evenimentelor din trecut. Cartea este prețioasă sub aspect bibliografic și istoric.

Cu siguranță, această publicație va fi citită cu mult interes de utilizatorii Bibliotecii Științifice Universitare.

„CU GÎNDUL LA TINE, BASARABIA MEA”

Radu MOȚOC

Reeditarea volumului intitulat „**Cu gândul la tine, Basarabia mea**” la Editura Memoria în anul 2010 este un bun prilej de a aduce în atenție acest bun român basarabean care s-a jertfit pentru cauza națională.

La vârsta de 17 ani a ajuns în lagăr fiind fiul fostului primar de Bălți, care a fost și el arestat la 13 iunie 1941 și avea să moară în 1944 în închisoare.

În 1940, imediat după ocuparea Basarabiei, Vadim Pirogan solicită viză pentru a pleca în România, motiv pentru care a fost arestat și condamnat la 5 ani închisoare. A fost deținut în lagărul cu regim special Taișet-Bratsk, din regiunea Irkutsk. Din cei 1200 de basarabeni închiși în acel lagăr au supraviețuit doar 150. Din acest motiv, pînă în ultima clipă a vieții sale, a vorbit în numele tuturor celor trecuți prin Gulag, vii, dar și morți despre atrocitățile comise de regimul sovietic și despre pericolul comunismului. A evocat memoria miilor de deportați basarabeni exterminați fizic, striviți moral și excluși intelectual, a celor siliți să-și părăsească țara din motive politice și care au trăit pînă la sfîrșitul vieții departe de ea.

V. Pirogan a fost un caz excepțional și, probabil, fericit, pentru că a supraviețuit Gulagului, s-a luminat și a avut parte și de o clipă de viață trăită în adevăr. Viața lui a fost legată de un exil succesiv. În 1946, se întoarce la Bălți, dar de teamă să nu fie arestat de NKVD, pleacă în Ucraina la Lvov. Revenit acasă în Basarabia după 1989, unde devine un portdrapel al românismului.

Paginile sale de memorialistică ***Cu gândul la tine, Basarabia*** (1995); ***Pe drumurile pribegiei*** (1999); ***Destine românești*** (în colaborare, 2003); ***Calvarul*** (în colaborare, 2005) merită a fi citite cu mare atenție pentru că evocă mărturii care pot fi capete de acuzare la un eventual proces al comunismului.

Crezul său este demn de a fi reținut: ***„Crima se începe nu cu fumul de la crematorii și nici cu vapoarele pline cu deținuți navigînd spre Magadam. Crima începe cu indiferența cetățenilor”***.

A fost inițiatorul și organizatorul Muzeului Memoriei Neamului, dar și vice președinte al Asociației Culturale Pro-Basarabia și Bucovina, filiala Chișinău și președintele Asociației victimelor regimului comunist și a veteranilor de război ai Armatei Române din Republica Moldova.

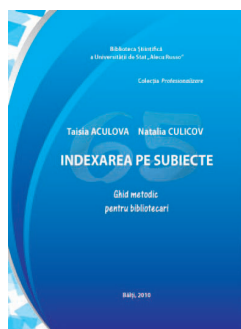

Să-i cinstim memoria și să sprijinim mesajul, său declarînd cauza sa de interes național.

Notă:

1. **Trifan, Călina.** La despărțire de Vadim Pirogan. In: *Destin Românesc*. Chișinău, 2007, nr. 1-2. p. 335

Aculova, Taisia. Indexarea pe subiecte : Ghid metodic pentru bibliotecari / T. Aculova, Natalia Culicov ; red. resp. : Elena Harconița ; red. coord. : Lina Mihaluța ; trad. din limba engl. : Marina Șulman ; coperta / desing : Silvia Ciobanu ; Bibl. Șt. a Univ. de Stat „Alec Russo”. – Bălți : Bibl. Șt., 2010. – 35 p. – (Colecția Profesionalizare). – ISBN 978-9975-50-030-2 ; <http://www.slideshare.net/libruniv/indexarea-5714480>

Acest ghid este un produs realizat de bibliotecarii universitari bălțeni în colecția *Profesionalizare*. Necesitatea elaborării acestui ghid este dictată de lipsa unui tezaur național, material didactic pe tema respectivă, de divergențele care apar între bibliotecarii practicieni, de necesitatea de a asigura bibliotecarii cu unele decizii metodice, acceptate de noi după generalizarea experienței pro-priei de lucru, după o cercetare și comparare temeinică a recomandărilor oferite de cele mai mari biblioteci contemporane: Biblioteca Congresului SUA, Biblioteca Națională a Franței, Biblioteca Națională a Rusiei.

Scopul acestui ghid este de a pune la dispoziția bibliotecarilor-indexatori un instrument de lucru în procesul indexării pe subiecte, de a-i familiariza cu metodele și regulile universale de indexare pe subiecte pentru optimizarea și evitarea unor greșeli ce pot fi comise în construcția vedetelor de subiect.

Ghidul este structurat în patru capitole, dezvoltat pe principiul de la general la particular, devenind un instrument de lucru ușor de înțeles, mai ales că pentru fiecare caz aparte sunt prezentate definițiile terminologice și sunt propuse exemple de vedete de subiect. Include, de asemenea, un glosar, o bibliografie a surselor utilizate.

Biblioteca și bibliotecarii universitari din Bălți: indice bibliogr. (1945 - 2010) / E. Scurtu, M. Forescu, A. Nagherneac, V. Ganea ; ed. îngrijită : E. Harconița ; red. bibliogr. : Lina Mihaluța ; design / coperta / tehored. : S. Ciobanu ; Bibl. Șt. a Univ. de Stat „Alec Russo din Bălți, Serviciul Informare și Documentare Bibliografică, Serviciul Catalogare Indexare. – Bălți, 2010. – 120 p. – (Biblioteca Științifică - 65). – ISBN 978-9975-50-033-3

Bibliografia *Biblioteca și bibliotecarii universitari din Bălți* a apărut în colecția aniversară *Biblioteca Științifică - 65*, inaugurată cu prilejul a 65 ani de la Fundarea Bibliotecii și a Universității. Volumul prezintă **1085** înregistrări bibliografice privind activitatea editorială a Bibliotecii, contribuțiile științifice și bibliografice ale Bibliotecii și Bibliotecarului reflectate în presă și în Internet în perioada anilor 1945 - 2010.

Lucrarea este structurată în capitolele: *Studii instituționale (culegeri, seriale,*

rapoarte), *Bibliografii, Biobibliografii, Lucrări de referințe, Documente de transfer tehnologic, Lucrări didactice, Articole, Comunicări, Referințe despre Bibliotecă și Bibliotecari*. Fiecare capitol respectă ordinea cronologică, iar în interior cea alfabetică. Lucrările on-line sînt însoțite de adresele electronice. Deține indexuri de nume, titluri, adrese electronice.

Prezenta bibliografie este o contribuție valoroasă care mărește performanțele unei biblioteci în comunitatea profesională și universitară.

Cartea rară în limba franceză (sec. XVIII - XX) / Bibl. Șt. a Univ. de Stat „Alec Russo”; alcăt. : Elena Scurtu ; red.-coord. : Elena Harconița ; lector: Galina Mostovic ; red. bibliogr. : Lina Mihaluța ; trad. Catedra Limba Franceză ; desing/cop./tehored.: S. Ciobanu. – Bălți, 2010. – 220 p. – (Vestigia Semper Adora). – ISBN 978-9975-931-64-9.

Această lucrare, apărută în colecția Vestigia semper adora, este dedicată aniversării a 65-a de la fundarea Bibliotecii universitare. Volumul prezintă 152 de cărți în limba franceză din colecția de Carte Rară și veche a Bibliotecii Universitare bălțene. Lucrarea este structurată pe domeniile: Filozofie, Religie, Științe sociale, Sociologie, Politică, Matematică. Științe naturale, Științe aplicate, Arte, Limbă, Lingvistică, Literatură, Limbi romanice, Limba franceză, Literatura franceză, Critică literară, Istorie, Geografie, Istoria Franței etc. Fiecare descriere bibliografică este însoțită de o adnotare în limbile română și franceză și coperti digitizate. Lucrarea este înzestrată cu indexuri de nume, de titluri, de subiecte, de edituri și de colecții.

Ganea, Varvara. Anuarul publicațiilor cadrelor didactice / bibliotecarilor : 2009 : Bibliogr. sel. / V. Ganea ; ed. îngrijită : Elena Harconița ; red. bibliogr. : Lina Mihaluța ; design/copertă : Silvia Ciobanu ; Bibl. Șt. a Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți. – Bălți, 2010. – 113 p. – (Bibliographia Universitas). – ISBN 978-9975-50-037-1

Acest corpus bibliografic are scop de a contribui substanțial la amplificarea procesului educațional universitar, la formarea profesională a tinerilor specialiști.

Lucrarea pune în valoare patrimoniul intelectual, realizat de către profesorii și bibliotecarii universitari pe parcursul anului 2009.

Indicii auxiliari (nume, titluri, publicații periodice și editori) facilitează utilizarea lucrării, orientînd beneficiarii spre numerele de ordine ale descrierilor bibliografice.

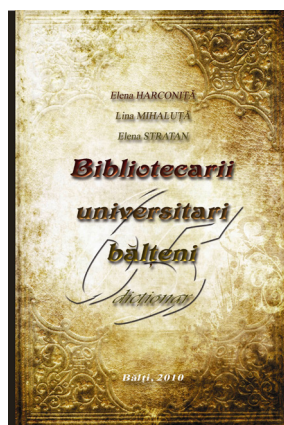
Lucrarea este o sursă importantă națională, indispensabilă educației, destinată profesorilor și studenților, managerilor universitari, colaboratorilor instituțiilor științifice de profil.

Harconița, Elena. Biblioteca Științifică : cadru de reglementare / E. Harconița, L. Mihaluța, E. Stratan ; design / tehored. : S. Ciobanu, N. Culicov ; Bibl. Șt. a Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți. – Ed. a 2-a. – Bălți : Presa univ. bălțeană, 2010. – 153 p. – (Colecția Biblioteca Științifică - 65). – ISBN 978-9975-931-10-6

Biblioteca universitară, în calitatea sa de structură organizațională a Universității, evoluează în corespundere cu tendințele universității, precum și ale școlii superioare în general, realizând misiunea de asigurare informațională a sistemului de învățământ și cercetare științifică universitară. Cultura tehnologică instituțională ca parte componentă a managementului calității este susținută printr-un sistem normativ-documentar bine organizat. În lucrarea *Biblioteca Științifică: cadru de reglementare* (Manual al calității) care este la a 2-a ediție, sunt prezentate documentele principale de transfer tehnologic și normativ în cadrul Bibliotecii Științifice. Volumul cuprinde capitolele: *Documente de reglementare principale* (Regulament de organizare și funcționare a Bibliotecii, structura organizațională și personalul Bibliotecii Științifice la 01.01.2010, organigrama, regulament de ordine interioară, Regulament privind drepturile și obligațiile utilizatorilor în Biblioteca Științifică); *documente de reglementare a activității consiliilor, comisiilor, Documente de reglementare (hărți și instrucțiuni tehnologice) a proceselor bibliotecare* etc. Materialele reprezintă un suport informațional și documentar adecvat prin care se asigură procesul de management al calității serviciilor prestate utilizatorilor la Biblioteca Științifică.

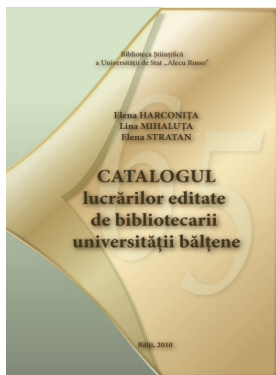
Harconița, Elena. Bibliotecarii universitari bălțeni : dicționar / E. Harconița, L. Mihaluța, E. Stratan ; lector: G. Mostovic ; design : S. Ciobanu ; Bibl. Șt. a Univ. „Alec Russo” din Bălți. – Bălți, 2010. – 120 p. – (Biblioteca Științifică - 65). – ISBN 978-9975-50-031-9.

Dicționarul *Bibliotecarii universitari bălțeni* editat cu prilejul a 65 ani de la fondarea Bibliotecii conține informații relevante despre realizările și performanțele de azi ale personalului Bibliotecii, manageri, bibliotecari, informaticieni.

Lucrarea este structurată în compartimentele: Prețuirea adevăratelor valori, Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo”: carte de vizită: succinta prezentare, manageri superiori, organigrama, Distincții și mesaje de apreciere, Laureați ai Concursului

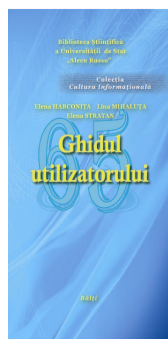

Național ABRM: *Cel mai Bun Bibliotecar al Anului, Cele mai reușite lucrări în domeniul biblioteconomiei și știința informării*, Personalul Bibliotecii: Curriculum Vitae, Formarea profesională continuă, Contribuții științifice. Capitolul Contribuțiile științifice ale bibliotecarilor integrează circa 700 înregistrări ce reflectă demersul creativ și inovațional al bibliotecarilor precum și referințele în mass-media și on-line.

Harconița, Elena. Catalogul publicațiilor editate de bibliotecarii universității bălțene / E. Harconița, L. Mihaluța, E. Stratan ; lector: G. Mostovic ; red. bibliogr. : L. Mihaluța ; indexuri : A. Nagherneac ; design / coperta / tehoredactare : S. Ciobanu; Bibl. Șt. a Univ. de Stat „Alec Russo” Bălți. – Bălți, 2010. – 89 p. – (Biblioteca Științifică - 65). – ISBN 978-9975-50-032-6 ; <http://libruniv.usb.md/>

Lucrarea a apărut în colecția *Biblioteca - 65*, colecție inaugurată cu prilejul a 65-a aniversări de la fondarea Bibliotecii și ține să valorifice patrimoniul științific, realizat de către bibliotecarii universitari bălțeni. Catalogul include lucrările editate de Bibliotecă, structurată în capitolele: *Lucrări monografice, Lucrări bibliografice, Lucrări didactice, Publicații în serie, Materiale promoționale*. Cele 269 de înregistrări bibliografice respectă standardul interstatat 7.1-2003 Descrierea bibliografică a documentelor, conțin o succintă adnotare, coperti digitizate. Catalogul este însoțit de indexuri de nume, de titluri, de colecții.

Harconița, Elena. Ghidul utilizatorului / E. Harconița, L. Mihaluța, E. Stratan ; design : S. Ciobanu ; Bibl. Șt. a Univ. de Stat „Alec Russo”. – Ed. a 2-a. rev. și compl. – Bălți : Bibl. Șt., 2010. – 48 p. – (Colecția Cultura Informației).

Ghidul utilizatorului, realizat în colecția *Cultura informației*, inițiată de Bibliotecă în anul 2007, este la a 2-a ediție și oferă informații ample despre structura și activitatea Bibliotecii Științifice ca centru informațional indispensabil procesului educațional și de cercetare. Ghidul este structurat pe compartimente: *Colecții, infrastructură informațională, servicii oferite, organigrama, extras din Regulamentul privind drepturile și obligațiile utilizatorilor, reguli privind prezentarea bibliografiei pentru lucrările de știință, program de funcționare, relații de contact* etc. Ghidul este destinat membrilor comunității universitare: studenți, masteranzi, doctoranzi, corpul didactic, cercetători, personal auxiliar, elevi ai Liceului și Colegiului Pedagogic “Ion Creangă”.

Mihaluța, Lina. Carte cu autograf și dedicații : catalog / L. Mihaluța, E. Cristian, N. Costiucenco ; red. resp. : E. Harconița, red. bibliogr. : L. Mihaluța ; indexuri: A. Nagherneac ; design / coperta / tehoredactare : S. Ciobanu ; Bibl. Șt. a Univ.

de Stat „Alec Russo”. – Bălți, 2010. – 120 p. – (Biblioteca Științifică - 65). – ISBN 978-9975-50-035-7; <http://libruniv.usb.md/>

Pe unele exemplare din bogata colecție enciclopedică deținută de Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți întâlnim dedicații și semnături olografe ale personalităților românești și universale sau semne de proprietate cum ar fi ex-libris-uri de diferite forme, gravuri sau ștampile. Aceste lucrări constituie colecția specială „**Cărți cu autograf și dedicații**” care numără peste **820** volume, donate de cadrele didactice, personalități din țară și străinătate, în catalog fiind incluse doar **611** documente.

Catalogul este structurat în patru capitole: *Semnează autorii universitari bălțeni, Cărți rare (1786 – 1950), Cărți în limba română și alte limbi cu grafie latină (1961 – 2010), Cărți în limba rusă (1963 - 2007).*

Pentru a facilita căutarea și regăsirea informației nesecare în acest volum sînt recomandați: Index de nume, index de titluri, index de limbi, index geografic.

Prezentarea referințelor bibliografice utilizate în cercetare : Ghid practic / Univ. de Stat „Alec Russo” din Bălți, Bibl. Șt. ; alcăt. : Ana Nagherneac, Elena Scurtu ; red.-resp. : Elena Harconița, red. coord. : Lina Mihaluța ; design / copertă / tehnoredactare : S. Ciobanu. – Bălți, 2010. – 34p. – (Cultura informațională). – ISBN 978-9975-50-021-0 ; <http://libruniv.usb.md/publicatie/cultinf/referinte.pdf>

În lucrare sînt evidențiate serviciile de care beneficiază cercetătorul contemporan în cadrul Sistemului de informare pus la dispoziție de Biblioteca Științifică a Universității de Stat „Alec Russo”. Capitolul principal este dedicat regulilor de prezentare a referințelor bibliografice utilizate și a citărilor din alte opere în vederea elaborării unei lucrări științifice. Autorii prezintă standardele de bibliologie, informare și documentare cu privire la referința bibliografică, elementele obligatorii ale referințelor bibliografice, ce constituie principala sursă de informare pentru alcătuirea referinței, prezentarea autorilor, numărul standard, evidențiere și punctuație, inclusiv mostre de descriere bibliografică, prezentarea referințelor bibliografice la tema *Management educațional* etc.

NOTĂ. PREMIUL MARE în cadrul Concursului Național „Cele mai reușite lucrări ale anului în domeniul biblioteconomiei și științelor informării”, ediția a XX-a, 2010 pentru setul de lucrări consacrate aniversării a 65-a de la fondarea Bibliotecii Științifice a Universității de Stat „Alec Russo” din Bălți.
PREMIUL SPECIAL pentru DESIGN pentru lucrarea Carte cu autograf și dedicații.

